Supracoperta şi coperta de *Petre Vulcănescu*

Desene de *Miţura Arghezi*

TUDOR ARGHEZI

SCRIERI

7

PROZE

EDITURA PENTRU LITERATURĂ

CARTEA CU JUCĂRII

JUCĂRIILE

Am făcut pentru tine o povestire mică, mică de tot, cît o batistă. M-am deșteptat din somn dinaintea ferestrei, acoperit pe de-a-ntregul de soare, și, ridicînd capul din perini, ca dintr-o groapă cu aureole, m-am uitat în munți și am rîs. Mi s-a părut că mă scol de unde mă culcasem azinoapte, dintr-o albie de rîu care cîntă, furnicată de soare, și de-a lungul căreia curge borangicul printre năframe și giulgii de mătase. Se întocmise, fără să știu, din nou, toată împrejurimea, și stihiile dumnezeiești, ale miracolului din aer și din pămînt, voiau să dea o pildă de zi fericită, pierdută, fără alți martori decît viței, în eternități.

Mi-am încercat cuvintele în dreptul urechii, ca niște ulcele de zmalț, ca să le văd cît pot să sune și cît ar putea să tacă, și mi le-am încercat și-n zarea soarelui, ca niște ouă proaspete de găinușă albă. Mi-ar fi trebuit alte cuvinte, și nu am, — sărac, dar fermecat în gospodăria mea fulgerată din patru părți, pe toate ferestrele, de soare. În fundul cerului, un munte, care trebuie să fi fost foarte înnalt, avea un pisc în zăpadă de sidef, și, dinaintea casei mele, un cal vișiniu păștea în iarba verde pînă la munți. Din ce să rup povestea asta mică, pentru tine, și de unde să o încep? Sînt ca un lăcătuș de aur, care vrea să făurească un belciug și ar trebui să strice o trîmbiță sau un chivot ca să facă belciugul pentru staul.

Și i-ar trebui fier, și are aur; și i-ar trebui cuie, și are mărgăritare. Aș vrea să fac un lacăt pentru coșarul iezilor de curînd născuți și să fie gata pînă diseară, cînd noaptea se va strecura la ei prin crăpături.

O povestire mică, moale ca un fir de ață trecut prin ac și tocmai atîta cît este nevoie ca să coasă doi nasturi de sticlă la pieptul păpușii. Mosorul e plin și nu-i găsesc căpătîiul, și ața nu trebuiește ruptă și desfăcută din înșirarea ei strîmptă, fir după fir, pe mosor.

Ai băgat de seamă, copila mea, aceea care nu știi să citești povestirile scrise și niciodată n-ai să auzi povestirile grăite, jumătate de umbră și jumătate de neființă, cum te găsești tu undeva în închipuire și, desigur, nicăieri, dar totuș continuu prezentă în marile mele așteptări? Ai băgat de seamă, tu, că aș vroi întotdeauna să povestesc, și numai pentru tine, lucruri leneșe, gîndite fără zgomot, fără tumult și fără sînge, lucruri înnăbușite de un oftat, desene curate și simple, broderii cu scamă mai puțină, și cu firul golului și al aerului mai mult, împletite împreună, povestiri din toată închipuirea?

Meșteșugul nostru este cel mai inefabil și mai mincinos, fata mea de lumină și de răcoare, — și cel mai scump plătit din pricina gingășiei lui. Am alergat vara întreagă ca să prind în palmă un bondar cît o coacăză coaptă, și l-am ținut o iarnă în pumnul închis, — și nu era nimic, atunci cînd, într-o noapte cu bolțile pline de struguri, i-am dat către stele drumul din închisoarea lui. Baba Gherghina își aduce acasă, din pădurile scuturate, ramurile și gătejele în spinare: în vatra ei o să trozonească jarul și va învia cenușa. Noi culegem, una cîte una, crengile care cad, vîrfurile prea depărtate ale plopilor, frînte de greutatea platoșelor de stele; culegem în poală nucile seci, cu voce lăuntrică, ale tuturor copacilor din grădină, ale aducerii-aminte, dragostei și suferinței; bumbul cu găoace al tuturor livezilor și pomilor fără rod. Născocim cu cinstita bună-credință a grădinarului, care adună fructe adevărate pentru gust, și livada și recolta.

O povestire e o jucărie. Ți-am spînzurat de păreți o mie de jucării, și toți copacii din pădurile muntelui alb, la piciorul căruia paște lumină verde calul nostru roșu, sînt plini de maimuțoi cocoșați, de îngeri cu elastic, pe care i-a prins în codri dorința noastră de a da vocilor vîntului o îndreptățire, și pustietății molcome dintre frunze o viață împărechiată cu oameni reduși în mucava.

Ți-am făcut o povestire, cu gîndul. Nu știu ce povestește gîndul. Din cioburile de porțelan ale azurului spart azi-dimineață de ciocnetul soarelui în toartele lui, adun cu pensula unui fulg răsucit broboane de lumină. E o povestire mică, scrisă fără slove, pe un solz de pește, și care trebuie citită cu ochianul. Ca să o citim, trebuie să o ducem diseară sus, în dreptul lunii, și să o așezăm pe polița Casiopeii. Vom umbla în ciorapi de lînă, la noapte, încet, pe turla bisericii din sat, pînă-n scînteia crucii, și, acolo, ne vom întinde, în vîrful picioarelor, pînă la constelații.

POVESTE CU OI

Nici o jucărie nu e mai frumoasă ca jucăria de vorbe. Copiii, ca și oamenii mari, sînt mai simțitori la vorbe decît la fapte, plăcîndu-le mai mult decît faptele făcute faptele povestite. Și, dacă povestea miroase a minciună și minciuna este ticluită bine, povestea și atunci le place mult; de unde un scriitor scoate învățul că închipuirea e mai adevărată decît adevărul și că viața trebuie răscolită, ca să fie scrisă pe placul cititorului mare și al ascultătorului mic.

Cu o poveste izbutim și noi să astîmpărăm rînduiala copiilor răzvrătită. La strigătul: « Stați că vă spui povestea cu racii », — toate uneltele de joacă sînt părăsite. Nici o păpușă nu-i place fetiței, ca un rac spus și spilcuit cu suliman din gînd, și nici o mașină nu mai duce gîndul băiatului, ca o visare.

Fata se urcă pe masă și se culcă pe ea, ascultînd de aproape desfășurarea lucrului scornit pe loc și care, cu o clipă mai devreme, nici nu se pomenea. Baruțu e vesel. Mițura fixează în spațiu mișcarea icoanelor atîrnate de cuvinte, nu le aprobă, nu le dezaprobă, le judecă și le strecoară în priceperi, și cîteodată face o legătură frumoasă între două momente depărtate sau între două cioburi de idee. Ochii ei sînt absorbiți în lumea stelelor, cu care încep să semene, scînteietori și nemișcați.

Baruțu se bucură de înfățișarea de pe dinafară și de îmbucarea pe fețe a bucăților din care se înjghebează povestirea. El nu muncește; măsoară și încadrează și-i place luciul vorbelor, ca un lac proaspăt, întins cu pensula moale pe un ciob. El stă pe scaun ceasuri întregi, participînd cu o pîlpîire înceată la licărirea lucrurilor, în care se uită ca într-o vitrină. Neastîmpărul lui se liniștește îndată ce începe povestirea, și, pe scăunelul lui, Baruțu se face băiatul cel mai ascultător.

Ieri s-a făcut, după masă, povestea unui măgar care avea de tovarăș o pisică. Pisica aducea măgarului tot ce trebuia pentru o căsnicie de gospodină, și măgarul a trăit, ca un boier leneș, o grămadă de ani, pînă ce, din senin, și poate că și din pricina vîrstei, pisica s-a îmbolnăvit...

Copiii n-au voit să știe cum se împăca un măgar cu o mîță și unde ședea tînăra păreche, în proprietate sau cu chirie într-un apartament. Îmbolnăvirea pisicii li s-a părut firească. I-a făcut să rîdă amănuntul că pisica zăcea subt o plapumă de păpușă și că își culcase durerea de cap, înfășurată într-o basmă cu dantelă, pe o perină de puf brodată cu numele ei și purtînd un fluture într-o fereastră tăiată cu foarfeca în fața de olandă subțire.

Pisica tușea puțin și, slăbindu-i vederile, n-avea ochelari ca să citească.

— Destul te-am ținut eu pe tine, a zis oftînd pisica. E rîndul tău să umbli și să aduci.

— Natural! au adăogat copiii, mișcați de boala pisicii și convinși de sprijinul pe care trebuie să și-l dea prietenii și frații.

— Și după ce a spus așa, ce a făcut măgahul? întreabă Baruțu, rostindu-se, ca de obicei, din gîtlej, unde Mama i-a pus, ca la muzică, o zbîrnîitoare.

— Ce să facă? A ieșit din casă fără nici un gînd deslușit, dar a nimerit la un baci bătrîn, care sufla în fluier în mijlocul oilor fermecate.

— Sînt sărac și amărît, a zis măgarul, că mi-e familia bolnavă. Nu rîde de mine, am spus adevărat: am și eu o familie. Eu sînt capul familiei, și familia mi-e pisica.

— Și vrei să nu rîd încă o dată? zise baciul. Cine a mai văzut măgar și pisică făcuți să se înțeleagă? Haide! fii serios, măgarule, și treci între oile mele, că tot s-a pierdut măgarul meu.

— Nu pot, că mă așteaptă pisica să-i duc de mîncare.

— Să nu mai răspunzi, că te cotonogesc, zise baciul. Vezi bîta asta? Numaidecît ți-o culc pe spinare de cîteva ori.

Copiii, turburați de întorsătură, scrutară cînd ochii lui Tătuțu, care asculta și el, foarte supărat și el pe cioban, cînd ochii Maicii, care făcea povestea, scărpinînd cîteodată capul fetiței, în părul căreia, castaniu, își strecurase un deget a mîngîiere.

— Stați să vedeți ce s-a întîmplat! zise Măicuța, asigurînd astfel auditoriul că tot răul spre bine este. Întîi, măgarul, care se gîndea numai la pisică, fu silit să se supuie, și baciul, pornind cu turmele din loc, pe pășuni, i-a împovărat spinarea cu toate cîte trebuiau duse de cineva, și cu merindea unchiașului.

Au umblat așa patruzeci și cinci de zile.

— Dar ce face pisica? întreabă, tresărind, fetița. N-are pe nimeni.

Într-adevăr, în patruzeci și cinci de zile se poate întîmpla orișice.

— Mi se pare, interveni Tătuțu, că ai greșit numărul zilelor. Ia vezi, nu cumva sînt numai zece, cinsprezece, douăzeci, zise el, căutînd să nimerească numărul mijlociu. Nu, au fost numai cinsprezece zile, cred, zice Tătuțu, simțind că douăzeci se făcuseră, și cu scăderile lui, prea multe.

— Ai dreptate, m-am înșelat, zise Măicuța. Luasem zilele potopului, cu ploile lui de o lună și jumătate. După o mai bună socoteală, nu cred să fi trecut măgarul, în pășuni, peste cinsprezece zile.

— Cel mult! apreciază Baruțu.

— Adormind odată baciul în pădure, înnainte de asfințit, măgarul îl văzu sforăind cu gura căscată și o luă la fugă îndărăt și ajunse, a treia zi, la pisică, mai povesti Măicuța.

— Bine, dar ce-mi făcuși? îl mustră pisica. N-am pus în gurița mea, de cînd ai plecat, o picătură de apă.

— Uite ce ți-am adus. Ia din spinare.

Și se puseră pe mîncat și pe băut, în dăsagii măgarului găsindu-se, pe lîngă brînză, mămăligă, slănină, și două tivgi cu lapte bun. Cînd s-a crăpat de ziuă, pisica, uitîndu-se, ca să se oglindească, în geam, și ca să-și așeze puful dintre urechi în felul cum i-ar fi stat mai frumos, văzu o lume neagră și albă în bătătură, cum nu mai văzuse niciodată.

— Nu te înfricoșa, zise măgarul. Asta e averea noastră. S-au luat oile după mine. De acum nu mai avem nevoie de nimic, — și cum eu sînt cam puturos, că-mi place să dorm cîte cinsprezece ore pe zi, totul vine nu se poate mai nimerit.

Aci, Baruțu trase cu poftă un căscat mare, căruia, din pricina volumului, i se zice acasă: « un căscat număru unu ». Și rîse de plăcere, gîdîlat de un început de stuf somnoros primprejurul genelor lui codate.

— Să-ți prezint, zise măgarul, pe al treilea membru al familiei, pe Grivei. Și-a ridicat nasul, de subt fereastră, la tine. Uite-l, ăla de colo.

— Între noi, zise pisica, se hotărîse o ură de moarte, încă de la început.

— A fost o prejudecată. S-a isprăvit. De azi încolo, tu, pisică, vei fi cu cînele ca o soră mai gingașe.

Şi plecară, măgarul, pisica şi căţelul, cu oile lor, ca să străbată lumea. La marginea oraşelor, pisica vindea laptele muls de Grivei, făcea iaurt şi lapte, cum îi zice Baruţu, « covăpsit ». Pe cîmp, dormeau cu toţii grămadă, şi Grivei avea nişte colţi! Cînd, ce să vezi? Pe un buştean, suferea un bătrîn slăbănog, într-o pustietate. Era baciul.

— Va să zică, zise unchiaşul, aşa te-ai purtat: mi-ai furat oile.

— V-am furat eu pe voi? a întrebat măgarul pe berbeci. — Berbecii deteră din cap că nu. — S-au luat după mine! — Şi nu v-a fost bine cu mine? a întrebat măgarul din nou. — Lumea oilor şi a berbecilor dete o behăire veselă, salutînd cu picioarele dinapoi. — Vezi? zise măgarul.

— N-ai să-mi dai ceva să duc la gură? că mi-e foame, zise baciul.

— Bagă mîna în traista asta şi scoate, zise măgarul.

Şi cum şi-a băgat-o, aşa şi-o şi trase baciul laba mîinii, din dăsag înnapoi, zgîriat de pisica adormită la cald.

— Ai greşit dăsaga, zise măgarul. Caută în perechea lui.

Aci, baciul fu muşcat de un pui de cîine, care visa.

— Bine i-a făcut! ziseră copiii. El a rîs de familia lui şi era să dea în măgar cu bîta.

Dar săracul baciul era bătrîn şi slăbit de puteri. Măgarului i s-a făcut milă şi s-au întovărăşit să meargă împreună şi să facă o familie mare cu toţii, — ceea ce s-a şi întîmplat. Astăzi pisica doarme în cojocul baciului, iar cîinele se încălzeşte lîngă burta măgarului, care se culcă pe o parte şi cască şi el.

Urmarea, pe altă dată, dacă ne mai aducem aminte.

Un somn lin începu să se cearnă peste un sfîrşit de poveste atît de fericit, şi fiecare şi-a luat păpuşa lui în braţe, ca să o puie în aşternuturile albe. Tătuţu duce legănînd fetiţa, şi de pe scăunel, în patul din odaia mică, Măicuţa, pe cel mai gras, pe băiat. . .

SPECTACOLE

Din pricina unei precocități intelectuale perverse, Baruțu confundă literatura cu untura. . .

— Ai să iei întotdeauna numai 3 la limba română! a strigat la el Tătuțu, jignit în pedagogie.

Baruțu nu încearcă nici o emoție. Îi lipsește, prin aberație, bunul-simț al meritului, patriotismul catalogului și civilizația matricolei generale. Ba, cu gîndul la prăjituri, el s-ar mulțumi cu trei, și nici nu se gîndește la zece, pentru că i-a explicat de mai multe ori Măicuța la ce se poate aștepta după atîtea bucăți.

De altfel, aritmetica lui se prezintă anarhic. Numărînd prunele, el zice: « Una, două, șapte, unsprezece, cinci », — și mănîncă, e adevărat, cîte douăzeci și două la o singură masă, pretinzînd că a mîncat patru. Numărăm prunele care au rămas, numărăm sîmburii și tot atîtea ies: patru.

Și nici nu se poate altfel, de vreme ce copiilor lui Tătuțu li s-a făgăduit că nu vor fi dați niciodată la școală și că, toată viața, ei se vor scula la prînz. Și, școala, cum o vrea Tătuțu, e fără domnișoară bătrînă cu ochelari, fără examen și fără certificate. Tătuțu scrie pe blocul de desen rațe, Mițu face rațe, și Baruțu face rațe, după el. Dacă rața trebuie să facă « mac! mac! », Tătuțu face ca rața; și toată școala din jurul mesei, după cină, face, în cor, ca rața și ca Tătuțu: « Mac! mac! ». Și

fiindcă Tătuțu scrie toate rațele din profil — ca să semene mai bine, — și totdeauna cu ciocul la stînga — fiindcă e mai lesne, — dacă Mițu nu e mulțumită că rața are numai un ochi, Tătuțu scrie doi ochi de-o singură parte a capului, și rața iese întreagă. Și, la urma urmei, după dorința lui Baruțu, Tătuțu poate să-i puie unei singure rațe ochii de la opt rățoi, fiindcă totuna e, și tot doi ochi ies la socoteală.

Dar și Tătuțu e cît se poate de împăciuitor și se ferește de dificultățile didactice. La o numărătoare controlată, oricum ar fi luat-o, lui Baruțu i-au ieșit cîte nouă degete la o mînă.

— Dacă vrei tu, Baruțule, bine, și să știi că, la urma urmei, îl lămurește Tătuțu, 8 cu 5, 22 cu 3, e la fel. . . Ce folos să știi să numeri, cînd o să te faci mare, 1.000 de prune? Tu n-ai să poți mînca mai mult de nouă. Restul ce te privește? Crezi că Tătuțu te face precupeț? Tătuțu vrea să se răzbune pe Societate, pe Stat și pe Liberul Arbitru, și o să te facă, Baruțule, leneș: asta e meseria ta. Ți-am ales-o de pe acum și ai să vezi ce bine ajungi.

Viața e o jucărie, și toate sînt făcute numai pentru joacă. Mițu și Baruțu știu asta bine, de la Tătuțu, care se joacă toată noaptea cu un condei și o bucată de hîrtie, și toată ziua se joacă de-a fuga, umblînd după cai verzi. A! O să le arate el odată un cal verde și lor. Numai să nu-l cereți pentru voi de tot, că Tătuțu nu dă. Atîta și-a păstrat pentru el.

Mițu se gîndește la altceva: ce face Bărbierul din Sevilla? A fost odată la Operă și l-a văzut. De atunci, Bărbierul din Sevilla i se pare că toată ziua cîntă la radio și gramofon. Este și drept, Bărbierul din Sevilla are o grămadă de frați, care toți cîntă, fiindcă tătuțu lor, Bărbierul din Sevilla cel bătrîn, i-a învățat să cînte, așa cum Tătuțu Mițului și al Baruțului îi învață pe ei să doarmă,

să scrie pe hîrtie rațe, și pe părete, la lumina lămpii, să facă, seara, iepuri de umbră, cu degetele încîr-ligate.

Și se mai gîndește Mițu la ceva. Ea nu înțelege deosebirea dintre Operă și cinematograf. Cîntă amîndouă și joacă amîndouă. Dar parcă e altceva.

— Bărbierul din Sevilla e om adevărat? întreabă Mițu.

— Desigur, om adevărat, răspunde Tătuțu.

— Și Rio Rita e fată adevărată? întreabă Mițu.

— Tu ce crezi? întreabă Tătuțu.

— Nu știu, răspunde Mițu, voind să fie adevărată și presupunînd totuș că poate să nu fie adevărată de tot. Dar dacă nu-i adevărată, cum ar putea să nu fie adevărată?

La Operă, s-a lăsat cortina și a pierit tot Bărbierul din Sevilla. La cinematograf, s-a făcut lumină și s-a șters toată Rio Rita din pînză. Ce e asta?

— Ce să fie, Mițule!... Lasă, că o să-ți spui eu altă dată, zice Tătuțu, fugind de întrebare.

— Vreau acum! cere Mițu.

— Acum nu se poate.

Mițu e convinsă că Tătuțu e mai prost decît este. Dacă nu-i poate lămuri nimic, e clar: e prost. Mițu stăruie, și Tătuțu, provocat și orgolios că știe, intră în niște detalii ridicule, care au convins-o definitiv pe Mițu că Tătuțu are minte mai puțină decît măgarul ei de carton, care dă din cap, aprobă totul și nu-i în stare să spuie nimic.

În sfîrșit, Mițu are o idee: să joace în cinematograf, cu Baruțu, intrînd amîndoi în pînză și făcînd o boroboață cu Rio Rita. La această veselă știre, Baruțu bate din palme și rîde zgomotos, cu toată gura, cum știe să rîdă el.

— Iau și toba! zice Baruțu.

— Nu e voie! afirmă Măicuța. Cum să jucați voi în film, fără să fiți poftiți?

Dar Mițu are o idee pentru toate complicațiile. Ea propune să invite la ea acasă pe domnul Burgheni, directorul de la cinematograf, să-l puie la masa ei cu scaune mici, să-l servească ea cu farfuriile de la păpuși, să-i arate jucăriile și mașina ei de călcat, să-l pupe mereu și să-l conrupă ca să o puie în film cu Baruțu.

— Bine!... primește Tătuțu.

Discuția rămîne la recuzită. Baruțu voia să intre-n film cu toba. Mițului i se pare că toba s-a murdărit și-l sfătuiește să lase toba acasă și să ia mai bine racheta. Lui nu-i place racheta. Ei îi place racheta. Atunci ia racheta ea, și el mingile. Lui nu-i plac mingile. Ia tot ea mingile; el o să ia cuburile. Nici cuburile nu-i plac, el vrea numai toba. Ba da, o să ia și trompeta! Nu se poate! Trompeta face scandal.

Tătuțu și Măicuța, care au trecut în odaia de alături, sosesc la timp. Mițu și-a vîrît mîna la Baruțu-n păr, iar Baruțu a prins pe Mițu de falcă. Trag amîndoi, și, cu mîna liberă, pumni pe nevăzute. Argumentează și plîng.

Procesul a ținut cinci minute, și părțile, obligate să se sărute, — ceea ce s-a făcut numaidecît, — au fost duse la culcare...

AMĂRĂCIUNI

În fiece zi Baruțu trebuie să aibă o decepție nouă, constatînd că toate lucrurile merg de-a-ndaratele față de sincerile lui dorinți. Fragilitatea obiectelor cu picioare și roți l-a uimit, și sensul întrebuințărilor, mereu contrariat de realități, cere de la el o schimbare de principii. Nu mai știe pe ce lume trăiește, căci între el și viață se interpun sistematic o voință, un agent, o fatalitate. Cineva îi strîmbă proiectele toate.

S-a suit pe spatele scaunului, ca să ajungă deasupra dulapului, unde se găsea vioara, și în loc să dea de vioară cu mîna, a dat cu fruntea și nasul de parchet. Această încheiere s-a petrecut brusc, tocmai în momentul cînd el își ridica piciorul să calce pe creștetul rezemătorii. Cineva l-a îmbrîncit și a căzut. S-a uitat; nu era nimeni în odaie. A luat un băț ca să bată scaunul și s-a nimerit cu bățul în cap. Și căzătura i-a jupuit nasul și i-a umflat o buză. Cui să se plîngă? Îl ceartă toată lumea, de acord să zbiere la el. Și ce supărător e accentul interogativ al mustrărilor! « De ce te-ai suit pe scaun? » — « De ce te-ai întins la vioară? » — « De ce ai căzut? » — « De ce? . . . » Totul începe cu: « De ce? ». Bietul Baruțu încă nu știe că forma interogativă are să se ție de el întîi patru ani, apoi încă șapte ani și alți vreo cinci, în cazul cînd o să fie silit să se facă persoană cultivată și să îmbrățișeze o profesiune « intelectuală ». Și pe urmă ține toată viața.

Omul are simțul juridic dezvoltat, și ceea ce-l deosibește de animalele lipsite de suflet este, pe lîngă cunoașterea de Dumnezeu, semnul întrebării.

Baruțu își mai dă seama că omul e simplist și mărginit și că tot ce a putut el să născocească pentru menținerea autorității lui, căpătată prin injurie, a fost un ton răstit urmat de semnul întrebării: o jumătate de doi, dedesubt cu punct. În constrîngerea răspunsului stă tot secretul dominațiunii acelor idioți cu păr care se numesc «Tați» și «Tătuți». Dacă s-ar duce să ceară să fie frecat la vînătăile buzei și ale sprîncenii, întîi nu l-ar mai pupa nimeni, și, al doilea, toți l-ar întreba: « De ce te-ai suit? Nu ți-am spus să nu te mai cațări? De ce nu asculți? ». Numai interogative! Ce palme ar trage el, în dreapta și în stînga, dacă nu i-ar fi mîinile așa de mici și de caraghios imitate după labele Tătuțului și ale Măicuții! O să vie această fericită vreme vreodată? Nu vine, Baruțule, niciodată. Tocmai cînd ar trebui să ceară socoteală de un trecut întreg de întrebări, de răcnete și de apăsări, se face și Baruțu Tătuț, — și gata.

Și ce lesne se fac băieții Tătuți! Vezi o fată cu ochii lungi și cu o migdală de fildeș în colțul gurii surîzătoare, te încurci în genele ei întoarse, o iei în brațe și o faci Măicuță. Și iar vine, vorba ceea, barza, — pe care Baruțu începe să o cam bănuiască, — și iar vin Baruții mici și Mițucii, și comèdia cu scaunul și cu vioara se repetă, și se repetă, la fel, și interogatoriul. . .

A voit să taie el, cu furculița și cu cuțitul lui, căpătate de la bietul Tata-mare, care a murit, o aripă de pui, și a sărit farfuria tocmai dincolo de masă, mînjind pereții cu o flegmă mare de sos,

îngroşată cu tocătură de morcov. Ce scandal! S-a răsturnat paharul cu sifon peste piper! S-a repezit toată familia să micşoreze accidentul! Şi a ieşit o porcărie! Măicuţa îşi curăţa fusta de mătase, pe care o îmbrăcase pentru întîia oară atunci, şi Tătuţu se scutura de morcovii şi tăieţeii din cravată, întinzîndu-i pe jiletcă şi mîneci. Măicuţa zbiera: « Nemernicule! ce să mă mai fac cu tine? » Şi dacă n-ar fi fost Tătuţu, care îşi desfăcea cocăriile din mustaţă, zicînd: «Nu e nimic, s-a întîmplat!», chestiunea s-ar fi isprăvit cu măcel.

Altceva. Cu cele mai bune gînduri, Baruţu a găsit un ciocan şi un cui şi a dorit să bată cuiul în oglinda dulapului, — şi nici n-a intrat. . . Ba, ce e mai mult, s-a crăpat toată oglinda ca de trăznet, în zigzag, de-a curmezişul între colţuri.

O ispravă atît de mare nu se poate acoperi, cu nimic. Baruţu a cerut, pe subt ascuns, la bucătărie, un dop şi o sfoară, ca să dreagă oglinda, însă nu a izbutit, el fiind un băiat prea mic. Mijloacele lui industriale, afară de cui şi ciocan, sînt reduse. El nu are strung, nici rindea, nici fierăstrău, nici fier de tinichigiu; are numai scuipat, şi cu scuipatul n-a făcut ispravă. A uns oglinda, şi nu s-a lipit. A lins-o cu limba. Cînd se uita în oglindă i se părea că e tăiat în două şi că are o păreche de nasuri şi patru buze. A chemat şi pe pisică să-l ajute, fiindcă pisica ştie multe şi ştie să prinză şi şoareci, fără cursă, şi nici pisica nu ştia meşteşugul ce i s-a cerut.

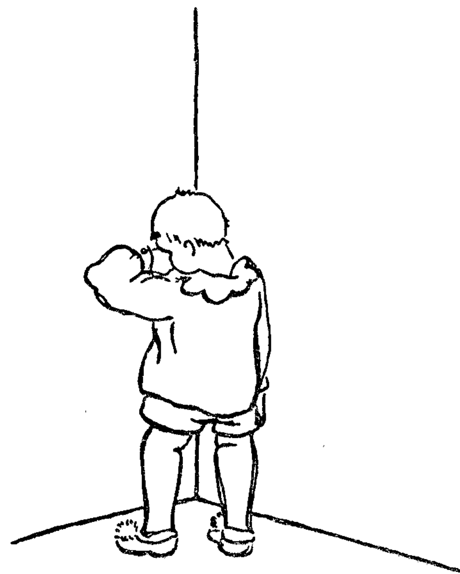
De aceea Baruţu s-a hotărît să fugă într-altă odaie, ca să nu ştie nimeni că el ar fi trecut prin încăperea cu oglinda, şi acolo s-a pus să coasă la maşină, pînă ce a încurcat atît de serios aţa pe dinăuntru, că talpa maşinii nu a mai vrut să calce, şi roata s-a înţepenit.

Baruţu a fost prins tocmai în biuroul lui Tătuţu, unde rupsese peniţele şi creioanele cu o plăcere

accelerată, tocmai cînd destupa sticla de cerneală ca să încerce cum curge pe postav.

Să nu-i mai aducem aminte ce a urmat. Să-l lăsăm în colţul unde l-a pus Măicuţa, cu botul în părete, numindu-l cum e mai rău: « canalie », «scelerat» şi «tîlhar».

POMUL CU PĂPUȘI

Pentru că ați fost cuminți. Pentru că nu ați bătut azi toba cu vătraiele în fundul cazanului de rufe. Pentru că nu ați aruncat farfuriile pe geam. Pentru că nu ați rupt vîrful de la toate creioanele, pe care le ascut o dată pe zi. Pentru că nu ați lăsat apa deschisă, ca să înnece casa. Pentru că nu mi-ați uns clanțele cu dulceață. Pentru că nu mi-ați băgat cutia de tutun în foc. Pentru că nu ați îndreptat ceasornicul cu ciocanul, nici nu mi l-ați prăjit. Pentru că nu mi-ați fiert pantofii. Pentru că nu mi-ați scos nici un ochi și nici nu mi-ați croit hainele din nou, haidem să vă duc, haidem să mergem dimpreună cu Grivei, scumpii mei copii, fetița Tătuțului și băiatul Măicuții, afară, pe cîmp.

Întîi o să trecem prin buruieni amare, prin pături de pelin, prin horbota de mușețel cu nasturi galbeni, și cînd vom ieși puțin din grădina sălbatecă, picioarele vă vor mirosi a Poala-Maicii-Domnului, prin care vom merge desculți, — eu cu labele mele mari, voi cu călcîiele voastre ca niște coltuce trandafirii. Să nu mă întrebați prea multe lucruri odată, că mă încurc. Să nu fiți curioși să aflați de ce este pămîntul negru, iarba verde și cerul albastru, că nu știu deloc. O să ne iasă pasări înnainte: rîndunele ascuțite, vrăbii grăsulii și cioroi de-äia marii. Tăceți din gură, că nu știu pentru ce zboară și cum. Și să nu dați cu pietre în mine, că mă bag în iarbă, mă culc și nu mai merg, pînă ce fiecare din voi nu mă pupă de zece ori, unul pe o parte și celălalt pe alta, pe obraz, pe bărbie, pe muchiile urechii și pe un ochi închis.

Ce spusei? A! mi-aduc aminte. Fiindcă ați fost cuminți, o să mergem să vă arăt ceva, dincolo de apă și peste drum de moară, unde Moșul-cu-barba-cît-cînepa-și-cu-sprîncenile-cît-peria-de-haine macină toată ziua făină de cozonaci. Să nu faceți gură cînd trecem pe lîngă moară, ca să nu iasă Moșul în prag și să ne amenințe cu degetul lui lung cît un băț cu măciulie; că dacă iese, eu o iau la fugă, și ne prinde Moșul din urmă, și ne pune să-i facem perișoare de mălai pentru șoarecii morii, că are opt sute.

Cînd vom trece apa, o să vă iau în cîrcă pe amîndoi, — unul călare pe umărul drept și altul pe stîngul, — ca să nu vă prindă racii de picioare și să vă gîdîle sub talpă. O să vedeți în apă un prost mare cu doi copii în spinare, aplecați pe iaz. Să nu mă întrebați cine sînt äia. Și să nu rîdeți de mine, că mă pui jos în rîu și trec apa de-a bușile cu voi și fac prin apă: « Coac, oacaca, coac! », ca broscoiul äla de colo, care și-a scos botul verde din apă ca să credem că nu este el și să ne sperie.

O să vă arăt un pom în care cresc păpuși, din care pricină pomul se cheamă păpușoi, adică tată de păpuși. Păpușile astea n-au mamă, au numai tată, dar nici nu vă închipuiți ce mai tată au: cu douăsprezece mustăți și douăsprezece țăcălii de țap, toate roșcovane: așa e neamul lor; de stat la soare mult s-a pîrlit. O să vă arăt o pădure care face păpuși îmbrăcate gata și încheiate la șapte cămeși albe, peste care tata lor a tras și un halat verde-deschis. O să vedeți păpușile sculate în picioare pe pom și înfășurate în stihare.

O să vedeți păpușile cu părul roșu creț. Le luăm cu noi și le tundem și le schimbăm hainele;

pomul cu păpuşi e un pom deştept: tot el face şi mărgele galbene de chihlimbar, pe care le mănîncă iepurii noaptea la lună.

Asta e numai un petic din tot ce o să vă arăt. Dacă o vrea Tătuţu, — şi trebuie să vrea, că, dacă nu, îl batem cu ciorapii Măicuţii, — o să vă arăt o grămadă de lucruri, peste apă, peste deal şi dincolo de locul unde bombăne albinele şi mîrîie ursul.

JUDECATA

Într-o singură săptămînă, Baruţu a intrat de două ori pe calea faptelor penale, devenind criminal. Joi a scuipat un domn bătrîn şi sîmbătă a scos limba la două cucoane tinere.

A scuipat pur şi simplu, aşa, cum se scuipă. Şi-a făcut scuipat precugetat şi, cu toate că a stropit prost, în toate părţile deodată, — cîţiva stropi şi pe nasul lui, — el a scuipat. Nu interesează cantitatea de scuipat, ci actul buzelor de a scuipa. El putea să scuipe uscat, sau pe jumătate uscat, cum s-a şi întîmplat, şi tot scuipat rămînea. Bagă de seamă: el n-a scuipat pentru că i-a trecut un miros pe la nas ori pentru că era praf în Cişmigiu; a scuipat un domn bătrîn. S-a dus la domnul bătrîn, a stat în faţa lui, şi a zis: « Te cuip »· şi l-a scuipat. Pe domnul bătrîn nici nu l-a ajuns scuipatul lui Baruţu, pentru că, ziserăm, tot pe sine s-a scuipat. Dar e de judecat gîndul rău, şi acesta a fost judecat.

Joi, el scuipase o dată, dar sîmbătă a scos limba de două ori. A scos-o şi a ţinut-o niţel scoasă, ca să arate pornirea de ofensă. Limba lui Baruţu o fi ea roşie şi frumoasă, cînd iese la iveală, dar nu-i mai puţin adevărat că limba nu trebuie să iasă din teaca ei niciodată, decît dacă se găseşte pe ea un păr, pe care-l duci cu supa la gură. Nu numai că părul nu e bun de mîncat, dar te mai gîndeşti al cui a fost, cînd a căzut în castron, şi

te apucă un strănut al stomacului cu greață. Dar, fără pricină, să scoți limba la două cucoane, însemnează că ești răucrescut și că Măicuța nu te-a învățat nimic. Ce folos că atunci cînd ai dat mîna cu cineva te-ai ploconit, dacă scoți limba cînd te întîlnești cu două cucoane?

Asta nu se mai poate ierta subt nici un cuvînt, niciodată și deloc. A mîncat, e sătul, acum îi vom face numaidecît bagajele, ca să-l trimitem pe cîmp, la țigani. Pînă diseară Baruțu va fi dat jos din căruță și lăsat în pustietate cu geamantanul lui. Dar merită să mai stricăm pe el un geamantan? Îi punem într-o basmà ceva, facem o legătură și-i de ajuns. Deocamdată, îl dezbrăcăm de haine și-l lăsăm în cămașe. Ne pare rău că i-am cumpărat alaltăieri pantofi. Nu e nimic! avem cui să-i dăm. Pantofii vor fi purtați de un băiat care nu scuipă, iar hainele, de cîțiva băieți care nu scot limba la oameni. Toate hainele vor fi împărțite mîine dimineață, pe stradă. Pentru ce să le mai păstrăm, după ce am aruncat pe proprietarul lor la țigani?

O să-i punem în legătură o pîine neagră, ca să aibă la noapte, și o zi, două, să nu moară de foame, căci țiganii au nevoie de el să-l puie să sufle cu foalele la potcovărie. Lasă, că atunci o să se învețe minte să mai scuipe și să mai scoață limba. Un țigan șașiu, și știrb de gura toată, o să-l bată toată ziua cu frînghia.

— Noi o să trecem cu Mițu în automobil pe acolo, să te vedem muncind înnădușit, negru de cărbuni și cu un șorț de piele legat cu sîrmă pe burtă. Și din automobil o să te amenințăm cu degetul și o să ne încruntăm la tine. Degeaba ai să plîngi, noi nu ne dăm jos din automobil, mergem la plimbare mai departe, și seara ne întoarcem pe alt drum și n-ai să ne mai vezi: o singură dată ajunge.

— Poate vrei să iei și pisica în legătură, să-ți ție de urît?

— Pisica e mai cuminte, nu stă cu el, vine acasă. Pisica nu trebuie să se facă ucenic de lăcătuș.

— Haide! Ești gata? Te-ai dezbrăcat? M-am uitat pe geam: a venit căruțașul.

— Domnule căruțașule, vino pe din dos și așteaptă nițel la bucătărie. Cred că pînă la înnoptat o să ajungeți.

Și pe urmă vine noaptea neagră, de prin buruieni... Și o să bată vîntul negru... Și or să-l miroasă broaștele, apropiate de el, cu botul lor rece... Și pe urmă o să se împiedice de el cerșetorul orb, care cîntă sîmbăta prin curte; el acolo stă. S-a dus lumina electrică, s-a isprăvit cu covoarele, cu jucăriile! Adio, pat moale cu somieră! Chiar astă-seară desfacem patul și-l dăm; să nu mai rămîie nici urmă de Baruțu. A vrut să fie țigan, îl facem țigan. De àltfel, tot de la țigani a fost luat, pe un ciur de mălai. Să se întoarcă la ei! Să-i crăpe buzele și genunchii de frig și să facă pe călcîie coji. Țiganul nu o să-i dea portocale și banane; o să-i dea de ăștia, după ceafă, calcavùri. Și o să mănînce fiertură de mațe, din strachină, de jos.

— Ei, haide, scoală-te de pe scaun!

Baruțu a stat cu fruntea plecată, ca un acuzat ce este, și n-a suflat. Din cînd în cînd, o mișcare cocoșată din umeri, arăta că voia să ofteze. Dar ce, așa se poartă un băiat cuminte cu lumea? O scuipă? Scoate limba?

De la un timp, Mițu a căzut și ea pe gînduri și se vede singură acasă, fără Baruțu, pe care nu-l va mai trage de breton și care nu-i va mai răspunde cu nici un ghiont. O singură ceașcă de lapte se va găsi dimineața pe masa copiilor, și un scaun va fi gol. Iar la masă, ea, Mițu, o să stea singură între

doi babalîci. Ochii lui Mițu se ridică din meditare, cuprinși de o undă de lacrimi, și zice Mițu:

— Îi vine să plîngă... fără să știe că-i plîng ochii ei.

Și, din scaunul ei, pînă la Baruțu, ea face o singură săritură, îl ia în brațe, îl strînge și îl sărută. Baruțu e desființat în toate mîndriile lui. Tătuțu și Măicuța au vorbit azi mai gros ca întotdeauna. S-a hotărît! Baruțu iese încet dintre scaun și masă, vine către Măicuța, care s-a sculat în picioare, ca să-i dea legătura, pășește resemnat și cu ochii în jos, își frămîntă vîrful degetelor, încurcate ca într-o ață de păianjen.

— Nu mai fac!... geme Baruțu, nădăjduind.

— Nu mai face niciodată!... adaogă Mițura.

— Păi, a venit căruțașul...

— Spui tu, Mițule, drept, că n-are să mai facă niciodată?... Bine...

— Domnule căruțașule, du-te acum și vezi-ți de treabă... A zis că nu mai face...

Împăcare generală. Nu se va mai vorbi niciodată de scuipat și de scoaterea limbii. A reapărut bucuria. Dar emoțiile au obosit pe Baruțu, care zice:

— Mă duc să mă cunc...

O IZBÎNDĂ

Ultima hotărîre a fost ca Baruțu să fie trimis intern la o școală de băieți. Acolo el se poate încăiera, de cîte ori îi vine pe zi, poate să dea, și, mai ales, să pape bătaie. Cînd va fi posomorît, căutînd pricină de gîlceavă, o să-și găsească numai decît adversari, și cînd va fi vesel și zgomotos, iarăș o să fie un coleg de patru ani și jumătate care să-l puie la locul lui. Și, la internat, un pedagog mizantrop, cu chica neagră lucioasă, ras de mustăți și cu buzele strînse, vinete de misticism, se va uita toată ziua, ca un demon fotografic, pe subt sprîncenele lui verticale, și, însemnîndu-l într-un carnet de buzunar, în vederea porțiilor de mîncare, îl va lua și de-o ureche și-l va duce să-l trîntească-n genunchi pe un coridor.

Ce crede el?! Că tot așa o să meargă viața, fără «cultură» și «responsabilitate»? Să dea cu mingea-n geam și să-l pupe Măicuța că l-a spart? Să facă trenuri din scaune, covoare și cărți, răsturnate în toată casa, și să plece cu trenul la Predeal, călcînd peste furculițe și perii de dinți și omorînd, poate, Doamne ferește, și oameni trecători? Toate au o margine și timpul lor. Întîia copilărie s-a isprăvit, devenim bărbați și trebuie să începem a ne gîndi la existență și la datoriile omului în societate.

— Nu-ți convine, hai? Crezi că se ajunge cetățean, și mai ales bun cetățean, fără muncă? Te

înşeli. Ia să te judecăm niţel. Ai învăţat tu ceva, de cînd eşti? Nu ştii nici o poezie şi nici un cîntec. Alţii, la vîrsta dumitale, domnule, spun pe dinafară tot soiul de frumuseţi. Îndată ce vine cineva în vizită, soseşte şi băiatul cu poezia lui, stă drept şi începe... Stai, de cînd te-ai născut, de-o viaţă de om, în bulevardul Elisabeta, şi nu ştii, măcar, cine e Elisabeta.

— Ba ştiu, răspunde Baruţu.

— Ia să vedem! întreabă Tătuţu.

Baruţu tace, ca şi cum ar şti şi nu ar consimţi să se împărtăşească. El are ştiinţa hermetică şi orgolioasă.

— Prea îl întrebi şi tu repede şi dintr-odată, obsèrvă Măicuţa.

— Vrei să-l iau mai pe departe? întreabă Tătuţu. Mi se pare că suferă de preciziune şi de timiditate ştiinţifică, adaogă Tătuţu, adresîndu-se Măicuţii. Dar cum să-l iau pe de departe în materie de Elisabeta?

— Întreabă-l şi tu, întîi, dacă ştie ce-i un bulevard, şi vino pe urmă la bulevardul Elisabeta. Fii metodic, ce naiba! Ştiu că prea prost nu eşti...

— Metoda adevărată, explică Tătuţu, consistă în a întreba întîi de Cotroceni, apoi de Sfîntul Elefterie şi de Calea Plevnei...

— Cînd eşti logic, nu am ce zice, aprobă Măicuţa.

— Dacă n-aş fi fost logic nu s-ar fi ales de capul meu nimic, răspunde Tătuţu, cu un aer administrativ şi ca şi cum s-ar fi ales de capul lui ceva.

— E adevărat, se vîră Cucoana-mare, trei lucruri guvernează viaţa: întîi *voinţa*, al doilea *munca* şi al treilea *fidelitatea*.

— Ai uitat pe al patrulea, adaose Tătuţu: *logica*. Zugravul care ne-a vopsit bucătăria era de altă părere, dacă-ţi mai aduci aminte. El zicea că, în viaţă, întîi e pictura, şi al doilea liniatura.

Văzînd că s-a încurcat, Cucoana-mare se preface că-i trebuie ceva din altă odaie; mi se pare ochelarii, căci se cam uita chiorîş. Noi ştim ce va să zică asta: o să se răzbune altă dată; pîn-atunci, cum zice dînsa, « ne-o coace ».

— Dar ce faci cu metoda bulevardului? întreabă Măicuţa. Uite, Baruţu aşteaptă ca să-ţi dea un răspuns.

— Tu ştii ce-i un bulevard? întreabă Tătuţu pe Măicuţa. Că eu nu ştiu.

— Asta-mi place! zice Măicuţa. Şezi în bulevard şi nu ştii ce-i un bulevard? Bulevardul începe de la Palatul Cotroceni, trece pe la Cişmigiu, taie Calea Victoriei, taie Calea Moşilor, taie strada Traian şi sfîrşeşte la Obor.

— Întîi, te cam pripeşti, răspunde Tătuţu. Ai uitat Schitul Măgureanului, unde stai şi aştepţi, şi ai tăiat prea repede cîteva străzi, unde la fiecare stai cîte un sfert de ceas, pînă ce fluieră vardistul şi face cu cotul; vreau să zic agentul de circulaţie. Şi ai uitat şi sensul unic.

— Dar ce, te duci cu automobilul, ca să înveţi ce-i bulevard? întreabă Măicuţa, vexată. Noi vorbim: pe jos.

— Să mă ierţi, răspunde Tătuţu. Cum ai luat-o tu, cu « trece » şi cu « taie », nu se poate merge decît în maşină. Dar vreau să-ţi spui că şi cu maşina te prea grăbeşti. Asta, primo. Secundo: tu nu mi-ai spus ce-i un bulevard; mi-ai spus numai cît e de lung bulevardul Elisabeta.

— Lodzic! intervine Baruţu, care, simţind puterea de analiză a lui Tătuţu şi fiindu-i frică de întoarcerea la definiţie, s-a dat de partea lui.

— Sigur că e logic, adaose Miţu, absorbită pînă atunci în pudrarea cu « Raşel » a unei păpuşi.

— Te combat, uite, şi copiii, precizează Tătuţu. Zi că nu ştii ce-i un bulevard şi ne împăcăm.

Măicuța e jignită în tabela ei cu noțiuni, dar desigur s-a și întrebat în sine ce-i un bulevard și a văzut că nu știe.

— Are felinare, bănci, copaci. . . zice Măicuța.

— Dar are și pietre, și asfalt, și canalizare. . .

— Atunci?

— Atunci e stradă ce spui tu, nu e bulevard! zise Tătuțu concludent.

— Nu-i totuna? întreabă Măicuța.

— Vezi bine că-i totuna bulevardul cu strada, cînd vorbești de stradă, zise Tătuțu, dar nu-i totuna cînd vorbești de bulevard.

— Cum numești tu asta, care, într-acelaș timp, și este și nu este? întreabă Măicuța, apelînd la resursele intrinseci ale lui Tătuțu.

— Nici prea-prea, nici foarte-foarte, răspunse Tătuțu.

— Adică? întreabă Măicuța.

— Adică: Ala, bala, portocala. Cioc, boc. Treci la loc.

— Om serios ești dumneata? întrebă Cucoana-mare, care își găsise ochelarii. Tată de copii? Lumea care nu te cunoaște crede că e cine știe ce de capul dumitale.

Tătuțu însă a cîștigat o victorie mare. Mițu și Baruțu, reprezintînd ultima generație, au asaltat pe Tătuțu, din două părți, cu cele mai eficace proiectile: mii de pupături.

— Te iubesc! strigă Mițu, animată de un lirism imens.

— Te iubec! vociferează Baruțu.

FIULUI DUCAMIN

Copiii stau îngenunchiați, fiecare în patul lui alb, împrejmuit cu zăbrele. Cu fața către răsărit, ei sînt îmbrăcați de noapte, în cămeși țărănești, cusute cu arnici roșu la fată și albastru la băiat și legate, la gît, cu șnur asortat. Pieptul atletic al lui Baruțu *(4 ani)* nu-l încape bine cămașa, spintecată pînă la vale. Măicuța corectează ținuta: acoperă golul.

MĂICUȚA: — Se vede și nu șade frumos.
BARUȚU: — Se vede bunicul?
MĂICUȚA: — Vede Dumnezeu buricul.
MIȚU *(5 ani, fluidă și lungană)*: — Nu ți-am spus?

Baruțu și-a deschis niște ochi imenși, resemnați: ba i-a spus! Genele lui negre, dese, încovoiate, au o lucire de metal.

MĂICUȚA: — În numele Tatălui, și al Fiului, și al Sfîntului Duh. Amin.
MIȚU: — Numele Tatălui și al Fiiului Duh. Amin.
BARUȚU: — Numili Tatului și . . . Cum ai jis?

Ca să-și facă semnul crucii după regulă, el și-a strîns toate degetele tare, ca și cum s-ar teme să nu-i scape din mînă ceva, și, cu pumnul întors, caută anevoie punctul precis din frunte.

BARUȚU: — N-am jis « Ducamin ».

MIȚU: — Eu nu pot să zic « Fiiului Duh ».
MĂICUȚA *(rar)*: — În numele Tatălui... și al Fiului... și al Sfîntului Duh... Amin.
MIȚU: — Ba nu! N-am putut să zic: « și al Sfîntului Duh... » Mămico, să nu mai zicem: « *În* numele Tatălui... » Nu e frumos!
MĂICUȚA: — Bine. Să nu mai zicem « În », dar zicem pe celelalte curat.
MIȚU și BARUȚU *(odată)*: — Numele, numili, Tatălui Duh, Fiului Ducamin.
MIȚU: — De ce mă încurci?
BARUȚU: — Tu mă încunci.
MIȚU: — Prostule! lasă-mă să zic eu întîi...
BARUȚU *(trist)*: — Jice că jice ea întîi...
MĂICUȚA: — Vai, ce păcat mare! Nu vă mai ascultă Dumnezeu rugăciunea.
MIȚU: — Nu ți-am spus? Se supără Dumnezeu.
BARUȚU: — S-a supănat pe tine. Eu jic sumos.

Mițu a rămas cu gîndul undeva. Vrea să afle ceva.

MĂICUȚA: — Hai, încă o dată! Să nu necăjim pe Dumnezeu.
BARUȚU: — Nu ți-am spus că se supănă?
MIȚU: — Mămico!
MĂICUȚA: — Da.

Mițu își alege cuvintele și deslînează ideea încet, silindu-se cu căutătura, cu cazna umerilor și cu degetul arătător, purtat pe la bărbie, pe la tîmple și prin aer, să se deslușească.

MIȚU: — Unde stă, Mămico, Dumnezeu?
MĂICUȚA: — Findcă ne ascultă?
MIȚU: — Da.
MĂICUȚA: — Unde să stea? În cer.
MIȚU: — Și nu cade?
MĂICUȚA: — Cum să cadă? Are o căscioară cu prispă, cu flori dinaintea ușii, pe care le udă cu stropitoarea, ascultînd rugăciunile copiilor.

MIȚU: — Da?...
MĂICUȚA: — Dumnezeu e un sfînt bătrîn, cu barba mare, albă.
MIȚU: — E părinte Dumnezeu? Ca părintele Atanase?
MĂICUȚA: — Vezi bine că e părinte. Poartă și el tot haine lungi și mătănii, însă e mai bătrîn. E foarte bătrîn.
MIȚU: — Și de ce nu pui pe Costache să-i ude florile, dacă e așa de bătrîn?
MĂICUȚA: — Îi place să-și îngrijească florile singur. Așa e Dumnezeu.
MIȚU: — Cînd ne ducem la el, să ne dea crăițe?
BARUȚU *(brusc)*: — Eu veau și un cal.
MĂICUȚA *(cu ochii la Tătuțu)*: — Nu e drum la Dumnezeu...

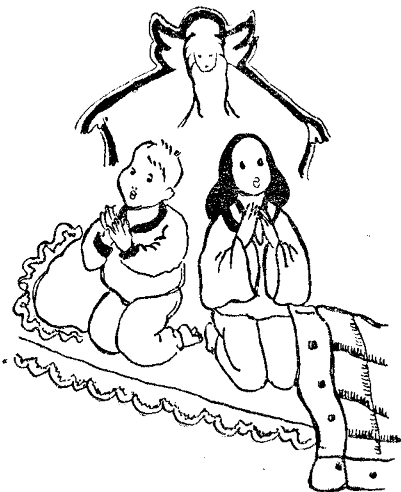
Mițu vrea să înțeleagă și urmărește un gînd tăcut.

BARUȚU: — Să ne suim pe casă. *(Lăudăros.)* Eu l-am văzut pe Mudnezeu, dîn pom.
MIȚU *(ironică)*: — Parcă te-ai suit vreodată, tu, în pom!
BARUȚU *(dezarmat și încurcat)*: — Ba m-am suit. Știu eu...
MĂICUȚA: — S-a suit și el pe coada măturii odată și a căzut cu mătură cu tot.

Baruțu e jignit. Mițu rîde.

MIȚU: — Nu-i așa că nu s-a suit în nici un pom?
MĂICUȚA: — Ce, e pisică? Numai pisicile se urcă-n pom.
BARUȚU *(hotărît și răzbunător)*: — Nu mai jic Numili Tatului!
MĂICUȚA: — Dacă nu zici, nu-ți mai trimite Dumnezeu nimic.
BARUȚU *(cu părere de rău)*: — Ce?
MĂICUȚA: — De toate. Mere, portocale...

BARUȚU: — Menele și pontocalele le aduce Dumitu.
MĂICUȚA: — Tot nerod e. Crede că le aduce Dumitru singur. Dar lui Dumitru cine i le dă?
BARUȚU *(convins)*: — Mudnezeu!
MĂICUȚA: — Vezi?
MIȚU *(analitică)*: — De ce zice Dumitru că-l « costă », cînd cumperi tu?
MĂICUȚA *(mușcîndu-și buzele)*: — Dumitru nu știe ce spune... Acum, noapte bună, copii. E tîrziu. Ne mai închinăm și mîine seară.
BARUȚU *(singur, învelindu-se pînă la bărbie)*: — Eu veau să-mi dea un cal viu... Și un bici.

NA UNECHE...

Cel dintîi lucru care a uimit un an de zile pe copii a fost ceasornicul de buzunar. La săritura ciudată a capacului s-a adaos tictacul, ridicat la ureche. Muzicalitatea monotonă a bătăii avea pentru auzul lor un farmec, desigur complicat, de vreme ce, ore întregi ascultîndu-l, surîsuri delicate se succedau, ca orele luminii, pe figura lor trandafirie.

A fost, întîi, destul de greu de descoperit urechea, Baruțu crezînd că aude cu nasul sau cu falca. Mîna lui, grasă, purta ornicul pe la bărbie și împrejurul gurii, prins cu toată palma, ca un săpun. I se părea că ascultă cu sprînceana, cu dinții, cu limba, cu gaura cefii albe, ignorant în auz, ca Tătuțu cînd scrie, nesigur dacă își aduce aminte cu degetul mic și dacă gîndește cu inelul.

Baruțu a fost, însă, mai fericit ca el, că, lipindu-și odată, din greșeală, capacul ceasornicului de ureche, a descoperit! Căci Tătuțu e și mai prost decît băiatul lui, cu cercelul cărnos al urechii tăiat în catifea de cocă de cozonaci. Și așa se și cuvine: să fie mai prost. A citit că oamenii cugetă cu creierul și că mintea e adunată întreagă la cap, și nu a crezut niciodată, fiindcă niciodată nu a știut cu capul cum simte Baruțu cu urechea. El socoate că judecă pentru el altcineva, care nu-i el, și că-l împinge așa, din senin. « Stai, mă, îngerule! », zice cîteodată Tătuțu noaptea, și copiii întreabă din somn: « Cu cine vorbești? », și Tătuțu răs-

punde: « Cu cine să vorbesc? Cu diavolul de înger. »

Baruțu nu a știut, în schimb, pe unde se deschide capacul și că trebuie împins, ca să sară, un țumburuc. Și nici Tătuțu nu l-a învățat, păstrînd secretul tehnic pentru atunci cînd Baruțu o să aibă mustăți și o să fumeze țigări cu carton. Ticălosul de fabricant a făcut resortul numai pentru pipăirile tari și l-a ascuns înnăuntrul toartei, cu meșteșug. Mai are Tătuțu cîteva taine, pe care le va dezvălui în patru ochi, după ce Baruțu se va face mai mare. Pînă atunci, confuzia, incertitudinea și presupunerile îl vor lucra ca să-i dezvolte, cum zice domnul Adamescu de la etajul al treilea, « intuițiunea ».

Auzind că pisicile fată, Baruțu ne-a adus vestea că găinile Tătanei au fătat patru ouă. Noi n-am rîs de el, pentru că nu a greșit decît cuvîntul, treburile pisicii fiind la fel cu treburile găinii. Numai Mițu l-a batjocorit, pentru că e fată și pentru că știe o grămadă de taine, pe care le tace; toate fetele sînt mai deștepte decît băieții, pînă la 16 ani; rîndul băieților vine mai tîrziu.

Problema ceasornicului s-a făcut însă mai mare, în pat. Mițu, auzind în perină bătînd un tictac, a căutat ceasornicul dedesubt. A întors cearșaful, s-a uitat subt saltea, și-a purtat mîna de-a lungul păretelui, pe covor, și nu a găsit nimic. Tătuțu i-a explicat că fiecare om a mîncat un ceasornic. Măicuța i-a spus că Tătuțu spune, ca de obicei, prostii, și i-a dat o explicație și mai năzdrăvană, că bate inima și că oamenii au o inimă mare, care bate la fel cu ceasornicele de buzunar. Dar tot Tătuțu, probabil, spune mai adevărat, căci de unde pînă unde să bată inima, care nu se vede, ca un ceasornic care se vede?

A rămas aproape stabilit că Măicuța nu cunoaște tot așa de bine lucrurile ca Tătuțu, care uneori

știe tot, absolut tot. Dacă n-ar ști el tot, de ce l-ar tot întreba numai pe el copiii cîte în lună și-n soare? Ei au încredere mai ales în Tătuțu, pentru că tot ce zice el e adevărat. Măicuța le-a spus să nu mănînce prea multe bomboane, că se strică dinții, pe cînd Tătuțu îi îndoapă pe nevăzute cu bomboane, și dinții sînt bucuroși să muște din umplutura cu ciocolată; bei apă rece și trece. Măicuța le-a spus să nu se murdărească pe haine, și Tătuțu le-a spus: « murdăriți-vă bine și tăvăliți-vă în pămînt », și e mai bine cum zice Tătuțu. Nu le-a spus tot Măicuța să nu se joace cu chibriturile, că fac pipì în pat? Tătuțu toată ziua se joacă, aprinde la chibrituri și țigări, și n-a făcut niciodată. . .

— E adevărată numai o parte din ce zice, le-a spus Tătuțu; cînd fumează Măicuțele; atunci să știți că așa se întîmplă.

Pormă, Tătuțu și-a asigurat de mai nainte toate succesele. El nu răcnește nici la Baruțu, și mai ales nici la Mițu, pentru că e fetiță, și fetițele nu trebuiesc obișnuite cu amărăciunile, — pe cînd Măicuții îi scapă cînd cîte o vorbă urîtă, cînd cîte o palmă peste mîinile copiilor. Tătuțu zice că nu trebuie să lovești obrazul — pentru că e sfînt, și nici mîinile — pentru că mîngîie obrazul. Dacă vrei să dai o pălmică, dă-o la spate, jos de tot, căci pînă cauți unde să dai, trece supărarea, și în loc să dai o palmă, dai o pupătură, — și-i mai bine. Tătuțu se bagă-n toate celea și strică mereu cheful Măicuții de-a se repezi. Măicuța zice că o creștere bună se capătă printr-o singură regulă, pe cînd Tătuțu zice că se capătă prin cîte două, care se bat cap în cap, susținînd că Mițu și Baruțu trebuiesc deprinși cu « controversa », cu « pentru contra » și cu « contra pentru ». Și Tătuțu trebuie să aibă dreptate, pentru că el nu se supără niciodată, rîde mereu, și, la urmă de tot, pupă mîinile

Măicuții, și Măicuța i le pupă pe ale lui, — și începe o pupătură între toți, de cîteva ori.

Numai la creioane se schimbă nițeluș principiile.

Mițu zice:

— Tătuțule, te iubesc... Dă-mi un creion și o hîrtie.

Baruțu zice și el:

— Tătuțule, te iubec... Dă-mi un chion și o hetie...

Tătuțu zice:

— O să le rupeți vîrful.

Mițu zice:

— Nu.

Baruțu răspunde englezește:

— Tș! lipindu-și vîrful limbii îndărătul gingiei de sus.

Și amîndouă vîrfurile se rup numaidecît: unul roșu și altul albastru.

— Ce v-am spus, că o să-mi rupeți creioanele?

— Ea le-a lupt! răspunde Baruțu.

De la ceasornic, Baruțu a rămas cu știința că lucrurile se deosibesc cu urechea, semănînd cu mopsul Bèbi, care le deosibește numai cu miròsul. Cărțile, cutìile, 'tabacherea, bastonul, umbrela, condeiul de buzunar, le apreciază cu auzul, constatînd că nu se repetă în toate tictacul, care trebuie să se găsească în miezul tuturor obiectelor uzuale, și le verifică la contactul cu suprasimțul lui, ducîndu-le rînd pe rînd « na uneche ».

ȘTII ROMÂNEȘTE?

Tătuțu ne-a povestit că țara Elveției, făcută din zmalțuri albastre de ape și zmalțuri albe de zăpadă, stă între lacuri și munți și că poalele munților, întinse din pisc în pisc, ca niște năvoade la uscat, leagănă în văile lor firimituri de sate și cîrduri de biserici. Și toți munții, pleșuvi, printre dîrele de pășune și verdeață, par frămîntați din miez de pîine de secară. Ne-a spus că toată Elveția e ca o ladă cu jucării făcută de Dumnezeu într-o zi, cînd, aducîndu-i aminte de copilăria lui, a voit să glumească și să surîdă. Coastele pășunilor sînt cutreierate de vaci mici, gălbui și cărămizìi, cu cîte o stropitură vînătă prin petele roșcovane și albe, iar de grumazul vacilor, care dau lapte cu ciocolată, atîrnă clopote, sunătoare ca muzicile și ca la liturghie. Așa că văile cîntă din fund și pînă-n creștetele cele mai înnalte, și, dacă se scarpină taurii, clocotesc în vuiete furtunoase.

Pe muchia crestelor de piatră uscată, acolo unde fruntea muntelui dă în prăpăstii și se scobește pe dedesubt, ca sprînceana, crește floarea roșiatică înstelată, a căreia mireasmă întrece gingășia lacrimii și a oftatului: micșuneaua muntelui, cyclamena. Pentru ca să o miroasă, singur eretele stîncii este în stare să ajungă teafăr pînă la tulpina ei subțire, de ață. Dar băieții și fetele se duc și ei, din șes, să-i caute primejdiosul ascunziș. Dacă un băiat din cei mari, cu sacul în spinare, a putut să-și strecoare,

nevătămat de moarte, pipăitul prin troscotul țepos, pînă la rădăcina ei și să o zmulgă, și o aduce în dar fetii cu ochii mari, care visează și se neliniștește de cîte ori aude venind din munți, din depărtare, mugetul cirezii prinsă de nori și ploaie fără acoperămînt, darul lui e un semn înnaintea inelului strecurat în degetul logodnei.

Mulți băieți au căzut cu floarea-n mînă din gingia prăpastiei în negura ei de jos și nu s-au mai logodit. Este un loc, unde muntele, încovoiat de jurîmprejur ca un părete de cetate, își ține rîpa rotundă, ca un horn uriaș, dinaintea pasului celui din urmă al drumețului de munte. Acolo, poteca, îngustată la talpa unui singur picior, se oprește și se curmă. Dacă a sosit încet, drumețul stă în loc, încremenit de gol și tăcere: ochii lui pot citi pe păretele rotund al rîpii numele, inconjdeiat cu roșu, al celor care au sosit mai puțin încet și au căzut în groapa de piatră, pierdută în bezna dinlăuntrul ei. Numele acestor flăcăi e însoțit de o cruce și de însemnarea anului cînd crucea s-a ivit pe lume în locul tinereții lor. Toți călătorii care au iuțit un sfert de pas, chemați de o șoaptă sau amețiți de zarea spartă-n gura rîpii, au rămas acolo, jos, la fund.

Dar nu toate drumurile sfîrșesc așa, și foarte puțini călători, față de gloata drumeților de munte, care sosesc vioi cu florile acasă, nu se mai întorc. Dacă ai intrat într-un cimitir, ți se pare că a murit lumea toată, în desimea mormintelor albe. De obicei, stolurile de băieți și fete se duc și se întorc cîntînd, plecînd sîmbăta la munte și întorcîndu-se duminică, seara, tîrziu. Cu pături în spinare, drumeții dorm unde apucă și se trezesc cu veverițele în bradul de care somnorosul și-a spînzurat o traistă, o pălărie și bățul lung, cu vîrful de fier.

Pe un drum de jumătate munte, Tătuțu urca, într-o sîmbătă după amiază, muntele, singur, printre vii de razachie coaptă. De-a lungul sîrmelor întinse între pari, șerpuiau vinele grele de ciorchini rumeniți ai unei podgòrii frumos îngrijite, la care licărea căutătura cuminte a vreo zece copìi.

— Ce faceți voi, frumoșilor, aici? i-a întrebat Tătuțu pe franțuzește.

— Ne uităm la strugurii ăștia copți, răspunse un copil bălan.

— Nu vreți să mîncați? a întrebat Tătuțu.

— Nu e voie! au răspuns toți copiii, cu părere de rău.

— Cine v-a spus că nu e voie? i-a întrebat Tătuțu.

Și ei răspunseră, care: «Mama», care: «Profesòrul», care: «Pàstorul».

— Nu-i adevărat! răspunse Tătuțu. Pentru copìi e voie orișice. Duceți-vă și rupeți.

— Ne vede domnul proprietar, răspunseră copiii, care începuseră să se bucure că, măcar cu gîndul, ar fi putut să guste din strugurii îngrădiți.

— Domnul proprietar e în capătul celălalt al viei, zise Tătuțu. L-am văzut fumîndu-și pipa, cînd am trecut încoace. Și dacă vă prinde, ce-o să vă facă? Dacă ar ști că voi stați aci, cu ochii la strugurii lui, el ar veni tot pe fuga și v-ar da să vă săturați.

— Proprietarul e zgîrcit și ne bate.

— Voi sînteți cu toții elvețieni? a întrebat Tătuțu.

— Elvețieni, răspunseră copiii toți.

— Eu sînt *Roumain*, a zis Tătuțu, și o să vă învăț românește. La noi, cînd copiii se uită la struguri, vine proprietarul singur și le dă o poală. Îi bagă-n vie și le zice: «Mîncați».

— *Mon Dieu!* ziseră copiii.

Și știi ce a făcut Tătuțu? A pus copiii pe iarbă. A scobit o groapă cu hîrlețul lui de alpinist dedesubtul gardului ghimpat, s-a tîrît pe burtă pînă la

struguri și s-a întors cu pălăria plină cu vîrf și au mîncat toți copiii.

De bucurie, ei au tăbărît pe Tătuțu și l-au pupat ca pe un drac, cu admirație, — și pupăturile au făcut mai mult decît strugurii viei întregi.

Tătuțu și-a mai întors o dată capul, ca să-i salute, după ce trecuse de hățișurile dealului și intrase în munte, dar copiii nu se mai uitau la el. De-a bușile, ei intrau singuri, în vie, acum, ca niște șobolani.

Și Tătuțu, căruia i se făcuse dor de țară, a fost tare mulțumit că elvețienii învățau românește...

CEXO, BEXO...

TĂTUȚU: — Vrei să nu mai fii băiat?
BARUȚU: — Cu nochie?
MĂICUȚA: — Cu rochie, ca toate fetele. Cu dantelă, cu fustă pe dedesubt roză.
BARUȚU: — Așa noză și notundă... cu fori?...
MĂICUȚA: — Și cu o brățară subțire, de aur, la mînă...
BARUȚU: — De auh și cu măhțișoh?... Veau...
MĂICUȚA: — Însă trebuie să fii cuminte, dacă nu mai vrei să fii băiat. Altfel nu se poate.
BARUȚU: — Miciu e fată și nu e cuminte. M-a bătut...
MĂICUȚA: — Cine ți-a spus că Mițu e fată? De unde știi?
BARUȚU *(se gîndește, uitîndu-se la Tătuțu. Adevărat, de unde știe? Ridică din umeri și se buzează)*: — Nu tiu... Miciu jice.
MĂICUȚA: — Mițule, tu i-ai spus lui Baruțu că ești fată?
MIȚU *(corectă și adultă)*: — Nu-mi aduc aminte să-i fi spus.
TĂTUȚU: — Bravo, Mițu! Am început să vorbim ca domnișoarele mari. Ce-ați mai citit azi?
MIȚU *(rîzînd)*: — S-a turtit mingea de tot.
MĂICUȚA: — Răsuflă. Las-o nițel, că se umflă singură.
MIȚU: — S-a făcut ca o bălegută.
BARUȚU *(a cui e mingea mică, vexat)*: — Nu

e ca o băleguță. Mingea lui Miciu e ca o băleguță.
MIȚU: — E ca o băleguță turtită.
BARUȚU: — Jice că e ca o băleguță tuhtită.
MĂICUȚA: — Și dacă zice! Ea zice, ea aude...
BARUȚU: — Am aujit și eu.
TĂTUȚU: — Ascultă, Mițule, să nu mai turburi auzul băiatului.
MĂICUȚA: — El nu mai e băiat. S-a făcut fată.
BARUȚU: — Nu mai veau.
MĂICUȚA: — Nu mai vrei să te faci fată... cu dantelă?...
BARUȚU: — Nu.
MIȚU: — Eu nu-i dau rochiile mele...
BARUȚU: — Jice că nu-mi dă nochiile...
MĂICUȚA: — Lasă, că-ți face ție Măicuța alte rochii *(se apleacă la urechea lui Baruțu)*... mai frumoase.
BARUȚU *(iluminat)*: — Mai sumoase?
MIȚU *(către Tătuțu)*: — Ai auzit?
TĂTUȚU *(la urechea lui Mițu)*: — Nimeni n-o să aibă niciodată rochii mai frumoase ca Mițu.
MIȚU *(la urechea lui Tătuțu)*: — Nu-i așa că nu-i adevărat?
TĂTUȚU *(la urechea lui Mițu)*: — Cum o să fie adevărat? Și cum o să se facă Baruțu fetiță, gras cum e și cu capul mare?
BARUȚU *(întunecat de gelozie, către Măicuța)*: — Vezi?...
MIȚU *(discretă)*: — Mie mi-a spus Tătuțu ceva.
TĂTUȚU: — Dacă i-ar fi spus numai ceva, n-ar fi nimic, dar Tătuțu i-a spus multe...
BARUȚU: — Jice că i-a spus munte...
MĂICUȚA: — Ia, vă rog, să nu mai vorbiți pe șoptite...
BARUȚU: — Tătuțule! Nu-mi spui și mie ceva?
TĂTUȚU: — Vino-ncoace, să-ți spui și ție ceva.

MIȚU *(dă fuga la stînga lui Tătuțu. La ureche)*: — I-ai zis numai așa: lui nu-i spui nimic.
TĂTUȚU *(la urechea lui Mițu)*: — O să-i spui: oxo, roxo; mixo, pixo; cexo, bexo; zurna, burna.

Mițu rîde cu pumnul la gură.

BARUȚU *(din dreapta lui Tătuțu)*: — Pune guha na uneche.
TĂTUȚU *(în urechea lui Baruțu)*: — Băieții nu se fac fete, nici fetele, băieți.
MIȚU: — Ce i-ai spus?
BARUȚU: — Mai ji.
TĂTUȚU *(în urechea lui Mițu)*: — Tătuțu, cînd se gîndește la tine, pe stradă, te pupă-n gînd și-ți zice Pițuca. *(În urechea lui Baruțu:)* — Are Tătuțu un băiat cu carne de caisă. *(În urechea lui Mițu:)* — S-a întîlnit Tătuțu cu niște vrăbii, care au întrebat: « Ce mai face Mițu? » și Tătuțu le-a spus că Mițu rîde toată ziua.
MIȚU: — Tătuțule!
TĂTUȚU: — Ce e?
MIȚU: — Te iubesc!
BARUȚU: — Tătuțule! Te iubec.
MIȚU *(personaj)*: — Mă imită...
TĂTUȚU: — Pe Mițu o iubești? că Mițu te iubește.
BARUȚU *(nesigur)*: — Dacă mă iubete Miciu, o iubec...
MIȚU: — Pupă-mă, ca să te iubesc.

Pupătura mare, ca o ștampilă, a lui Baruțu, dată bine, cu un oftat. Mițu îl pupă, din greșeală, pe un ochi deschis. Țipă Baruțu.

MĂICUȚA: — Da' ce s-a întîmplat de țipi? Mițule, ce i-ai făcut?
BARUȚU *(căscînd ochiul și gura odată cu ochiul)*: — Chedeam că m-a chionît.

Tătuţu, Măicuţa şi Miţu rîd. Soseşte Bèbi, cîrnul, şi se opreşte în crăpătura uşii, uitîndu-se cu capul curmeziş. A simţit că e de joacă şi a venit să participe.

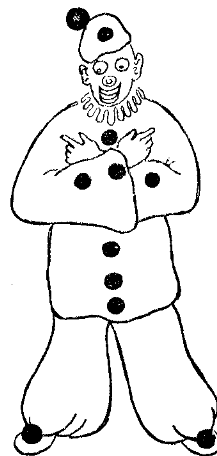
BÈBI: — Hau, hauau... *(Aşteaptă.)*
TĂTUŢU: — Vrea să se lupte cu Baruţu. Uite-l cum stă. Haide, Bèbi, şau pe Baruţu...

Bèbi îl apucă pe Baruţu de un picior şi-l dă jos şi năvăleşte pe el, ciupindu-l de burtă, dîn-du-se înnapoi şi iar ciupindu-l de burtă.

BARUŢU *(leşinat de rîs)*: — Mă gîdînă!...
TĂTUŢU: — Bèbi!
BÈBI: — Mrrr!... Bau!...
TĂTUŢU: — Hai să facem fată pe Bèbi. Adu pălăria...
MIŢU: — Bèbi e fată, Tătuţule...
TĂTUŢU: — E băiat...
MĂICUŢA: — Zău că e băiat!
BARUŢU: — Ba e fată.
MIŢU: — Sigur că e fată.
BARUŢU *(la urechea Măicuţei)*: — Nu-i aşa că Bèbi e fată?
MIŢU *(la urechea lui Tătuţu)*:—Nu-i aşa că e fată?
MĂICUŢA *(la urechea lui Tătuţu)*: — Le-ai spus tu că e căţea?
TĂTUŢU *(la urechea Măicuţei)*: — Nu le-am spus nici aşa, nici aşa.
MĂICUŢA *(la urechea lui Tătuţu)*: — De unde-or fi ştiind?
TĂTUŢU *(la urechea Măicuţei)*: — Tu, cînd erai mică, de unde ştiai că cocoşul nu e găină şi că găina nu-i cocoş?
MĂICUŢA *(la urechea lui Tătuţu)*: — Nu mă face să rîd... Ia uită-te la ei cum exami-nează căţeaua.
MIŢU: — Ce ţi-a spus?

BARUŢU: — Ce i-ai spus?
TĂTUŢU *(joacă, şi se strîmbă, şi declamă ca un actor)*: — Oxo, roxo; mixo, pixo; cexo, bexo; zurna, burna...
MĂICUŢA *(diversiune)*: — Hai, mergeţi la plim-bare?
MIŢU şi BARUŢU *(cu entuziasm)*: — Oxo, roxo. Oxo, noxo. Zurna, burna. Zuna, buna...
TĂTUŢU: — O să vă spui, pe stradă, povestea umbrelei care se deschide pe dos...

VÎRSTA FERICITĂ

stenogramă

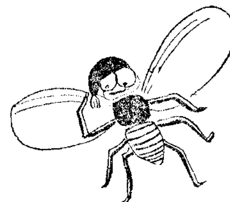
La masă. — Nu se ține lingura cu stînga. Bagă de seamă să nu pici șervetul. Nu mai știu ce să mă fac: copiii ăștia murdăresc cîte cinci rînduri de rufe pe zi. Nu ți-am spus că ai să te pici? Ridică mîna, că-ți intră cotul în sos. Nu se găurește felia de pîine, ca șoarecii! se rupe și se mănîncă miezul odată cu coaja. Stai! suflă-ți nasul. Iar ai pierdut batista. Mai tare. Încă o dată. Nu înțelegi să sufli cu toată puterea? A! scîrbosule! Schimbă-i farfuria. Porcule! Ai să mănînci ce-ți spui eu, nu ce vrei tu. Cine vrea să se facă frumos mănîncă și tăieței. Ia-l repede de urechi. Dumnezeule! n-am mai văzut copii atît de neascultători. Cine te-a învățat, prostule, să pui ciulama în compot? Șterge-ți gurița. Nu cu mîneca, țigane! cu șervetul. Te-ai mîzgălit pînă la ochi. Ți-a rămas un tăiței pe nas. Apă! apă! copiii nu beau vin; mai tîrziu.

Te rog să nu faci pe supăratul, că în loc de pere îți dau calcavùri. Nu se poate mînca pàra necurățată. Lasă cuțitul jos, că ai să te tai. Da, vezi tu? ai învățat să tai perele singur. Scuipă coada în farfurie. Vezi că te-ai înnecat? Să nu mă mai asculți, că o să pățești și mai rău.

Te-ai săturat? Pupă mîna și zi: « Mulțumesc ». Pupă mîna! Nu așa uscat, pupă mîna cu toată inima. Bomboane mai tîrziu, acum nu se poate. Stai colèa, jos, și joacă-te frumos, pînă mîncăm și noi, dacă vrei să te iau la plimbare. Ți-am spus

să stai jos? Să nu te miști! Mergem să facem o plimbare frumoasă. Așa.

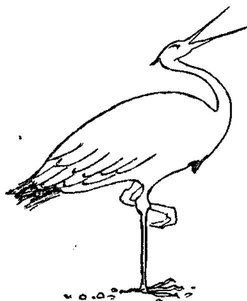

La plimbare. — M-ați înnebunit! Unde ți-ai murdărit rochița, și cînd? Nu v-am spus să stați locului pînă mă îmbrac și eu? De ce părete te-ai frecat? Dar tu, cu pantalonii descheiați? unde s-a mai văzut? Stați să vă ridic ciorapii. Poftim, ciorapi sînt ăștia, cu pungi, nesimțitorule? Ți-ai pierdut nasturele. Dați mîna, să trecem drumul. Nu se poate. Dacă vine un automobil? V-am mai spus: înnainte de-a trece drumul, te uiți în dreapta și în stînga și dai mîna Mamii. Luați-vă de braț și mergeți frumos. Cum? nu vrei să dai brațul sorii tale? ce, ești de capul tău? Dă-i brațul numaidecît. Ia te rog să nu bombănești! Ce ți-a spus la ureche? De ce ai înjurat-o, măgarule? Dă-i drumu, că vreau să-l pui la colț. Ai să stai aci, nerușinatule, pînă vine să te ia vardistul, așa, cu nasul la zăbrele. Uite, afurisitului îi place să-l lăsăm singur, a început să se urce pe gard. Își rupe hainele. N-auzi? Vino-ncoace! Nu mă face să strig, vino numaidecît, să nu viu eu la tine. Încăpățînatule! Acum cred că ai să fii mai ascultător.

Nu, nu sînt bune, nu sînt pentru voi. Lăsați cățelul în pace, că sare cu labele și vă umple de noroi. Du-te, cuțule, acasă. Uite, cățelul e mai cuminte: a înțeles și a plecat.

Baloanele se dezumflă numaidecît. Aveți destule muzici acasă. Nu, tobă nu iau, îmi asurziți urechile și fără tobă. Capul sus! De ce te cocoșezi, măi băiete? Ai să rămîi așa. Nu lua de jos! e càca. Nu se poate: florile sînt ale Primăriei. Nu călcați pe iarbă, că vine ăla cu mustățile mari. Apă nu bem în oraș. Cum o să mîncați voi cornurile astea puturoase? Rahat este acasă, mai bun. Lasă, că aveți jucării destule. Nu pune mîna! Tot voi, mereu? Trebuie să mă mai uit și eu la cîte o prăvălie. Ciocolata face rău la stomac. Nu, astea nu sînt pentru copii. Nu-ți mai freca picioarele, n-auzi? Nu te apăsa pe geam, că se sparge. Ce-ai făcut? Scoate degetul din gură.

Dacă m-ascultați și mergeți frumos, ne ducem acasă și o să vă spui o poveste, știți, cu ursul și ariciul.

Acasă. — Întîi să vă spălați, și pe urmă. Scoate-le hainele și pune-le camizoalele de noapte. Dă drumul la baie. Să fie apa căldicică. Cum, tot mereu avem scandal, la spălat? Nimeni nu mănîncă și nu se culcă murdar. Fără săpun? Dar ce-are săpunul? Cu săpun și cu apă caldă. Nu mai

plînge, că te faci urîtă. Am mai văzut un șobolan mîzgălit ca tine. Astîmpără-te! Ai să răstorni măsuța și spargi toate lucrurile. Vezi că s-a întins după oglindă, ia-o din mîna lui. Nu trage fața de masă. E șapte și jumătate, și nu v-ați culcat. Copiii, la orele opt, trebuie să viseze. Nu se poate! trebuie să vă culcați numaidecît. Nu mai sînt poze. Nu v-am spus că pînă mă-ntorc să vă găsesc dormind? Ce sînt perinile astea pe jos? Ia vă rog să nu rîdeți de mine! Imediat culcarea! De ce dai din picior? A! te-am prins cu mîna pe dedesubt. Te gîdîlă? și nu-ți place deloc. Eu am adormit. . .

Ticălosule! Stai să chem pe moșu, să vedem el ce zice. Vino, moșule cu sacul, și vezi de ce nu sînt cuminți dracii ăștia de copii. Ai zis că nu este moș? Îndrăznești să zici că nu este moș? Nu. Nu. Hai să dormim, și mîine, cînd ieșim la plimbare, o să vedem. . .

Băiatul doarme, în brațe cu o babă de lemn. Fetița strînge la sîn un popă catolic roșu, cu pălărie și ochelari.

— De-abia i-am potolit, zice Mama. Să vezi ce dă din ei!. . . dragii mamii.

— Sărută-i încet, să nu-i deștepți, zice Tata, intrînd îmbrăcat, cu căciula și bastonul, în camera de culcare. Și haide la masă. . . E nouă și jumătate.

O LOCOMOTIVĂ ȘI O GARĂ

Am fost însărcinați cu două mandate de încredere și ne căznim să le ducem la împlinire.

Băiatul ne-a cerut un tren, un tren lung, comandat la gară, pe măsura lui, căci vrea să se facă « mașinist ». Trenul să fie cam atît de înnalt, cît ne-ar ajunge nouă la bărbie, cu locomotivă adevărată, care merge cu foc. El va mînuì aburul și fluierul și va trece prin gări cu mașina sforăind și nechezînd. Și nu se va opri decît atunci cînd va crede el, ca să bea apă și să mănînce o prăjitură. Va porni iute și va străbate toată țara, departe, și va trece, ca să-l vadă, și pe strada unchiului Sesis, dînd un fluier gros în fața porții, la numărul 10. Dacă o vrea să se suie și pisoiul Papuc în tren, el îl primește, însă cu luare-aminte să fie, că trenul o să meargă repede, și dacă i-o veni amețeală, nu o să mai poată sări din tren. Mai bine să rămîie acasă, după sobă.

Fetița îl și privește cu necaz cum o să conducă el trenul; dar ca să cumpănească lucrurile, ea ne-a comandat o gară, unde o să se oprească negreșit trenul fratelui ei. Dacă nu vrea să se oprească, ea pune un geamantan pe « lenie » și dă trenul peste cap. Orgolios, băiatul crede că trenul o să taie geamantanul în două și, ca să nu se piardă un obiect de călătorie atît de scump, o povățuiește să și-l ție în mînă, căci locomotiva lui trece negreșit. O să vedem. Pînă una alta, trebuie să

fie gata întîi gara, şi tocmai după aceea trenul; ceea ce este natural, călătorii din tren neputînd să cumpere bilete şi ţigări din cîmp şi avînd nevoie să se uite şi la ceasornicul mare, de peron. Băiatul cere întîi trenul. Întrucîtva i-am împăcat, învoindu-ne ca, pe cînd vine trenul, din partea cealaltă să vie şi gara. Perfect! I-am convins să primească.

Însă gara să nu fie o gară mare, ca gara Cîmpina. Fetiţei îi trebuie o gară pe măsura trenului comandat de frate-su, o gară mică, o găricică: totul să se prezinte cam ca un coteţ de cîine, cu o firmă în faţă, arătînd numele gării. După cîteva inspiraţii, ne-am oprit la gara « Mak-Mak », a căreia inscripţie va fi desluşită, noaptea, la un bec electric. Punem într-o lampă niţică electricitate şi o agăţăm de firmă: asta merge lezne. Chestia e: ce ne facem de hamali şi de personal? De la şeful de gară pînă la frînari, fetiţa vrea oameni mici de tot şi vii, nu suflete de tinichea. Şi vrea mulţi de tot, ca să umple peronul staţiei Mak-Mak. Serviciul poştal să fie şi el aproape microscopic, cu scrisori şi plicuri cît boabele de linte, şi cu timbre înţelegi cît de mici. Obiectînd că nu o să le poată lipi, ea răspunde să nu ne împiedicăm în amănunte, căci serviciul poştal îl face ea, în întregime, telefon şi telegraf.

Nevasta şefului de gară să stea sus, la o fereastră, şi să privească trenul, răzimată în cot. Să fie decoltată şi frumoasă şi să se pieptene cu cozi. Odată cu gara mobilată, şi cu funcţionarii, trebuie comandată şi o nevastă de şef. Lasă, că găsim gata, la magazin. Nu se poate, trebuie special comandată. Bun. Comandăm şi asta. Gata? Nu, nu e gata. Nu se poate gară fără căţel. Ne trebuie şi un căţel mic de tot, care o să iasă atît de mic, încît se pierde sau îl mănîncă muştele. Defel! Căţelul o să stea în geam, pe marginea ferestrei, lîngă nevasta şefului de gară. Ea o să aibă grije să nu-l scape jos, căci distanţa pînă la peron e mare: 35 cm — o prăpastie! Toate bune. Poşetele şi umbrelele pierdute vor fi păstrate la casa de bagaje. Foarte bine; o să comandăm şi cîteva poşete şi umbrèle pierdute. Dacă o babă o să piardă o legătură cu covrigi, asta rămîne proprietatea gării; căci, dacă nu se mănîncă, se strică.

— Îmi dai şi mie un covrig? întreabă îngrijorat băiatul.

— Mă laşi să conduc şi eu locomotiva? întreabă fetiţa.

Întrebarea e lapidară. Stai, să se gîndească. Problema se complică. Pentru un covrig ridicul, să-i dea pe mînă o locomotivă?

—Nu mai veau covigii! răspunde hotărît băiatul.

Mai repede se poate lipsi de un covrig decît de o locomotivă.

Fetiţa reclamă cu lacrimi, subit apărute în lumina ochilor. Şi ea pesemne şi-a făcut socoteală că un covrig nu-i aşa de mult.

— Zice că nu vrea covrigi! se plînge fetiţa.

— Eu cred că el îţi dă locomotiva, dacă îi dai şi tu gara niţel.

— Nu dau gara! decide fetiţa răstit.

Ideea gării, concurenta trenului, l-a înduplecat pe băiat să o dorească.

— Jice că nu-mi dă gaha! se vaietă băiatul.

Strînşi cu uşa, căutăm o soluţie şi încercăm o propunere.

— Tu n-ai să poţi conduce toată locomotiva, îi demonstrăm băiatului, pentru că n-ai decît două mîini şi trebuiesc mai multe. Tu o să conduci fluierul, şi sora ta — fumul.

El preferă fumului fluierul, şi primeşte să stea pe cărbuni şi, de la distanţă, să facă maşina să şuiere. Trenul a şi plecat. I-auzi: « Pif! paf! — pif! paf! ». Băiatul ţipă entuziasmat, fetiţa nu mai poate de bucurie. Dar. . .

— Să nu uiți, Tătuțule, gara!... notează fetița.

Pușì de acord, îi îmbărbătăm, punîndu-le în locomotivă și un sifon rece, din care vor bea amîndoi cînd le-o fi sete. Și ca să stea trenului mai bine, hotărîm de comun acord să punem sifonul deasupra locomotivei, lîngă coș.

Așteptăm să ne vie locomotiva și gara...

BALONUL SPART

Din două baloane de cauciuc transparent, cumpărate din mîna conducătoare de aștri multicolori a vînzătorului de bășici, unul a crăpat. Evenimentul s-a petrecut pe neașteptate, ca la toate lucrurile umflate și trecătoare. A pocnit o dată, și copiii și-au întors capul, cu impresia că cineva a « mîncat » o palmă. De sus, cobora o sfoară fără suflet, cu o zdreanță de cauciuc spînzurată de ea.

Orice dialog rămînea zadarnic. În ochii lui Baruțu se rosteau lacrimi dramatice, și un geamăt îi rupse gîtlejul gras. Cînd plînge, frumosul Baruțu nu mai seamănă cu sine și cu nici una din fotografiile lui. Gura lui, croită plastic pentru surîsuri de garoafă, cu arcul mlădios și sprinten, își pierde linia și expresia; maxilarul deschis i se cască după regulile artelor japoneze; își arată aproape toată limba. Un răget de mare sinceritate îi deschide toată orchestra vocală, însoțit de o gîrlă de lacrimi. Cu ce se poate înlocui un om? Cu nimic. Și mai puțin un balon.

Totuș, baloanele au asupra oamenilor superioritatea că sînt identice, oarecum. Am încercat o minge, un cerc, am făgăduit un cal, o pușcă: toate laolaltă nu echivalau, în momentul dezastrului, cu balonul, și ne-am dus prin lume să căutăm un al doilea balon. Suferința lui Baruțu era cu atît mai greu de vindecat cu cît un martor

permanent sta de față, ca să-i aducă aminte că nu toate baloanele se sparg. Balonul Mițului, surîzătoare și trufașe, plutea în aer, galben și roșu, sfidînd răscoacerea materialului și dilatația solară fierbinte. Ba mi se pare că balonul fetei se făcea mai mare și mai ispititor, pe măsură ce aducerea aminte a balonului băiatului se micșora. Din ce în ce mai lucios și mai fraged, el își permitea capricii și fantezii în jocul cu văzduhul.

Dragă Baruțu, e primul tău balon pleznit. La 4 ani nu este prea devreme. Lacrimile tale vin dintr-un punct al iluziei, care va izvorî de-aci-nnainte totdeauna. E un simplu început, și fii mulțumit că, murind, balonul a pocnit. Se mai găseau în inima lui o voce și un entuziasm. Baloanele tale viitoare, cele mai multe, se vor dezumfla fără zgomot, sleite nesimțit, fără să bagi de seamă decît în momentul cînd, numărîndu-ți ațele, cele mai multe vor atîrna în jos, tîrîte moale de o pungă goală. Asemenea baloane nu se vor mai putea umfla niciodată, căci nu va mai fi vînt.

Te necăjește balonul surioarei, mai ager și mai dîrz decît nădăjduia și ea. Ne vom plimba în tot orașul cu el ridicat și vioi și ne vom duce acasă, îi vom da drumul în odăi, și mîine, tot atît de tînăr și de nou, se va înnălța și mai sus. Așa sînt baloanele, fătul meu. Într-o parte pielea de cauciuc a fost mai tare, și bășicile scoase din ea s-au ivit cu o durată mai lungă, deși prețul fusese la fel. Și, cu baloanele tale dezumflate, vei întîlni baloanele care nu se mai dezumflă, și te vei mîhni. Nu te mîhni peste măsură, băiete, căci, la urma urmei, trebuie să-ți spui un secret: și balonul lui Mițu o să pocnească.

Totul stă, știu, în durata celor cîteva ore, a celor cîteva zile și în bucuria de-a te fi putut folosi de ele. Aci n-aș avea ce răspunde. Experiența, — de existența căreia o să afli atunci cînd nu vei mai avea ce face cu ea, — recomandă răbdarea, exact pentru timpul dezumflării și pocnirii baloanelor colorate. Îți vine cumplit de greu să asimilezi această idee, dar ea se cheamă înțelepciune, tot un balon, care crapă mult mai des decît baloanele de gumă. Fă-te de pe acum înțelept, de la o vîrstă cînd în loc de *javră* limba ta peltìcă rostește *vahză*, și cînd gura ta întortochiată pronunță *jivazì* drept *vizavì*. Căci înțelepciunea adevărată e mai bine să fie peltìcă prunceşte decît complicată, în silabele ei dure, de gîngăveala termenului marilor înțelepciuni.

Și nu te mai uita cu atîta poftă la balonul Mițurii. Văd că insinuările mele de scepticism n-au la tine nici o trecere, băiete. Singurul lucru care ți-a luat gîndul de la baloane a fost o bicicletă verde, pe care călărea un băiat cît tine de mic. Ai tăcut cît a trecut: ai vrea o bicicletă. Și iar te apuci să răcnești. Trebuie să-ți mai spui ceva: că dacă te plîngi afară din cale de mult că ți-a crăpat balonul, se poate întîmpla să te alegi și cu o bătaie; nu e voie să te jelui. Lumea e veselă și n-are timp de oftatul tău. M-ai înțeles?

Baruțu își făcuse și el o socoteală. Pe furiș, s-a repezit la balonul valid, a zmuls de sfoară și a voit să-l spargă, ca să provoace, imitativ, o durere la fel și să satisfacă răzbunarea. Vai! ce s-a întîmplat! Balonul nu s-a spart, ci a pornit în sus, departe, în fundul marilor seninătăți.

Nu mai plînge, Mițule! S-a dus acolo unde se duc toate baloanele, la Dumnezeu...

POVEŞTI DE ADORMIT DE-A-N PICIOARE

Cîinii sînt cei mai inteligenţi pietoni şi au înţeles locomoţiunea mecanică fără ciudă şi fără spirit agresiv.

Pînă acum patruzeci de ani, unii din ei mai puteau să latre, protestînd că locul calului a fost luat de motor; azi nu mai latră nici unul. Viteza, demarajul, auspuful, cauciucul, beşica ţipătoare, claxonul, trompeta electrică au intrat în seria obiectelor admise. Sînt sigur că s-au învăţat să deosibească după ureche o marcă de automobil, numărul cilindrilor şi, în orice caz, apreciază distanţele cu preciziunea măsurătoare a unui kilometror. Dacă vrea să treacă drumul, cîinele aşteaptă să treacă pe dinainte-i întîi automobilul. Dacă e în drum de-a trece, ştie să se oprească lîngă roată. A! uite unul care s-a încurcat, fuge prea iute şi o să se încrucişeze direcţia cu nefericita lui spinare. Vă înşelaţi: a trecut şi cîinele teafăr şi automobilul glonţ.

În drumul maşinii noastre, pe aceeaş stradă, stă totdeauna tolănit un cîine bătrîn. El ştie şi ce fel de oameni sînt în maşină. Trebuie să fi auzit odată vocea lui Miţu, care a ţipat: « Bagă de seamă, Tătuţule, că doarme un cîine în mijlocul străzii: să nu cumva să-l calci! ». Niciodată cîinele nu s-a ostenit să se scoale şi, ca să nu-l supărăm, sîntem nevoiţi să ocolim. Repetatul « Rac! rac! rac! » al trompetei nu foloseşte la nimic. Cîinele ştie ceva şi nu se înşeală.

Odinioară, cînd transportul se făcea cu trăsura, iuţeala moderată a calului, deasupra căruia biciul vizitiului făcea oficiul de undiţă fără rezultate, semăna cu mersul pe jos, şi Grivei avea tot timpul să mai stea şi să mai pornească. Singura noţiune mecanică îi venea de la bicicletă, o caricatură cu două roţi subţiri şi cu un om călare, care da inestetic din picioare, cocoşat pe ghidon. S-a întîmplat că un biciclist nătărău a lovit, în febrilitatea lui velocipedică, un cîine. Biciclistul era numaidecît pedepsit şi dat cu capul de caldarîm.

Cu automobilul nu merge tot aşa, şi e mare nevoie să ne ferim. Uite-l ce frumos se uită-n stînga şi dreapta căţelul mic, cu coada de fulgi, care a zărit peste drum un camarad de seama lui. Cînd nici nu te aştepţi, apare o limuzină: să ne gîndim întîi foarte bine. S-a uitat. Şi-a văzut, asigurat, de drum.

La început, cînd ieşise automobilul, au fost schilozi şi au fost morţi. Răposatul Lascu, care a murit înnainte de a vă fi născut voi, era un duşman înverşunat al vitezii. El voia să mănînce negreşit o roată de automobil şi se ţinea cu dinţii după fuga ei, gata să o prindă, ca pe o minge, şi gata să o scape. Bietul Lascu se specializase în cursa înnainte şi îndărăt. Se ducea un kilometru cu un automobil şi se întorcea cu alt automobil, ca să ia neîntîrziat cursa înnapoi. Deşelat de oboseală, el trebuia să renunţe, după cîte o sută de asemenea kilometri, şi, cu burta-n sus, dormea două ore întregi, surîzînd de visul unui succes, pînă ce-l deştepta ciocul găinii. Din eroare, umblînd după purici şi uşurîndu-l zilnic de scărpiniş, găina îl nimerea într-o ţîţă neagră, şi atunci Lascu, sărind în picioare, ocăra găina două minute.

Ce s-a întîmplat, nu ştiu, dar într-o bună zi Lascu n-a mai dat fuga după automobile, şi s-a

purtat cu ele, pînă a închis ochii, de-atunci încoace, prudent, lăsîndu-şi coada la pămînt.

Dar căţeaua Fetiţa, pe care de asemeni voi nu aţi apucat-o? Deşteptăciunea ei o să vă fie povestită, de Tătuţu, într-o sumedenie de isprăvi. Un singur lucru nu ştia Fetiţa: să citească. Lascu, mai tînăr şi mai îndrăzneţ, a nărăvit-o să alerge şi ea după maşini. Odată, o maşină mare a prins-o dedesubt şi i-a scîlciat obrazul. De atunci s-a vindecat, dar a rămas rînjită ca un domn senator care şi-a pus gingii şi măsele noi, la dentist. Credeţi că s-a mai ţinut după automobile?

Cît priveşte pe Pussy, căţeluşul nostru de canapea japonez, care, din pricina unui nas cît un nasture de gheată şi a unor sprîncene stufoase, se uita ca pe de lături şi chiorîş, — al naibii! se învăţase cu automobilul închis. Unde staţiona un automobil, el se suia şi se culca pe canapea, şi fiindcă şofeurii nu-l cunoşteau sportsmen şi nu dădeau drumul maşinii, căţelul se apuca să latre: « ham! ham! », ca să pornească.

Cîinii s-au civilizat, au învăţat legile circulaţiei. Ei mai ştiu că în Bucureşti maşinile ţin pe dreapta şi că se plătesc. N-aţi văzut pe mopsul domnului inspector că nu se dă jos din trăsură pînă ce şofeurul nu-şi primeşte plata şi pînă ce nu-l aude răspunzînd: « Să trăiţi, mersi »?

Pe vremea flaşnetei, chiotele instrumentului erau însoţite de jălania cîinilor din cartier. Lumea credea că le lipseşte simţul muzical. De unde! nu le plăcea instrumentul şi probabil că nici valsul. Uite cîinii noştri cum ascultă de binevoitori posturile din Europa, la radio! I-aţi auzit vreodată urlînd la Beethoven, la Wagner, la Grieg? Niciodată.

Pe vremuri, a fost un neam de oameni, latinii, din care se trage şi proprietarul nostru. Ei nu aveau nici telefon, nici telegraf, însă toate poruncile de la Roma se duceau a doua, a treia zi, după ce fuseseră date, în toate părţile împărăţiei, pînă în mările mari. Cum făceau ei, nu se ştie nici la Şcoala de pe bulevard, unde se ştie tot. Dar cîinii ştiu bine cum îşi împărtăşesc ştirile. De la Bucureşti la Braşov, la Cluj, la Arad, la Pesta, Viena, pînă unde vrei, se răspîndeşte, noaptea, « hau! hau! » — din mahala în mahala, din sat în sat, cînd lumea doarme şi luna scoală căţeii, — ultima noutate. Dacă un « Ford » a strivit un cîine la Şosea, ştie toată Europa, cel mai tîrziu în zece ore.

Zic! Nu-i adevărat! Tata Ford n-a strivit cu maşinile lui nici un cîine, niciodată. Că e unchiaş bun şi cumsecade...

— Bag seamă, Baruţu, că ai adormit... Şi ţi s-au făcut şi ţie ochii mici... Să vă fie ruşine!

COCÒ ŞI PISICA

Să vă povestesc ce am citit odinioară într-un călindar nemţesc.

O doamnă din Viena avea un papagal şi o pisică, prieteni amîndoi. Papagalul ştia să vorbească, şi pisica ştia să se joace. Ca să-i placă prietenului ei verde, pisica inventa necontenit scamatorìi şi farse, şi admiraţia papagalului îi era definitiv asigurată. Cînd se ascundea în perdele, Cocò se da jos din leagănul lui, ridicul ca un copil cu nădragii prea lungi, şi, căutînd-o perdea după perdea, descoperea pisica pitită în ciucuri, gata să fugă rîzînd în hohot înnăbuşit. Numărul de circ care fermeca deosebit pe Cocò era al ghemului de bumbac, uitat de stăpîna casei pe canapea. Pisica îl apuca pe dedesubt, îl învîrtea cu puful labei, strîmbată ca un cap de baston, îl prindea în mîini, îl arunca în aer, ghemul o lovea în urechi, arunca ghemul din nou, umblînd în două picioare.

Nu se prea ştie ce credea pisica despre papagal, cu care se obişnuise de mică şi crescuse, el — pe spatele scaunului, ea — culcată pe scaun şi prinzîndu-i coada, pe dedesubt. Dacă i-ar fi despărţit cineva departe unul de altul, pisica s-ar fi gîndit întotdeauna la papagalul nemişcat în verdele lui, şi papagalul ar fi dus încă trei, patru veacuri lipsa unui tovarăş plin de imaginaţii şi iuţeli. Liberi să se joace amîndoi atîta timp cît sta acasă, brodînd

la fereastră, stăpîna se arăta prevăzătoare cînd ieşea la plimbare, şi închidea pe Cocò în colivie. Jocurile se petreceau atunci de jurîmprejurul zăbrelei, dînd ocol coliviei pisica — pe dinafară, şi papagalul — pe dinlăuntru. Prins de sîrme, Cocò înainta pe cioc ca pe o rotilă, uitîndu-se din toate părţile piezis la pisica lui.

Într-o seară, doamna din Viena plecă grăbită la teatru, şi în antractul al doilea îşi aduse deodată aminte că, împotriva deprinderii ce şi-o făcuse, lăsase papagalul neînchis.

— Să ştii că ni l-a mîncat pisica! zise doamna soţului speriat. Haidem acasă. Niciodată n-au rămas singuri atîta timp.

Cu părere de rău soţii părăsiră teatrul şi, pe drumul cel mai scurt, se întoarseră acasă, unde îi aştepta, într-adevăr, un spectacol înfiorător. Sufrageria era verde de pene şi fulgi, ca şi cum s-ar fi golit o pernă umplută cu cozi de păun. Papagalul fusese parcă rupt şi mîncat în toate colţurile odăii deodată. În mijlocul mesei, ca o imitaţie de porţelan în culori, sta lungită pisica. Soţii căutau ghearele şi ciocul, care îşi închipuiau că nu puteau să fie înghiţite de o mîţă atît de calmă în atitudinea ei. Pisica îşi lingea labele şi se pudra cu pămătuful lor pe figură, oglindindu-se în neant. Mîncarea unghiilor şi a pliscului de către un pisoi ar fi corespuns prea mult cu înghiţirea de către om a doi metri de sîrmă ghimpată sau a unei verigi cu chei, pentru ca să nu fie silită pisica să-i vie rău. Toate penele din àripi şi coadă fură adunate, şi învelişul papagalului fu reconstituit întreg, pînă la vîrful picioarelor şi al capului, vîrfuri ce lipseau radical.

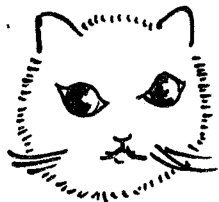
«Sărmanul Cocò!», plîngea doamna. «Nefericit Cocò!», suspina soţul doamnei. Mai rămînea de schiţat finalul cu nuiaua în blana pisicii, deşì era prea tîrziu.

Atunci se auzi un zgomot în dulap. Uşa dulapului se dete de părete şi apăru Cocò, în pielea goală, ca un pui de găină fiert şi înviat. Soţii se deteră-nnapoi cu oroare. Micşorîndu-i-se trupul mai mult de trei sferturi, capul papagalului, cu ciocul gros, se înfăţişa ca un topor cu coadă de ciocan.

— Nici nu vă închipuiţi, repeta cu naivitate Cocò, ce bine am petrecut! Ne-am jucat două ceasuri şi m-am ascuns în dulap ca să o păcălesc. . .

Cocò vorbea la perfecţie dialectul vienez. . .

Cu toate acestea, ca să nu răcească, pînă-i vor creşte fulgii din nou, — dacă-i vor mai creşte vreodată, — Cocò a fost îmbrăcat cu un ciorap de lînă, care-i vine ca o mînuşe şi în interiorul căruia se mişcă destul de comod. Singură mîţa nu-l mai cunoaşte.

PĂCĂLEALA

Un pedagog de literatură franceză, de la care s-au inspirat, probabil, fără să mărturisească şi ascunzîndu-i cartea în cel mai depărtat sertar, mai multe celebrităţi, învaţă pe oricine să scrie literar, după douăzeci de lecţiuni, prin imitarea marilor scriitori. Să te pui în fiecare zi cu caietul dinaintea unui autor, ca pictorii copişti la Luvru, şi să imitezi sistematic. În nu ştiu cîţi ani, devii scriitor cu merite incontestabile, şi toată lumea se miră cum ai devenit.

Trebuie să fie un adevăr în eficacitatea spiritului de imitaţie, şi probabil că natura, care patronează identicele funcţiuni ale generaţiilor succesive la oameni, la tuberoze şi la căţei, şi-a făcut marele tiraj animal şi vegetal existent, ţinînd seamă de principiul maimuţărelii şi stabilindu-l în legile ei. Natura reproduce: imitează. Însă, ca să nu observe indivizii că joacă în realitate ca proştii, într-o horă cu muzica nevăzută şi cu parteneri constanţi de la facerea lumii, îi păcăleşte cu sentimentul entuziasmului şi cu iluzia că inovează, trecîndu-le bagajele în instinct.

Eroarea sau binefacerea pedagogului francez consistă în recomandarea actului imitat voluntar, care, este drept, a dat numeroşi autori, începuţi cu traduceri din Maupassant şi stabiliţi în zodiile lui Taine. Mai interesantă trebuie să fie cealaltă imitaţie, sinceră, obsesia, care într-adevăr gene-

rează în toate artele o sumedenie de ucenici și sateliți, destinați să se ridice și să zboare în jurul unui ins artistic nou, ca pulberea ridicată, în scînteierea luminii, de fuga unui telegar.

Baruțu practică involuntar deziderateIe culturii, asimilînd expresia lucrurilor văzute. Zi cu zi, el aduce, din plimbările lui, descoperirile noi, pe care nu le mărturisește, însă le reproduce. Cînd zice: « Sînt un cal » și face din copite și grumaz, el a văzut un cal și i-a plăcut. A dorit să aibă un tren, și a preferat să fie chiar el trenul ce-i trebuia, umplînd cu șuiere, cu aburi și fum apartamentul, străbătut în pas gimnastic pe șine ideale. A dorit să fie colonel, și s-a făcut colonel.

Telefoniștii cu gheare ramificate la picioare, agățați de stîlpii de telegraf, i-au sugerat o instalație, cu ajutorul unui ghem de sfoară, legînd clanța ușii de un scaun, scaunul de o carafă cu apă și parcurgînd în zigzaguri și ocoale, cu sfoara, mobilierul unei odăi. Cînd a deschis cineva ușa, dezastrul a fost instantaneu, toate obiectele sărind răsturnate din locul lor, peste care s-a prăbușit și litrul de apă din carafă. A fost o lapoviță neprevăzută de spiritul de imitație, care credea că ghemul de sfoară, desfăcut și înnodat pe lucrurile din casă, are să cînte și să vorbească.

Singura creație nebănuită logic este bătaia care urmează cîte unei experiențe prea complicate. O bătaie, de bună seamă, inexpresivă și suportabilă, în care supără cu mult mai mult intenția decît pedeapsa. De cînd a fost tuns pe scăunel cu mașina gospodăriei, care, dusă de mîna inexperimentată bărbierește a Măicuții, ciugulește capul ca barza și-l lasă pestriț și năpîrlit pe alocuri, ca o blană de pisică bolnavă, pedeapsa lui Baruțu întîrzie prin căutarea locului de aplicație, și necazul descrește. Dacă nu-ți apuci dintr-o singură dată adversarul, cu o ciupitură repezită-n păr, pipăitul, pînă să ajungă la moalele spinării, se catifelează, și te vezi mîngîind un pantalon întins, cu o palmă distrată și evazivă.

Baruțu își aduce acasă ideea, cu discreția cuvenită, din dorința de-a se produce într-o ispravă pe care nimeni nu o știe afară de el. Se cunoaște că tăinuiește ceva, după clipirea ochilor și strîngerea gurii. Odată i-a trebuit un lac, pe care nu-l avea în apartament, cu pod peste lac; și nu l-am fi putut obține aproximativ decît deschizînd toate robinetele din baie și bucătărie și lăsîndu-le să curgă în odăi. Posibilitatea l-a fermecat și a rămas adînc mîhnit că nu am realizat-o. Baruțu voia un Cișmigiu la domiciliu, ca să intre în baltă și să treacă pe dedesubtul podului, ca o lebădă. Toată ziua a trăit într-o atitudine de picioare cu tălpile înnotătoare, de aripi grele și de fulgi albi, crescuți pe toată întinderea burții.

Singurul inconvenient al lacului visat era că o singură lebădă pe o suprafață mare, lucie, întinsă, s-ar fi putut înneca. Îi trebuia lebezii o lebădă, ca să fie două, împărechiate, el, Baruțu, rezervîndu-și rolul de *lebăd* băiat. Toate propunerile făcute surorii deteră greș, Mițu refuzînd să fie lebădă și preferînd rolul de luntre cu motor; ceea ce iarăș nu se putea, din pricină că lebăda s-ar fi putut ciocni cu barca, și dacă nu se răsturna barca, se scufunda lebăda negreșit.

Urmară tratative, începînd cu o cutie de bomboane, care pe Mițu a lăsat-o indiferentă, cutia trebuind abia cumpărată, și Baruțu neavînd bani, pentru că nu poartă buzunar. Baruțu a oferit atunci o păpușe cu brațul scrîntit: prețul fu socotit prea mic. Scoase un iepure dintr-o cutie, fără cojoc. Ademenire neserioasă: iepurele era un animal banalizat de o lungă întrebuințare, și încă de la Crăciun, de cînd îi dispăruse nasul, semăna cu totul cu altceva decît cu o viețuitoare din

neamul lui. « O să-ți cumpăr un automobil », propuse Baruțu, ca un amant care și-a șoptit darul ispititor la ușa actriței din cabină. « N-ai parale », răspunse Mițu, cu un accent ironic de baletistă.

Rămînea amenințarea: « Te iau de păr! ». Argumentul s-a dovedit ineficace. Mai rapidă, Mițu trase lebădului o palmă: lebădul plînse și voia să muște, și iluzioniștii fură despărțiți dintr-o încăierare pe parchet. « Nu vrea să fie lebădă! », se plînse Baruțu. . .

Ieri ne-a adus o scamatorie. A văzut copiii din parc jucîndu-se cu o pietricică ascunsă în palma închisă, cu pumnii strînși. Dacă se ghicea pumnul cu pricina, rîdeau toți copiii, dar ei rîdeau și dacă nu era ghicit. Baruțu n-a înțeles scamatoria și, crezînd că are nevoie de două lucruri și nu numai de unul, a căutat pînă ce a găsit, și s-a prezintat să tragă pe « ăi doi » pe sfoară. Cei « ăi doi » sînt Tătuțu și Măicuța, pseudonime critice pentru un limbaj secret, între Mițu și Baruțu.

Îl auzim sosind împiedicat, pe sală, într-o coadă de mătură lungă, cu care, voind să intre în odaie de-a curmezișul, nu a putut să se strecoare. Izbutind să încapă pe ușă, a venit să ne păcălească numaidecît, cu mătura într-o mînă și în cealaltă cu ibricul de cafea.

— În care mînă, întreabă Baruțu, e mătura și în care mînă ibricul?. . . Ghici!

ŞPUGAL

Tătuțu nu se supără lezne, dar cîteodată vine și el supărat. De unde vine? De unde vin toți tătuții, de la biuou. Nu se poate tătuț fără biuou. De ce e supărat? De o-ameni. Ce sînt o-amenii? Niște o-ameni, adică mulți de tot, cum ies duminica de la șpugal. . .

Un an întreg Mițu a fost la șpugal, și iarna și vara, ca să se joace pe zăpadă și iarbă. De ce-i zăpadă și pe urmă iarbă? Vin succesiv, de patru ani. . . Ce e șpugal? E un joc cu mingea, la care se uită o-amenii! Și șpugal este și cîmpia netedă, îngrădită, cu rînduri de bănci împrejur, unde bat cu botul ghetelor o-amenii mingea. Mițu i-a zis șpugal dintr-odată și nu s-a mai zis fotbal în casa lu Mițu. *Lu* Mițu, pentru că e fetiță. Cînd e vorba de Baruțu, se zice *lui*.

Are și Baruțu o minge de șpugal, umflată cu pompa de bicicletă, dar el nu o nimerește niciodată în buric. Pune mingea pe iarbă jos, leagănă piciorul și dă! Și iese strîmb. Mingea fuge diagonal. Baruțu e foarte supărat și-l roagă pe Tătuțu să-l ajute, dar Tătuțu nu poate să-l ajute așa ca să creadă Baruțu că el a lovit mingea-n burtă drept. Și se nasc incidente. Uneori piciorul lui Baruțu trece peste minge și dă în gol. . . Dar Baruțu a mai văzut și a doua figură la șpugal. El ține mingea cu amîndouă mîinile, ridicată, pînă ridică și

piciorul. Și-i dă drumul mingii, atunci, ca s-o izbească piciorul și s-o arunce-n sus. Asta n-a putut să realizeze Baruțu niciodată, coincidența dintre minge și picior. Piciorul nu ochește mingea nicidecum, dar trîntește pe Baruțu jos, — și totdeauna Baruțu nimerește fără greș, cu mingea lui din tricou, de pămînt. Și iar se supără că el poate să facă numai ceea ce nu vrea.

Cînd cade, Baruțu sau zice « Mă doahe », dacă-l doare încet, sau se face urît, plîngînd cu gura căscată, dacă-l doare tare. Dar trece numaidecît.

— Lasă, c-ai să nimerești, Baruțule, mingea, cînd te-i face mare.

Dar iar se supără Baruțu, dîndu-și seama că trebuie timp.

Baruțu se supără mereu, și mereu nu mai e supărat. Surîsul lui alternează cu bosumflarea instantanee, și figura lui, — cînd senină, cînd întunecată, — clipește ca un far: cîte o secundă.

Măicuța îi povestește lu Mițu:

— Cînd erai mică de tot, în cărucior, te ducea Mama la șpugal și te făcea să rîzi așa: îți arunca o batistă pe ochi, te ascundea subt batistă, și repede trăgea batista îndărăt. Și tu rîdeai.

Mițului îi place să-i vorbească Măicuța de ea, de cînd era mică. Dar Baruțu iată-l că îngroașă puțin buzele și întreabă cu îndoială:

— Am mes și eu?

Baruțu încă nu se născuse, și Măicuța rîde:

— Tu nu erai, răspunde Măicuța.

— De ce nu eham? plînge Baruțu.

— Fiindcă nu te adusese.

— De ce nu mă adusese? plînge Baruțu mai tare.

Atunci Măicuța îl liniștește.

— Erai și tu la șpugal, zice Măicuța.

— Da? răspunde Baruțu, fericit. Și mă jucam și eu cu batita?

— Te jucai și tu cu batista. O dată tu și o dată Mițu. Uite băiatu, nu e băiatu; nu e băiatu, uite băiatu!

Dar egalitatea de tratament o supără pe Mițu, care înțelege inexistențele și existențele treptate. Ea se supără într-alt fel, gîndindu-se cu ochii. Tătuțu îi face inima să-i vie la loc, șoptindu-i la ureche, ca să audă numai ea, că nu-i adevărat. Măicuța zice așa, ca să nu plîngă Baruțu. Baruțu nu era la șpugal. Baruțu nici nu se născuse.

Și àstfel Baruțu trăiește cu iluzia de înnainte de-a fi fost și rîde că se bucura cînd nu era.

— Prostule! zice Măicuța. Și-l sărută.

AMNISTIA

Tătuțu trebuie să explice cît mai neîntîrziat « amnistia ». Baruțu a luat cunoștință de amnistie din lectura cu voce tare a ziarelor, după masă, și cu cotul lui gros dedesubtul bărbiei așteaptă o soluție satisfăcătoare. Tătuțu i-a spus că amnistia nu seamănă nici cu un cal, nici cu o rață, procedînd prin imagini și asemănări. I-a spus că ar putea semăna cu o cafea cu lapte după sare amară, dar că seamănă și nici nu seamănă, pentru că ceașca e pe fund, — și amnistia nici cu o ceașcă goală nu poate fi asemănată.

— Seamănă cu un măgah? a întrebat Baruțu.

— Nici cu un măgar nu seamănă. Ar semăna cu un măgar un deputat care făgăduiește amnistia și nu o dă, dar nu este cazul, căci amnistia s-a' dat.

Atunci ce-i amnistia? Să ne mai gîndim.

— Uite, Baruțu. Dacă ție ți-e foame, închipuiește-ți că Tătuțu te pune la masă, îți leagă șervetul la gît, îți aduce cornuri calde și o cafea cu lapte cu smîntînă. Și în loc să ți le dea, tocmai cînd ai deschis gura, Tătuțu te ia de ceafă și te-aruncă pe fereastră.

— Nu-i adevăhat! remarcă Baruțu.

— Desigur că nu este adevărat. Tătuțu nu face așa. Dar fac așa tătuții între ei, fără să se gîndească la Baruți.

Baruțu are o lacrimă, pentru că s-a și văzut aruncat în curte și apucat de ceafă tocmai cînd îi era foamea mai bună.

— Asta n-a fost amnistie, Baruțu. Acum începe amnistia. Vine Tătuțu și te caută pe jos.

— De ce mai vine Tătuțu, dacă m-a auncat?

— Findcă așa e amnistia, Baruțule. Te azvîrle ca să te poată căuta, căci neazvîrlit nu are cum să te caute. Și după ce te găsește, dacă te mai găsește, pentru că poate să nici nu te mai găsească; după ce te găsește schilodit de căzătură, te ia, te trage și te aduce la cafeaua cu lapte îndărăt. Și zice că nu te-a aruncat niciodată pe fereastră.

— Minte! zice Baruțu. Nu e sumos.

— Nu e frumos pentru tine, acum. Dar cînd te vei face, Baruțule, ministru, e foarte frumos. Nici nu-i stă bine să nu mintă unui ministru.

Baruțu ar voi să fie ministru numaidecît.

— Nu se poate, Baruțu. La vîrsta de trei ani și jumătate tu poți fi șef de cabinet sau cel mult subsecretar de stat. Ca să fii ministru, trebuie să mai aștepți vreo cîteva luni; trebuie să fii totuș într-una din copilării: în copilăria din care ai ieșit sau în copilăria în care ai căzut. . . .

Baruțu oftează de încetineala evenimentelor, — și tot n-a înțeles ce-i amnistia.

Să mai căutăm un exemplu.

— Tu cînd mănînci bătaie, ai stricat ceva, ai spart un geam, — și, după ce te bat, te iert.

— Tu nu m-ai bătut niciodată, Tătuțu.

— Vorba vine. Dacă nu ne închipuim nimic, nu putem explica nimic. Rabdă și tu măcar un exemplu. Cînd te iert, te amnistiez.

Baruțu e mulțumit să nu-l mai amnistiez, ci să mă pot mărgini la iertare. Pentru ce mai amnistiezi dacă ierți?

— Aici e toată problema, Baruțu, cum zic tătuții. Te iert cînd ai stricat ceva; dar cînd n-ai

făcut nimic și te-am bătut degeaba, te amnistiez, ca să nu ți se pară că n-ai făcut nimic. Am găsit și noi o vorbă. Findcă, vezi tu, Baruțule, dacă nu zicem « amnistie », nu putem să zicem nici « prerogativă », nici « coroană », nici « parlament », și aceste lucruri mari sînt așa de legate unele de altele, încît fac un nod, și dacă unul singur ar lipsi din ele, nu s-ar mai putea lega niciodată nodul. Ai înțeles?

— Mă doahe capu! zice Baruțu. Dă-mi un măh.

Ne-au ascultat ciorovăindu-ne Măicuța, Mițu și pisica, — și toate au căscat odată, — și am deschis, ca să variem subiectul, flașneta cu plăci.

— Pune *Imnul lui Garibaldi!* îi spune Tătuțu lui Baruțu.

Baruțu a greșit fără voie. Ne repezim cu toții la gramofon și-l înnăbușim, roșindu-ne fiecare. Se nimerise placa *La moară la hîrța-p...*, care-i numai pentru tătuți, cînd petrec între ei.

ÎNTRE MIȚU ȘI BARUȚU

Mițu a stat la ușe, așteptînd pe Tătuțu, ca să-i comunice un lucru grav. Baruțu nu a fost cuminte. Nu numai că nu a fost cuminte, dar a fost impertinent. Baruțu s-a emancipat. A ocărît pe Mama-mare! I-a răspuns răstit: « Nu veau! » și a repetat de cîteva ori că nu vrea, posomorît și bătînd chiar cu pumnul în scaun, unde-i ajunge mîna mai bine decît pe masă. El era singur cu Mama-mare, la care îndrăznește să zbiere, pentru că Mama-mare nu l-a « ciupit » niciodată. Noi zicem « ciupit », fiindcă nu putem zice « bătut ». Facem din două degete un clește mic, și, ca și cum am prinde un purice, vîrîm cleștele în părul gros al lui Baruțu și mușcăm din păr nițel, cu pipăitul dintre unghii. Atît și nimic mai mult dezlănțuie o vijelie de țipete și dă drumul unei vărsări de lacrimi, de parcă Baruțu ar avea zece ochi în tot obrazul.

După ce s-a răstit la Mama-mare cu pumnul, a bătut în parchet cu piciorul de cîteva ori. Asta Mama-mare nu i-a putut-o trece cu vederea și i-a răspuns, necăjită, așa: « N-o să mă sperii eu de o broască de copil ». Cuvîntul « broască » l-a jignit, și Baruțu a răspuns: « Nu sînt o boacă! », din care pricină Mama-mare a rîs. Baruțu nici nu știe să zică broască, și se supără și face tărăboi. Foarte urît! Baruțu ar putea să fie mai cuminte.

— Dar știi, Tătuțule, ce i-a mai zis Mamei-mari?
— Ce i-a mai putut zice, Doamne?
— I-a zis: « Eti o poată ».
Auzind aceste lucruri, lui Tătuțu era să i se facă rău. Nemaipomenit! Să-i spuie Mamei-mari Baruțu că este proastă! Pe ce lume se trezește și de unde vine dezordinea asta? Ce i-a făcut lui Mama-mare, ca să cuteze asemenea ocări? Nu i-a dat cu lingurița, la cafea, de cîte trei și patru ori « mîstînă » cu zahăr, pe subt ascuns, ca să nu vadă Mițu? Nu i-a adus mereu cîte o bomboană, două, în poșeta ei cu o cheie mare, care de abia încape, și cu o cheie mică? Nu l-a descheiat repede în Cișmigiu ca să facă pîșa limpede, într-o rază de soare? N-a furat pentru el, cînd nu vedea sergentul, cîte o floare? Toate sacrificiile posibile le-a făcut Mama-mare, și el tot nesimțitor a rămas! Toate ca toate, dar acest lucru nu se mai iartă.
— Pe ticălosul ăla, care m-aude de după ușa din fund, am să-l pedepsesc. Stai, mojicule, să-mi pui pălăria și mînușile în cuier! Voi veni numai-decît la tine și vei vedea ce vei păți! Îți vorbesc într-adins gramatical, ca să simți din acest viitorul întîi că totul s-a sfîrșit între noi și că te așteaptă sintaxa resentimentelor mele.
Raportul lui Mițu nu s-a terminat încă de tot. În costumul ei tirolez decoltat, cu brațele goale și cu un șorț roșu cu volanul creț, ea povestește agita-tă, frămîntînd cu o mînă mărgelele cu perle mărunte ca arpacașul, de la gît, și gesticulînd cu degetul mîinii drepte ridicat în aer. N-a mai pomenit nici Mițu atîta grosolănie. Ea o trage cîteodată pe Mama-mare de firele de păr de pe neg și îi vîră și cîte un deget în ochi, ca să vadă cum îi stă, dar vorbe urîte nu spune totdeauna. Apoi, ea e fetiță: Mama-mare se supără și pe urmă se împacă. Dar purtarea lui Baruțu, care e băiat, e revoltătoare; și cu atît mai mult cu cît, chiar adineaori, cu un

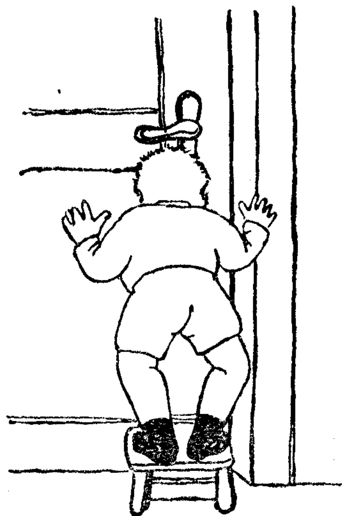

minut înnainte de a păși pragul Tătuțu, el i-a strigat și ei: « Te bat », dar repede a fugit de-a tot lungul sălii, borțos, și s-a ascuns tocmai în odaia din fund, de unde ascultă și clipește din ochii lui mari, ca din două buzunare.
Cînd ocăra pe Mama-mare mai rău, tocmai intra în odaie și Măicuța, care a auzit! « Ce-ai zis, Baruțule? l-a întrebat Măicuța. Am auzit bine, ori m-am înșelat? Ai făcut-o pe Mama-mare proastă? »
— Știi ce-a zis atunci Baruțu, Tătuțule? A zis că nu a zis că e Mama-mare proastă, a zis că e proastă pisica. . .
— O să mă ocup imediat de aceste lucruri nepermise, i-a răspuns Mițului Tătuțu, dar întîi aș vrea o guriță. Așa, pe obraz, pe gît, pe frunte, pe ochi. Asta dă poftă de mîncare.
Și Mițu s-a pupat cu Tătuțu o grămadă, și ochiul de hoț gelos al lui Baruțu se strecura cîte-odată, tocmai din fundul coridorului, pe cră-pătura ușii.
— Acum mă duc să facem dreptate și să pedep-sim pe Baruțu, a zis Tătuțu, și s-a dus după Baruțu, care s-a ascuns și mai în fund, în baie.
Și Tătuțu, negăsind altceva în drum, a luat în mînă o bătătoare de muște.
— Unde ești? a căutat Tătuțu prin baie. Te-ai ascuns în coșul de rufe?
Și știi ce a făcut Tătuțu? A stat acolo, în baie, cu Baruțu, pe care și l-a întins pe genunchi și l-a mîncat de tot, de subsuori, de burtă, de gușe și de toate părțile lui grase. Și Baruțu, în loc să plîngă, rîdea în hohote și se zvîrcolea.
Dar a pățit-o și Tătuțu, că a venit Mama-mare și i-a găsit în baie pe amîndoi și l-a făcut pe Tătuțu de două parale.
— Frumos îți șade și dumitale, cal bătrîn! Ce autoritate vrei să mai aibă părinții la copii? Cînd

eram eu mică, nici nu suflam dinaintea tatii, Dumnezeu să-l ierte.

Mițu, înțelegînd că și Mama-mare a fost odată mică, s-a gîndit nițel și a rîs de n-a mai putut. Dar Tătuțu e om prevăzător, are de toate la el și a schimbat cursul lucrurilor, dînd Mamei-mari un pachet cu halva, de care Mamei-mari îi place mult, lui Mițu o brățară cu mărgele roșii, și lui Baruțu un pistol, care face pac! și scoate fum. Și valvîrtej ne-am dus toți trei la masă și ne-am suit pe genunchii lui Tătuțu, luînd fiecare cîte un picior.

Singura neînțelegere, care s-a aplanat prin cîteva mutări de pe un genunchi pe altul și înnapoi, a fost că Mițu credea că piciorul pe care sta Baruțu, și Baruțu că piciorul pe care stătea Mițu, era mai bun.

IEPURII ŞI CRAPII

Dacă stați cuminți și nu vă mai ghiontiți în pat, o să vă spui povestea cu iepurii și crapii. . . A! tu mai vrei să dai o dată cu piciorul și pe urmă să te liniștești? Nu mai zic nimic. Îmi închid buzele cu atîtea zăvoare cîte măsele mi-au rămas, și tac. Pentru niște copii care se bat, care se ciupesc, nu se mai află povești. Lăsați-mă să mă culc. Mi-am pus boneta cu ciucure-n moț și am intrat în așternut. Peste cîteva minute nu se va mai auzi decît vuietul vîntului din strungă și motorul meu, pornit la întuneric. Să stingem lampa: bună seara!

Să nu o sting, că v-ați astîmpărat? Bine. Să încercăm. Dar pe tine, unul, te cam umflă rîsul, și celălalt te uiți încoa cu ochi de hoț. Pungașule, te ghicesc: nu-ți umblă gînduri bune prin cap. Ia mîna de la gură. Bun. Mai rîdeți o dată, și gata. Acum!

« Iepurii și crapii »! Iepurele ședea lîngă un snop de săcară și da din urechi ca din două degete. Era un iepure cum nu s-a mai văzut, cu unsprezece picioare: zece de fugit și al unsprezecilea de rămas pe loc din fuga cea mai mare, ca o frînă de picior. Dar fiecare picior era de o culoare, negru, roșu, alb, cafeniu, cenușiu și așa mai departe, labele iepurelui fiind încălțate de Dumnezeu cu unsprezece ciorapi despărecheați, scurți pînă la genunchi. Cînd fugea, iepurele nu mai semăna cu nimic, și animalele răpitoare, văzîndu-l,

se înfricoşau de el, ca de un măgar care ar fi umblat prin păduri cu guler şi cravată, cu pălărie de paie, îmbrăcat în redingotă, şi din pantaloni afară, ieşindu-i pe dindărăt, coada cu pămătuf.

— Ia să mă iau eu după ființa asta pestriță! a zis un crap de unsprezece kilo şi cinci sute de grame. Vreau să văd şi să mă dumiresc, că nu mi se pare lucru curat.

Crapul se întîlnise cu el la marginea heleşteului, unde iepurele se dusese să bea apă, tocmai în locul unde crapul scosese mustățile din baltă ca să soarbă aer. Ei s-au ciocnit bot în bot amîndoi: peştele s-a scufundat, şi iepurele a croit-o de-a fuga. Crapul crezuse că vede apropiindu-se de ochii lui un crap cu păr şi cu urechile date pe spate, iar iepurelui i se păruse că vede-n lac un iepure fără urechi şi cu solzi, ceea ce nu mai pomenise nici un iepure niciodată.

Sărind din apă pe uscat, crapul făcu numaidecît şi el cîteva picioare şi, ca să-l ajungă pe iepure mai degrabă, nu ştiu cum îi crescură dedesubtul pîntecului şi patru roți. Fugea iepurele, fugea şi crapul, şi au fugit atît de mult unul după altul, pînă se făcu noapte şi rătăciră drumul amîndoi.

« Ia mai bine să mă culc, şi-a zis iepurele, rupt de oboseală. Ticălosul de crap s-a încurcat în mărăciniş. »

Tot aşa zise şi crapul:

« Pînă la ziuă sînt cîteva ceasuri; mai bine să le dorm. Întîia oară mă culc departe de ai mei, pe pămînt uscat. O să mă cam doară oasele fără o saltea de nămol. Blestematul acela a fugit mai repede ca mine şi cred că nici nu o să-l mai ajung. Îndată ce se face ziuă, caut un drum mai iute, intru în vre un pîrîu din apropiere, care mă duce repede acasă, în heleşteu. »

Culcîndu-se crapul, pămîntul nu fu atît de tare cum socotise el. Dimpotrivă, se simți întins ca pe o perină de puf. Crapul nimerise nu se poate mai bine, aşternutul subt el era chiar căldicel. Zise: « Doamne ajută! » şi adormi.

Singur iepurele nu se simțea destul de potrivit aşezat.

« Parcă mă apasă ceva pe spinare, îşi zise el, şi parcă miroase a peşte. » « Doamne ajută! », şopti şi iepurele în gînd, şi adormi.

Cînd s-a luminat de ziuă, crapul şi iepurele dormeau, fără să ştie, unul peste altul. Visînd, crapul se băgase în iepure de tot, şi iepurele ținea pe crap cu labele îmbrățişat. Ochii crapului se deşteptară întîi şi deteră de ochii iepurelui, care se trezi atunci. În tăcere şi uimiți, ochii lor schimbară căutături înspăimîntate.

« Poftim! asta mai lipsea! », zise fiecare în cugetul lui.

« Eu mă scol binişor şi mă duc să-mi văd de treabă », îşi zise iepurele, şi, voind să se ridice, nu putu, că parcă-l țineau nişte legături de labele de dindărăt. Şi cînd voi să se ridice şi el, crapul fu lovit în cap cu un mănunchi de leuştean.

— Vi s-a făcut de ducă? răcni la ei un om cu căciulă. Mai aşteptați nițel, că de-abia s-a deschis piața.

Într-adevăr, copiii Tatii, peştele şi iepurele erau în piață de vînzare...

Dar voi ați adormit amîndoi... Povestea are un succes nemaipomenit...

CRÎMPEI DRAMATIC

Domnişoara Miţu Domnica: 4 ani. Domnul Baruţu Iosif: 3 ani.

Se sărbătoresc 4 ani de naştere şi 1 an de botez. Baruţu îşi aminteşte de preot şi crede că mai vine o dată să-l scufunde în cazanul rece. Îl caută din ochi, şi posomorîrea îi umflă nasul şi-i face un zbenghi cu o zgîire a frunţii. Ar vrea să ofteze. Mama stă pe o canapea, cu fata la dreapta şi cu băiatul în stînga. Fata ţine în braţe o păpuşă nouă; băiatul are un automobil.

MIŢU: — Te iubesc, Mamă.
BARUŢU: — Eu te iubec.

(Miţu şi Baruţu nu admit nici un şi în declaraţiile lor. Ei sînt « aut-Cæsar, aut nihil ».*)*

MAMA: — Eu vă iubesc pe amîndoi şi voi sînteţi copiii mei cuminţi.
MIŢU: — Baruţu nu e cuminte. A dat cu mingea în supă, pe maşină.
BARUŢU: — Miciu nu e cuminte. A a'uncat... a sticat... a spaht...
MAMA: — Tu cauţi, Baruţule, o minciună. Miţu n-a făcut nimic.
MIŢU: — Nici nu te-am spus că ai tras iepurele de coadă şi a ieşit.

(Buza-n jos a lui Baruţu. Capul plecat. Se uită pe subt sprîncene. E vinovat.)

MAMA: — Nu e nimic. Azi, de ziua voastră, treacă-meargă. Mama nu vă ceartă. O să vie musafirii. Le ieşiţi înnainte fiecare, daţi mîna, îngenunchiaţi niţel, cum v-am arătat, şi ziceţi: « Poftiţi ». Haide, să vedem, mai ţineţi minte? Eu viu pe uşă, sînt o cucoană, şi voi mă primiţi.
MIŢU: — Vreau eu să fiu cucoana. Tu, Baruţu, faci un compliment.
BARUŢU: — Veau să fiu cucoana eu. Nu fac un compliment.
MIŢU: — Tu nu eşti o cucoană, tu eşti un prost.
BARUŢU *(ţipînd subit)*: — Jice că sînt un post.
MAMA: — Iar vă certaţi... V-am spus că de ziua voastră nu ne certăm.
BARUŢU: — Miciu scoate limba la mine şi-mi face semn că sînt un post.
MIŢU: — El a scos limba la mine.

(Mama prinde pe Baruţu cu limba afară. Confuz, el nu mai cutează să-şi tragă limba îndărăt.)

MAMA: — Te-am prins! Dacă n-ar fi ziua ta de botez, te-aş pune la colţ, ca să te în-veţi minte.

(Baruţu şi-a băgat limba la loc, îşi roteşte ochii şi nu mai ştie ce să zică. Scoate un suspin.)

MIŢU: — Iar ni s-au înnecat corăbiile cu pisici...
BARUŢU *(vexat)*: — Jice că iah ni s-au înnecat cohăbiile cu pişici.
MAMA: — Ce vezi rău în asta? S-au înnecat corăbiile, dar pisicile au scăpat.

(Baruţu rîde gîndindu-se cum au înnotat pisicile.)

BARUŢU *(ciulind urechile)*: — A sunat! Auzi! A sunat...

MAMA: — A căzut o furculiță la bucătărie. Nu a sunat nimeni.

(Mițu rîde.)

BARUȚU: — Miciu rîde.
MIȚU: — Cum să nu rîd? A căzut o furculiță, și el crede că a sunat.

(Baruțu plînge, batjocorit, și arată pumnul.)

MIȚU: — Acum arată pumnul și zice că mă bate.
MAMA: — Mițu e mai mare ca Baruțu și nu stă frumos, Baruțule, să-i arăți pumnul.

(Argumentul e neînțeles. Baruțu totuș se pleacă.)

MIȚU: — Uită-te, Mamă, la mine: de ce te uiți la Baruțu?
BARUȚU: — La mine să te uiți.
MIȚU: — Nu vreau să se uite la tine: e Mama mea.
BARUȚU: — Jice că ești Mama ei.
MAMA: — Sînt Mama voastră, Mama lui Mițu și Mama lui Baruțu.
BARUȚU: — Ești a mea de tot.
MIȚU: — A mea e de tot.

(O pupătură pe obrazul Mamei, care a depășit mij-loacele de invenție ale lui Baruțu. Părîndu-i rău că nu a pupat el întîi, stă puțin pe gînduri, se repede și sărută stîngaci, de două ori, pe Mama, pe obraz.)

MAMA: — Cînd erai mică, Mițu, te uitai la lampa electrică din tavan și rîdeai.
BARUȚU: — Și eu mă uitam la lampa electică.
MAMA: — Tu plîngeai cînd te uitai la lampa electrică.
MIȚU: — El plîngea, findcă era urît. *(Se ajustează cu cochetărie.)*

BARUȚU: — Auzi? Auzi? *(Lasă iar buzele în jos. Își scobește un nasture, reflectînd.)*
MAMA: — Acum a sunat cu adevărat. Sculați-vă și ieșiți. Va să zică: dați mîna și faceți un compliment.

(Musafirii intră odată cu toții, întîmpinați de copii.)

MIȚU *(către doi domni)*: — Ce mi-ai adus?
BARUȚU *(către două cucoane)*: — Mie ce mi-ai adus?

(Se desfac pachetele la ușă. Ies cîini, rațe, muzici, păpuși, pe care copiii și le grămădesc în brațe.)

MIȚU: — Ale mele sînt mai frumoase.
BARUȚU: — Ba ale mele sînt mai sumoase.
MIȚU *(pedantă)*: — Tu nu știi, tu ești un prost mic.
BARUȚU: — Tu ești o poastă mahe.

(Baruțu îi dă în cap cu un cărucior. Mițu îi trîntește în cap o păpușă. A început bătaia.)

TATA *(se apropie)*: — Ce-i acolo, gălăgia asta?

(Copiii își aduc aminte de compliment. Se uită unul la altul. Rîd. Mițu face o genuflexie la crocodil. Baruțu salută calul.)

MIȚU: — Bonjur, crocodil.
BARUȚU: — Bonjuh, calule, poftiți.
MAMA *(supărată)*: — Ne-ați făcut de rîs!
TATA *(luîndu-i în brațe pe amîndoi)*: — O să vă povestesc la masă războiul aricilor cu porcii mistreți.
(Se închide ușa.)

NOŢIUNI

Ca să faci literile bine, trebuie să scoţi limba imediat ce pui creionul pe hîrtie şi să o învîrteşti după zuluful literii pe care o scrii. Cînd ajunge condeiul să atingă punctul cel mai înnalt, ajunge şi litera sus.

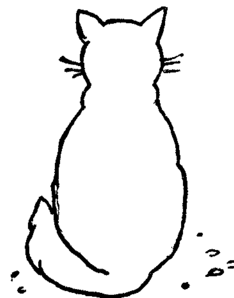
Mi-ai cerut să-ţi fac un moş: ţi-am făcut un moş. Mi-ai cerut să iasă la plimbare cu raţele şi ţi l-am desinat cu trei raţe după el. Ai mai vrut un melc: ţi l-am făcut; un automobil: e gata; un pom: s-a făcut. Acum îmi ceri să pun şi trei pachete de unt în peizaj.

Fetii mele îi lipseşte spiritul critic.

— Mie, iarna nu-mi place să învăţ, pentru că mă dau cu sania pe zăpadă. Vara nu-mi place să învăţ, pentru că mă dau cu bicicleta. Seara nu-mi place să învăţ, pentru că mi-e somn. Dimineaţa nu-mi place să învăţ, pentru că dorm pînă la 10, cînd mă întorc pe cealaltă parte. La prînz, mi-e foame. După prînz, mă întind. Toată ziua şi în toate timpurile am ceva de făcut. . .

M-aş înscrie în disciplina lui Baruţu. Îmi plac dogmele şi-mi place mai cu seamă sinceritatea lui. Doctrină lapidară: « Vreau să nu fac nimic ».

GHEMUL DE PĂINJENIȘ

Desfăcînd corespondența, Tătuțu a găsit zilele astea cîteva scrisori de la cîteva domnișoare mici și una de la una mică de tot, care să-i dea voie să-i zică Fetiță.

Copiii mulțumesc lui Tătuțu, — bătrîn, dar tot de-o șchioapă, două, sufletești, și el, — că s-a gîndit să facă, și pentru ochii lor de văpaie și pentru gurița lor trandafirie, cîte o povestire. El a făgăduit mai multe, dar dacă nu o izbuti să fie întotdeauna pe placul celor mai plăcuți cititori, doriți și de scriitorii mari, necum de un hoț de vorbe, ca Tătuțu, să nu fie tras de urechi. Face și el numai ce poate. Smerit și totuș teafăr, el se căznește, o dată mai bine și o dată mai rău, să tragă, fudulindu-se, din sac, basmul cel mai fraged și mai curat.

Tocmai se pregătea să scrie povestea ghemului de păinjenișuri, cînd s-a milostivit Fetița cu scrisoarea ei. Se gîndea el la ghem, lua firul în mînă să-l deșire și, dîndu-l peste cap, să înșire ghemul al doilea cu mătasea ghemului dintîi. Firul i s-a tot rupt, lipit pe cîte un deget, cum se lipește păinjenișul de obraze și gene și te silește, ca să te scapi de el, să-ți purici fața și să te strîmbi.

Ghemul de păinjenișuri Tătuțu l-a găsit într-un cuib de pițigoi, dintr-un plop. Împărăteasa potîrnichilor umblă noaptea prin razele lunii cu un pitpalac pe umeri, care se rostește în bătaia lină

a vîntului de printre snopi, cu strănuturi și cu un miorlăit. Cînd trece împărăteasa, care-i o țigăncușă, alaiul de lăutari al miilor de pitpalaci o primește cu cîntecul lor de ciocănele de lemn, bătute în toci de fag mititele. Dar împărăteasa ofta că la curtea ei gîndacii-de-mătase, adormind, uitaseră meșteșugul, și războaiele nu mai aveau ce urzi. Prapure rotunde, de fire de lumină albe, luceau în dreptul lunii, întinse între ulmi și mesteacăni, ca niște plasă.

— Cine face rotogoalele astea de scamă argintie, a întrebat Împărăteasa Potîrnichilor, luna, sau altcineva?

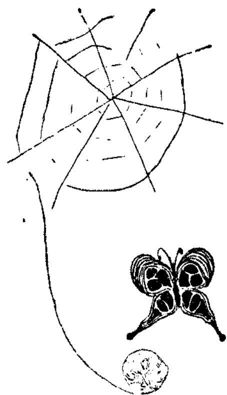
— Păianjenii! au răspuns sitarii, al căror cioc lung vede pînă departe. Le-au furat într-o noapte meșteșugul, adormind gîndacii cu farmece diavolești, și au fugit cu el în pădure și s-au pus pe tors. Numai că mătasea nu mai e așa de bună. E ca mierea viespilor, care tot anul nu ajung să umple fagurii lor uscați. Abia întinde păianjenul plasa, și firul s-a și rupt, adiat de o frunză.

Împărăteasa vroia să vadă mai de aproape. Pe întinderea unei batiste cu opt colțuri, țesută din firul furat, văzù alergînd un unchiaș de păianjen gros, ca o boabă de chihlimbar în luciul unei oglinzi.

— Aduceți din firul ăsta pentru războaiele încremenite ale împărăției noastre, a poruncit Împărăteasa.

Atunci începu prădăciunea. Păinjenișurile toate, pînă în marginile pădurii, fură adunate, în vreme ce păianjenii alungați, pregăteau alte ștofe, care și ele erau la rîndul lor furate. Dar în zece ani de zile abia s-a putut întocmi un ghem cît o minge, care nu cîntărea mai mult ca un fulg de subt arìpa potîrnichii. Cine l-a pus în cuibul pițigoiului n-am avut știre; destul că Împărăteasa s-a posomorît. . .

Povestea ghemului de păinjenişuri putea să fie mai lungă. Adevărul este că, stînd adormiţi ca pisicile, gîndacii-de-mătase s-au trezit că şi-au adus aminte meşteşugul, — şi, atunci, de ce să o mai lungim? Ei se apucară de urzit horbote uşoare, broboade cu flori întortochiate, mantale şi catifele de multe culori. Iar mătasea plumburie a hoţilor cu cîte şase picioare, a rămas de prins muştele şi ţînţarii.

ÎNTÎIA DEZILUZIE

Miţu şi-a pus mînuşile de piele ale Tătuţului şi parcurge grădina cu mîinile uriaşe ale unui monstru pitic. Şi-a pus şi o păreche de ghete de ale lui şi, în sfîrşit, şi o pălărie, cu marginile pînă la umeri. Ea vrea să sperie lumea, — nici mai mult, nici mai puţin.

« Unde se duce momîia fără cap, cu labele de pelican? », întreabă vrăbioii, care sar din pămînt ca nişte bulgări cenuşii în sus.

« Cine-i cocoşatul care trece? », se uită gîştele.

Pisoiul crede că s-a îmbrăcat curcanul, şi cîinii, nedumeriţi, stau mai departe, ciuliţi pe jumătate şi cu o ureche moale, dată pe ceafă.

Pentru ca înscenarea să izbutească, Tătuţu a luat-o la fugă, Măicuţa după el, şi toţi din casă s-au ascuns, tremurînd de groază. Numai Baruţu ştie. El afirmă că personajul care bîjbîie prin curte, crăcănat de ghete şi orbit de pălărie, îi este cunoscut.

— Eu ştiu că este Miciu, da' nu veau să spui, repetă Baruţu.

Dar cine-l crede?

Miţu şi-a mai adaos la costum un baston gros, pe care, ca să-l poată duce drept, ca o cîrje, trebuie să-l ţie mai de scurt.

— Du-te încet şi dă-i pălălia jos, zice Baruţu, care ar vroi să se apropie.

Cu toată certitudinea lui, el începe să se sfiiască de noul animal cu mînuşi.

— Nu poci, Barutule. Muşcă.
— Nu muccă, răspunde Baruţu, cu oareşcare nesiguranţă.
— Muşcă, dă cu bastonul, dă cu ghetele şi trage palme cu mînuşile mari.
— Daaa? se miră Baruţu.
Convingerea lui e cu totul zdruncinată. El a văzut pe Miţu încălţîndu-se, puind pălăria, luînd băţul. Ştia că e Miţu, dar parcă nu mai ştie. S-o fi strecurat Miţu pe undeva, din ghete si din pălărie, şi acum umblă singure ghetele, mînuşile, pălăria şi bastonul.
— Veau să te pup, Tătuţule! zice Baruţu, emoţionat.
El caută adăpostul cel mai apropiat, pe cînd Miţu îşi cheltuieşte activ caricatura în atitudini. Ghetele dansează sau păşesc foarte măsurat, ca şi cum ar urmări un şarpe care trece în pămînt. Bastonul dezechilibrează uneori personajul, opintit şi revenind în văzduh. Iată, Miţu s-a luat după scroafa cu purcei, care fug dintr-o bucată, ca nişte damigene cu dop. Baruţu şi-a înstrăinat complect figura primitivă a caricaturii şi, văzînd porcii rupînd-o de-a fuga, nu mai are de ales. El se alătură de tot.
— Mă doae picioalele, Tătuţule...
Baruţu vrea să fie luat în braţe. Pus pe umăr, la o distanţă bună de piticul cu pălăria pe ochi, el scoate un suspin de uşurare.
Dar a venit timpul să-l liniştim.
— Bravo, Miţu! aplaudă lumea, sosind din toate colţurile.
Miţu scoate pălăria şi salută pînă la pămînt.
— Ai văzut că era Miţu? Nu te mai uita aşa: e Miţu.
— Da? se miră el încă o dată şi cu totul confuz faţă de sineş.
Succesul l-a muşcat însă de inimă şi vrea şi el să facă pe momîia, ca să guste din cabotinaj.

Căutăm să-i explicăm că, într-o împrejurare dată, arta permite o singură maimuţă şi că imitaţia imitaţiei, imitaţia maimuţei, e de două ori un plagiat, care, în loc de felicitări, implică huiduială. Baruţu nu vrea să ştie nimic şi, fiind tot al nostru, îl lăsăm să încalţe ghetele, cu stîngăcie, să puie pălăria, fără meşteşug, şi mînuşile. Îi este necaz că a intrat în rîndul imitatorilor reproducători, dar se supune, ca să nu scape crîmpeiul de glorie care îl flămînzeşte. Fără entuziasm, el întinde băţul, ridică palma, îşi desface piciorul. Şi cade în ligheanul cu apă al găinilor, sărindu-i pălăria şi pierzîndu-şi bastonul. Ochii lui stupefiaţi se uită la noi şi, văzîndu-ne că nu rîdem, Baruţu îşi dă drumul şi plînge descurajat.
Ridicîndu-l din zeamă şi găinaţ, Baruţu are şi un argument.
— Te-ai murdărit peste tot şi miroşi a coteţ, îi spune Tătuţu.
— Pentu că sînt mic, Tătuţule, răspunde Baruţu, consolat...

CALENDARUL COPIILOR

Calendarul copiilor e foarte precis, însă e tipărit numai cu roșu. Cincizeci și două de duminici și, între ele, cîte șase rînduri de locuri goale. Anul începe în decembrie, durează cît durează, și pe urmă iar un gol, mare de tot. La 6 decembrie vine Sfîntul Niculaie. La 10 decembrie a venit Mițu, adusă de o barză, o barză care, la 8 ani, începe să fie suspectă. La 25 decembrie, 26 și 27 e Crăciunul. La 28 s-a născut Baruțu, mic cît o pisică; dă acum cu pumnul, trage palme și trîntește ușa. La 7 ianuarie e ziua lui Tătuțu. La 8 ianuarie, tot ziua Mițului, pe care o cheamă Domnica. Mițu refuză să-și topească sărbătoarea cu a lui Tătuțu, tovărășiile fiind rele. O căpăta sau nu ceva Tătuțu, Mițu nu poate să participe la îndoieli. Ea vrea să fie sigură de poziția ei în calendar. Dar și Baruțu e de două ori în decembrie, însă de-a-ndaratele, fiindcă îl cheamă bisericește Iosìf, și Iosìf vine înnainte de nașterea lui, lucru ce-l supără, de vreme ce Mițu întîi s-a născut și a chemat-o pe urmă. . .

Am intrat în marea cultură europeană. După adoptarea berzei, care nu venea, la bunicile noastre, cu copii, ci se instala, singură, pe turla bisericii, într-un cuib de bețe și surcele, am adoptat și încălțămintele Sfîntului Niculaie. La orele 9 fix, în ajun, copiii și-au așezat ghetele lor cele mai bune în dosul ușii. La orele 10 ei încă nu dormeau.

Pe la 12 s-au dat jos din paturi și au făcut o inspecție pe întuneric. Două șoapte mici, în cămașă de noapte, umblau șoricește prin odaie.

— N-a venit. . .

— N-a venit? Dar dacă n-o veni? Măicuța zicea că nu mai vine.

— Trebuie să vie: mi-a spus mie aseară Tătuțu că l-a văzut.

La 6 dimineața venise! Încăpuseră în ghete numai pungile cu bomboane. Pe de lături, pachetele erau așezate bine, ca să nu se confunde harmonica de clovn a fetiței cu pistolul calibru nr. 12 al băiatului. Iepurele roșu, cu un clopoțel la o ureche, era strîns într-o hîrtie, pe care Moș Niculaie scrisese « Baruțu », iar păpușa moale, îmbrăcată ca o aviatoare albastră, era adresată fetiței, într-alt pachet. Ciocolata era la fel, de fiece păreche de ghete.

Astea sînt darurile mici, Moș Niculaie fiind sărac. Darurile mari vin de Crăciun.

— Numai de-am încasa ceva mai mult peste cîteva zile, se spovedește Tătuțu Măicuții. N-aș vrea să-l fac de rîs pe Moș Crăciun. . .

— Ar fi o tragedie Crăciunul fără pom, răspunde literar Măicuța. Nu te lăsa!

— Nu mă las! zice Tătuțu, oftînd un fum de țigare. . .

Dar cu Tătuțu Sfîntul Niculaie s-a purtat urît. A pus și Tătuțu la ușă un papuc, și a găsit în el un morcov și un cartof.

Excesivi, copiii au vrut să silească norocul și, pe tăcute, au mai pus în dreptul ușii, și a doua zi de Sfîntul Niculaie, încălțămintele din ajun. Despre ce s-a găsit atunci în ghete, nici n-au mai vorbit: în fiecare gheată o nuia. Poate că Mițu, cu miròsul fin, a priceput aluzia și a tras concluziile utile. Baruțu însă, expansiv și simplificator, nu s-a putut stăpînì.

— M-am supărat pe Sfîntu Niculaie, s-a bosumflat Baruțu.
— Se poate una ca asta? răspunde Măicuța. Nu-ți mai aduce nimic.
— Nici nu mi-a mai adus...
Ei bănuiesc complicitățile, dar se abțin de la comentarii, nădăjduind că totuș e adevărat, și nici nu poate fi àltfel decît adevărat, fiind mai frumos cum pare, decît cum ar fi. Existența lui Moș Niculaie și a lui Moș Crăciun nu se demonstrează, este dovedită cu jucării...
Dar Moș Crăciun este Dumnezeu. El a făcut toate jucăriile, și le face în fiecare an, cu mare punctualitate, pe zăpadă. Nimeni nu scoate pomi iarna, decît el. În pomul lui se găsesc toate fructele pămîntului și minunile de sticlă, plus maimuțe, vaci, păpuși, puști cu capse, tramvaie, mingi, autobuze cu oameni înnăuntru. El are bunul-simț să n-aducă nici creioane, nici cărți de învățat, și să nu dea să înțeleagă că viața e cu intelectualitate și bătaie de cap.
La 10 decembrie nu vine nici un moș, vine Tătuțu cu un inel într-o cutie, pe care o scoate din buzunar, și trece un rubin pe degetul fetiței. Ea a căpătat și o poșetă roșie, din care lipsea numai o cutie de pudră, — însă ce fel de cutie? Extraplată și cu pămătuful turtit și subțire ca hîrtia sugătoare. Bineînțeles că pùdra trebuie să fie condensată, ca să nu lase praf pe gulerul de dantelă; Tătuțu are înțelegerile și sursele lui; la lucrurile mici merge strună: e de ajuns ca fetița să dorească, și se face. Cutia de pudră, pe care i-a adus-o el, a fost atît de extraplată, încît fetița l-a pupat de cîteva zeci de ori. Nu e vorba, că și Tătuțu s-a aranjat, răzîndu-se bine de dimineață, ca să primească de la urechi pînă la bărbie, pe o parte și alta, sumedenii de sumedenii de pupături.

După 10 decembrie, ivindu-se o pauză cam lungă, au crezut copiii că a venit și rîndul lor ca să împace pe Tătuțu, care se alesese cu un morcov și un cartof, și pe Măicuța, mulțumită, la masă, numai cu povestea amintirii cum s-a luat cu Tătuțu.
— Ți-aduci aminte? zicea Tătuțu, dragostea noastră a început de la galoși...
— Îmi ieșise un galoș din toc, și tu te țineai după mine de două luni, ca un prost, fără să-mi vorbești.
— Atunci am îndrăznit... Am spus o prostie: « Domnișoară, vă pierdeți galoșul ». Te-ai uitat și ai rîs de mine... Mi-a venit s-o rup de-a fuga, simțind că aș fi putut începe ceva mai inteligent. Așa începe dragostea adevărată: de la un pretext idiot și fără serenadă. Dar ți-am cerut voie și ți-am pus galoșul.
— Și pe urmă ai tăcut și te uitai la mine ca un vițel.
— E adevărat, nu mai puteam vorbi... Dacă tăceai atunci și tu, se isprăvea romanul și nu mai așteptam pe Moș Niculaie și pe Moș Crăciun. De ce ți-ai întins mîna să ți-o sărut?
— Știu eu? Am văzut numaidecît că am făcut o greșeală...
— Ți-a părut rău?
— Urîtule! răspunse Măicuța, dîndu-și mîna să i-o mai pupe o dată Tătuțu, după douăzeci și doi de ani de căsnicie...
— Acum începi să-mi faci curte tu, zise Tătuțu... O să-mi cumpăr o păreche de galoși...
Oamenii ăștia marii se mulțumesc de sărbători cu mîngîieri și cu vorbe cîntate în firele alburii de la ureche. Ca să aibă ceva și ei, Mițu propune lui Baruțu să scoată amîndoi banii din pușculiță și, adunați la un loc, să le cumpere lucruri.
— Eu scot cu un cuțit, zice Baruțu, și, într-adevăr, pe lama cuțitului de masă alunecă un pol de metal, de-a lungul brațului gol.

— L-am învăţat eu, zice Miţu, care mai exersase scoaterea pe cuţit. Tu ce vrei să-ţi cumpăr?
— Ia-mi un rînd de haine, răspunde Tătuţu.
— N-am atît, zice Miţu. Să-ţi iau... Ce să-ţi iau? Vrei o cravată?... şi-ţi mai iau o pălărie... Cît face?
— Doi lei, răspunde Tătuţu...
— Acum îţi iau eu ţie, zice Baruţu. Vrei un aeroplan?... Şi o cutie cu capse! Şi ţi-aş mai lua ceva, am parale.
— Pe voi vă întreabă Moş Crăciun vreodată ce vă lipseşte? Vă aduce tot ce vrea el, şi gata!
— Ştiu eu ce-o să vă cumpăr cînd mă fac mare, retractează Baruţu, preferînd să amîne sacrificiul.
— Baruţu s-a răzgîndit, zice Tătuţu: nu ne mai cumpără acum nimic, fiindcă e prea mic. O să ne cumpere cînd o îmbătrîni.
— Nu-i adevărat! răspunde Baruţu, descoperit. Cumpăr mîine dimineaţă.
Dar tot a cîştigat o zi...
Cînd se scoală de la masă Măicuţa şi Tătuţu, s-a făcut tîrziu. Copiii trebuie să se culce. Baruţu are un motiv de mirare.
— Ce ai, Baruţu? întreabă Tătuţu, de te uiţi la mine aşa?
— Nu pui nimic în puşculiţă? răspunde Baruţu.

CONTROVERSĂ

Controversa fusese pricinuită de naşterea celor patru pui de pisică.
Toţi eram de părere că doi pisoi erau vărgaţi cu cenuşiu şi alb, că al treilea se înfăţişa aproape violet, ca şerbetul de cireşi amare, ultimul fiind ca negrul-de-fum. Însă nu ne înţelegeam în amănuntul care face cotoiul feroce şi mîţa docilă.
— Sînt doi pisoi şi două pisici, afirma Măicuţa, mulţumită de misterioasa simetrie a naturii. Două perechi. Dăm una Tătanei, şi are să ia una lăptăreasa.
— Nu e nici unul cotoi, răspundea Tătuţu. Cîteşpatru sînt, uniform, nişte pisici. Natura dumitale nu-i atît de prevăzătoare, ca să o feliciţi. La noi au ieşit toate pisici; vecinul, sînt sigur, a căpătat şapte cotoi: deficit.
— Uite, pipăie şi vezi, răspundea Măicuţa, ridicînd pisicile în dreptul luminii, la fereastră, cu pîntecul către ochi.
Tătuţu punea ochelarii cu plăselele groase şi cu sticla rotundă, examina cu sinceritate şi răspundea:
— Te-ai înşelat. Patru pisici.
— Nu simţi un bob ca de arpacaş, moale şi încă nedesluşit? E cotoi!
— Nu simt nimic. Şi cînd nu e nimic, e mîţă, răspundea Tătuţu.
Măicuţa invoca, vexată, sentimentul bunului-simţ.

— Orice om în toată firea vede că este vorba de doi cotoi și de două pisici.

Tătuțu replică într-o doară, ca să vateme certitudinile Măicuții, cu definiția triunghiului scalen și citate din Herodot. Măicuța, mai slabă în clasicism, argumenta experimental, polemizînd cu ironie și regretînd că natura nu pune pisicilor fustă, criteriu sensibil pentru proștii de bărbați.

— Dacă mai insiști, zise Tătuțu, te zdrobesc, citîndu-ți din Tartampion. Nu mă face!

Măicuța, care nu a fost la studii de specialitate, ca Tătuțu, crede că Tartampion e un profet arab, pe care Tătuțu îl știe pe dinafară, în dialect original, — și Tătuțu, laș, tiranic și victorios cu orice preț, ne chiorăște cu prestigii false. Nu mai e mult, Baruțu o să se facă mare și o să învețe carte numai ca să controleze pe Tătuțu, care prea știe multe și ne face impresia că vehiculează minciuni. Totuș, cotoii Măicuții au rămas cotoi, și nici unul nu și-a schimbat poziția lui.

— Eu zic că avem de-a face cu niște banale pisici, încheia Tătuțu. Dacă știam, nu lăsam pe Floricica să se plimbe noaptea pe învelitoare, cu toate rugămințile cotoilor de la fereastră.

— Nici nu se mai poate discuta: sînt două pisici și doi pisoi! a punctat Măicuța.

Energia de ton a Tătuțului a zdruncinat însă în secret convingerile Măicuții, care, ascunsă într-o odaie și crezîndu-se nevăzută, lua pisicile pe rînd, suflîndu-le în blana burții, ca să descopere parcă un purice fixat pe pielea lor de atlaz.

— Vezi că te îndoiești? o surprinse încurcată Tătuțu, scoțînd capul de după dulap.

Mițu și Baruțu au asistat intrigați la examinarea puilor de pisică, ea — ciulind niște ochi mărunți și tari, de veveriță, el — holbîndu-se enorm. Între amîndoi se făceau schimburi de nedumeriri și de scînteieri de posibilități. Se petrecea, evident, un lucru foarte nou și foarte interesant, mijind în instinct, dar ei nu pricepeau cu desăvîrșire nimic, căutînd să se apropie tîrîș, grăpiș, ca prin întuneric. Intenția lor scăpăra de întrebări, pe care nu știau să le formuleze, nepricepînd ce este o pisică și ce este un cotoi și cum se vor putea deosebi.

Toată ziua plecați pe cuibul pisicii, întinsă ca o elegantă odaliscă, ei luau cîte un pui, îl întorceau cu burta-n sus pe genunchi și-i suflau în blană amîndoi, căutînd să vadă ivindu-se ceva senzațional, un nasture de sidef sau o limbă de minutar. Sunau pisoii la ureche, ca mingea, care are ceva înnăuntru, și pisoii nu sunau a nimic. Puneau un deget undeva, căutînd « arpacașul ». Ei au crezut că totul trebuie căutat subt bărbie, pe înghițitoare, și gîtlejurile fuseră explorate minuțios.

Controversa trecuse la ei. Solidarizată cu Măicuța, Mițu afirma că are doi cotoi și două pisici, iar Baruțu, adoptînd în totul vederile lui Tătuțu, răspundea că mîțele erau « pișiți ».

DIALOG

Baruțu credea că Iorga e o casă sau un tramvai. Trecuse odată pe la Morgă în vagon. Nu i s-a iertat însă impertinența decît pe motivul că se născuse analfabet și incult, lipsit și de acea presupunere, aflată în stare intuitivă, că fenomenele preexistă.

— Baruțule, ești un prost. Natura are șase fenomene: ploaia, peria de dinți, butonul de la spate, fulgerul, praful de strănutat și mingea, și pe cel mai mare din toate, al șaptelea fenomen, pe Iorga.

L-am strecurat pe al șaptelea, ca să nu contrazic enunțul, și cu certitudinea că incultura lui Baruțu, vastă, nu știe măcar să numere pe degete. Baruțu rămase visător, și Mițu se uita în vag, examinînd schemele lor sufletești despre fenomene.

— Iorga e o biserică? întreabă Baruțu.

— E mai mare, Baruțu. Și nu e de zid acoperit cu tinichea.

— Este de ciocolată? întreabă Mițu.

— E de ceva mai bun, mult mai bun, și care nu se mănîncă. E prea scump.

— Cîte parale?

— Nici să nu vă gîndiți, Baruțule. Tătuțu nu are capital. Lăsați, voi să vă mulțumiți în cel mai bun caz cu banane: o sută douăzeci lei kilogramul.

— Va să zică, tot se mănîncă...

— Ei, da... Însă un singur fel de oameni poate să-l mănînce. Și nici nu-l mănîncă de tot, numai îl gustă.

— Oamenii bolnàvi? întreabă Baruțu.

— Nu. Oamenii politici. Bancherii...

Pauză de reflecție gravă. Un « om politic », un « bancher », — noțiuni abstracte, care mănîncă la abstract.

— Unde se vinde Iorga, Tătuțule? întreabă Mițu, care nu l-a văzut în nici o vitrină.

— Sînteți cam obraznici și vreți să știți prea mult. Nu se vinde, Iorga se dă, se cedează, se lasă, uită, se sacrifică... Un sacrificiu poate să coste douăzeci și cinci de milioane, cîteodată șaptesprezece. Stați să dăm un telefon la « Banca Blanc ». Are acolo o cotă a bursei jertfelor culturale. Sau să telefonăm la domnul Jean G. Duca...

— Automat, domnișoară... Automat?... Dați-mi, vă rog, 200/02... Casa domnului Duca?... Domnule ministru, sînt ambarasat de o întrebare insistentă a dracilor de copii: cît costă Iorga, domnule ministru?... Au dorit să le cumpăr și vreau să-i conving că este scump și nu-i de nasul lor...

Telefonul: « Șșșt! Ffff!... Hhhh!... Zzzz! »

— N-am făcut nimic, Baruțule... Știu numai că o singură linguriță costă cît douăzeci de vagoane de dulceață. Sacrificiul e o marfă mai scumpă și decît operele complecte. Pune-ți pofta în cui!

Baruțu s-a întristat, însă a rămas gînditor. El e nedumerit, după cît poate să se explice, că, oricît de puțini cumpărători ar avea, articolul comestibil și cel mai inuzabil sfîrșește prin a se topi. El cunoaște, cred, șampania « Pommery & Grenot », care, băută numai de arhimilionari, se isprăvește și ea, și trebuie fabricată anual.

— Ești un zevzec, Baruțu. Iorga nu se isprăvește niciodată și se conservă indefinit. Se sacrifică fără

să se cunoască, arde fără să se consume. Şi e ca o marfă subtilă, pe care o cumperi mereu, şi nu ţi se livrează niciodată.

Termeni pentru înţelesul tău, Baruţu, căci Iorga nu e marfă: este un apostol, şi apostolii se capătă, nu se cumpără, căci ar fi imposibil.

ARMĂSARUL DE BUMBAC

Dragă Baruţu, îţi trimit prin poştă un armăsar. Nu te speria. L-am legat bine într-o cutie de mucava, i-am pus, ca împăraţilor egipteni, de-ale mîncării în cutia lui: niţel fîn în bot, ca să-l găsească pe întuneric, şi un pumn de flori de muşeţel, pentru după masă. De sete o să mai poată răbda pînă la tine acasă: dă-i apă cu lingurița, bagă-i nasul în pahar.

Ia te uită ce falnic armăsar ţi-am ales! Ai vrut întotdeauna un cal: am căutat un armăsar. Armăsarul, faţă de cal, este un sergent-major pe lîngă un civil: straşnic în uniformă, cu cizmele tari, cu sabia bine strînsă pe şolduri şi cu pinteni muzicali.

Gura armăsarului tău e niţeluş căscată şi moale cam. O zăbală de muşama îi gîdîlă nechezul. Mai bine, că nu spumegă: ţi-ar umple cutia cu bale şi s-ar înneca armăsarul. Ochii lui sînt, mi se pare, de sticlă şi seamănă cu ai cîinelui tău de pe masă, cu ai ursului din dulap şi cu ai curcanului din etajeră. În privinţa ochilor, toate dobitoacele tale, cu care călătoreşti prin apartament şi curte, în căruţă, sînt fraţi. Mi se pare, — vreau să-ţi spun la ureche, la urechea ta rotundă şi carnată ca o mînătarcă, ceva, — că şi ursul şi armăsarul ies de la aceeaş croitoreasă.

Tu nu ştii prea bine cum s-a făcut lumea. Întîi, Mudnezeu a făcut iarba, florile şi apa, ca să le mănînce şi să le bea curcanul şi raţa. Pormă

a făcut pe cățelul sălbatec, ca să mănînce bobocii de rață. A făcut calul, care n-a mîncat pe curcan și pe cățel, dar care și-a ales mîncarea curcanului și a raței cu care se ceartă toată ziua în livadă. Cînd a făcut și pe Tătuțu, care a făcut pe Măicuța, gîndindu-se să facă și el ceva, că nu făcea nimic și rîdeau curcile de el, omul, făcut ca și Tătuțu, a mîncat pe curcan. Însă cu toate că dobitoacele mănîncă ori iarbă ori se mănîncă unele pe altele, ele se adapă toate într-un singur fel: cu apă, pe care Mudnezeu a făcut-o întîi și-ntîi.

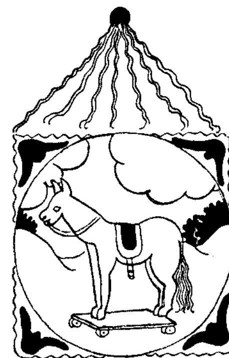
Nu-i așa c-ai înțeles, dar că ți-ar plăcea și mai bine să lăsăm lucrurile baltă și să ne întoarcem la armăsar?

Coama lui o să se nimerească bine cu așteptările tale: e de coton perlé, dat prin pieptenele des. Pe spinare, poartă două șei: una albastră, de ștofă, ca să nu-l bată la spinare, cealaltă, de... tot de mușama, ca hamul și căpăstrul. Unde n-au stat podoabele de la sine, croitoreasa a fost și mai prevăzătoare ca Dumnezeu, care lasă părul Tătuțului, în creștetul capului, să năpîrlească. A bătut cîte un cîtămai cuiul, cu măciulia de aur. Știu că o să te supere burta prea netedă a armăsarului, pe care domnișoara croitoreasă a cusut-o bine, cu tot ce nu este de nevoie, înnăuntru. Ai să te uiți cam dezamăgit, îmi pare rău, dar ești destul de hoț ca să nu mă mai sîcîi cu întrebările, pe care mă fac că nu le aud. Coada, — ia privește ce mai coadă: zece jurubițe de arnici!

Te rog examinează copitele inuzabile: sînt din cea mai fină mușama lăcuită, ca niște pantofi de dansator. Cînd s-o face mare armăsarul, o să-l luăm amîndoi în trăsură ca să-l ducem la potcovar. Dar te vestesc: ai să crești și tu, și tocmai cînd o să fie bine să încaleci și să te duci pe el de-a fuga, la Băneasa și Mogoșoaia, o să înceapă Cursul Primar! Sărăcane! o să-ți prezint odată și Cursul Primar, după care croitoreasa nu știe să facă nici o jucărie.

Acum, te rog să mă ierți, dacă are și patru rotile subt picioare. Aș fi voit să calce și să-și desfacă picioarele, singur, ca un cal adevărat. Tu trage-l de sfoară.

Așa e viața, Baruțule: caii care nu pot să meargă au trebuință de rotile și de o bucată de sfoară.

PIATRA PIŢIGOIULUI

Ne-am căznit, doi copii, o mamă şi un om, să vă facem o povestire. Dacă o fi bună, nu-i vina noastră, iar dacă o fi proastă, o să ne silim altă dată mai mult. Basmul a ieşit din colaborarea tuturora: mama punea fire de bumbacuri în găurile ciorapilor copiilor, băiatul clădea un castel din pietre dreptunghiulare, iar fetiţa împletea, pe un schelet de sîrmă, fire de papură văpsite, ca să iasă din degetele-i cuminţi şi mici un coş, în care să puie la vară patru cireşe. Şi cum lucrau mîinile, mergea şi gura şi se croia povestirea. . .

Basmul începe, ca toate basmele, cu vorbele: « A fost odată », pentru că tot ce se întîmplă, din lumea basmelor, s-a petrecut odată, adică pe vremuri, şi nu se mai poate petrece încă o dată.

A fost odată o toamnă dulce şi lungă, cum, — nu e vorba, — au mai fost şi altele, însă nu la fel în totul şi întocmai ca toamna aceea. Pasările călătoare, — berze cu àripile mari, rîndunele mici şi alte soiuri de săgeţi zburătoare, cu ciocul cît chibritul sau cît creionul sau cît nuiaua, — ajunseseră cu bine în ţara caldă, unde aveau să trăiască pînă ce trecea gerul şi se topea zăpada de la noi. Pasările de la Giurgiu aşteptaseră pasările din Argeş, de la Bacău şi Severin, şi după ce se adunară toate, au trecut în nori de stoluri către miazăzi, peste Dunăre, peste Sfîntul Munte şi peste Mare, în Egipt şi mai jos, în nisipurile frămîntate de

vînturi, prin care umblă de mii de ani stafiile de piatră.

Văzînd că încep să îmbătrînească şi că unele din ele nu o să mai aibă puterea să se întoarcă de două ori înnapoi, pasările au ţinut sfat laolaltă şi s-au hotărît să zidească un palat.

În timpul cuvenit, toate pasările aduseră cîte ceva şi, răspîndindu-se de trei ori pe întinsul lumii, ele grămădiră, dumicat cu dumicat, purtat în cioc, cea mai mare cetate din lume, cu bolţi şi încăperi şi cu o turlă la mijloc. În turlă fu pus paznic un vùltur negru, cu o sută de ajutoare: o sută de ciori. Vultùrul sta în fereastra sau pe vîrful turlei, iar pe creştetele învelitorilor mai joase, în colţurile palatului depărtate, vegheau ochii de oţel ai corbilor, armaţi cu ciocuri gata de luptă şi cu gheare din acelaş metal.

Cîteva rîndunici bătrîne, ca nişte maici cu comanacul turtit pe frunte, rămăseseră în palat, — şi cîteva becaţe. Şi, la intrare, în cîte un picior, străjuiau şase cocori dobrogeni, — trei de-a dreapta şi de-a stînga trei, — cu gîndul la nuferii albi de la Cernavoda.

Străjerii n-aveau de păzit numai însuş palatul, ci mai ales marile averi adunate prin vîrfuri şi firizi. O pasăre, cît un fluture de mică, o pasăre galbenă, ciocănise în geamul unei împărătese de prin raiurile fierbinţi ale pămîntului, şi împărăteasa, uimită de frumuseţea Piţigoiului de Aur cu ciocul de os, l-a lăsat să intre. Dar după trei zile tîlharul a plecat, furînd în cioc un ac de diamant fermecat, cu vîrful tare şi ţepos ca pintenul de glădiţă. Acul, păzit în ziduri de marmură trandafirie de către toţi cei o sută de împăraţi care s-au strecurat printre timpuri la tron, avea însuşirea de-a lumină cu o scînteiere de lună pînă în depărtări, şi el fu pus, cu piatra lui de jar alb întoarsă încoace, în locul cel mai înnalt

al palatului păsăresc, strălucind ca un luceafăr mai mare.

Isprava izbutindu-i bine, a îmbărbătat inima Piţigoiului de Aur. El zise măicuţelor rîndunele: « Staţi, că o să mai aduc şi alte averi, căci acum am înţeles cum trebuie să lucrez şi nu mă las pînă nu umplu cu străluciri scumpe candela fără unde-lemn din turla cioroiului Dumitru ». Într-adevăr, cioroii fuseseră toţi botezaţi, ca să ţie de călin-darul românesc şi ca să se simtă juraţi şi legaţi sufleteşte de cetele sfinţilor. O sută de ciori primi-seră o sută de nume, ca oamenii, şi în fiecare dimi-neaţă şi seară, cînd se vărsau laolaltă, amestecîn-du-se, apele luminii cu apele întunericului, vultùrul îi striga pe nume, ca să vadă de nu cumva vre unul, apucat de dorul pribegiei, ar fi părăsit creasta cope-rişului de pază şi ar fi plecat. Însă cioroii nu s-au mişcat din locul lor niciodată, şi totdeauna ei au răspuns de cîte două ori pe zi chemărilor vultù-rului, zicînd: « Crau, crau », — ceea ce în limba ciorilor însemnează: « Sînt aici, fii fără grije. Nu plec. »

Cu isteţimea lui, Piţigoiul de Aur se duse la balconul altei împărătese din tărîmurile calde, care tocmai citea o scrisoare de la tînărul ei împă-rat, dus departe, în cuprinsurile Mării de Mărgean, ca să cumpere şi să aducă, pe spinări de cămile şi elefanţi, grîu şi secară pentru supuşii lui. Căci pe vremea ceea şi în ţările acelea unde nu creş-teau bucate cu spicul gros şi cu ştiuletele mare, ca la noi, împăraţii făceau treburile astea, plătind cu mîna lor şi cumpărînd, pe văzute şi pe gustate, toată hrana oamenilor din împărăţii. Corăbiile aduceau, în strîmtorile Mării de Mărgean, butoaie cu brînză grasă, burduşe cu unt, saci cu porumb şi grîu şi sare. Şi dădeau asemenea marfă, care în ţara de unde venea se făcea de la sine, pe alte mărfuri, de alte soiuri, care şi ele, în partea

locului, se făceau de la sine: curmale, portocale, rodii, scorţişoară, dinţi de elefant, os de broască, şi mărgăritare, — şi schimbul trecea prin mîinile împăraţilor, şi lumea era mulţumită.

Împărăteasa era bucuroasă foarte de cele ce-i aducea la cunoştinţă împăratul şi întrerupse citirea scrisorii, în clipa cînd, cu coada ochiului, zărise Piţigoiul galben răsfăţîndu-se în fereastră. Ea deschise cu băgare de seamă uşa cerdacului, temîndu-se să nu-l sperie şi neştiind cu ce fel de poamă de prefăcut şi de hoţ avea de-a face. Afu-risitul de piţigoi trăgea cu ochiul şi cu urechea şi sărea jucînd împrejur, sprinten şi drăgălaş. Abia se întorcea cu ciocul într-o parte, că se şi mută în partea ceealaltă, îşi întorcea capul pieziş, ca să i se vadă pata cărămizie ce-i sta frumos pe guşe, ca o floare de muşcată; îi scînteia cînd ochiul drept, cînd ochiul stîng — şi, vrăjită de atîtea tertipuri, împărăteasa cu greu îşi mai potolea neastîmpărul de a prinde piţigoiul, pe care voia să-l ţie în palmă, să-l ducă la ureche, să-l mîngîie cu obrazul şi să-l sărute.

A! ce şarpe de piţigoi! Cînd împărăteasa îi zise încet, strecurîndu-şi vorbele prin crăpătura uşii cerdacului: « Nu vrei să fii al meu? », el răspunse: « Cirip ». Cînd îi zise: « Apropie-te şi vino înnăuntru », piţigoiul răspunse de două ori: « Cirip, cirip ». Şi cînd împărăteasa deschise uşa de tot, el nu fugi, ci se piti în penele lui de aur, ca o pitulice, şi împărăteasa îl luă cu gingăşie în mînă, ca o minge. Piţigoiul nu se zbătu defel şi se lăsă dus în bogatele încăperi ale împărătesei.

Piţigoiul nu mai văzuse niciodată o împărăteasă de culoarea ei. Împărăteasa dintîi, de la care furase acul cu luceferi, fusese roşcovană la păr şi albă ca smîntîna. Împărăteasa de acuş, era negri-cioasă, şi, cu toate astea, neînchipuit de frumoasă. Pielea ei era ca dulceaţa, şi în albul ochilor se

rotunjea o lumină ca prunele brumate; genele, groase, se încurcau ca fulgii; gurița avea surîsul ca miezul sîmburilor de caise; degetele erau lungi și moi, șoldurile înnalte, și croiala ființei întregi a împărătesei ieșea din niște tipare pe care Dumnezeu le gîndise mult și le iubise.

Pițigoiul intrase în obiceiurile împărătesei: el dormea pe căpătîiul înnalt al patului, cu ciocul întors spre ochii ei, pe care îl gătea cu giuvaere. Pe trupul mic al păsăruicii încăpuseră toate podoabele, cu atît mai scumpe cu cît erau mai mărunte, ale domniței, care a gătit-o cu mîinile ei, ținînd-o în poală și pe genunchi. De jurîmprejurul gîtului, împărăteasa îi aninase un șirag de opt mărgăritare, cele mai strălucite din toată lumea. La piciorul stîng îi petrecuse inelul cu briliante cel mai mare din toate împărățiile, iar la piciorul drept îi pusese o pietricică, singura din toată lumea și a căreia licărire albastră era ca un fum. Piatra, — luată din timpurile foarte vechi, din degetul unui împărat, care supusese voinței sale toate pămînturile și toate apele și biruit numai în ziua cînd i se putuse ghicì taina și cînd a putut să-i fie zmulsă piatra din podoabele lui, — avea puterea să vindece, să învieze morții, să întinerească bătrînețea și să prefacă toate gîndurile în bucurii și fapte.

Cu această piatră la inel, omul putea să umble pe talaze și pe nori; putea să zboare, putea să afle, să știe și să învețe; putea să vorbească în limbi străine; putea să facă flori și fructe în mijlocul iernii; putea să scoboare fulgerul la poruncă; putea să facă din apă vin; putea să scoată apă din pietre; putea să schimbe pietrele în oameni și oamenii în pietre. Putea să vorbească în orice timp cu Dumnezeu.

Cînd se văzu Pițigoiul de Aur stăpîn pe firimitura de piatră de la piciorul drept, nu-i mai lipsea

nimic. Pe fereastra deschisă, și-a luat zborul către Palatul Pasărilor, pe care avea să-l înzestreze cu niște puteri neînchipuite. Însă, ca să nu zică împărăteasa că a prădat-o (destul că o lăsa cu inima frîntă), el zise pietrii să se mai facă o piatră la fel cu ea, ca să lase și împărătesei una. Cum s-a zis, așa s-a și făcut, — și se mai făcu o piatră la fel, însă cu cîteva puteri mai puține decît piatra Pițigoiului. Noua pietricică putea cît și mama ei, foarte multe minuni să facă: nu putea să dea însă tinerețe decît împărătesii, împăratului și copiilor lor, pe alții neștiind să-i întinerească. Din această pricină, împărăteasa cea negricioasă și frumoasă și împăratul, dimpreună cu copiii lor, mai trăiesc și azi, frumoși, tineri și voinici ca și pe vremuri, mutați departe, tocmai în țara de Numaidecît-dedesubtul-răsăritului-soarelui, unde, ca să te duci, trebuie să umbli pe apă o sută și cinci luni; și dacă nu obosești ajungi.

Între timpuri, însă, un băiat de sătean din părțile pustietății, care păștea caprele prin preajma Palatului Păsăresc, văzînd licăririle stelei din vîrful turnului Marelui Vultùr, s-a apucat să o bată cu pietre, socotind să o doboare. Zadarnic l-au cronc ănit cioroii și l-au ocărît maicile rîndunici: el da cu pietre. Pietrele dimprejurul Palatului nu erau nici ele ca orice bolovani, fără chip. Dimpotrivă. Fie că acolo era locul unde Dumnezeu făcuse lumea, fie că pe-acolo fuseseră biserici multe și se ciocniseră împărățiile și palatele, unele cu altele; adevărul este că fiecare piatră era un înger, o floare, un dobitoc sau un pește, și băiatul cu caprele arunca în turn numai ființe împietrite.

Ce-a pățit însă băiatul cu caprele, știe numai pielea lui! Văzîndu-se luat mereu la ochi cu aruncături, acul cu luceferii, acul din vîrful turlei, care luminà Palatul, s-a necăjit și, scoborînd ca o viespe, s-a năpustit asupra păzitorului de capre

și s-a pus să-l înțepe. Vîrful lui intra și ieșea mereu, în mădulare. De înțepături, spinarea făcu o cocoașe; capul crescu cît banița; mîinile se arătară ca niște broaște-țestoase; pleoapele se umflară ca pepenii galbeni înjunghiați. Despre picioare și despre ce mai rămînea din om, nu mai vorbesc. Cu toate umflăturile lui, din tălpi și pînă în creștetul capului, băiatul crescu în sus și pe laturi cît o claie de fîn și, nemaiputîndu-se ține pe picioare, umbla ca o bășică umflată, purtată de vînt, — și rîdeau de el ciorile și însuș vultùrul, care nu știe de obicei să rîdă. Numai glasul se mai putea mișca slobod, al băiatului, și glasul băiatului se ruga să fie iertat, că nu mai face, zicînd că abia acum a înțeles că pasările sînt sfinte și că Palatul Păsăresc este al lui Dumnezeu.

Tocmai atunci venea și Pițigoiul cu pietricica lui și, strîngînd sfatul pasărilor bătrîne, începu prin a le întineri pe toate, și toate bătură lumina cu àripi noi, de pui. Cînd veni și el, vultùrul se rugă să fie miluit, trăgîndu-i-se șapte sute de ani din o mie și trei sute, cîți avea.

— Ba te facem de un an și jumătate, zise Pițigoiul, pentru că totuna e.

— Dacă zici dumneata!... răspunse vultùrul. Însă atunci să-mi faci și o vulturiță, căci mi s-a urît singur aci, numai cu cioroii.

Vultùrul s-a ridicat pînă în fundul cerurilor, întinerit și însoțit de o vulturoaică mîndră, cu care a făcut mii de rotogoale în văzduh.

— Acum, pe băiatul cu caprele, adaose Pițigoiul, să-l iertăm și să-l facem paznicul nostru, că s-a pocăit. Avem nevoie de un om, ca să ne păstreze pietricica în palat.

Cînd auzì, băiatul cu caprele s-a dezumflat tot și s-a făcut frumos ca un rege, jurîndu-se să păzească palatul strașnic, cu toate puterile strînse în pietricica Pițigoiului.

Numaidecît, un părete de plumb gros se așternu pe uși, pe ziduri, pe turle, ca o zidărie nouă peste zidăria veche, ca și cum palatul întreg ar fi intrat într-un glonț de pușcă. Cioroii fură trimiși la treaba lor, luați pe sus de un nor adînc de corbi, care trecea din Sahara către Oceanul Înghețat. Și băiatul cu caprele, pe care îl chema Niță, și-a luat în primire cheile și comorile. Și ca să-și fudulească și el caprele lui, le-a făcut coarne de sticlă, cu fețe de curcubee și copite de agată lustruită, și, schimbîndu-le țăcăliile în barbișoane de ibrișim și făcîndu-le pielea de catifea, le-a pus și cîte un dăsag de aur în spinare și le-a trimis acasă cu țapul, la părinți, care erau niște săteni harnici și săraci, ca să-și cumpere pămînt.

Și, de-atunci, palatul e gol aproape tot anul, căci nici o pasăre nemaiputînd să-mbătrînească, ele nu mai rămîn neputincioase în mînăstirea lor, ci se întorc, întinerite în fiecare primăvară, din țările calde, la Giurgiu, în Argeș, la Bacău, la Severin și în București...

Acum, dacă povestea noastră nu v-a plăcut, să ne iertați.

GEAMANTANUL

Trebuind să plece peste Olt, pe două zile, Tătuțu i-a cerut Mițului, fetița lui, să-i împrumute un geamantan. La patru ani și jumătate, Mițu e proprietăreasă de o mulțime de lucruri. Afară de păpuși, ea are o furculiță, un cuțit, o lingură și un colac de șervet, închise într-o cutie de atlaz, cu copci și paftale bisericești. Are o umbrelă de cucoană mică, gălbuie ca măduva de banană și cu trei flori tighelite cu aur. Are poșetă, și în poșetă: oglindă, un harap de celuloid, o batistă, doi nasturi, un dop, un leu, un chibrit și un ac. Mobilier cît vrei, pentru pisici imaginare, o mașină de călcat gulere pentru vrăbii, și ciorapi pentru greieri. Scaune pentru veverițe mai mici decît în pădure și toată gospodăria unui basm fără sfîrșit, cu ființe din ce în ce mai minuscule, cu închipuiri fragede și neverificate. Și zestrea ei călătoare se încheie cu un geamantan, care trece, din odaie în odaie, ca prin gările unui continent zugrăvit cu aurore și tapisat cu povești.

— Hamal! strigă Mițura, — și vine Baruțu, bondoc și spătos, cu ceafa lui ca fierul și cu mușchi la brațe ca Tătuțu. El ia geamantanul și suflă ca de o greutate mare, de la canapea la scaun, dînd « bagazele pentu Bașov. . . »

De două ori pe zi, Mițu pleacă la una din stațiile apartamentului, grăbită să vadă mai repede pe unchiul Sesis și pe Tătana, pe care îi iubește

tare de tot, ca pe o mîță și ca pe un cal și ca pe o văcuță, superlativele de dragoste ale copiilor domnului Tătuțu.

— Nu vă mai stîmpărați, măi băiete? se supără Tătuțu, furios. Lăsați-mă să scriu. . . Uite, Tătuțu o să facă o editură mare, o librărie, o moștenire. Baruțu o să fie director, și Mițu directoare: peste cincisprezece ani povestirile lui Tătuțu o să le citească toată lumea. . .

Baruțu privește cu o speranță și răspunde:

— Nu mai fac gălădzie: să duc bagazele la ga'ă și mă înto'c. Miciu pleacă la Bașov. Și pomă mă duc și eu.

Tătuțului i-a trebuit insistență ca să determine fetița să-și dea geamantanul ei. Tocmai bun pentru două batiste, o păreche de ciorapi, cîteva gulere, o cămașă, mașina de ras, un prosop și două flacoane, geamantanul putea să slujească o dată și el la o călătorie mai lungă decît drumul accidentat de la odaia copiilor la dormitor. Mițu ascundea însă un secret în geamantan și pitise și cheia, ca să nu poată fi descoperit, evazivă la întrebări și hotărîtă să-l lase pe Tătuțu fără bagaj.

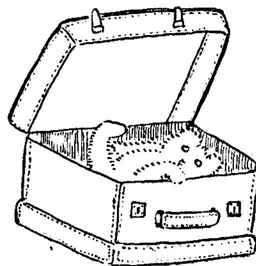
Tîrgul s-a făcut cu greutate și cu o chirie scandaloasă. La întoarcerea din Olt, Tătuțu s-a obligat să aducă un coș cu căpșuni și un buchet cu bujori și mușețel, și să dea geamantanul îndărăt. Cheia, totuș, a geamantanului, nu a făcut parte din contract, și cînd Mițu i-a dat-o Tătuțului, arătîndu-i-o din depărtare, i-a mai cerut și o cutie cu bomboane. În puterea celui mai tare, Tătuțu nu are ce face și se supune. El va plăti arenda pînă la bob.

Învîrtindu-se o dată cheița în broasca geamantanului, Mițu s-a ghemuit cu capul în pumni și s-a roșit și a rîs, intimidată. Și pe cînd se ridica încet capacul, Mițu și-a dus un deget la buze:

— Tătuțule, doarme. . .

Într-adevăr, înfăşurat într-un jurnal, în geamantan dormea dus Ursulache, o fiară de catifea albă, pe care fabricantul de jucării a construit-o cu ochii şaşii.

Miţu nu i-a dat însă voie să scoată pe Ursulache din geamantan, şi Tătuţu a trebuit să-l poarte cu el, printre rufe şi obiecte de toaletă, pînă la Severin şi înnapoi. . .

O ŞEDINŢĂ DE FOTOGRAFIE

Tînărul nostru prieten Doru a făgăduit copiilor să-i fotografieze. În dimineaţa duminicii hotărîte, spălatul a mers repede, ştergerea urechilor cu tamponul de vată nu a dat loc la jalea obişnuită, suflarea nasului şi « gahgaha » cu apă caldă, iuţită cu două picături de mentă, s-au petrecut fără incident. Din obiceiul lui de a-şi primi rîndul la coadă, subt pretext că e « ocupat », Baruţu a mai reţinut pentru duminica fotografiei nazurile preferinţelor şi întîietăţilor strict personale. Luîndu-i-se urechea dreaptă la curăţit, el s-a încăpăţînat să şi-o dea întîi pe stînga, şi nasul a trebuit lăsat la urmă. Era un fel de a-şi demonstra voinţa, ceea ce-i atrase o răstire, un ordin şi o păruială. Păruiala se practică, la domiciliul lui Baruţu, cu două degete, cum am mai spus, arătătorul şi vecinul lui cel gros, între care sînt prinse, într-un gest culegător de flori, trei, patru fire de păr şi zmuncite din loc.

Zmuncirea e uşoară, dar zbierătul e monstruos. În zilele cînd caută gîlceavă, Baruţu aşteaptă cu nerăbdare să urle, şi are nevoie de un pretext, pe care îl provoacă, ostentativ, dintr-o trebuinţă adîncă de a se transforma în victimă pedepsită pe nedrept.

Aşa, el confundă cu bună-ştiinţă piciorul drept cu stîngul şi cere să i se puie pantofii pe dos, refuzînd să primească pantoful stîng în piciorul stîng: în ambele împrejurări rezultatul este cîştigat.

Baruțu urlă și dacă-i pui picioarele pe podină întoarse, și urlă și dacă l-ai încălțat după picior.

Baruțu se poate ciocni cu capul de păreți și uși de zeci de ori fără să crîcnească; nărăvaș, el ar vrea să rîdă, ca de un lucru de nimic, și izbutește să rîdă. În concepția lui intră orgoliul că nu trebuie să se frece la cucui. Însă, răzbit cîteodată, trece în camera de alături, unde este surprins că geme și oftează, măsurîndu-și cu pipăitul zgîrciul rotund ce s-a ivit în păr. Dacă l-ai văzut în această situație de om dureros, Baruțu numaidecît a și început să urle, — jumătate sau pe trei sferturi, de durere, și, un sfert, din sentimentul rușinii că s-a dat pe față.

— V-ați vexat, domnule Baruțu? îl întreabă cineva. Vă cam ustură cucuiul. Vezi, dacă facem nebunii?

Și atunci îi trece, ca să arate nu numai că nu l-a usturat, dar că i-ar fi făcut, dimpotrivă, foarte multă plăcere.

Dinaintea aparatului fotografic Mițura a și luat atitudinea care îi spune instinctul că-i stă mai bine. Dar pînă să se orienteze obiectivul exact și pînă să se aprecieze, printr-un resort cu bășica de cauciuc, durata secundei, ea obosește, și atitudinea ei, corectată de o somnolență a ochilor, fixați pe monoclul fotografic, se destramă în clipa cînd este « gata! ». Baruțu s-a uitat un timp la aparat și a început să se joace cu buzele de-a brum-bu-ru-ru, brim-bi-ri-ri, brom-bo-ro-ro. Comanda: « gata! » îl găsește întors cu spatele la fotograf.

— Uită-te la domnu Doru, Baruțu. . .

— Mițu! uită-te ici în colț. . .

— Mai la stînga nițeluș, îl roagă domnul Doru, și el scoate piciorul în afară.

— Ține, mă, picioarele lipite!

Baruțu își suge burta, crezînd că mișcarea pîntecului concordă cu a picioarelor, ca la mai-

muțoiul roșu, care, strîns de mijloc, bate din tipsii.

— Dacă nu stați frumos, o să ieșiți pociți. Băgați de seamă! Acum! Bun! Bine!

După developarea clișeului, ne-am găsit în fața unei scene pe care nu am avut timpul să o prevenim. Mițu a înșfăcat urechea lui Baruțu, și Baruțu se zbate ca un ied prins de un corn și se apără cu copitele, pe dedesubt.

— El a dat întîi cu piciorul! afirmă Mițu.

— Ea m-a apucat întîi de uneche! afirmă Baruțu.

Și ca să se încheie o serie de tragice evenimente, Măicuța și Tăicuțu și-au luat fiecare copilul lui, pe care-l roade și ciugulește fiecare, — în vreme ce Mițu rîde în hohote, și Baruțu a leșinat de rîs. . .

BOTEZUL

Dacă mai ziceţi Ifus Chitos, ca Baruţu, nu vă mai povestesc nimic şi o să aşteptaţi pînă ce fiecare din voi va zice aşa: Iisus Hristos. A! vreţi să dăm pe Baruţu afară de la basme şi să-l trimitem să se joace singur cu toba lui? Nu se poate. Baruţu nici nu se gîndeşte să plece: uitaţi-vă la el cum stă de frumos: ca un sfînt; nu mai seamănă defel cu Baruţu. Nu ciupeşte pe nimeni, nu a trîntit nici un scaun, nu zbiară, nu ocărăşte; poţi să-i faci tot ce vrei, numai să nu-i spui: « Du-te în odaia de alături ». Doreşte să ştie şi el cum s-a botezat Domnul nostru Iisus Hristos, şi ochii lui, — nu-i fie de deochi, — se uită la noi din genele lor stufoase ca nişte paftale negre. Mă, ticălosule, fă ochii niţeluş mai mici...

Nici nu suflă Baruţu, atît e de serios. Eu ştiu la ce se gîndeşte el. El nu înţelege de ce s-a botezat Mîntuitorul în ziua cea mai rece, de Bobotează, şi de ce nu şi-a ales o vreme mai caldă. Dacă mai avea răbdare vreo şase luni, era să fie tocmai bine, ca la Tekirghiol, unde Baruţu o lună întreagă a umblat în pielea goală şi s-a jucat cu nisip. El ştie ce este apa rece şi nu-i place decît tot acolo, la Tekirghiol, vara.

Baruţu s-ar părea că are dreptate, fiindcă se gîndeşte că însuş Dumnezeu opreşte iarna scăldatul, acoperind apele cu capace de gheaţă şi silind oamenii să nu se dezbrace şi să puie cojoc.

Baruţu nu ştie geografia. Cînd o să o-nveţe, el are să afle că prin locurile pe unde s-a botezat Iisus Hristos nu era gerul Bobotezei şi că pe acolo, şi iarna şi vara, oamenii au umblat şi umblă ca Baruţu la Tekirghiol, — în pielea goală. E foarte bine acolo, cînd te gîndeşti. Nu te mai necăjeşti să-ţi puie ciorapii, să te încheie peste tot şi să nu poţi scoate afară decît nasul. Însă şi acolo e un mare neajuns: nu poţi să te dai cu sania şi să faci oameni de zăpadă şi nici nu e Moş Crăciun, ca la noi, şi nu sînt nici jucării cu barbă. Şi, pormă, e departe.

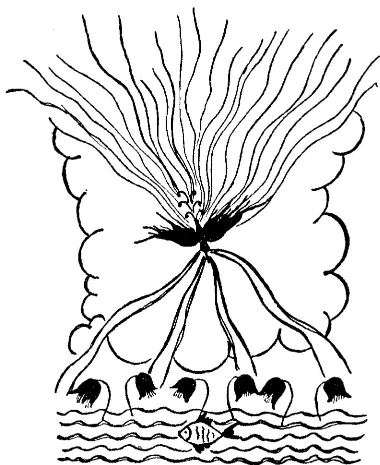
Domnul nostru Iisus Hristos umbla pe marginea rîului, care secase, şi nu putea să se scalde nicăieri. El voia să intre de tot în apă, pînă la gît, şi să se răcorească puţin. Umblase mult pe zăduf şi era plin de praf. Nu-i aşa, Baruţule? ce bine e să te gîndeşti, pe frig, cum o să fie la vară!... Într-un loc, iacă o lingură de apă, în care bălăceau două vrăbii. Pentru vrăbii apa era de ajuns: «Am să aştept să se scalde vrăbiile bine, apoi îmi răcoresc şi eu niţel tălpile picioarelor», a zis Iisus Hristos, care iubea mult pe oameni, dar iubea şi pasările cerului şi florile cîmpului.

Plecînd vrăbiile la treaba lor, Mîntuitorul a păşit printre pietre către puţina apă dintre ele, cu gîndul să se aplece şi să soarbă; dar apa era murdară. Atunci se auzi un glas de om, care se apropia din fundul nisipului şi a pietrii, făcînd semn cu mîna ridicată. El aducea o scoică albă, pentru băut apă dintr-însa, nefiind prin locurile acelea pahare.

Minunea, de care nu vorbeşte Sfînta Scriptură, s-a petrecut atunci. De unde a luat Ion Botezătorul, care venea din drumurile pustiei, apa de botezat? Asta o ştim numai noi, fiindcă Tătuţu ştie tot: s-a ivit din cer o ploaie mare, care însă nu a curs răspîndită ca ploaia, ci ca pe un cep de butoi, pînă ce s-a umplut albia rîului de tot.

Ce se întîmplase? Izvoarele Iordanului, simțind că le-a intrat în albie fiul lui Dumnezeu, care le făcuse, s-au strămutat din locul lor și au venit pe cer pînă la prundișul pe care se afla Mîntuitorul, curgînd peste creștetul lui.

Botezul s-a făcut de față fiind toate lighioanele pămîntului, care, istovite de sete și dogoare și cunoscînd ivirea apelor după miròs și prospețime, au alergat să se adape. Și pe cînd Ion Botezătorul binecuvînta pe Iisus, bourii mugeau dulce, binecuvîntîndu-l și ei. . .

GRĂDINA CU SOARE

Bună dimineața, soare! De zîntîi april, Tătuțu te salută. Ai cam întîrziat și ai ținut să dai dreptate călindarului țărănesc. Tu ești mai științific decît Institutul meteorologic și decît amatorii autodidacți ai deprinderilor lui Galileu și Ticho Brahé, de mult osîndite. Tu ai refuzat să fii de părerea savantului teolog Georgescu, care ți-a luat-o înnainte și ți-a făcut socoteli de nu te mai puteai mișca. Ai dat zăpadă și Crăciun de Paștile oamenilor învățați, și ți-ai păstrat așternuturile de aur și florile pentru Paștile noastre. Ia te uită cum te primesc în Ierusalimul Cișmigiului panseaua și ramurile, despletite în pieptenele vîntului încetinat.

Au ieșit întru întîmpinarea copitelor mici ale asinului tău alb, înșăuat cu cergi împăturite, toți copiii zulufați, trandafirii și albi, care te-au căutat cu cîrligul în sobă toată iarna, prin lînăria moale și fragedă a cenùșii. Bine-ai venit sănătos! Încă de aznoapte s-au auzit încercîndu-și arcușurile și cobzele pisicile nopții, greierii, care torc, la întunericul stelelor, firul, de unde l-a lăsat mîța cînd s-a culcat. Tătuțu nu crede în ființa greierului zburdalnic, cum n-a crezut nici în Paștile trecut. Clopoțeii cu sîmburi de cireșe, care sună de cîte ori îi clatină vîntul, sînt arătările auzului, goale.

De-a lungul grădinii se plimbă un grădinar ciung, semănătorul cu o mînă validă al frumuseților cu mireasmă. El ochește grădina, din față

și pe dungă, mai de la stînga, mai de la dreapta, ca un zugràv care caută zîmbetul cel mai fin în asemănarea cea mai bună. Trimite violetul puțin mai către lac, și roșului îi face loc mai în fund. A! mărgăritarul: te-am prins; tu sunai ca greierii, din cojile tale de măzăriche, aninate în aer de cîte o mustață. Și boii, care trag de carul cu ghivece de garoafe, s-au înveștmîntat și ei în odăjdiile soarelui, aproape să îngenunchie subt epitrahil și să se spovedească.

— Stai frumos, că vine «căpitanul». Mițu! nu e voie să pui mîna. Baruțu! să nu rupi.

Un fluture galben canarì străbate ștofa soarelui, adîncă și dulce, ca un fulg de tămîie.

Căpitanul e un paznic înnalt, mai mare peste paznici, cu scîrlionți răsuciți, trași de vîrfuri pe subt nas. El și-a împărechiat o uniformă de ofițer, care nu aparține nici unei armate cunoscute: chipiul de la Comună, tunica de la Teatrul Național și moletierele de la Operă. La mîna dreaptă îi atîrnă, de o curea cu ștreang, o vînă de bou împletită, purtînd inscripția: «Salutări din Ocnele-Mari», și în cleștele degetelor de la mîna stîngă el ține în dreptul gurii un trabuc. Are și decorații, puse pe piept ca într-o verigă de chei, și care atestă, în timp de pace îndelungat, o mare bravură de sedentar. El se uită, ca și grădinarul, pe diagonală, afectînd, fără să-l știe, simțul de perspectivă al acestui constructor de ronturi și mozaicuri în zigzag. Și cînd a trecut un domn bine îmbrăcat, îl salută, cu înțelesul unui respect colegial.

Se vorbea într-un roman de demult de un călăreț fără cap, care colinda cîmpia și pădurea, dus de un cal priceput în peripeții. Căpitanul trece, prin Cișmigiul principatului cu pești de aramă printre luntri, ca un călăreț fără cal, dominînd lumea vegetalelor de petale mici și parcurgînd zeci de kilometri inutili, cu trabucul și cravașa. Între marinarii cu fes ai heleșteului de beton, el e silvicultor și reprezintă Codrul.

În cîntarul cu limba de orologiu cade un ban prin zece înghițitori de metal, din stomac într-alt stomac, și limba se mișcă pe un cadran cu kilograme. Baruțu are douăzeci și Mițu nouăsprezece kilograme exact. Gîlceava se iscă din pricina cifrei: nici unul nu știe dacă douăzeci e mai mare decît nouăsprezece, și fiecare e satisfăcut cu cifra lui, găsind-o mai bună decît pe a celuilalt, fără să știe nici că exprimă greutăți. A pus Tătuțu un ban și a ieșit numărul cel mai bun, anume. Cifra de fetiță e neapărat mai frumoasă. În cîntar, înnăuntru, e o înțelegere sau cu Tătuțu, sau cu Maica Domnului, care tot de Tătuțu ține.

Tătuțu știe tot, poate tot, vede tot, face tot; nu încape îndoială. El a înființat și Cișmigiul, ca să-și plimbe copiii, și, ca să le facă plăcere, a pus în Cișmigiu și ceasul acela roșu, pe care Baruțu îl numește «tîntal». Și soarele tot Tătuțu l-a făcut. Și bananele le-a făcut el. Ceea ce nu are nici un înțeles serios și pare o păcăleală, care nu prinde, este că Tătuțu ia banane și dă din buzunar hîrtie. Hîrtia nu o face tot el?

Ce rușine o să-i fie lui cînd copiii vor afla că Tătuțu nu a făcut niciodată nimic...

LABORATORUL NOSTRU DE CERCETĂRI

Suişul cunoştinţei se urcă numai treptat şi anevoie. Tot ce am putut căpăta în patru ani, dinafară, este că pe copii îi aduce barza şi că pe pisoi îi face pisica. Cum anume, — întrucîtva o priveşte: Miţu pretinde că pe la subsuoară; Baruţu susţine, — după o veche părere, pe care Miţu a părăsit-o, şi el o adoptă complect, — că pe « guhă ». — Mi se pare că Baruţu o să rostească pe *r* din gît, căci, pînă la primul lui majorat de trei ani, încă nu a putut ajunge să-l puie pe limbă.

Aducerea copiilor cu barza e-o idee franţuzească sau germană, ne pare rău că am naţionalizat-o în gospodărie, dar ne-a comunicat-o Kati, săsoaica şi agentul cultural din casă. Cu toate că nu citeşte şi scrie, ea propagă principiile pe care le-a învăţat experimental prin casele pe unde a trecut. Pentru că ea ştie şi alte lucruri ascunse şi le explică într-un stil şi într-o limbă ca să te strîmbi de rîs, noi am botezat-o pe Kati: Kant, filosoful părţii noastre din apartament, dintre camera de baie şi bucătărie. Nici o idee, nici o achiziţie nouă spirituală, expusă de acest filosof, care ştie să spele şi rufe, nu vine fără argumentele principale: « Zău, conaşule! » şi: « Să n-apuc să mă scol! », pronunţate cu accent plăcut.

Odată, Kati, — care colportează legenda viţelului cu cîteva capete şi se jură că a văzut de două ori pe Dracul, o dată cînd se scălda în Mureş, iar a doua oară la păscutul gîştelor, pe la Vinga, — ne-a povestit că un copil s-a născut cu toţi dinţii şi toate măselele şi că vorbea ungureşte, dar că a treia zi, fiind de-o precocitate exagerată, a murit. Tătuţu a întrebat atunci dacă pruncul avea şi mustăţi sau dacă se născuse ras, ca deputatul sas al Ardealului, şi Kant s-a supărat, rănit în simţirea lui politică, şi a cerut leafa, ca să demisioneze.

— De ce s-a supăhat, Tătuţule, Kati? a întrebat Baruţu. Uite că pîndze.

— Tare mai eşti proastă, Kati dragă! i-a spus Tătuţu, — şi Kati nu a mai plecat, pentru că Tătuţu i-a zis « dragă », o vorbă care pe ungureşte înseamnează « scumpă » şi se cîntă la ceardaş. Dar vorba « proastă » i-a rămas, şi Baruţu i-a aplicat-o de-atuncea mereu, subt forma « poată ».

Cu un filosof, cu o pisică şi patru pisoi, cu o Măicuţă, cu un Tătuţ, cu Miţu şi cu Baruţu, am avut în apartament un univers. Dacă mai punem pe Mocăţun, care-i adevăratul Moş Crăciun, pe « Maica Domnului cu Fiiul ei », cum exprimă cu o pedanterie gingăşă Miţura, pe italianca din ziua duminicii, cîntăreaţă din *Rigoletto*, pe harmonică şi cu gura, universul nostru merge pînă-n Alpi, reşedinţa preferată a unchiaşului, şi pînă la Roma.

Deşi bătrînă şi văduvă, italianca se îngraşă o dată pe an, şi de patru ani, de cînd ne uităm pe geam cu Miţu, şi de trei ani, de cînd s-a ivit la fereastră şi Baruţu, la cei şapte copii frumoşi ai italiencei se mai adună, an cu an, cîte unul. Într-o zi de praznic, ea şi-a adus toţi copiii, — fete zulufate şi băieţi cu ochi albaştri, toţi frumoşi, curaţi şi bine îmbrăcaţi, fiecare aparţinînd cîte unui model deosebit. Singura rău îmbrăcată era italianca mamă, încinsă totuş cu un şorţ bine călcat. După harmonică, sîcîită cu o dibăcie uşoară şi rapidă, toţi copiii italiencei, sprinteni şi nervoşi, cu dansul în sînge şi cu saltul în talpă şi călcîie, s-au

pus să joace și să cînte un balet, unii învîrtiți la dreapta, alții ocolind în stînga, și strecurîndu-se rîndurile între ele și făcîndu-se două cercuri, cercul mare și cercul din mijloc lărgindu-se mare. Mițu și Baruțu au bătut, de bucurie, din palme. Fără să știe, ei au aplaudat, și Tătuțu le-a spus cum se zice la teatru ceea ce fac ei și cum este teatrul, acolo unde este.

Lui Tătuțu îi place cum cîntă italianca din harmonică și glasul ei dulce și trist. Cînd cîntă, îl înțeapă ceva la inimă, și dacă nu ar fi Măicuța, care să-l corecteze și care dă de obicei numai un pol, el i-ar lăsa să cadă în curte, pe fereastră, toți polii din buzunar.

— A dracului, are *talent*! zice Tătuțu, cu ochii umezi nițeluș.

Mițu și Baruțu n-au înțeles cuvîntul, pe care nici Tătuțu, care-l spune, nu-l înțelege deloc.

— Îmi place că-și ține copiii totdeauna curați, răspunde Măicuța.

Și chemînd-o pe italiancă sus, Măicuța i-a pus în brațe un jurnal cu cîte puțin din toate: ouă, zahăr, săpun, slănină, sare, pîine și cîteva cîrpe « pentru cel care vine »... « pentru cel care e pe drum »...

— Grație! mulțumește italianca.

— Cine vine, Tătuțule, de a zis Măicuța că e pe drum? întreabă Mițura.

Și Tăicuțu zice:

— Messia.

El o să-i lămurească fetiței lui cine este Messia, mai tîrziu, căci el vine, pentru fiecare om și pentru fiecare fetiță, în mai multe feluri, și acum nu este timpul de examinat problema în totalitatea ei...

Laboratorul nostru de cercetări și Academia noastră de noțiuni și lexic funcționează în toate zilele săptămînii.

DANSUL LUI BARUȚU

În gospodăria noastră ignorantă, — unde nu se știe nimic din actele istorice continentale, care se succed ca niște monumente mari în acțiune, ale planetei, — evenimentele importante se petrec în interior închis. La noi nu se face nici politică, nici științe sociale, și nicidecum literatură. În fața bibliotecii, care se deschide, ca localurile de noapte, tîrziu, după ce oamenii onești și candizi au adormit (Baruțu — greoi ca o buturugă, cu brațele întinse, de înnotător prin vis, și Mițu — grațioasă și-n somn, ca o amforă culcată), noi ne jucăm de-a capra, de-a iezii, de-a ursul supărat sau povestim fantezii improvizate.

Tătuțu vinde dintr-un burduf de brînză, pe care-l duce în cîrcă și-l ține de picioarele lui groase și de genunchii ca niște mere crețești. Negustorul de brînză trece prin odăi și strigă:

— Brînză ieftină, cine mai cumpără?

Se apropie Cucoana Mițu, cu coșulețul pe mînă, în șal de gospodină, și întreabă:

— Cît dai, omule, brînza?

— Din ce parte vrei, cuconiță, că prețul e după loc. Vrei de-aici? vrei de colea? sau îți place mai bine de-aici? și Tătuțu ciupește încet, nu tare, din burduf, din dosul genunchilor, din burtă, din gușă.

— Vreau de-aici, cere clienta, sfredelind cu degetul între coaste; lasă-mă să gust.

— Nu gusta, cucoană, răspunde Tătuțu, că nu mai cumperi deloc. Brînza asta e împuțită.

— Nu sînt bînză, zice Baruțu, sînt Bauțu!

Și comerțul de brînză se termină pe canapea, unde punem burduful jos și sărim pe el și-l mîncăm, cum apucăm, așa împuțit cum e.

Ora dansului după cină, se face cu program. Întîi dansează Mițu singură, și Baruțu stă pe scaun, în public. Apoi dansează singur Baruțu, și Mițu se odihnește în stal. Finalul e dansat de amîndoi. Dansatorii sînt obligați să joace cum îi taie capul, și în acelaș timp să-și cînte, născocind un ritm vocal potrivit cu ritmul mișcării. Baruțu are un cuvînt și pentru odihnă și pentru oboseală. După ce a dansat, el zice:

— M-am otenit, stai să mă otenesc, — și se așează.

Dansul începe după ușe. Mițu se duce în dormitor, închide ușa, ca să-și facă toaleta, și stă puțin, căznindu-se să-și puie pe frunte ceea ce Baruțu numește un « cîlhionț ». Tătuțului, fără voia lui, după ce se rade și se spală, i se ivește în colțul sprîncenii un zuluf încîrligat, pe care Mițu crede că Tătuțu și-l face într-adins. Zadarnic Tătuțu se jură că nu vrea să-i vie cîrlionțul, că el tot vine, dar, ca să împace pe Mițu, el i-a făgăduit că într-o noapte va isca un farmec, ca să-i treacă ei cîrlionțul lui, cu nădejdea că va cheli mai repede, ca să dispară amintirea. Părul lui Mițu e drept și ondularea rămîne rigidă.

Se deschide ușa. Apare Domnișoara. Tunete de aplauze. Domnișoara salută. Salutul ei deosebit nu seamănă cu nici un salut și, ca să nu-i stricăm originalitatea, ne-am interzis să-l corectăm. În loc să se aplece înnainte, Mițu se lasă pe spate cu brațele și salută pieziș, ridicînd piciorul puțin de pe parchet. Dansul a început. El poate fi chinezesc, cambodge sau grec; meritul lui este de-a fi fost

inventat fără model; căci în gospodărie nu dansează nimeni. Odată a vrut și Tătuțu să joace, dar a rîs și pisica. Mițu i-a spus: « Stai jos, Tătuțule, că nu melge ». — Mițu avea numai trei ani. — Și Baruțu i-a spus: « Eti talaghios ». Iar Măicuța, ca să nu-i ucidă prestigiul în public, i-a șoptit la ureche: « Prostul mamii! » și l-a mîngîiat.

Dansul Mițului e leneș, lin și sentimental. Piciorul ei, fluid, face un val în sus, care se ridică treptat în mijloc, în umăr, în brațul legănat, pînă-n vîrful mîinii înnălțate ondulat, și apoi valul întreg coboară înnapoi pînă la tălpi și se urcă din nou cu pasul al doilea, și iarăș coboară, dînd un desen de nuferi răscoliți. Și, la mișcarea gleznelor și a brațelor, ia parte și figura, — ochii care se leagănă, grumazul care se cleatină și vocea, mică.

Baruțu, inventiv într-alte domenii, în materia dansului e redus la rolul de imitator. Din douăzeci de dansuri inventate de agilitățile Mițului, Baruțu a prins pe jumătate unul singur, pe care îl repetă, necăjit că nu are mai multe dansuri și el.

— Altul! strigăm noi, cînd Baruțu joacă. Altul!

— Ăta e antul, răspunde Baruțu.

Dansul lui e comic pentru că, gros și inelastic, Baruțu face mișcările și ia expresiile de figură ale fetiței. El închide ochii a sentiment și înnoadă gura a melancolie.

— M-am otenit! zice Baruțu.

— Du-te și te... ostenește! răspunde Mițu.

Și pe cînd îl dezbracă Măicuța și, netezit cu apă rece, îl întinde și-l trage ca să crească mare, răstignit pe pat, el spune că a uitat să facă la dans o fioritură, a căreia execuție ar vrea să o demonstreze imediat.

— Ține-o minte să o faci mîine seară negreșit, îl învață Măicuța. Mîine o să chemăm să se uite veverița, cioaca, șoarecele, bufnița, crocodilul...

Şi el repetă, silabisind treptat mai rar:
— Ve-ve-i-ţa, ţioa-ca, şoa-i-ci-le. . .
Şi înnainte de-a numi bufniţa, îmbrăcat în hainele de noapte, Baruţu a adormit. . .
— Noapte bună, copiii mamii, le-a zis Măicuţa — şi ei n-au ştiut să răspundă.
Singură pendula loveşte tăcerea cu mutul ei tictac, ca-ntr-o perină de puf.

CHISOAIA

Baruţu a cerut să bage scrisoarea el, în plic. Bine.
— Baruţule, uite plicul şi uite scrisoarea. Ia seama, însă, nu cumva să o cocoloşeşti.
După ce i-am dat voie, stă un timp şi se gîndeşte; plicul e colea şi scrisoarea lîngă plic. I-ar fi plăcut, probabil, să mă opui, el să insiste, eu să refuz, el să facă scandal şi eu să-l împac. Din atari întîlniri de adversari iese de obicei, la urmă, o banană. Nu se ştie de unde iese; el spionează încăperile, prefăcîndu-se că ar căuta altceva, însă preocupat stăruitor de banane şi de gîndul să le mănînce odată pe toate. Adică pe toate într-o zi, pentru ca a doua zi iar să le găsească pe toate şi iar să le mănînce pe toate. . .
Baruţu a bănuit că bananele sînt ascunse în dulapul cu albituri, în rufărie, şi dă tîrcoale, întorcînd cîte o privire ticăloasă, urmată de un ochi languros şi conrupător. Din senin şi uitîndu-se la broasca dulapului, îmi spune:
— Pe tine te iubec.
— Şi dacă mă iubeşti? îl întreb eu. — El îmi spune că mă iubeşte în faţa dulapului, unde nu ne aude nimeni altul afară de mine. — Poţi să mă iubeşti, — şi eu te iubesc pe tine, îi mai spui eu; dar nu mai am banane.
Răspunsul meu, care nimereşte drept în ţintă, îl face să se mire ca de un dar al meu de a citi

gîndurile, şi, după expresia ce-o ia figura lui, se înţelege că el dezbate o problemă: s-a trădat prin vre un cuvînt, pe care l-ar fi uitat, că vrea toate bananele, sau, într-adevăr, am eu darul profeţiei?

— Bine! zice Baruţu, cugetător.

Şi iar vrea să puie « chisoaia », cu gîndul la banane, pe care le iubeşte, — el spune exact, — ca un pui de elefant. Totuş, dacă parvine să bage scrisoarea în plic, simte că, deşi nu eu i-am propus acest amestec în corespondenţa mea, o banană tot o să iasă pentru meritul lui imaginar. Dar şi dacă strică scrisoarea, parcă se gîndeşte el, indirect, tot la acest rezultat ajunge, deşi trecînd printr-un scandal. În ambele cazuri, Baruţu pare asigurat; aşa încît el ar renunţa la scrisoare, dacă ar şti cum să ajungă la banană fără scrisoare.

Baruţu nu ştie încă înţelesul cuvîntului « ieri » şi zice « mîine ».

— Mîine, îmi spune el, am mîncat o banană . . . vrînd să aducă vorba de banane.

— Să fii sănătos, Baruţule, dacă ai mîncat-o, îi răspund eu, fără angajament, retezîndu-i gîndul.

El se uită la mine, ca peste ochelari, şi nu se ştie ce gîndeşte afară de banană. Dar trebuie făcut ceva. Se hotărăşte. Ia scrisoarea într-o mînă şi plicul într-alta, de cîte un colţ, şi, vrînd să le împreune, le ciocneşte. S-a obosit. Schimbă plicul în mîna în care ţinea scrisoarea şi scrisoarea în mîna în care ţinea plicul. Iar le împreună, iar greşeşte. Mîna cu scrisoarea trece dincolo de mîna cu plicul. Depărtează mîinile, le apropie, le mai depărtează o dată. În sfîrşit, pune pe masă plicul şi scrisoarea. Îl privesc cu sensul: « Ce ţi-am spus eu? ». Dar cum şi-a făcut el socotelile, că o ia de-a dreptul:

— Veau o banană! zice Baruţu gîfîind.

RUGĂCIUNEA DE SEARĂ

Baruțu a îngenunchiat în pat, cu coatele pe masa de noapte, dinaintea lămpii electrice, cu abajurul ca un pupitru de strană. Icoana neagră, de lemn, din pärete, are trei veacuri, tot atît de lesne cum Baruțu are trei ani. El își face rugăciunea cu Mama și zice după ea: « Numile Ta-tu-lui. . . și alu Fiiului. . . și alu Sfu. . .ntului. . . Ducamin ». Dar a greșit întîi mîna, începînd semnul crucii cu stînga; ceea ce este un mare păcat. Crucea se face cu dreapta, și Baruțu nu știe exact care-i dreapta; ezită, se sperie, căci vorbește cu Dumnezeu, și ar vrea parcă să mai aibă o a treia mînă, ca să iasă din încurcătură. În eforturile pe care le face, — cu umerii, cu spinarea și uitîndu-se cu ochii lui, exagerat de mari și de frumoși, la amîndouă mîinile, puse alături, pe masa de noapte, — parcă ar vrea să ducă la frunte și un picior.

Mama îi ia mîna dreaptă, i-o strînge la trei degete, și el le pune pe toate cinci, și i-o duce la frunte. Baruțu numește fruntea: ptuntea. « În numele Tatului » a fost așezat exact în mijlocul frunții lui albe, dar « al Fiiului » o ia anapoda, cînd spre umărul stîng, unde stă « Ducaminul », cînd spre cel drept, unde este « Sfuntul ». Se ivește din nou discuția stîngului, deosebit de dreptul, și iar se înnoadă rugăciunea, care începe frumos.

Se reia totul de-a capul, cu arătarea că « Numile Fiiului » este « a bunic », adică: la buric. De altfel, în căutătura noului creștin se vede o stîngăcie, datorită și noțiunii destul de vagi a buricului. El e de părere că buricul este buricul, dar este nesigur, căci s-ar putea ca buricul să fie și altceva. Verificarea e numaidecît făcută, căci după reînceperea semnului crucii, semnul Fiului se depărtează și trece peste buric, ca și cum nu ar exista.

« Fii serios, Baruțule, că mă supăr », îi zice Mama, și figura lui exprimă o mare nedumerire. « Uite, ăsta e buricul », fixează Mama, și el a înțeles că buricul se găsește dedesubtul nasturelui de sidef care prinde minteanul de pichet al pijamalei, pe burtă, de pantalonii largi, încheiați la gleznă. Crucea e toată gata, dar nu e numai atît. La semnul închinăciunii se adaogă o rugăciune, destul de lungă, dar obligatorie. Un copil cuminte nu se poate culca fără să spuie întîi rugăciunea întreagă, — și iată de ce: Somnul e țara lui Dumnezeu, unde copiii se duc îndată ce adorm, și dacă pe Baruțu îl va întîlni din întîmplare Domnul și-l va întreba: « Te-ai închinat, Baruțule, aseară? », el trebuie să nu umble cu minciuni, ci să spuie cum l-a învățat Mama: « Da, Mudnezeule, m-am închinat ». De altfel, Mama i-a spus și cum îl cheamă pe el și cum trebuie să spuie că-l cheamă, pupînd mîna lui Dumnezeu și făcînd o metanie cu un picior.

« Dă-mi. . . Do-amne. . . sănătate » a mers. « Mie. . . și lui. . . Tătuțu » iar a mers. « Și Mămichii. . . și suioaei. . . mele » tot a mers. Rugăciunea s-a încurcat la cuvintele « și tuturor celor dimprejurul meu ». Fiind de prea multe ori *r*, și limba lui Baruțu neputînd să-i scoată pe toți la rînd și ajutîndu-se mai mult cu gîtlejul, rugăciunea s-a oprit în gura deschisă pe jumă-

tate. S-a renunţat. Urmarea a fost bine rostită: « Dă-mi pîine... sae... apă... ». Aci Baruţu s-a oprit şi a cerut să adaoge « jucăii şi o pucă », şi i s-a permis să ceară jucării şi o puşcă, deşi cu explicaţia că Dumnezeu dă de toate, afară de puşti, pe care poate că, la urma urmelor, le va cumpăra de la Moş Crăciun, dacă Baruţu va fi cuminte. Din pricina puştii care i-a fost permis să o ceară şi pe care el nădăjduia să o găsească, a doua zi de dimineaţă, lîngă cafeaua cu lapte, adusă zilnic de Dumnezeu, sfîrşitul rugăciunii, trist, a fost spus cu mare bucurie: « Şi mă păzeşte, Doamne, de moartea de năpraznă ». Cu « moartea » Baruţu s-a obişnuit de astă-vară, de cînd omoram muştele cu stropitorul de aburi; el însuş a ucis într-o zi, fără să vrea, un fluture, peste care s-a tăvălit în luţernă. « Năprazna » singură a rămas tărăgănată şi nerostită, şi Mama a făcut-o să se piardă în plapumă şi-n perina de puf.

ÎNGERII

Tu n-ai văzut niciodată îngeri, pentru că îngerii vin numai după ce adorm copiii şi pleacă atunci cînd copiii încep să-şi deschidă ochii. Nu s-au dezlipit bine genele, şi îngerii au şi zburat. Fiecare copil are un înger al lui care-i poartă de grije cînd Mama doarme, obosită. Dar şi Mama doarme iepureşte şi îngerul stă bine de pază. Dacă n-ar fi îngeri, copiii ar uita să se mai scoale şi nici nu ar visa frumos. Îngerii, noaptea, ca să nu li se urască, se joacă în somn cu fetiţele şi cu băieţii, îi descîntă, îi farmecă şi-i fac să vadă-n cer, în lumea poveştilor frumoase. Căci şi în somn li s-ar urî copiilor, dacă nu ar fi îngerii să li se arate.

Cînd vine noaptea, coboară din cer întîi stolurile, ca porumbieii, şi după ei se arată şi Dumnezeu, care se fereşte atît de lumina soarelui, cît şi de a ferestrelor, unde lucrează omul cu condeiul pe hîrtie. Cînd trece Dumnezeu pe la spatele lui, zîmbeşte, şi omul se simte mai însufleţit de dogoarea răcoroasă, neştiută, a trecerii lui Dumnezeu pe lîngă zid şi fereastră.

Cum crezi tu că s-ar deschide florile şi ar face bucatele spic, dacă n-ar veni în fiecare noapte îngerii şi Dumnezeu să ajute munca oamenilor, de peste zi? Îngerii vin, dezmiardă copiii şi ies binişor în cîmp şi în grădini, ca să sufle-n flori şi să le deschidă. În florile de mac, se găsesc de

multe ori cîteva albine, care n-au avut timp să se întoarcă la prisacă. Le iau adormite, fără să știe, ca și copiii, și le duc la stupii lor, pe întuneric. Ca să vadă, îngerilor le este de ajuns sticlirea scînteierilor din stele. Știi cîte stele sînt pe cer? cîte și îngeri. Stelele arată fiecărui înger locul unde trebuie să se întoarcă, după ce a isprăvit. Dacă n-ar fi semnul lor, îngerii s-ar încurca prin întuneric și i-ar prinde lumina zilei pe pămînt, și ar fi foarte rău, căci ar muri toți de sfîrșeală și ar rămînea copiii fără de îngeri și n-ar mai fi cine să trezească florile albastre. Cine ar număra atunci bătăile de inimă ale copiilor? Și cine ar frămînta atîtea boabe de struguri și le-ar pune-n ciorchini, pentru copii? Un înger face cîte patru, cinci boabe pe noapte, și, fără îngeri, podgòriile s-ar sălbăteci.

Mai rău e o singură dată, atunci cînd, prea osteniți, îngerii se culcă în pat cu copiii și adorm lîngă ei. Ce se întîmplă e greu de spus, dar așa se face că moare un copil. Îngerul uită să-i numere inima și să-și dea din àripi adierile de noapte, care-l țin viu pînă ce pruncul se deșteaptă. Scapă șirul și adoarme pe inima lui mică și sperioasă, ca pe o rîndunică, și o strivește. E pedeapsa îngerului să moară, — și moare și copilul, care nu poate trăi fără înger. Și tot atunci moare din fiecare floare cîte una, din toate florile de pe lume: un mărgăritar, o tufănică, o garoafă, o lalea și un ochi cu pleoapele albe, de mușețel. . .

CUM A FĂCUT MAMA PE MIȚU

În casa noastră tot ce s-a făcut, de către Mama noastră a fost făcut. La început, era Mama. Nimic împrejurul ei nu era, decît casa și bătătura. Nu erau rațe, nu erau pisici, nu erau purcei și jucării, nu erau găini, și nici căței nu erau, — și pe toate le-a făcut Mama, care face și-acum toate cu mîinile ei, pe care Mițu le pupă ori de cîte ori mîinile curate ale Mamei se apropie de fața ei.

La început de tot, Mama a făcut cafeaua cu lapte și smîntînă și, pe urmă, l-a făcut pe Tătuțu, în curte, prin trifoi, ca să nu-i mai fie urît de tot. Tot Mama a făcut-o și pe Bunica noastră, care a ieșit nițel cocoșată. S-a cam frînt cînd a fost scoasă din cuptor și răsturnată, din oala cu gurà-n jos, pe scîndura de tăiței.

De Crăciun, la cozonaci cu Mițu, care e o harnică gospodină, alegînd stafidele și mîncîndu-le pe jumătate, Mama i-a spus cum a făcut-o pe ea, acum patru ani, tot de Crăciun. Stafidele mici, roșii, se potrivesc, pentru a fi deosebite unele de altele și de cozile lor, cu degetele mici ale lui Mițu, ca țigările cu chibritele. « Pe cele stricate le tragi deoparte și le aruncăm », i-a spus lui Mițu Mama, și Mițu a găsit o grămadă de stricate, — și, în loc să le arunce prea departe, le-a mîncat. « Vezi să nu te îmbolnăvești », i-a spus Mama, dar Mițu știe că nu se îmbolnăvește.

Stafidele rămase, care au trecut în cozonaci, tot Mițu o să le mănînce, ciupite pe felie.

Pe Mițu, Mama a făcut-o din cocă și nuci, și pe Tătuțu mi se pare că din cocă și mac, fiindcă are mustăți. A luat, pentru Mițu, o pungă de făină, o cană cu lapte și cinci albușuri de ouă bătute și cinci gălbenușuri, și le-a frămîntat bine. La Mițu a pus și o bucată de vanilie și zahăr mult, cernut printr-o sită blondă. Cînd a fost coca gata, Mama a scos-o din copaie și, întinzînd-o pe scîndura presărată cu făină, a îndesat-o, i-a tras brațele și picioarele, i-a prins încheieturile, una cîte una, citindu-le cîte o rugăciune, bună pentru întărirea zgîrciurilor, și, rotunjind între palme mărgele cît boabele de mazări, cărora le-a pus deasupra cîte o unghie, tăiată cu foarfeca din margini de solzi argintii, de crap, i-a lipit degete la picioare, ca niște mărgăritare cu umbră trandafirie.

Fiindcă a voit să aibă o fată sprintenă, care să stea mai mult în picioare și mai mult să umble, Mama i-a făcut fluierile lungi, atît deasupra, cît și dedesubtul genunchilor, și s-a ferit să-i îngreuieze șoldurile cu așternuturi leneșe și somnoroase. În mijlocul pîntecului, a împuns semn cu unghia — un ochi închis, — și, cu trei stafide negre, a făcut trei alunițe, ca să o cunoască Mama toată viața, dacă s-ar întîmpla, — Doamne ferește! — să o piardă sau să o fure pe la marginile pădurii, vreodată, Sfînta Sfintelor, care ademenea pe vremuri, cu ochii ei de căprioară și cu zîmbetul preacurat, fetele sfiioase și le călugărea într-un schit în piscurile pleșuve.

Pentru ochi a fost mai greu, căci, întîi, Mama luase două boabe de piper, apoi două măsline, două migdale cu crăpătura albă. Nici una nu se nimerise, ca să scapere și să scruteze săgetînd. Aici a trebuit o piuă și o alifie. În piuă, Mama și-a sfărîmat cerceii și un inel, pînă i-a prefăcut într-un praf arzător, și, plămădind pulberea scînteietoare cu grăsime de piatră, i-a dat căutătura ei de azi: neagră, ca un spin de diamant înnoptat pe dinlăuntru și cu o stea dedesubt.

În sfîrșit, a pus-o în cuptorul de zid pentru pîine, de unde a scos-o așa cum este și se vede: frumoasă, subțire, zveltă. În cuptor s-a petrecut însă ceva neprevăzut, că i-a venit, pe gaura de fum, în cuptor, un suflet care s-a încuibat în cocă, și care, rupt din ce lume și taine, știe lucruri noi, neînvățate și nici trecute prin gîndul, vreodată, al Mamii.

Cum l-a făcut Mama pe Tătuțu e altceva. Fiind pe atunci mai săracă, n-a putut să cumpere făină, nici coloniale, și l-a plămădit din tărîțe de mălai. A căpătat un sac întreg și a pus în Tătuțu tot sacul. Altfel nu ieșea Tătuțu nici așa de gros, nici așa de mămăligă.

UN MIRACOL BINEVENIT

Mama nu mai putu dormi de cînd își pierduse băiatul. Ea cosea subt lampă, gîndindu-se la cămașa lui și la mîinile lui încrucișate pe piept, bătrînește, și nu-i venea să creadă că într-adevăr el ieșise singur din casă și singur intrase în pămînt. Atîta nedreptate cugetul ei fraged și curat nu învățase că este cu putință, și biata femeie începuse să se înfricoșeze că mai trăiește. O răutate nevăzută îi stricase bucuria de a fi rodit și de-a-și purta rodul ascuns la sîn ca o portocală.

Ascultase ea, cu îndoială, sfatul uitării. Cum putea să uite, cînd fiecare mădular își aducea aminte, fără voia ei, de făptura lui furată tîlhărește, într-o noapte ca toate nopțile petrecute de-atunci cu acul împînzit, o lacrimă și o împunsătură, mută și lacrima și acul mut? Ea știa cine-i răpise copilul: Dumnezeu. Și trebuie să-i fi fost și lui rușine de fărădelegea lui, căci Făcătorul a toate și al luminii, stăpînul de peste stele, izvoare și soare, a venit și el, să o jefuiască în puterea nopții, pe întuneric, ca un hoț pămîntesc.

Mîna mamei mai păstra căldura trupului rotund, și între degete rămăsese trecerea firelor de păr gros, din mîngîierile de adormire, ca în dinții unui pieptene de fildeș. Pieptul nu putea să uite locul unde odihnise timp de trei ani, cu zi și cu noapte, capul lui, ca într-o perină adîncită. Ochii lui se închideau de somn dedesubtul sprîncenelor subțiri ca ața neagră, brațele adormeau încet, obrazul se învecina cu subsuoara, în fiecare zi, în legănările mamei, clătinată fericit, ca o luntre în țărm. Dar buzele ei, care l-au sorbit în cîte cinci sărutările deodată, ale celor cinci simțuri strînse împrejurul lui ca niște doici în feciorie, puteau ele să-l dea uitării? Dar puteau să-l uite țîțele darnice, care își trecuseră unul după altul, necontenit, boaba de strugure, stoarsă de lapte, prin gura lui trandafirie? Putea să-l uite pîntecul ei, pustiit de vîntul negru, după ce purtase, ca un mușuroi de păpușoi, o holdă care s-a uscat la netimp și s-a risipit? Vînătorul bate porumbiștea cu pușca; Lucrul-cel-ce-umblă-prin-întuneric a vînat în viața ei și i-a sîngerat cu viața iepurelui țărinei, curmată, cocenii suspinători și dovlecii, tîrîți de-a bușile, ca niște prunci cu frunțile mari, printre mușuroaie.

Inima i se frămînta aci, dedesubt, oarbă ca o cîrtiță care vrea să bea o gură de aer, fără să-și izbească vederile de lumină, și sfredelește lutul în loc. Cîrtițele pribegeau toată vremea prin cîmpia dureroasă a sufletului ei, pe dinlăuntru. Pînza, la care cusea fără trebuință, e udă toată pînă la ziuă, acul obosește, firul se culcă, pipăitul nu mai e vioi, ochii, înghețați de nesomn, încremenesc fără să mai vadă, și lacrimile de noapte s-au sfîrșit. Dimineața poartă însă de grijă celor ce plîng: face rouă și umple lacrimile din nou.

Într-o noapte, tîrziu, mama auzi zgomot în curte și, crezînd că s-au sculat găinile, înșelate de creșterea lunii, dete perdeaua deoparte și nu-i veni să creadă că vede cele ce vedea. Scînteierea lunii sporise, ograda era îmbrăcată într-o strălucire pogorîtă din ceruri într-adins. Cîteva cîrduri de cocori, cu penele de culoarea

văzduhului, se aflau în bătătură și ascultau cu ciocul ridicat, ca niște spade la un jurămînt, cuvîntarea șoptită a cuiva de printre buturugi și doage. Mama trecu în odaia din față, ca să vadă cine vorbește, și se uimi. Însuș Dumnezeu, întocmai cum îl povestesc icoanele, se arăta în ogradă, — și pentru că picioarele lui nu trebuiau să atingă pămîntul, de atunci de cînd l-a blestemat, el sta pe un tron, care pogorîse, odată cu dînsul, din veacul-ce-va-să-vie. Dumnezeu nu se poate muta niciodată din loc fără jilț și fără îngeri. Într-adevăr, mii din aceștia, unii cît vrăbiile, alții cît porumbieii și cucii, roiau în jurul scaunului, în stoluri adînci, cîntînd bisericește. Călugărițe în straie albe, cu mîinile nevăzute din stihare și cu picioarele mai scurte decît poalele lor de argint și in, se mișcau prin aer ca niște salcîmi adiați prin floare. Dincoace, bărbile albe, ca niște patrafire de zăpezi, arătau pe schivnicii care făcuseră în viața lor ascultări aspre și se munciseră pe piatră, în genunchi. Armate nemăsurate de sfinți, de apostoli și mucenici, se vădeau, după licărirea creștetului lor, purtător de-o creastă subțire aurie, umplînd satul și lumea întreagă, pînă la marginile nepășite ale uscatului și poate că și peste ape. Parcă un vînt ar fi trecut peste un șes de candeli și le-ar fi ascuns cîte o clipă: din cînd în cînd se stingea totul, și numai decît după aceea, scăpărînd, învia din nou.

— Petre, zise Dumnezeu, te-am adus acasă cu alai, ca să te dăm Agafiei înnapoi.

În ceruri este obișnuința de-a nu copilări cuvintele nici pentru prunci și de-a le da și lor nume întregi și scrise ca în Scriptură, pentru unchieși.

La geamurile odăii din față descrescu lumina, și icoana Judecătorului pieri, nu s-a putut vedea unde. Însă în dreptul ușii mai stătură puțin

cocorii de la care își lua rămas bun Petrică, în cămașe și pieptănat cu cărare, așa cum fusese îngropat.

— Umblați sănătoși, le zise copilul, care, înnainte de-a fi fost dus în lumea de apoi, începuse să grăiască, mîncînd unele crîmpeie din cuvinte.

Nu mai încăpea greșeală. Se întorsese acasă Petrică. În dosul ușii mama aștepta, tremurînd ca nu cumva să fie un vis. Crăpase ușa puțin, și cînd Petrică se pregătea să bată-n lemn cu pumnul lui cît o castană, ca să nu-l doară mîna, mama s-a repezit la el, l-a ridicat în brațe și s-a ascuns cu băiatul în odaia de lucru. Acolo zăceau pe jos sute de talaze încălecate de pînză albă.

Cînd închise ușa, se auzi o mare fîlfîire de aripi, ca și cum toată pînza lucrată zbura către ceruri. El puse capul pe sînul mamii și adormi omenește, obosit de lumini și de Raiuri. . . În cutia mesii, mama i-a păstrat arșicele, pe care o să i le dea mîine dimineață. Și mingea. Și un urs de catifea verde.

Această minune nu s-a mai făcut pîn-atunci, nici nu a fost făcută din nou, de atunci încoace, ca un băiat frumos să se întoarcă lîngă mama lui, după ce a murit. Dar nici Dumnezeu nu e nedrept și rău întotdeauna, și face și el cum poate mai bine, ca nici să nu nesocotească pravila lui, dar nici să nu lase să moară de tristețe și singurătate o mamă care nu-și poate părăsi durerile și copiii.

PĂDUREA COPIILOR

Fiindcă ai fost cuminte, mă țiu de cuvînt și-ți povestesc cum era pădurea în care mă jucam eu toată ziua de vară, cînd eram mic.

Tu știi ce este o pădure. Mergi între copaci, în sus și în jos, înnainte și înnapoi, la stînga și la dreapta, și pretutindeni numai între copaci, și copacii sînt înfipți în pămînt, de rădăcini. Tot așa era și pădurea mea, cu deosebire că, în loc să fie lipiți de pămînt, copacii umblau de colo pînă colo, nețin uți de nimic. Cîteodată, cînd treceam prin pădure, era acolo toată, și, pînă să mă întorc, nu mai era deloc, și a doua zi iar venea îndărăt.

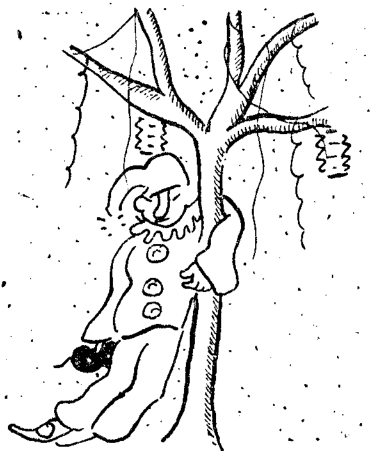
Nu știu cum s-a întîmplat că pădurea asta fără păreche a fost zămislită mișcătoare. Poate că din pricina multor copii cîți erau în satele care încingeau codrul de jurîmprejur, copacii au luat ceva din zburdălnicia lor și au rămas nebunatici și copilăroși. Cîteodată ne suiam cîte zece, cincisprezece într-un pom, și el o lua la drum cu noi, ca un car cu boi; ne plimba prin toată pădurea și se întorcea, cu noi în cîrcă, în locul unde ne suisem. Apoi, își înmuia crengile, lăsîndu-le cu noi în jos, noi ne ploconeam la el, el da din vîrf a « mulțumim dumitale ». Pomii erau și niște tîlhari: intrau în livezile oamenilor și prădau merii pîrguiți și perele coapte. Cînd ai să vezi vre un brad cu poame în el, să știi că ai de-a face cu un hoț. Copacul se scutura nițel, cînd se adunau copiii, și toate poamele furate le erau dăruite lor.

Era o babă cu părul roșu, în partea locului, care făcea farmece și vrăji cu pădurea copiilor, puind arborii să umble la rînd, ca plopii, unul înnapoia celuilalt, pe marginile drumurilor, de o parte și de alta, și dacă voia să gonească un om, înfricoșat, din casa lui, ca să i-o ia alții, Baba trimitea patru, cinci molifți bătrîni de se așezau în poartă, plini de bufnițe și cucuvăi, și cîte unul pleca din pădure cu lună cu tot, luna aflîndu-se tocmai în păinjenișurile lui, cînd pornea copacul. Spune tu, nu te-ar apuca frica și n-ai fugì dacă, deșteptîndu-te într-o bună dimineață, ai da, în bătătură, de patru clopotnițe sau biserici, ieșite în timpul nopții din pămînt?

Cît privește molifții, ei au și o voce ciudată, că răsună cum ar șuiera un clopot în desimea lor, și uneori parcă ar purta în ei cîte un ceasornic mare, care bate orele și toaca lor măsurată. Subt camilavca neagră, atîrnată brazilor din creștet pe brațe, se aud șoapte călugărești, pădurile din creștetul munților vorbind adeseori cu Domnul, în limba de rugăciuni a vîntului, care-i graiul către vecie al lucrurilor tainice de pe pămînt.

Pădurea mea era și locuită de o mulțime de făpturi cu coarne sau numai cu copite, cu labe, degete și unghii; făpturi, unele mari, însă blajine, lăsîndu-se să fie apucate și prinse; zimbri cu fruntea lată, cerbi cu ramuri în cap, țapi cu zulufi de os, și mistreți, purtători de rîturi ai ștampilei umede dumnezeiești, însemnată cu două litere, alfa și omega, în mijlocul unui rotogol. Noi alergam cîte o jumătate de ceas după un bivol sălbatec, îl prindeam în brațe, și el se dezumfla încet, dîndu-și sufletul întreg, de bucurie.

Vrei să-ți spui adevărat? Animalele erau de cauciuc subțire, și pădurea era de gutapercă, — și primarul nostru le umfla în toată sîmbăta seara cu pompa de bicicletă, ca să avem cu ce ne juca duminica dimineața.

PLICUL

Baruțu vrea un plic.

— Nu-ți mai dau plicuri, că le strici, îi răspunse Tătuțu, și mă costă unul cinzeci de bani.

— Veau să chiu la Bașov. . .

— Tot scrii și nu mai înveți să scrii. De un an, de cînd « chii », au mai ieșit opt romancieri și zece poeți. Te rog, Baruțule, fii serios. Și să nu-mi mai mîzgălești plicurile, că mă supăr.

Pauză.

— Dă-mi un plic, că nu mai chiu.

— Dacă nu scrii, de ce-ți mai trebuie plic? Acum nu e timp de plicuri. Du-te de te culcă: mi-ai făgăduit că ai să dormi două ceasuri, în toate zilele, după masă, ca să te duc la cinematograf. Ține-te de cuvînt.

— Mă cunc cu el! zice Baruțu.

— Cu cine cu el?

— Cu plicul.

— Și mi-l dai înnapoi nemîzgălit și curat?

— Îl pui su' pennă.

— Bine, uite un plic. Să dea naiba să mi-l mototolești!

Mițu a prins de veste că fratele ei a căpătat un plic.

— I-ai dat lui Baruțu un plic, zice Mițu.

— De unde știi?

— L-am văzut.

— Și dumneata ce vrei acum?

— Să-mi dai și mie ceva...
— N-am nimic de dat.
— Să-mi dai ochelarii, să mă culc cu ei.
— Cum să-ți dau ochelarii? Trebuie să citesc. Dacă-ți dau ochelarii, nu mai pot să fac nimic.
Mițu știa că nu i se pot lăsa ochelarii. Repede:
— Atunci dă-mi ceasul.
— Ai să-i spargi geamul. L-ai mai spart.
— Eram mică. Acum sînt... frumoasă.
— Și cînd erai mică erai frumoasă, și tot ai spart geamul. Dar ce vrei să faci cu ceasul?
— Îl pui la gît. Mă uit cît o să dorm...
— Lasă, cînd o să cunoști numerele de pe ceasornic, îți cumpăr unul de mînă.
— Știu, zice Mițu: acù e douăsprezece.
— Ai pus deștiul pe patru.
— Patru nu-i douăsprezece? întreabă Mițuca.
— Ai dreptate, Mițule. Totuna e. Ține ceasul. Stai să ți-l pui de gît.

Aproape două ore reglementare au trecut. Tătuțu uitase, furat în povestirile unei cărți cu poze, pe care o ascunde de copiii lui, lacom să mănînce singur din dulcețurile scrise. Barуțu căsca gutural, cu un mare accent de lene în vocea căscatului, scos dintr-un mare gîtlej. În privința lui, Tătuțu e fără grije: Baruțu o să doarmă mult și o să-l răzbune pe el. O să ceară toată viața să-l dezbrace și să-l îmbrace, să-l culce și să-l scoale cineva, și cum e băiat frumos, și cum Tătuțu are un singur băiat, iar tătuții ceilalți au fete multe, Baruțu o să fie fericit.

A bătut de 6.

— Bună dimineața, purcei!

MIȚU *(înapoind ceasornicul)*: — Nu știu ce are, Tătuțule, că se învîrtește mereu.

TĂTUȚU *(tehnic)*: — L-ai rupt, desigur, arcul.
MIȚU: — Nu s-a rupt nimic.
BARUȚU *(restituind plicul în perfectă stare)*: — Poftim!
TĂTUȚU: — Bravo, Baruțu!
BARUȚU: — L-am și lipit.

UNÎT ȘI SUMOS

De mici, deosebirile, categoriile și privilegiile se vădesc întregi, ca într-un roman construit contradictoriu. Pentru că e fată și are un an mai mult decît el, Mițu se bucură, asupra lui Baruțu, de o autoritate căreia el i se împotrivește, dar pe care o suportă, în parte din superstiție și în parte pentru că nici nu-i displace.

— E soa mea, explică Baruțu cînd a primit un pumn și nu a răspuns.

— Și dacă e sora ta, tu trebuie să mănînci bătaie?

Baruțu rîde, aducîndu-și aminte cît e de mic și de catifelat și de inofensiv pumnul, cît o floare de leandru, al Mițurii. El știe că dacă i-ar trage el un pumn, cum poate, buturugă dură și optimism guraliv, autoritatea fetiții ar fi numaidecît decapitată. Ea trage-n el ca-ntr-un burduf, și el nu poate da: e bun. Numai cînd colțul pumnului nimerește pe la nasul lui cîrn și lat, se cam supără puțin. Îl jignește mai mult prestigiul atins decît o durere abia înregistrată. Baruțu e în stare să se răstoarne de zeci de ori pe rînd cu capul și cu spinarea de păreți și parchet, fără să-și simtă umflată carnea cucuielor consecutive.

Pe Baruțu îl impresionează iuțeala și nemotivarea cu care Mițu îl acoperă pe neașteptate cu palme. În orice atitudine s-ar afla, culcată, pe scaun sau în picioare, mîna ei fragilă distribuie douăzeci de palme cu viteza cu care își ascute măcelarul cuțitul pe vergea. El clipește iute, căutînd pricina logică a vijeliei, își holbează pînă dincolo de sprîncene ochii, mari ca niște răsărituri, și rămîne gînditor, fără să bănuie cît îi stă nedumerirea lui de frumos. Și pe urmă, Mițu se răzgîndește, face pe mama și-l pupă — și el, cînd e pupat așa, se zbate și refuză, pînă ce-și schimbă gîndul și el și se sărută amîndoi, pe nas, pe ochi, pe urechi, pe bărbie, exagerînd încetenirile și căutarea locurilor de pupat.

Cînd n-are cu cine să se culce, și după ce a cerșit atențiile Mamei, disputată deopotrivă de amîndoi copiii, unul pretinzînd că ea e a lui toată și celălalt tot așa, Baruțu ia de o labă ursul și intră cu el în pat. Ca să nu răcească, ursul e învelit cel dintîi cu plapuma, pînă la gură, lăsîndu-i-se loc să respire. Ursul e un băiat de ispravă și se uită ca un nerod cu veșnic inocentul lui ochi albastru, care i-a mai rămas. În trei ani, i-au căzut un ochi și o ureche. Mîța și cățeii s-au jucat cu el pe subt canapea și l-au tîrît pe subt dulapuri, trăgîndu-l cu dinții.

Baruțu renunță bucuros la o bomboană de ciocolată pe care a cerut-o, dacă socoate că la bomboana lui ar fi rîmnit cineva.

— Ia-o tu, zice Baruțu: mie-mi dă Mămica anta...

Mițu preferă să le mănînce însă pe amîndouă, — cînd îi dă Mama două bomboane, una pentru ea și alta pentru Baruțu. Sau le cîntărește cu ochiul și, după ce gustă pe cea mai mare, cu intenția de a o da pe cea mică fratelui ei, mai face o socoteală și o mănîncă și pe cea mică. Dar mai bine le bagă pe amîndouă odată în gură, după ce le-a examinat.

Între varietățile mărunte ale vieții, cu creioanele, cu cărțile și cu păreții mîzgăliți cu compot, scapără firea lor viitoare. Mițu ondulează, dan-

sînd cu un ritm asiatic o fantezie: pune piciorul pieziş, îl ridică pe celălalt, întinde braţele, şi le suceşte, şi gîtul ei participă la valul pe care-l improvizează fiinţa-i trezită de reminiscenţele misterioase. Se opreşte, salută, cere aplauze şi trece la altceva: vrea să puie ventuze păpuşilor mari sau se duce la Baruţu şi-l muşcă. Sau s-a repezit Baruţu la ea, în pas victorios, şi a muşcat-o el. Muşcătura fetii nu-l scoate din fire pe băiat. El vine cu buzele strînse subt nas, şovăindu-şi picioarele, şi zice cu simplicitate:

— Miţu m-a muccat.

Miţu, în schimb, răcneşte, şi, după ce i-a trecut impresia sau durerea, se opreşte în faţa lui şi-i zice scurt:

— Prostule!

Apostrofa îl supără pe Baruţu mai mult decît o muşcătură şi doi pumni. Reflectînd, el se apropie de noi şi ne raportează:

— Jice că sînt pott...

Baruţu crede că «prost» însemnează «urît»; căci dacă-l întrebi: «Dar cum eşti, Baruţule, tu?», el răspunde: «Sînt sumos». Pe cînd «urît» are la el sensul de murdar şi de mînjit.

Cugetarea originală a lui Baruţu se mişcă între serios profund şi între baroc. Se uită la clanţa uşii un sfert de oră, cu privirile duse cu totul într-altă lume, şi nu-l întoarce nimic de la filosofia lui. Dacă-l întrebi: «La ce te gîndeşti, mă băiete, de te uiţi aşa şi sufli?», el tace de cîte trei, patru ori neîntrerupt, şi răspunde rîzînd, ca aseară:

— Mă gîndesc la o găină... Am avut o găină în pat... zice el.

— Şi ţi-o fi umplut plapuma de găinaţ?...

— Nu! răspunde Baruţu, rîzînd şi mai tare; i-am pus un şehvet...

Răspunsul ne face să rîdem cu hohot, şi Baruţu, încurajat ca un autor, se lansează:

— Şi am mai avut ceva... adaogă Baruţu.

— Ce-ai mai avut, Baruţule?

— Am mai avut un nas în cot, zice el, şi rîde cu mîinile la burtă.

Şi rîde şi Miţu, care se bucură de-o capacitate de rîs extravagantă, ca şi Baruţu.

— Ce zici tu, Tătuţule, că o să iasă băiatul nostru? întreabă Măicuţa.

— Ştiu şi eu?... răspunde Tătuţu. Aş vrea să iasă un şoltic de povestitor...

Măicuţii îi place, căci şi ea avu parte de un asemenea mincinos al condeiului, şi zice că nu i-ar părea rău.

— Ce vrei să te faci tu, Baruţule? îl întreabă Miţu, care, la patru ani, a şi căpătat o minte de mătuşică.

Şi Baruţu răspunde cu avînt:

— Tichinigiu!

. . .

ALUNIȚA

Obrazul stîng al fetiței are o aluniță lîngă nasul cîrn. Ea-i stă ca un strop alb unei flori violete, și pare un ochi mic, un al treilea ochi, deschis pentru informarea regiunii fragede dintre cercelul urechii și colțul gurii durd. Cînd surîde gura, surîde și alunița, și cînd ochii se fac șireți, se șirețește și alunița, care animează cîteodată toată fizionomia. Și e cît un punct de peniță cu tuș.

Începînd să se vadă în oglindă, cochetă abia ridicată pe picioare și dansîndu-și pasul încălțat cu papuci moi de piele albastră, fetița a crezut la început că a stropit-o cafeaua, și s-a plîns, după toate încercările de a o șterge cu colțul batistei, că « nu iese ». Mai tîrziu, ea observase că-i vine bine și își gătea gușa, pe care i-o mănîncă Mama de o sută de ori pe zi, cu o șuviță de dantelă, adăogînd aluniței un motiv mai mult să iasă în evidență.

Problema discutată de părinți în auzul atent al fetiței consista anume în a se ști dacă n-ar fi fost mai nimerit așezată alunița deasupra buzei de sus, între locul unde ștofa de carne face un jgheab, și între cuta zîmbetului trandafirie. Mama ar fi dorit-o potrivită de-a dreptul subt nas. Tata o prefera pe bărbie. În cele din urmă, s-a hotărît că locul întîmplării fusese cel mai bine ales.

O tristețe turbura liniștea bucuriei, că băiatul nu avea nici o aluniță, lipsă de care el se simțea nefericit.

— De ce stai așa de bosumflat? întreabă Mama.

— Pentu că de ce n-am și eu o aluniță, răspunde băiatul.

Cîteodată, una din păruielile zilnice, printre picioarele mesei, pornea numai de la aluniță, băiatul umblînd să șteargă alunița cu un glomotoc de hîrtie, și fetița fugind ca să-și scape bobul de mac lipit în neștire pe fața ei.

Într-o noapte, pe cînd surioara dormea, băiatul, deznădăjduit de încercări și sculat între perini, plîngea și el că « nu iese », presimțind că alunița s-a prins în punctul ei pentru totdeauna.

Argumentul care a potolit cîtva timp amărăciunea băiatului fusese că și el ar fi avut o aluniță, pe spinare. Pentru că niciodată nu putea să o zărească, Mama îi punea degetul între umeri și-l făcea să simtă că în locul atins era o aluniță mai frumoasă decît a fetiții. Această dovadă se făcea în secret, ca să nu se supere fetița că alunița ei rămîne mai urîtă. Într-o bună zi, însă, în care a examinat chestiunea mai de aproape, băiatul s-a necăjit de ce alunița lui se află pe spinare, pe cînd a fetiții se răsfață în văzul tuturora. Atunci, i s-a făgăduit că are să fie mutată, încet-încet, și Mama s-a pus să caute, pentru descîntecele de mutat alunița, o grămadă de substanțe care nu se găsesc odată toate. Un picior de gîndac verde, o picătură de miere scoasă din ciocul albinei, un petic de păinjeniș, de care zboară din stele — se mai găsesc; dar era greu de furat luleaua Sfîntului Petru, cînd acest meșter lăcătuș, pribeag prin lume, cu foalele în spate, ațipea cu luleaua în dinți. Dinții strîngeau atît de tare coada lulelei, că nu puteai să-l păcălești în somn și să i-o iei, din gură, aprinsă. O să ne vorbim cu Mocățun, să ne aducă el lucrul necesar, și asta numai pentru cinci minute. În cinci minute muți alunițele toate de pe oameni pe un singur om, și băiatul se mîngîia cu făgă-

duiala că el o să aibă, după Crăciun, o mie de alunițe, peste tot.

— Numai că o să fie pocit, zicea Mama.

— Nu e nimic, că lui o să-i placă, zicea Tătuțu.

— Uite, jice că o să fiu pocit, plîngea băiatul, pupînd și îmbrățișînd, gros cum era, pe surioara lui, impresionată.

Tata a schimbat gîndurile băiatului, făgăduindu-i o păreche de mustăți și o barbă neagră, la majorat, și arătîndu-i documentat că o barbă stă în orice caz mai bine decît o aluniță: întîi, pentru că e neagră de tot; al doilea, pentru că e creață; al treilea, că e făcută din fire, și al patrulea, pentru că începe de la o ureche și se isprăvește la urechea cealaltă. El i-a făcut și un desen comparativ, cu creionul, așa că există în familie și un document, un dosar, dosarul cu bărbi și mustăți.

Fetița însă vrea și ea o barbă, dar băiatul răspunde că ea are aluniță și că nu se poate unul să aibă două lucruri. I se făgăduise și fetiții o barbă cărămizie, ca să nu se simtă în barba lui cea neagră băiatul nedreptățit. Totuș, el se supără și nu admite două bărbi la domiciliu.

— Uite, zice că mie să nu-mi dai barbă, zice fetița.

Tata se apleacă la urechea ei și-i șoptește: « Lasă-l să zică, taci din gură, tu ai o barbă negreșit ».

— Am și eu o barbă! zice fetița, tare, înfruntîndu-și fratele.

— Jice că are și ea o bahbă! se plînge băiatul.

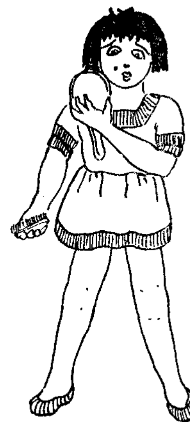
Ceasornicul a bătut de orele 9 seara. Ce tîrziu e! Pînă la 9, puii de găină au visat de mai multe ori, și toată lumea doarme: și caii, și pisicile, și viteii, — încă de mult.

Ultima temă de discutat, în pat, după ce copiii s-au îmbrăcat în costum de noapte, spălați proaspăt

și cu cîte o bomboană în gură, este: cine a făcut alunița, Mama ori Tata, ori amîndoi.

Și toată lumea cade de acord, ivindu-se somnul, că alunițele le face Mudnezeu.

VOCABULARUL

Generaţia energică este în vîrstă de trei şi patru ani împliniţi. Imperiul oţelului, al zborului şi al iuţelii s-a manifestat. Ieri, fetiţa, — îngerul şi consolarea Tătuţului, mîndria şi răzbunarea Măicuţii, — i-a înspăimîntat. Cuvintele ei, limitate la portocale, ciocolată, păpuşi, iepuri, pui şi diminutive, s-au îmbogăţit cu unul. N-aş putea reproduce cuvîntul înfiorător pe care copila noastră l-a rostit cu entuziasm. Am văzut-o dîndu-se jos, tîrîş, de pe scaun, ridicîndu-se agresiv pe vîrful pantofilor, aruncîndu-şi degetul arătător înnainte, ca un dinte de furcă, şi înjurînd ca un bivolar.

— Ce făcuşi, puică? i-am zis. Mi se pare că n-am auzit bine, Mi se pare că mă înşel. Unde ai găsit vorbele, pe care mi se pare că nu le-ai zis?. . .

— Ai auzit bine, Tătuţule, nu te-ai înşelat. I-auzi. . .

Şi îngerul meu a repetat ignobila înjurătură, silabisind cu o acurateţă exemplară.

— Ei bine, eu tot n-am auzit. Vezi pe fratele tău, mai mic cu un an? E mai cuminte. El niciodată nu va repeta prostiile auzite pe stradă, de la birjarii supăraţi. Limba lui nu se va spurca, sînt sigur, niciodată. Pe dumneata, domnişoară, te rog lasă-ţi păpuşa, şi treci la colţ, ca să te pocăieşti şi să te întrebi dacă e bine ce ai făcut. . .

Încă nu am isprăvit de aşezat în conştiinţa copilei vinovate sentinţa mea grea şi lapidară, de un stil reţinut însă dur, că băiatul meu, al doilea înger, a doua mîndrie, a doua consolare, a venit la mine cu pumnul întins şi, revoltat, m-a interpelat de două ori mai urît, m-a înfruntat cu o groaznică ofensă şi, lăsîndu-mă mut, mi-a făcut şi cu degetul întins ca un pistol. El a spălat onoarea surioarei. S-a dus în colţul unde ofta fetiţa, a întors-o de la părete şi, holbat ca o bufniţă, ne-a ocărît peltic. El nu poate rosti pe *ri* şi pe *ci* şi întortochează silabele pe englezeşte. Întinde mîinile lui groase, cu gropiţe în coate, şi face ca un orator.

Generaţia s-a asociat şi ne declară război.

— Ce ne facem? întreabă Mama, muşcîndu-şi buzele, posomorîtă. Toate ca toate, dar o să ne facă de rîs dacă nu le tragem o bătaie. Mîine avem la masă familia Tartarin, catolică, severă şi ascetică. Înţelegi ce o să se întîmple cînd i-o veni domnişoarei ideea să-l bage pe şeful familiei în cine ştie ce vocabular.

— Într-adevăr, scumpă tovarăşă a vieţii mele, problema e din cele mai demne de examinat. Două, trei asemenea scăpări din vedere, şi putem să ne mutăm din acest cartier, populat numai de locatari morali şi de mari proprietari. Ai văzut, Miss Fowler, care înţelege îndeajuns româneşte, a rămas extrem de afectată şi ne-a făcut atenţi că fetele lordului Asquith nu înjură ca hamalii şi au o ţinută riguroasă. Eu îţi propui să luăm fiecare, deosebit, pe cîte unul. Tu ia băiatul, şi eu iau fetiţa, — şi să-i judecăm în particular.

Intenţia păru potrivită, şi soţii se despărţiră. Tătuţu a trecut cu fetiţa în biurou, lăsînd-o să meargă înnainte, cu capul plecat şi cu păpuşa subsuoară. Măicuţa porni în dormitor, împingînd din spate pe băiat, care ţinea ursul de labă. Uşile fură bine închise, ca să nu transpire nimic şi pentru ca lecţia să fie administrată între patru ochi. Trecuseră zece minute misterioase, cînd

ușa se dete de părete între cele două odăi, și guvernanta apăru cu un geamantan în mînă. Tătuțu umbla în patru picioare, cu fetița călare în spinare, iar Măicuța se gîdîla, pe canapea, cu băiatul, care leșina de rîs.

— Vă rog, doamnă, să-mi dați imediat socoteala, cerù imperios, cu gingiile strînse, bătrîna domnișoară, care, încălțată cu ghete cu elastic lustruite perfect, era posesoarea cîte unui nod pintenog la fiecare picior și a unei substanțe etice superioare. Nu mai am ce căuta în această casă. . .

— N-ai să mai spui așa niciodată, nu este așa? amenința afectat Tătuțu.

— N-am să mai spui niciodată, răspundea fetița.

— N-ai să mai spui așa deloc, zicea Măicuța.

Și băiatul răspundea, dînd din sprîncene:

— Dălot!. . .

— Miss Fowler, zise Tătuțu, stilul și sintaxa dumneavoastră sufletească au motive să fie satisfăcute. Mai stați măcar pînă la primăvară, cînd înflorește ghiocelul și liliacul capătă tonurile violetului albastru.

Lirismul aproape nordic al Tătuțului a învins, și Miss Fowler a rămas.

— Știți, domnișoară, zise Tătuțu, mai închidem un ochi, mai ne astupăm o ureche. Nu știu cum o veni pe englezește, dar la noi, fără vorba ceea, pe care ați auzit-o, viața devine amară și contractul social imposibil.

NU ESTE VOIE

Mițu și Baruțu au căpătat de la Tătana o masă mică și două scaune mici, de bambù. Dimineața, la prînz și seara, ei se așează, ca doi consumatori care plătesc, cu șervetele cu șireturi legate la bărbie. Mițu e mare și Baruțu e mic: Mițu are patru ani și fratele ei are trei. « Mînca-l-ar mama! », zice Mițu, cînd Baruțu pierde, între farfurie și gura prea devreme deschisă, trei sferturi din lopata furculiții.

Privirea lui se umflă de ciudă, uimită de chibzuința mîncărilor de-a fugi din tacîmuri și de-a sări din farfurii. Întîi, ele nu vor să vie în lingura și furculița lui. Supa stă în blid și pe urmă îi scapă pe piept. Dacă ar avea el un alt lucru, o cană sau un robinet, ca să ia din farfurie și să umple lingura cu vîrf. . .

— Cu mîna dreaptă! strigă Măicuța, de la masa ei. Nu ți-am spus să nu mai ții furculița cu stînga?

Lui parcă i-ar veni mai bine cu mîna cu care nu e voie să se slujească, și pînă să ia o dată, muncește din tot sufletul și dă uneori și din picior. Ceva se vede clar că-l stînjenește în mintea lui, zbîrcită a nepricepere, deasupra nasului gros, cu pielea de la frunte: pentru ce atîtea piedici în calea poftei de mîncare? Fața de masă, care nu trebuie murdărită, șervet alb, farfurii, căni, pahare, și pe deasupra atîtor piedici, și lingurița, și lingura, și furculița, ca să se lungească aștep-

tarea gurii lui, deschisă, dinaintea bucatelor, ca un plisc de pui de vrăbioi. Baruțu ar prefera sau să ducă de-a dreptul la gură mîncările cu mîna, sau să-și bage gura în ele și să se sature mai iute.

Odată a făcut așa: a luat castronul cu compot, l-a băut, l-a mîncat, l-a lins de jurîmprejur și a fost bun. El ar admite numai castronul. Dar nici nu vă închipuiți ce s-a întîmplat atunci. Baruțu a fost făcut « porc », « mitocan », « scîrbos » și « leneș ». Cuvîntul porc nu l-a rănit prea mult. Sînt în curte cîțiva porci, cu care el se joacă voios pînă-n troacă, încalecă pe ei, intră cu pantofii în mămăliga lor și se pomenește călare înnăuntru cocinii, fără să simtă altceva decît foarte multă bucurie. Dar l-au jignit zbierătele familiei și tonul de insultă pe care îl luau cuvintele blajine. Poate că mai există un fel de porc, pe care Baruțu nu-l cunoaște și care mănîncă toată ziua compoturi cu castronul: el ar vrea să fie porcul ăla.

Mîncarea ar fi gustoasă dacă nu ar fi atîtea reguli răcnite la fiece mișcare, și ar fi acceptabilă viața, în genere, de dimineața pînă seara. Nimic nu e voie. Nu e voie să freci păreţii odăilor cu vîrful unui creion roșu sau albastru. Nu e voie să zgîrii ușile cu grebla. Nu e voie să cari pămînt cu gălețile și să faci cozonaci cu apă în mijlocul odăii. Nu e voie să dai cu pietre în lampă. Nu e voie să tai canapeaua. Nu e voie să rupi cărțile și să verși cerneala din călimările lui Tătuțu. Nu e voie să te pudrezi cu « Houbigant » și să te faci roșu pe faţă, după ce te-ai făcut negru la bucătărie și te-ai tăvălit în funingini. Nu e voie să suni la clopoțel toată ziua. Și nu e voie măcar să te culci nespălat și să dormi cu botul tău plin de noroi în puful alb, brodat la colț cu un gîndac și cu o floare de mușețel. Dar Baruțu e revoltat și de altceva. De vreme ce-l spală seara la culcare, se întreabă la ce mai folosește spălarea de dimineața, cînd el e curat? Și știți cîte neplăceri se strîng într-un spălat. Apă caldă, apă rece. Săpun mult. Curățatul urechilor cu pămătufuri de vată. Suflatul nasului: o dată, de două ori, de trei ori și: « Mai suflă o dată, că tot a mai rămas ceva » — întotdeauna.

Baruțu dorește o viață ilegală, prin curte, pe cîmp, la rațe, la găini, la cîini, la pisici, fără trei, patru schimburi de primeneli pe zi, fără ochiul, ca un scai, al Măicuții, lipit de urmele lui. Să intre subt pat și să stea acolo, pînă i-o veni să se urce pe dulap; să intre pe subt lemne; să se joace cu ciocanul și cuțitul, să stea pe burtă în găinaț, să calce în mocirlă pînă la ciorapi și apoi să intre în praf. De cînd e, el nu a putut încă niciodată să iasă la drum și să treacă de-a fuga pe dinainte, în momentul cînd trece un cal sau un automobil. El nu se poate plimba decît însoțit, frînat în toate voințele lui: să umble încet, să stea cînd pornește, să se miște cînd s-a oprit, sîcîit de toată societatea civilizată.

Noroc că nu se cunoaște cu nimeni din marea lui generație și că nu l-am lăsat să se grupeze. Într-alt fel, nevastă, el ar scoate un ziar și ne-ar da la cap.

HOȚUL

În cutia cu pălării vechi, sta un urs, de catifea. Dacă nu era galben ca floarea-soarelui, el ar fi fost fioros, și podul întreg ar fi tremurat de frica lui. Aveam în pod doi berbeci năpîrliți, trei vaci fără picioare și un armăsar, care sta în pod fiindcă era de lemn și vopsit cu pensula verde. Dar ursul era galben, și culoarea asta micșorează seriozitatea lucrurilor, nu sperie pe nimeni și au luat-o florile pentru ele. Și mai avea ursul doi ochi de sticlă, care se uitau drept în tavan. Domnișoara cusătoreasă, îmbrăcînd ursul din șase petice croite frumos, cred că s-a înșelat cînd a trebuit să-i puie și ochii, greșind cutia ochilor de urs și luînd, dintr-altă cutie, doi ochi de porumbiel. Un urs se cere încruntat: ursul nostru din pod se uita cu bunătate.

Ursul stătuse jos, în casă, doi ani întregi, și ajunsese atît de stricător, încît am fost nevoit să-l pui deoparte, în singurătate, și el s-a trezit în cutia de pălării, numai după ce încercasem zadarnic fel de fel de mijloace de îndreptare. Croind ursul din fața unei scurteici, moștenită de la o cucoană bunică, croitoreasa nu se gîndise că, fără să vrea, îi dă, prin potrivirea mădularelor, niște năravuri pe care nici scurteica, nici catifeaua nu le avuseseră în timpul lor. Tatăl urșilor, care umblă nevăzut prin lume și îngrijește în munți de copiii lui, săpîndu-le peșteri, răsturnînd iarna cîte un pietroi pe bîrloage, spălîndu-i în somn, pieptănîndu-i și tăindu-le unghiile cu un fierăstrău de argint, face ce face și trece și pe la urșii de pîslă, pentru copii, și le dă cîte un crîmpei de nărav.

Ursul nostru se nărăvise să fure, și nu fura altceva decît bomboane, ciocolată, dulceață, fructe și rahat. Cînd Tătuțu aducea o cutie cu lucruri dulci, ursul mirosea și golea numaidecît cutia, fără să-l vadă nimeni.

— Cine a mîncat ciocolata?

— U'su, răspundea băiatul, ridicînd din umeri. Nu mai e.

— Dar cutia cu bomboane englezești?

— U'su, răspundeau fata și băiatul.

Îl văzuseră amîndoi. L-au prins de cîteva ori cu cutiile în brațe, fugind subt canapea. L-au și bătut. Odată i-au rupt o ureche de bumbac. Doi ani de zile ursul a mîncat toată dulceața de zmeură și de chitră, caisele verzi, nucile, șerbetul. Însă el nu mînca tot borcanul, lua cîte puțin, ca să nu se cunoască, scotea cîte un pumn de bomboane, cîteva bucăți, și le mînca pe toate cu încetul.

Așa s-a făcut că am trimis hoțul în pod, ca să-l pedepsim și să cruțăm dulcețurile copiilor. Însă el fură și acum. Vine din pod. Noi nu l-am întîlnit niciodată pe scară, se ferește de noi, însă copiii l-au văzut de mai multe ori cum vine, cum deschide dulapul, cum desface borcanele și cutiile, cum le golește și cum fuge îndărăt. De copii, ursul nu vrea să se ferească. Strămutarea lui în pod a fost cu atît mai bine venită cu cît învățase de la urs să mănînce zahăr, și mielul cu părul creț. Și de la miel a învățat și mingea să pape dulceață furată, cofeturi, cozonac și prăjituri. Ba mi se pare că ursul niciodată nu a mîncat ce mănîncă acum toate mingile, care înconjoară borcanele și cutiile și sug din ele tot.

Tătuțu nu bate ursul, nici mielul, nici mingile, pentru că el știe că trebuie să crească, și lasă dulapurile descuiate, cutiile cu capacul nițel ridicat, borcanele cu țipla nelegată, pentru că mingile nu au degete ca să dezlege sfoara și să descuie dulapul. Totuș, într-o zi, Tătuțu o să se puie la pîndă, chiar în dulap. Cînd ursul și mielul vor veni cu lingurița în lăbuță ca să se înfrupte, o să-l găsească pe Tătuțu între borcane. Și atunci, nu știu care din trei va fugi mai repede, speriat: mielul, ursul ori Tătuțul.

LA COLȚ

Ți-am făgăduit albumul în culori al cîmpului și al munților și trebuie să amînăm, ca să te pui la colț. Apucat de un avînt nepermis, ai tras de marginea mesei și ai răsturnat castronul cu supă bătută cu ouă. Uite ce s-a ales!

Tătuțu își pusese haine noi, și pare acum că a ieșit dintr-un butoi de brînză cu zer. Capotul de mătase i s-a lipit Măicuții de burtă, și pantofii ei palizi, puși ca să-i facă poftă de mîncare Tătuțului, cînd îi ies înnainte la ușă, cu poalele scurte pe genunchi, s-au opărit.

Tîlharule! nu te uita prea mult pe subt sprîncene cu ochii tăi frumoși la mine. Uită-te-n jos, cocoșează-te puțin, că-ți șade bine, gros cum ești, și, repede! du-te la colț. Te rog, nu-ți alege colțul care-ți place ție, de lîngă dulapul cu dulceață, ca să arăți cu deștiul, după ce ne vom împăca, borcanul de sticlă cu fragi. Nici nu ne mai împăcăm noi amîndoi. Du-te-n colțul de dincolo și stai așa, cu nasul bosumflat, între două uși. Ai să rămîi acolo o lună de zile, nedormit, nemîncat, nespălat, să moțăi de-a-n picioarele și să te vaieți că s-a « fucat buba la tăciol ». Pormă te voi mută în baie, să stai și acolo o lună de zile într-un colț: or să vie păianjenii la tine, ticălosule, și n-am să te apăr. Pormă de tot te mut în pivniță. Acolo să vezi ce are să ți se întîmple! Să te înveți să mai verși castronul cu supă.

Dintr-o cărămidă o să iasă Baba Chioara cu mătura cu funingini și o să se strîmbe și o să scoată limba la tine. Dintr-alte cărămizi o să vie dihòrul puturos și o să facă « fff » ca un gîscan. Şi mai vine crocodilul cu botul ca foarfeca. Şi mai vine elefantul cu două bastoane-n gură. Şi mai vine şi popa. Atunci să te vedem ce-ai să faci dumneata, cînd te-o întreba toată lumea asta:

— De ce-ai răsturnat castronul cu supă?

Auzi tu? să verși, tu, supa de pui, bătută cu gălbenuşuri de ouă! Unde s-a mai pomenit? Îmi vine să mor de ruşine. Auzi tu? nimeni nu a mai vărsat niciodată castronul cu supă. Trebuia să mă nasc eu pe lume ca să văz acest fenomen! A! te sperie cuvîntul « fenomen », tîlharule! Cum o să mai ies eu cu tine la cîmp? O să te arate și ciocile și o să spuie în auzul meu, fără să îndrăznesc să răspund, că tu eşti ăla care ai stricat pantalonii de *covercoat* ai Tătuțului și fusta de *soie lavable* a Măicuţii. O să pot eu auzì ticăloșiile tale fără să intru în pămînt? Întoarce capul şi nu-ţi mai arunca ochii pe furiş la mine, că nu te iert. Nu pot să te iert şi nu trebuie să te iert, că, dacă te voi ierta acum, cînd te vei face mare, ajungi hoţ de cai.

— Bravo! zise Măicuţa. Așa lecție, mai înțeleg.

A început să-ţi tremure niţel bărbia! Ţi se mișcă pe dinăuntru buza de jos! Vrei să plîngi! Nu te-ai gîndit ce-o să urmeze după răsturnarea castronului! Credeai că o faptă atît de cumplită este scutită de consecinţe. A! te înfricoșează cuvîntul « consecințe »? Ţi-am spus: stăi la colț.

Du-te, fetiţa Tatii, și şterge-l pe tîlhar la ochi și spune-i să nu mai plîngă degeaba: e prea tîrziu. Uite, ţine batista mea: supa nu mi-a intrat în buzunarul de sus. Suflă-i și năsucul borcănat. Mai suflă-i-l o dată. Așa. A zis ceva? Ce-a zis? A! vrei tu să-l iert? Crezi tu că pot să-l iert? A! și tu, Măicuță, zici, va să zică, să-l iert. Păi, o să vrea și Grivei să-l iert. Stați. Nu vă grăbiți. Să mă gîndesc puțin. Ce-o să zic eu cînd ne-or arăta pe stradă oamenii cu mîna? Vreau să cuget: este vreo scăpare, sau nu este nici una? Nu știu ce să fac. Desigur că a aflat și primarul. Vreți cu orice preț să-l iert? Bine, bine, pe răspunderea voastră. Nu zic însă că-l iert, îl las numai să-mi pupe mîna: e tot ce pot să fac. . . Hai, ieși din colţ, vino-ncoace și spune că nu mai faci. Așa. Pupă ici. Bine. Pune-l acum pe scaunul lui. Dă-i îndărăt tacîmurile mici și șervetul lui: era să le dau mîine olteanului cu cărbuni; nu i le mai dau. Du-te în pivniță și spune să-și vadă de treabă Baba Chioara și să se ducă la plimbare dihòrul. Să nu mai iasă crocodilul. Să stea acasă la el elefantul, — și popa.

Ce mai avem de mîncat? Am ajuns fără supă la friptură.

După prînz, o să ducem pantalonii și fusta la spălătorie.

. . .Și, cum vream să vă spui, cămila de postav a ieșit într-o zi din cufărul cu boarfe și s-a dus, mormăind, la geamantan, ca să mănînce dulceață de catifea. Dar mai bine vă povestesc după iaurt. . .

VIOARA SFÎNTULUI VASILE

La conacul nostru se adăpostea, copiii mei, un bătrîn care se ivise de peste Dunăre, la moșie, pe cînd barba îi era neagră și brațele tari. Ceruse de lucru și i se dete în pază turma de vite. Sfîntul Vasile, cum își zicea singur și cum îl recunoscură oamenii plugului și ai cîmpiei, nu era un văcar obișnuit, căci n-a stat prea multă vreme în sarcina lui de la început, boierul avînd nevoie de mîinile lui destoinice pentru lucru mai darnic. Sfîntul Vasile știa o mulțime de meșteșuguri. Pipăite de el, vacile deteră de o sută de ori lapte mai mult, prisaca umplù buți de miere, livezile scoaseră poame de se cărau cu căruțele, mere dulci și neviermănoase. Începură să se îndoiască numărul vițeilor și gloata porcilor botoși, mărunți ca niște șobolani, cu chica ridicată și rîtul vîrît în ugerii scroafelor plini. Dimpotrivă, omizile se stîrpiră din toți pomii de jurîmprejur, pieriră ploșnițele, muștele și gîndacii. Cît privește nevăstuicile și șerpii blînzi, ai staulelor, aceste lighioane singuratece se țineau după el, adăpate cu laptele pe care li-l păstra Sfîntul Vasile în ciubere.

Lucrul cel mai ciudat fusese că, de la venirea lui în părțile locului, găinile se puseseră pe ouat necontenit, nebunește: ziua și oul, de-a lungul anului întreg. Dar florile! Felurile de flori, răsărite pe toate pămînturile și potecile, veneau parcă la o binecuvîntare, din toate părțile lumii, cele

din țările fierbinți alături cu cele din țările răcoroase, buruienile cu mirodenii și leacuri — spirtoase, uleioase și cu mîzga acrișoară. Mătrăgune cu foaia de sticlă și țeline cu mìros de ienuperi, coacăze amare, àgreșe plumburii, măceși cu hapuri de friguri în gămăliile lor. Nu se mai cunoscu boală nici la oameni, nici la dobitoace după venirea Sfîntului Vasile.

El mai știa să cheme vultùrii, fluierînd în senin, cu înțeles, și dîndu-le, împotriva deprinderii lor de-a se hrăni cu sînge, spice din mînă, pe care, sihaștrii aerului iute, le mîncau. Știa să urzească scoarțe și să coasă păinjenișuri de arnici pe păinjenișuri de borangic, și mai știa să facă pantofi cu tocul sprinten și cu papucul încărcat de cusături, pentru fetele frumoase de la horă. Dar ce știa el mai afurisit decît toate era să-și mîne arcușul pe vioară. Din neamul lui cel depărtat și neștiut, el sosise în traistă cu o lipìe și cu o vioară, și intrarea lui pe Argeș s-a făcut la cîntecul ei, în graiul căreia, cînd sfințit și cînd blestemat, se înfășurau suspinele suferinței cu văpăile unei dogori neînchipuite. Înmuind inimile și plecînd capetele ascultătoare, Sfîntul Vasile a trecut din sat în sat pînă-n livezile noastre, păscute de tauri cu clopote de aramă la grumaz. Și i-au ascultat și taurii vioara, ridicînd coarnele peste zare și încremenind, înjunghiați ca de dragoste sau de rugăciune, cu ochii în scăpărarea cerului albastră.

Duminica, Sfîntul Vasile făcea lăute, flaute și fluiere și cobze pentru copiii din sat, care, înconjurîndu-l cu oile, cu gîștele și curcanii lor, învățau de la el cum să-și puie degetele pe țevile cîntărețe și să și le schimbe ca să facă din tăcere, suflîndu-le vînt, plînsete și doine. Dacă se înmulțiră roadele cîmpiilor și grădinilor de printre ele, se înmulțiră și cîntecele, și toată țara dimprejurul conacului și al moșiei cînta ca o ciocîrlie, îmbunînd oamenii,

înviorînd vocile și înlesnind belșugul vieții întregi, care se desfăta la cîntec.

Așa că toată lumea îi era datoare cîte ceva Sfîntului Vasile, cînd îmbătrînise, tot singuratec și tot liniștit. Împlinind o sută și treizeci și cinci de ani, Sfîntul Vasile nu mai făcu nimic decît să cutreiere pășunile și verdeața, îmbrăcat în odăjdii de fir, pe care nimeni nu i le știuse pînă atunci. El purta mînicere de argint strînse la încheietura mîinii, o poală de aur care-i curgea de la umeri pînă la pămînt și o căciulă de cleștar. Îl cunoșteau cirezile, care întindeau mugete în urma lui, îl cunoșteau ciobanii, care cîntau acum, printre oi și capre, cu uneltele lui, îl cunoșteau și pădurile, care își apropiau ramurile și trunchiurile ca să se frece de trecerea lui prin ele. Și peste tot unde punea piciorul, parcă ar fi pus un sac găurit, din care rămîneau pe loc mușuroaie de mușețel, ca niște pumni de aur. Se adăpau cu Sfîntul Vasile ierburile prin garoafe mici și gîzele, ca de o rouă. De bucurie, cădeau pe fir, ca niște raze, păianjeni groși, cu spinarea păroasă, și-l așteptau să vie, descurcat din mărăcinii care-l opreau să-l dezmierde. Stoluri de pasări mărunte, cu gușa ca gălbenușul și cu vopseli cărămizii dedesubtul ochilor, își deschideau și închideau àripile în cărarea lui, clipind din zboruri repezi, neașteptate. Veverițele, care fug la apropierea omului, întîmpinau pe Sfîntul Vasile și-l ciuguleau de cureaua încălțămintei. Ce să vă mai spui? Totul apucase năravuri noi și nu se mai știa nimic din vechile timpuri grele. Iar în casa noastră a intrat un cîrd de copii, fete și băieți, cîte doi, trei pe an, gemeni și semeți, de ni se umplu curtea de surori și frați, care toți au cîntat pe viorile Sfîntului Vasile.

Totul merse așa pînă-n noaptea chiar de Sfîntul Vasile, care mijește către ziua Anului Nou. Se iscară în timpul nopții cîteva vînturi care bătură tărîmul ca niște maiuri de fier purtate din ceruri în pămînt. Și vînturile, al căror hohot de prăpastii mugitoare învăluia satele noastre, veniră cu răsturnări de zăpezi, cu o ninsoare mare cît foile de lipan, cu șuiere de bice cît lumea și cu trîmbițări de apòi. Sfîntul Vasile dete jos din cui scripca, o puse pe umăr, sprijinită dedesubtul urechii, și se întrecu, strivindu-i strunele de subt arcuș, cu vifornița, cu vijelia și cu prăpastia biruitoare. Vînturile se răzvrătiră, iureșul furtunilor de zăpadă îl ocoli ca să-l doboare, diavolia fermecată a vremii îi stete cîtva împotrivă, pînă ce Sfîntul Vasile răzbi cu vioara lui tunetul și năprazna și ieșì, încovoiat pe vioară, la drumul mare, șerpuindu-se după cîntec, pitindu-se, ridicîndu-se, întinzîndu-se curmeziș, dîndu-se înnapoi pe spate, pe cînd barba lui flutura ca steagurile albe. Vînturile fură prinse în cîntecul lui, jucară după vioară, în valuri, ca niște femei din vechime, înveștmîntate în mantale de nea, cu chiciură pe margini, și Sfîntul Vasile, stăpînindu-le, ieșì cu vînturile, cu ninsorile, cu negurile și cu luminișurile în mijlocul lor din sat, trecu rîul cu ele, ascultătoare și dănțuind, pe lîngă biserică, trecu pe lîngă moară și se duse în horă de cîntec pînă nu se mai văzu.

Și dus a fost, copiii mei...

ÎNTR-O NOAPTE DE FLORII

Tot așa era odată, către Paște, în copilăria mea. Viscolul a început să se arunce peste satul nostru, tot așa, din senin. Firele salciei negre se făcuseră verzi și se desfăceau mugurii la vișini, amăgiți de cîteva zile, deodată calde și mari. Dezgropaserăm trandafirii, după sfatul albinelor, ieșite grămadă din buduroaie. N-au obiceiul lucrurile să mintă, — pe cîmp, și în grădină, — și se îndeamnă unele pe altele să iasă de unde au stat o iarnă ascunse. Un fluture galben azi, un fluture mîine, cărămiziu, omida născută mare dintr-odată, capătul ierbii se trezește și, lepădate de scutece și de bîrloage, vietățile cu àripi, rădăcini și picioare, se văd ieșind cîte una. Nici musca murdară nu e rău venită în cele dintîi zile de lumină, cînd ramurile și vrăbiile își dau bună dimineața, după o noapte amorțită de cîteva luni.

Oamenii — la fel. Dezlipesc fîșia de hîrtie din crăpătura ciurciuvelei și dau ferestrele de părete. Noi încă nu dezgropasem, anul acela din copilărie, via, dar apucasem să sculăm din mușuroaie trandafirii, care simțiseră încă din pămînt că se pregăteau livezile de vară. Ridicate din adormire, crăcile de nuiele dădeau din fiecare ochi cîte o ivire nouă, încolțită ca un sfîrc de lînă roșcat. Am făcut focul datinei din frunzele adunate cu grebla și am sărit fiecare de două ori cruciș peste el. După focul de la Mucenici, timpul rău nu mai

cutează să se întoarcă, și tot ce poate fi urît în primăvara începută e ploaia, ploaia caldă, care îndeamnă și mai mult buruienile să crească.

Iarna noastră nu mai avea sfîrșit și se înnoiseră într-o iarnă douăzeci de ierni. Se ducea o pătură de zăpadă și se așternea fără multă întîrziere alta. În răgazurile frigului se juca soarele cu satul, puindu-și în toate geamurile ochii și uitîndu-se pe urdinișele de la stupi. Am numărat chiar douăzeci de ierni, iar a douăzeci și doua le-a întrecut, în ajunul Floriilor, pe toate. Vîntul a durat nu știu cîte zile, și zgomotul lui de tocilă s-a frecat de casa noastră zi și noapte, valurile lui ne-au bătut de-a valma cu ninsoarea, ne-au dezvelit odăile, ne-au descoperit pătulele, bordeiele și grajdul. Stuful ridicat snòpi era trîntit pe pămînt și risipit mormane de surcele.

Rămăsesem cu soru-mea, fără mamă, de Bunavestire. Ne murise tata cu un an înnainte, și, după el, ea, la un an împlinit, și amîndouă fetele, de opt și de șase ani, am fost luate din sat și duse în satul mătușii, în casa ei, între copiii ei. De ce murise mama, care era tînără, care cînta frumos și cosea tot atît de frumos, n-aș putea ști să spui, dar murise tot de boala tatei, care tot de Bunavestire închisese ochii. Cum se zicea la noi, s-a înnegrit. Și-a dat sfîrșitul cu o lumînare aprinsă în mînă, tot ca pe la noi. Te vede o vecină că nu mai ai de trăit, și pînă vine popa, dacă vrea să vie în toiul nopții, fie că vrei să mori, fie că nu ai vroi, îți aprinde lumînarea și-ți pune cotorul ei în palmă. Înțelegi că nu mai ai de trăit și că trebuie să mori, și mori. Nu este prea greu să mori, cînd ai știut cum se face de moarte: te supui.

Mai tîrziu, am aflat la oraș cam de ce ar fi murit mama la douăzeci și șapte de ani, inimoasă, subțire ca o fată mare, oacheșă și cu ochii albaștri. Mîncasem pește, și peștele care se vinde la țară, pentru

« proşti », e stricat. Mîncase peşte şi tata. Oamenii se deprinseseră cu legea asta, şi parcă ar fi fost poruncă de Sus să mănînce peşte ca să moară, altă boală neputîndu-se arăta aşa de iute cu o moarte de a doua zi.

În vederea Floriilor, cînd la noi în Moldova se fac în toate casele cozonaci, mătuşa mea se îngrijise, de la tîrg, de douăsprezece pungi de făină şi o căpăţînă de zahăr, pe care le-a pus într-o papură pe marginea de deasupra vetrei, de unde da, în fund, cuptorul, şi la dreapta şi stînga — sobele din amîndouă odăile, la mijloc cu tindă. Oameni nevoiaşi, cu toată îndestularea măsurată a casei, unchiul şi mătuşa se munciseră tot postul, şi încă vreo cîteva săptămîni pînă-n post, să strîngă bani pentru făină şi zahăr. Ouăle ni le făceau găinile noastre, care aveau grija creştinească să înceapă la timp, ca să fie în Sfînta Noapte roşite gata şi încondeiate.

La încondeierea ouălor tot mama fusese cea mai dibace: îi aduceau din sat femeile coşuri pline, ca să le facă frumoase, şi ea, cu un condei al ei, înmănunchiat din fire de păr de porc, şi cu cerneluri pregătite cu ştiinţele ei, din buruieni şi rădăcini, le da înnapoi, cum era tocmeala, înjumătăţite, îmbrăcate cu tot felul de chipuri născocite, ou după ou, şi toată lumea cunoştea ouăle Ilenei.

Despre unt, el era făcut tot în bătătură, din laptele vacilor noastre. Aveam făină de păpuşoi, dar făina de grîu trebuia cumpărată din tîrg, pe bani. Trîmbele de cînepă şi de in, făcute suluri şi adunate în dulap, cu toate că erau multe şi mătuşa se căznea cu ele toată iarna să le dea la război, şi la lumina zilei, şi noaptea cu lampa, n-aveau în anul acela preţ. Au trebuit strînşi de unde s-a putut banii scumpi, de făină şi zahăr.

Era, va să zică, în seara de ajun de Florii, şi cutreiera un viscol care a ucis înmugurirea.

Mătuşa trebuia să se scoale de cu noapte şi să frămînte coca. Copiii au fost scăldaţi în albie în tindă, cîteşişase.

Un ţipăt se auzi din zloată, la uşe. Unchiul a deschis să vadă ce-i, şi în dreptul luminii văzù în zdrenţe, tremurînd de frig, mai mult goală decît îmbrăcată, o femeie. A băgat-o în casă, i-a fost milă de sufletul ăsta de femeie prigonită de crivăţ şi biciuită-n spinarea despuiată. Îndată, femeia s-a pitit lîngă vatră, şi, trecîndu-i dîrdîiala, mătuşa i-a dat o haină de-a ei, i-a dat să mănînce. Femeia povestea că o bate bărbatul în toate zilele: în Sîmbăta Floriilor a şi aruncat-o în vifor, întorcînd cheia în broască după ce a dat-o afară. La cald, adormì, strînsă la vatră; se rugase să fie lăsată să-şi petreacă noaptea la noi.

Mătuşă-mea se spălase şi ea pe cap şi, lăsînd albia cu lături în tindă, s-a dus să se culce între fete. Unchiul, în odaia de alături, dormea cu băieţii. Patul se întindea ca în arhondaric, la mînăstire, cît păretele cuptorului, şi lat că puteam dormi curmeziş, iar în ungherul cel mai moleşitor sta culcat pe spinare cotoiul, cel mai fericit motan din Horodniceni.

Trecuse o parte din noapte şi s-a simţit că vine un frig de afară. Ieşind unchiul în tindă, a găsit, dată de vînt în toate părţile, uşa deschisă, de cu seară încuiată. Un troian de zăpadă trecuse pragul în mijlocul tindei. A sculat mătuşa. Femeia adăpostită în casă pierise. Făcură mai mare flacăra lămpii aţipite. Împrejurul albiei podina era plină de făină, şi pungile goale şi mototolite în care fusese păstrată erau împrăştiate prin tindă, şi lăturile mătuşii, groase de făină, fuseseră frămîntate cu stafide. În mijlocul albiei se topea încet căpăţîna de zahăr, şi toată tinda era un ciob de ouă sfărîmate. Clanţa uşii, pe unde plecase femeia găzduită, era mînjită de aluat.

— Să mai laşi în casă oameni necunoscuţi! zise unchiul, care se puse să curețe podina de coji şi de făină călcată de picioare ude.

— Rămaseră de Paşti copiii fără cozonaci, suspina mătuşa, care ştia că nu mai avea cu ce să cumpere din tîrg.

Supărarea fu mare de Duminica de Florii şi nu se potoli pînă pe la toaca vecerniei, cînd satul a mai aflat ceva. La o jumătate de poştă de sat era o moară de apă, care măcina toată săptămîna porumb. Moara luase foc de dimineață şi s-a stins după prînz. Întrebarea era cum arsese fără foc.

Înnainte de a închide moara, morarul o cerceta întotdeauna cu băgare de seamă. De ziua Floriilor şi de Săptămîna Mare părea să fie un semn rău. Zvonindu-se că a fost găsit şi un om ars în moară, cu tot viforul, satul, fiind şi duminică, porni într-acolo. S-a dus şi unchiul cu mătuşa.

Era adevărat că se aflase şi un om apucat de flacări în moară. L-au văzut şi s-au uitat la trupul făcut aproape tăciune. Era o femeie. Mătuşa cunoscu şi haina, pe care i-o dăduse la înnoptat femeii ca să se învelească. Arsese pe jumătate şi trebuie să se fi zvîrcolit, că a fost găsită zgîrcită pe o parte, şi trebuie să fi țipat, căci gura i-a rămas căscată. Cine putea să audă un geamăt în urletul vîntului mare?

Mîinile şi brațele goale îi erau acoperite, parcă ar fi tras pînă la coate nişte ciorapi de cocă.

O POVESTE DE-A MAMII

Mi-aduc aminte că eram mică şi aveam acasă douăzeci de oi şi patru capre. Nu ştiu ce neam de oi ar fi putut să fie, că toate fătau cîte doi şi chiar cîte trei miei, şi aveam în tot anul cincizeci, cu iezii caprelor cu tot. Abia veniți pe lume, ei se întorceau în loc, pe nişte picioare lungi, subțiri şi şovăitoare, şi se şi duceau să sugă, de parcă i-ar fi învățat cineva. A treia zi, mieii începeau să se joace, pe cînd iezii erau gata de joacă de cum se năşteau, ca şi cum şi pînă atunci umblaseră în două picioare şi veneau de la hora iezilor, prinşi unii cu alții de labe, ca de mîini.

Mieii şi iezii erau ai mei, şi turma mea ţinea pînă pe la Paşti, cînd se împuţina cu cîte unul. Îmi spunea mama că unul se duce la Iisus, că altul o ia către Maica Domnului, şi mă pomeneam că toți au intrat în Rai, — şi credeam că trebuie să fie adevărat, de vreme ce-mi zăream uneori turmele pe cer, înghesuindu-se ca norii de lînă cu zulufi. Unde se duceau şi iezii, nu am aflat, şi-mi închipuiam că diavolii ăştia mici nu s-ar fi simțit bine decît lîngă Diavolul mare, cu care aveau asemănare. Mieii stăteau la mîngîiat şi le bătea inima tare cînd îi îmbrățişam şi-i ţineam lipiţi de inima mea. Dar iezii ţîşneau din braţele mele cît colo, fără cel puţin să cadă, ca mieii, în genunchi. Nu putea nimic să-i facă să se împiedice cumva şi să nu rămîie totdeauna în patru

labe. Şi-mi fugeau din braţe — nu cum se fuge ca să scapi: mai făceau în drum cîte două, trei schimonoseli, fără trebuinţă la fugă şi care le stăteau bine.

— Iar o să-i duci tu la păşune, că sînt ai tăi, Domnico, îmi spunea mama, şi niciodată nu eram mai bucuroasă ca atunci cînd intram în pajişte şi în pădure cu mieii şi iezii mei, care mă cunoşteau.

Dar trebuia să-i cunosc şi eu bine şi să-i deosibesc de mieii şi iezii străini, cu care, pitindu-se unii de alţii printre ferige şi sărind unii peste alţii, ca să se sperie, se adunau turmele mici ale fetelor celorlalte. Ne aşezam împreună şi povesteam, şi turmele se amestecau. Ne întorceam, pe seară,-n sat, cu o singură turmă amestecată, dusă din urmă de opt, nouă fete, mici cum eram şi noi.

Mama le-a pus mieilor şi iezilor noştri cîte un cercel roşu de arnici, care le atîrna de cîte o ureche şi-i lovea şi la nas. Mieii întorceau capul, ca un om cu chică şi care vrea să şi-o dreagă scuturîndu-se din ceafă. Insă iezii găseau cu cale să facă giumbùşuri, dacă ciucurele le gîdîla o nară. Săreau ca pisicile, încolăcindu-se în aer, aruncau din picioarele dinapoi şi o apucau repede la stînga şi, fără să mai stea să se gîndească, numaidecît la dreapta, se uitau îndărăt dacă i-am văzut şi îşi luau îndată ochii de la mine, prefăcîndu-se că s-ar fi uitat într-altă parte.

Dacă aş fi fost mai cuminte, n-aş fi lăsat nici oile, nici caprele să plece la Maica Domnului şi la Dumnezeu şi le-aş fi ţinut lîngă mine. Aş fi avut azi cîteva mii de oi, pe care le-aş fi muls şi tuns şi aş fi străbătut lumea cu turmele mele, din vîrful munţilor pînă la baltă şi mare. Aş fi mers călare, femeie în toată firea, pe măgar, mînat în hăţ bătut cu argint, i-aş fi pus măgarului meu cercei cu clopoţei de aur, care ar fi sunat cum cîntă

greierii, lin, încet, încet, însoţită de ciobăniţele şi de cîinii mei de stînă. Şi chimirul mi-ar fi fost lat şi plin, şi în el ar fi stat şi două pistoale. Căci una era Domnica în ţinutul nostru de haiduci, şi am avut putere să răstorn în trîntă dreaptă patru voinici dintr-o zmunciturǎ.

Dar a venit într-o zi hoţul ăsta, care stă la masă cu noi, care suflă şi ascultă. Nu ştiu ce-a făcut, ce-a dres, că m-a apucat cu ochii de inimă, în locul unde bătea inima mieilor, şi m-am dus, mulţumesc lui Dumnezeu, după el!

Aş fi avut oi şi capre multe, dar nu v-aş fi avut pe voi, mînca-v-ar maica să vă mănînce.

ABECETARUL

Ion D. Marinescu este elev în clasa întîia primară și stă îngîndurat pe un scăunel, speriat de literile abecedarului. E într-a șaptesprezecea zi de școală. În mîna lui minusculă condeiul e mult mai greu ca piatra cu care dă în sus, mult mai complicat ca praștia, ca țurca și coinacul. El poate merge pe bicicletă, însă nu poate să ție condeiul după cum i se cere.

— Mă ustură deștiul, se plînge Marinescu, căruia la școală îi zice ca lui tată-su, om în vîrstă, cu inele, cu ceas la brîu și cu mustăți.

Lui i-ar plăcea mai bine să-i zică și la școală Ionel, ca acasă.

Dar nici acasă vorba Ionel nu mai sună ca pînă în luna lui septemvrie 1927, cînd au intrat în viața lui Programul, Domnul, Școala, Tabla, Catalogul... El simte că de aci nainte totul va merge numai cu program și certificat și că orice om străin o să aibă dreptul să se amestece în sufletul lui, desfătat pînă atunci de mama, care nici ea nu mai seamănă cu ce era, apărînd programul și « abecetarul » cu sălbătecie.

Toată lumea s-a învoit să-i puie în mînă un condei, un băț mic cu penița-n vîrf, să-l tortureze, silindu-l să facă litere după model. Cînd îl ia de jos, el se uită la condei ca la un lucru pe care nu-l poate stăpîni, care poate să ia foc și să-l ardă pe mîini, cine știe? Ar vrea să facă

un cățel sau o pisică și trebuie să facă niște lucruri care se numesc *bî, dî, fî* și *zed*, și să le ție minte pe toate, cum se scriu și cum se rostesc, cu toate că sînt aproape la fel.

Și, nedespărțită de toc, e sticla cu cerneală. De unde a mai ieșit și sticla de cerneală? După cît se vede, această apă neagră nu se mai întrebuințează la altceva nimic decît la scris. Dai drumul tocului în cerneală și-l scoți mînjit, și cu el te mîzgălești pe degete, pe haine, pe nas. Ionel e acoperit de cerneală, parcă ar fi fabricat-o el în albie și în lighean, înnainte de a fi umplut sticla cu ea.

Cerneala nu exista înnainte de septemvrie 1927. Ce caută cerneala în viața lui, ca să i-o îndurereze în fiecare zi? De dimineața pînă seara nu-i vorba decît de cerneală și de alfabet. Și cerneala asta e un element diavolesc; cu cît te ștergi de ea, cu atît se întinde mai departe. O ai întîi pe două degete, pe urmă vine pe cinci, trece pe mîna stîngă, iese pe obraz, o găsești seara, cînd te dezbraci, pe cămașă. Parcă e vie și umblă singură. Într-o zi, cînd a voit să se spele de cerneală, ca să nu-l mai vază maică-sa, se făcuse negru și săpunul și mînjise odaia întreagă și două prosoape și se prelinsese o pată și pe cățel, singura rubedenie adevărată ce-i mai rămînea intactă lui Ionel din toată familia, intrată în abecedar și în program.

În cele din urmă, el a mai învățat o amenințare pe care nu o știuse:

— Ai să rămîi repetent!

Nici nu începuse bine anul, și el se vedea destinat să rămîie repetent, fără să priceapă ce se ascunde dedesubtul acestui cuvînt pronunțat cu disperare. Deocamdată, el își închipuia că o să rămîie cocoșat sau șchiop, și se temea.

Condeiul lui Ionel e vrăjit. Pînă nu-l înmoaie în cerneală, el e ușurel și se învîrtește lesne, ca

o furculiță, și mai lesne. Îndată ce l-a înmuiat, condeiul se schimbă. Se pironește pe caiet și nu se mai mișcă, deși el trebuie dus numai cu cele trei degete cu care te închini. Și trebuie dus în sus, apoi dus în jos, apoi întors de jos în sus și dus învîrtit. Ionel face tot ce poate între scăunelul și masa lui mică de lucru, scoală scăunelul pe două picioare, își opintește genunchii în masă, apasă cu cotul, se încovoaie din umeri, scoate limba, îi vine să strănute. Alaltăieri, nu știu cum s-a sprijinit în toate astea, că au sărit — masa, scăunelul, condeiul, cerneala și abecedarul deodată, — toate, în zece părți, ca dintr-un arc, și Ionel a rămas repetent în mijlocul odăii, pe spate și cu picioarele în sus.

— Leneșule, o să-ți rup urechile, dacă mai faci așa! s-a răstit maică-sa la Ionel. Stai aici lîngă mine și scrie... Fă pe *a*.

— Nu poci... Nu poci deloc, plînge Ionel, răzbit. Mamă... vino să te pup...

— Ia, te rog să fii serios... escrocule! îi răspunde cu cruzime mamă-sa, și Ionel se apleca pe caiet cu niște lacrimi cît strugurii atîrnate de gene. Trebuie să poți!

Ionel ar vrea să facă pe *a*.

— Nu-ți place cartea, ticălosule...

— Ba-mi place, zice Ionel, cu frică și dezgust.

— O să te dau la fierărie, să cari cu spinarea... L-ai făcut pe *a*? Cum se face... *a*?

— *A*?... a... știu!

— Nu știi nimic, ești un prost — un cerc și o coadă.

— Era să spui și eu... zice Ionel.

— Ia spune, atunci, cum se face *bî*?

— *Bî*... *bî*... da... se face... *bî*... stai, că știu: e cu coadă de purcel.

— Desigur că e cu coadă de purcel, dar coada vine la urmă, nu se începe cu coada. Bagă-ți mințile în cap, că mă scoți din răbdări... Tragi o linie de jos în sus, de la stînga la dreapta, și, fără să-i dai drumul, te întorci cu linia sus, de la dreapta la stînga, aluneci în jos, întorci în sus și faci o codiță de purcel... Ai înțeles?

Ionel tace.

— Ai înțeles?

Ionel tace.

— Ai înțeles, ori nu ai înțeles?...

— Mă doare aici, îngînă Ionel, clipind din ochi și ducînd mîna la frunte.

Sfîrșitul e întotdeauna înspăimîntător. Mama nu-l bate pe Ionel, căci vrea să-l facă să înțeleagă de vorbă, însă îl face: « Prostule, dobitocule, puturosule! Cînd eram ca tine, știam zece poezii pe dinafară », și cîte altele, care-l rușinează cumplit pe Ionel, mai ales poeziile, căci el nu a învățat nici una.

Dar e mult mai grav că i se fac bagajele, ca să plece, să plece în lume singur, cu geamantanul tîrîș. O să se facă seară, o să plouă, și el o să se ducă pe drumuri pustii, o să meargă așa, mereu, și o să-l mănînce rațele.

CHEILE

Mițu și Baruțu au mai crescut și încep să comploteze.

În ceasurile scurte dintre păruieli și ghionți, dați și primiți, înțelegîndu-și interesele de generație mai bine, ei își dau seama că au datoria să se organizeze împotriva marilor adversari: Măicuța și Tătuțu, unchiul Sesis și mătușa Tătana. Libertățile lor au văzut din experiență că sînt limitate de reguli și dogme. În ordinea morală nu e voie nimic, iar în ordinea materială totul e încuiat. Afurisiții și tartorii au dus perversiunea pînă la rafinamentul dulapurilor cu broască, blocate cu o fărîmă de metal trecută pe o verigă. Cu toate că, nemișcate și blînde la locul lor, s-ar lăsa de bunăvoie cotrobăite, dulapurile sînt ca și cum nici n-ar fi acolo unde se găsesc, căci stau în buzunarele asupritorilor, unele la Măicuța, altele la Tătuțu.

De la bucătărie pînă la dormitoare, numai dulapuri de toată mărimea și înnălțimea. Nu e odaie fără un dulap cel puțin. Te întrebi de ce mai e nevoie de dulapuri dacă sînt odăi, și ce rost mai au odăile dacă mai ai și dulapuri, chei la odăi și chei la dulapuri. E absurd. Și mania cheilor cu broască merge și mai departe. Chiar în dulapurile încuiate, dacă umbli la ele, dai de saltare încuiate, și în saltare, de cutìi încuiate. Nemaipomenit!

Odată, Baruțu a găsit ușa unui dulap crăpată și a strigat numaidecît pe Mițu. Descoperiseră, în sfîrșit, drumul la tainele mari și au intrat amîndoi în dulapul cu haine. Decepția le-a fost serioasă, trezindu-se amîndoi între pantaloni atîrnați de cîrlige și fuste și dînd și de alte rafturi încuiate. Dulapul mai avea și patru uși, iar la mijloc o grămadă de polițe, pînă sus. Ce rău e să fii mic, și mai ales ce nedreptate! Tot ăia sînt de vină că ești mic: puteau să te facă mare dintr-odată, să nu aștepți să crești, cît le-o place lor, douăzeci de ani. E o înțelegere secretă între părinții din toată lumea. Ei se prefac că se gîlcevesc unii cu alții pentru tot felul de pretexte, dar în fond sînt de perfect acord: copiii trebuie să fie mici și să stea mici o viață întreagă. N-ar vrea și Baruțu să aibă mustăți? De ce n-are mustăți? N-ar vrea și Mițu să puie fustele mamei? De ce nu poate? fiindcă e ținută mică într-adins, să nu poată să se gătească.

Au adus la dulap scaune, s-au suit pe ele și au dat de cutìi încuiate. De cine le încuie ăia, dacă nu de ei? Situația asta trebuie să se sfîrșească. E de netolerat. Te pupă toată ziua cu ipocrizie și ascund de tine tot. Vreau sinceritate și lucru pe față, — ori totul, ori nimic.

Un zgomot de explozie a venit de sus, și un vaiet cu țipete a izbucnit.

— Unde sînt copiii? a întrebat Tătuțu.

— Adineaori erau pe-aci, nu știu unde s-au băgat, a răspuns Măicuța, înspăimîntată.

Au dat fuga din două părți pe scări, și un spectacol dramatic s-a desfășurat dinaintea lor, în dormitor. Dulapul cel mare, cu patru dulapuri, era răsturnat peste Mițu și Baruțu, și a trebuit o jumătate de ceas ca să poată fi scoși de subt dărîmături, din haine, din rufărie și ciorapi. Le căzuseră în spinare, ca o avalanșă de lucruri

îndrăcite, dulapul, și toate cutiile de lemn și carton s-au prăbușit, lovindu-i fiecare cu un colț undeva. O umbrelă îl nimerise ca un cioc de barză pe Baruțu în ceafă, și făcătorul de rele zbiera afirmînd că l-a « omolît ».

A fost prima revoluție adevărată din familie, și răniții, tratați la infirmeria gospodăriei, cu fricțiuni și oblojeli, s-au dezumflat abia după patru zile, cît a durat și așezarea lucrurilor la loc. Numai ridicarea dulapului în picioare a ținut o jumătate de zi, demontat cu șurubelnița și montat bucată cu bucată.

Modest și lingușitor, Baruțu s-a așteptat și la o bătaie pe nădragi, dar Măicuța l-a cruțat, mulțumită că dulapul l-a prins înnăuntru și nu l-a strivit.

— Nu mă bați, Mămico? a întrebat Baruțu.

— Îmi pare bine că e cel puțin conștient și logic, a zis Tătuțu, ca un înfumurat.

În împrejurările cele mai grele el spune vorbe umflate, tot ca să-și ascundă gîndul de ei.

— Las' că te-a bătut el, Dumnezeu, a răspuns Măicuța.

Va să zică, și Dumnezeu are o înțelegere cu ei. . . Nu mai e în viața asta nici o libertate. Cînd nu te vede că te strecori binișor pe scară Tătuțu, se ține după tine Dumnezeu. Nu mai poți nici să sufli de atîta camarilă. Ce-i atunci Baruțu? jucărie și bătaie de joc?

Procesul s-a judecat după ce au fost scoase pansamentele. La picior, Baruțu a rămas cu o zgîrietură adîncă. Buricul unui deget i-a rămas mușcat de o casetă, în care și-l vîrîse ca să ridice capacul. Fusese scos de subt boarfe cu degetul prins în deschizătura de metal. Flagrantul delict era evident: voia să forțeze capacul, dar nu l-a ajutat Dumnezeu, care ține cu părinții. Cum vrei să mai aibă o părere bună copiii despre el, cînd face poliție pentru ăia?

La proces au fost citați și Colonelul și Tătana, și n-au lipsit din Curtea cu Jurați nici pisicile, admise în calitate de apărători, întrucît ele, cățeii și găinile sînt în solidaritate cu ei. Din motive însă speciale, în legătură cu intendența, găinile, rațele și gîștele, cu toate că acuzații cereau o largă publicitate a dezbaterilor, n-au figurat în instanță. Cocoșul Ioniță s-a mărginit să ia informații pe la fereastră, înnălțîndu-și un ochi pînă la geam și comunicînd poporului, din cînd în cînd, impresiile diformate, din ședință. Colonelul s-a prezintat în uniformă și cu decorațiile pe piept. Văzîndu-l că și-a pus și pe « Mihai Viteazul », Baruțu și-a dat seama că se va petrece un lucru grav și a sfeclit-o. Mai ales că unchiul Sesis, indiferent de zîmbetul lui, nici nu l-a băgat în seamă.

— Nu te mai uita așa la mine, i-a atras atenția Tătuțu. E prea tîrziu. Te-am dat la Curtea Marțială și vei fi judecat după Codul Justiției Militare.

S-a isprăvit, nu mai era nici o scăpare. O să-l mănînce ocna.

Pentru solemnitatea justiției, acuzații au fost ținuți în coridorul de la baie. Intrînd în sala de ședință, Colonelul a tușit pentru pregătire, și sabia lui s-a lovit de pardoseala de gresie ca de o lespede grea de eșafod. « E gata? », a zis și a sunat din clopoțelul cu care altădată era chemată la sufragerie Kati. « E gata! », i s-a răspuns. Aprodul care striga pe împricinați era soldatul de ordonanță al Domnului Colonel. O să vadă și el, Baruțu, acum ce-i un colonel. Nu mai e Sesis în civil, care îl răsfăța pe genunchi și pe care îl trăgea de cioc, cu o lipsă de respect tolerată binevoitor. O tresă groasă și trei subțiri: patru trese de aur. Și epoleți. De sabie, nu mai vorbim: se trage afară, lungă, lungă de tot, și taie. Cu sabia asta Domnul Colonel a ucis la Mărășești o mie, mi se pare, de turci.

Soldatul a strigat pe întîiul acuzat. Vrea să vie și Mițu. Nu se poate. Fiecare cînd e chemat. Acuzatul e adus de soldat, cu ochii-n pămînt. Nu s-a știut cînd, venise și Părintele. Aștepta și el pe scaun, la masa juriului. Toate autoritățile erau adunate. Vorbește Colonelul, cu condeiul în mînă, fiindcă se fac și acte.

— Ia mîinile de la spate, stai drept și răspunde.

Baruțu nu putea să stea drept și să-și ia mîinile de la spate. Ținea într-o mînă bilele și în cealaltă un corn.

— Cum te cheamă? a întrebat Domnul Colonel Președinte.

Baruțu s-a speriat. Unchiul Sesis a uitat cum îl cheamă.

— Baruțu! răspunde tărăgănat Baruțu.

— Ce nume e ăsta?... Asta nu e nume de judecată... Spune cum te cheamă legal!

Baruțu s-a uitat la Tătuțu, dar Tătuțu nu se mai uita la el. Trage cu coada ochiului la Măicuța, dar nici Măicuța nu se mai uită la el. Întoarce ochii la Tătana, dar nici Tătana nu se mai uită la el. Are de-a face numai cu Sesis, dar nici el nu mai e Sesis, e Domnul Colonel și Domnul Președinte.

— Te-am întrebat cum te cheamă și nu mi-ai răspuns. Răspunde.

— Nu știu, răspunde Baruțu, și o lacrimă îi umple fiecare ochi, în fața marei singurătăți în care se simte deodată izolat.

— Cîți ani ai? mai întreabă președintele.

Se gîndește, descurajat. Nici asta nu știe. Dar își aduce aminte ce a răspuns odată argatul Petre la aceeaș întrebare, cînd a fost angajat.

— Sînt bătrîn, răspunde Baruțu.

Neașteptatul răspuns a turburat într-atît auditoriul, încît, la un semnal al Domnului Colonel, acuzatul a fost repede scos afară și dus la baie, ca să aibă vreme juriul să rîdă.

— Cum ieșim din încurcătură? a zis Sesis. Ne trebuie imaginație. Dus la baie, Baruțu a plîns lîngă Mițu, care a plîns și ea văzîndu-l că plînge.

— Ce ți-a făcut? mînca-te-ar mama, l-a întrebat Mițu.

— Sesis nici nu mai știe cum mă cheamă, a gemut Baruțu, simțind că trăiește o împrejurare care-i da dreptul să fie disperat.

— Ai spus că m-am agățat și eu de dulap? l-a întrebat Mițu.

— N-am spus nimic...

— Ai spus că am căutat cerceii Mamii?

Baruțu tăgăduiește, făcînd cu limba în cerul gurii un zgomot cum suge purcelul.

Apare soldatul.

— Sînteți chemați amîndoi, zise soldatul.

Baruțu face loc soru-si să treacă.

— Intră tu întîi, zice Mițu.

— Ba intră tu întîi, zice Baruțu. Eu am mai intrat o dată întîi.

Ciorovăiala la ușa ședinței face pe Sesis să o deschidă.

— Iar v-ați luat la ceartă? întreabă Colonelul, care își scosese sabia și chipiul. Abia ne judecăm de dulap...

Fiecare din copii începe o explicație și nu se poate pricepe nimic.

— Stați jos! zice unchiul Sesis.

Baruțu dă fuga la Măicuța, și Mițu la Tătuțu. Solemnitatea a degenerat. Nu mai e nici masa în mijlocul odăii, nici juriul încremenit pe scaune. Îi vine lui Baruțu inima la loc.

— Uite ce ne-am hotărît, zice unchiul Sesis. Nu vă mai judecăm, nu vă mai pedepsim! *(Copiii sar la el, să-l pupe.)* Vă dăm vouă cheile de la toate dulapurile. *(Entuziasm.)* Să le țineți voi, la voi... Cînd o trebui ceva din vre un dulap, umblați voi și scoateți voi tot ce trebuie.

Atunci, verigă după verigă și snop după snop, de prin buzunare, de la cingători și de prin cuie, cheile le-au fost puse grămadă pe masă și date în primire: cheile din toată casa, cheile din toată curtea, de la pivniță, de la magazii, de la coteţe, de la murături și de la bijuterii, de la lemne și de la haine, de la cămară și de la rufărie, de la cărbuni și de la dulapurile cu cărți.

— De azi încolo, veți avea voi doi grije de toate, și Tătuțu și Măicuța or să stea și or să se joace. Voi faceţi ceaiul, mîncarea, voi puneţi untul pe pîine, voi o să lucrați și o să aduceți parale. Tătuțu și Măicuța au demisionat, și chiar acum se duc în curte să se dea în leagăn. Voi să pregătiți masa, că mîncăm la voi.

Gîndindu-se mai bine, Mițu și Baruțu ar fi preferat să fie judecați și condamnați. Erau vreo sută de chei dinaintea lor și le examinau: unele găurite, altele cu bold. Semănau unele cu altele, dar o strîmbătură deosibea cheie de cheie.

— Azi facem tot noi masa, zise Măicuța. Voi, luați cheile și duceți-vă la dulapuri. Vedeți ce-i în fiecare dulap, ca să știți, și pe urmă le țineți la voi. Ia tu patru verigi și tu patru verigi.

Cam codindu-se, dar totuş bucuroși, copiii au încercat la toate dulapurile, și nici unul nu s-a deschis. Au luat cheile la rînd și de-a-ndaratele, o verigă după altă verigă, au apăsat în uși cu genunchiul, au scos limba, ca să meargă cheile mai bine; degeaba. Au fost chemați la supă:

— La masă, copii!

Cîte o verigă cu chei, una după alta, a fost adusă la Măicuța pe masă, opt verigi pline cu chei mai lungi și mai scurte.

— Uite-le! a zis Mițu.

— Ți le dau îndărăt, a zis Baruțu.

Nu se potrivește nicăieri nici una.

CHESTIA ÎNCHISĂ

Mama-mare a surprins un complot. Culcați de pe la 8, Mițu și Baruțu nu puteau să adoarmă din cauze politice. Deschiseseră și ei « chestia închisă », voind să știe cum se închide o chestie și dacă o chestie are balamale și capac. Este « o chestie » ca o cameră, ca un dulap, ca o tabachere? Se închide ea vertical, orizontal, de-a dreptul sau de-a-ndaratele, sau de sus în jos? La apariția Mamei-mari, copiii se aruncară pe paturi în picioare: venea Enciclopedia.

— Ce, nu v-ați mai culcat? zise, supărată, Mama-mare.

— Vrem să te întrebăm ceva încet, zise Mițu. Ia spune, Baruțu...

— Spune tu, Mițule, îndemnă Baruțu, că ești mai ma'e.

— Dar tu ești băiat! răspunse Mițu, hotărînd, fără să știe, dreptul de eligibilitate exclusiv pentru bărbați.

Baruțu și Mițu își duseră degetul la gură, făcînd o tăcere conspirativă.

— Şşşt! rostiră amîndoi. Închide, Mamă-mare, ușa.

— Ați spart ceva... ați stricat ceva... ați umblat iar cu ceasul lui Tătuțu.

— Uite de ce-i a'de dumneaei! zise Baruțu, răspicat, cu mîinile pe vergelele patului, ca la o tribună.

Baruțu e nițel demagog și nițel cabotin. El se și scarpină la bărbie, într-o barbă imaginară, ca un savant care e nițel și om politic și vrea să fie nițel și ministru.

— Desigur, Mamă-mare, confirmă Mițura. E foarte serios. La loc, te rog, pe scăunel.

Mama-mare, intrigată, se supuse, împletind la ciorapii de lînă ai nepoților ei.

— Dumneata știi ce-i « o chestie »? întrebă Baruțu, aprobat cu o mișcare de pleoape a Miţurii.

— Ce întrebare! zise Mama-mare. Și rîse...

— Și pormă, adaose Mițu, ce-i o « chestie închisă »?

— Cine v-a mai băgat în cap prostiile astea? zise Mama-mare.

— Kati, răspunse Mițu... Vorbea cu Deneș în Cișmigiu. S-a scos la liceu steagul, în fereastră, și Kati a zis: « Ascultă, Deneș, o să avem revoluție ». « De ce? », a întrebat Deneș. « Pentru că s-a deschis chestia închisă. » Și Kati a început să plîngă...

— Kati! vino-ncoace, Kati! a strigat Mama-mare. Ce, dumneata ai început să faci politică? Te rog să fii la locul dumitale. Unde-ai fost băgată pîn-acum?

— La conașul Ventila, răspunse Kati, care nu poate să se rostească prea curat. Deneș e liberal... Și conașul Ventila o spus la Deneș, cînd o luat cheile de la recitor: « Vezi, tu, Deneș, cum am închis sticla cu țuică? Așa am închis și chestia închisă. Și cheia e la mine, în buzunar. » Atît am spus, sărut mîna...

— Cînd zice « chestie », Kati plînge totdeauna, Mamă-ma'e, zise Baruțu. Uite că plînge și acum. Ce e chestia, Mamă-ma'e?

— Ce să fie?! Chestia nu e nimic, zise Mama-mare.

— Atunci, cum se închide, dacă nu este nimic? întrebă logic Mițura.

— Nu e nici chestie, nici chestie închisă, nici deschisă, răspunse Mama-mare. Domnul Vintilă a făcut ca lada de fier, cum faceți și voi ca locomotiva: « pif! paf! paf! pif! ». Și-a închipuit că e o ladă, și-a închipuit că a băgat în ladă ceva închipuit, și n-a băgat nimic; fiindcă domnul Vintilă nu avea ladă, cum nici voi n-aveți abur și coș.

— Dacă nu e nimic, de ce tot plînge Kati mereu?

— Plînge și Deneș sus la hodaie, de i se rupe inima, răspunse Kati, într-un hohot de disperare.

— Pentru că s-a deschis chestia închisă? întrebă Cucoana-mare.

— Nu mai rîdeți, vă rog, zise Kati. Deneș e liberal. S-a deschis fără conașul Ventila, și cheia era la conașul Ventila...

— Va să zică, nu era chestie, zise Mama-mare.

— De ce, sărut mîna? întrebă Kati, confuză.

— Fiindcă nu era închisă.

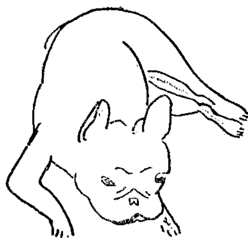
— Ba era închisă, Cucoană-mare, dar mă gîndesc că nu se potrivise cheia! zise Kati, scuturată de un alt acces de lacrimi. Săracul conașu Ventila, care strînge tot și închide tot, cum a uitat-o deschisă?! O regulă ca la conașul Ventila nu e în nici o casă mare. El dă zahărul cu porția și ceaiul cu două degete, și cînd taie o lămîie, lasă numai o jumătate afară și jumătate o închide în birou.

— O fi închis chestia cu cheia de la răcitor, zise Mama-mare. Vina e a lui. Consolează-te, Kati, și du-te de pupă și pe Deneș.

Acum, dragă Mițu și dragă Baruțu, a fost chestie sau n-a fost, dar chestia are o morală. Nu vă uitați așa la mine: morală înseamnă judecată.

Conașu Ventila, cum îi zice Kati, dă cafeaua, la bucătărie, cu lingurița, ca să bea cafea numai

conașul Ventila. Numără bucățelele din mîncare, ca să le mănînce numai conașul Ventila. Ce rămîne e o chestie, și chestia o închide. Dar pisica își strecoară laba ei alunecoasă în dulap și mănîncă toată chestia închisă.

BANCA NOASTRĂ

Citind cu voce tare, după masă, informațiile cu litere mai mari din ziare, am dat în gazetă de știrea că, « în urma inițiativei unui grup de comercianți, s-a înființat ,,Banca Aproviziona-rea'' ». Cuvîntul « inițiativă » era nou pentru copii, și ei au cerut explicații.

— Cum, voi nu știți ce e o inițiativă? a întrebat cu un accent afectat Tătuțu.

Baruțu se gîndește... Mițu se gîndește... Gelos că sora lui învață abecedarul și se fudulește cu consoanele, Baruțu se repede.

— Începe cu *bî*, zice Baruțu... (*Știa că numele lui începe cu* bî.)

— Nu încep toate vorbele cu *Bî*. Dar am între-bat: ce credeți voi că-i o inițiativă?

Copiii se cred obligați să știe, și fiecare vrea să știe mai iute.

Tot Baruțu o ia înnainte.

— E cu nuci!... zice Baruțu și se face roșu.

— Ce idee! rîde Tătuțu.

Mițu nu mai cutează să se aventureze, după ce fratele ei a dat de două ori greș, dar nu poate totuș să renunțe.

— Parcă e albastră... spune Mițu.

— O inițiativă albastră? zice Tătuțu.

— Eu parcă am văzut ceva albastru, cînd ai zis...

— Nu e albastră, nici roșie. Inițiativa e o treabă,

nu e un lucru, și nici nu s-a pomenit încă inițiativă cu nuci...

Baruțu se mai gîndește o dată...

— Cum ai zis? întreabă Baruțu.

Tătuțu provoacă intuiția inutil și, în sfîrșit, face o definiție, ca la școală, cu « atunci cînd »:

— Inițiativă e atunci cînd apuci să începi ceva.

— Baruțu *începe* să caște, zice Mițu.

— Cască pentru el. Asta nu-i o inițiativă. O inițiativă ar fi atunci cînd ar vrea să caște, nu cînd cască fără să vrea. Și ar fi o inițiativă, mai cu seamă, dacă ar vrea să ne facă să căscăm pè toți...

Copiii, urmărind cu plictiseală, fac sforțări de atenție.

— Cască și Mițu, zice Baruțu.

— Nu-i adevărat! răspunde Mițu, care silabisește în gînd... Și biruiește cuvîntul: Eu o să fac o i-ni-ți-a-ti-vă... Vreau să vă pup pe toți...

— Ai înțeles, zice Tătuțu... Însă o inițiativă nu se face: se ia. Trebuia să spui așa: « Eu o să iau o inițiativă: vreau să vă pup pe toți ». Hai, pupă-ne...

— Am zis numai așa... Mai bine te pup numai pe tine.

Baruțu se vede înlăturat.

— Atunci nu e o... *(Nu poate să zică și se încurcă.)* E cu « niți »! zice Baruțu.

— Negustòrii au vrut să facă o Bancă și au luat inițiativa să facă o Bancă.

— O Bancă Națională? întreabă Mițu, care a trecut de cîteva ori pe strada Lipscani.

— Da, o Bancă... Națională.

— Nu facem și noi o Bancă Națională? propune Baruțu.

Ideea i s-a părut lui Tătuțu bună, și am pus tuspatru bazele noii instituții acasă. Am înființat o cooperativă cu un ghișeu. Membrii fondatori sînt în acelaș timp și clienți: Măicuța, Tătuțu,

Mițu și Baruțu, deponenți și debitori. Capitalul se mănîncă în familie, și fondurile circulă în cerc închis. Avem un cod al nostru, și dacă, Doamne ferește, se face vreo plîngere, ea e judecată tot între acționari. Am dat toate legile peste cap, am suprimat Controlul de Stat și ne administrăm anarhic. Tot ce putem admite ca procuror din afară este pisica, și ea, ca un magistrat ideal, se face colac și toarce, intervenind destul de rar și numai atunci cînd aude muzica plăcută a cheilor de la cămară. În această cameră de chibzuire atîrnă totdeauna de cuie cîțiva cîrnați, care interesează pe magistratul nostru mai mult decît Banca și procesul.

Banca e instalată la Tătuțu în pat, și ghișeul la zăbrelele de la cap. Membrii trec seara și depun spre păstrare, iar dimineața ridică ce au depus. Operația ar fi foarte corectă dacă unii deponenți n-ar avea tendințe de abuz, provocînd deficite la casă. Ceea ce revoltă este nepăsarea cu care se servesc și presupunerea lor că Tătuțu e un nabab. Golurile le acoperă el, din buzunare, fără să-și poată convinge asociații că într-o zi sau alta Banca poate să dea faliment. Ei rîd ca de o glumă, și de la sumele foarte mici, care mai puteau să fie împlinite, au trecut la totaluri considerabile.

Depunerile se fac seara, cu pupături, și retragerile dimineața, cu aceleași monete. Frauda consistă că depui o pupătură mică și vrei să încasezi o pupătură mare. În finanțe, această substituire nepermisă se traduce cu o depunere de un leu și cu o retragere de o mie. . . Ce folos! De la întemeierea Băncii, deprinderile rele sporesc neîntrerupt.

Casierul plătitor e, firește, Tătuțu. La restituirea capitalurilor aduse în ajun, el stă culcat și mai cască din cînd în cînd, făcîndu-și serviciul, copiii prezintîndu-se la ghișeul lui cu noaptea în cap.

— Deschide prăvălia, jupîne, și dă-ne capitalul îndărăt! strigă Baruțu. Ne ducem la școală și n-avem cu ce cumpăra covrigi.

Tătuțu dă plapuma la o parte, ca un oblon, și scoate capul din pernă, ca orice bancher. Se uită la ceas: șase dimineața, oră la care bancherii normali se întorc pe partea cealaltă.

— O să m-apuc de altă meserie, se plînge Tătuțu. Cîte vrei?

Mițu primește o arvună, Baruțu vrea tot.

— Numără bine. Să nu-mi spui pe urmă că a fost o diferență. Una, două, trei, patru. . . Și sună-le acum și tu, să nu-mi spui că ți-am dat piese false. Iscălește în colțul ăsta, subt bărbie.

— Tu ai să-mi dai un rest. Prefer mărunțiș. Ai primit?

— Primit.

— Băgați de seamă să nu risipiți. V-am dat bani frumoși, noi.

Cîteodată, asociații uită să plătească dobînda și, pentru claritatea registrelor, care nu admit restanțe și ștersături, uitucul e întors de la ușă.

— Ai uitat procentul. Vrei să mă bagi în pușcărie.

Dobînda la « Banca Tătuțu » e, firește, mare: 30 la sută și cîteodată mai mult. Tătuțu nu mai e bancher, e un cămătar. Dar clienții n-au ce face și sînt pur și simplu apucați de gît.

— Treci la casă!

Clientul trece la casă și pierde în fiece zi ceva din capital. Numai că, pe măsură ce piere, capitalul se înmulțește, nu e ca la alte bănci.

De-acum, Baruțu știe cum o să plătească și în oraș, domnișoarei de la casa cofetăriei.

— Să bagi însă de seamă, Baruțule, că gologanii ăștia ai noștri, de la șaisprezece ani în sus, dacă-i pui în circulație prin oraș, dau naștere la încurcături.

DULAPUL CU LENJURI

Primul dulap a fost cel mai greu de aprovizionat, al primului copil. De la destinația lui veche de « garderob » cu oglindă și de păstrător al hainelor lungi, spînzurate pe umere de lemn sau prinse într-un cleşte cu apucătorile late, el a trecut în mobilierul viitorului copil, modificat. Intercalîndu-i-se polițe paralèle, dulapul și-a schimbat și culoarea.

S-a discutat calitatea vopselei și a fost aleasă cea mai costisitoare: un copil așteptat merită niște « Ripolin » autentic, cu treizeci de lei mai scump la cutìe decît lacul « superior » indigen. Apoi, dulapul nu putea să fie vopsit decît de Tătuțu, care se simțea autorizat să ia parte pe toate căile la sporirea familiei cu un membru necunoscut. Ca să fie sigur că nici o mînă străină nu va colabora, în absența lui de acasă, la cărările exasperate ale unei pensule greu de disciplinat, el încuia odaia « copiilor » și lua cheia cu el.

Vopsitul a fost un chin solitar, comparabil cu zugrăvirea Giocondei, căreia maestrul Leonard i-a compus zîmbetul necesar în șapte ani de tortură. Tătuțu a muncit numai două săptămîni la opera lui, însă « Ripolinul » a fost cumpărat de patru ori, prețul vopselii sfîrșind prin a costa de două ori mai mult ca dulapul. El își aducea cutìile în ghiozdan, pe furiş. Trebuiau evitate emoțiile

în familie și menținut prestigiul de vopsitor. Ca într-o problemă bine rezolvată, la finele operației au rămas un dulap vopsit și trei cutìi goale, cu pensula lor. . .

Cea dintîi vopsea a curs. Păreții netezi, încrețiți ca de o senzație de frig, caricaturizau aspectul și al lucrului și al formei. Tătuțu a ras cu turbare tot ce făcuse, silit să cumpere și scule de ras: o lamă triunghiulară cu latul în vîrf. La întrebările iritante, el răspundea la viitor și distrat ca un portretist adevărat, cu fraze care începeau cu « încă » și se complicau cu « probabil ». El n-a învățat să lingă decît după zece cutìi. Ritmul deveni o plăcere, și alunecușul aderent al pensulei pe uleiul ei echivala cu o bucurie.

Tătuțu n-a ținut socoteală de un amănunt. Era pe parchet de patru ori mai multă vopsea decît pe dulap, și Măicuța a numit opera lui o « porcărie ». Tătuțu nu a insistat, și curățitul scîndurilor a ținut și el două săptămîni.

Abia rămînea vremea, după calendarul doctorului, pentru umplut două polițe din dulap.

Măicuța voia fetiță, și Tătuțu cerea băiat, și deocamdată s-a pregătit rufăria menită să-i împace pe amîndoi, o rufărie fără sex, care putea să fie trecută cu acelaş folos între picioarele oricăruia dintre ele. Douăsprezece scutece de bumbac, șase de pichet și trei de lînă subțire. A doua săptămînă s-a dublat cantitatea, adăogîndu-se trei scufițe de olandă și trei de flanelă, șase mintene de pichet și trei de lînă, două fâși. În privința fâșilor s-au născut dispute, bătrînele susținînd că, neînfășați și nestrînși fedeleș, copiii rămîn cu picioarele strîmbe, iar tìnerele, care, odată cu corsetul și conciul, au renunțat la toate sfaturile tradiției, aflaseră că nu se mai înfașă nici un copil. În cele din urmă, au trebuit consultați autorii, și bătrînele au dat înnapoi.

Tîrligii de lînă, o încălţăminte care în primele săptămîni sînt şi ciorapi şi pantofi, au fost tricotaţi în casă. Totuş, într-o zi, Tătuţu a scos dintr-un buzunar şi un pachet cît un ghem: o duzină de ciorapi nr. o, afirmînd că mai mici nu s-au găsit şi că vînzătorii magazinului celui mai vast, de ciorapi şi tricotaje, din Bucureşti, în parte fiecare şi dimpreună cu patronul lor, au răscolit toate miile lor de rafturi şi săltare, ca să poată încălţa un călcîi ca un trandafir, însă încă inexistent.

Naiv, Tătuţu a băgat în dulap şi un cal, pentru că ţinea la ideea lui. Şi a vîrît şi o sabie, întîi pentru că vroia băiat şi al doilea pentru că Tătuţu e pacifist. El credea că băiatul se va naşte în vîrstă de patru ani, gata de harnaşament.

La 12 noaptea, s-a născut însă o fetiţă. « Nu ţi-am spus că e fetiţă? », a zis Măicuţa. « Nu-i nimic, a răspuns Tătuţu, tot a mea e şi fetiţa şi nu-ţi dau din ea nici degetul mic de la picior. » Şi i-a plăcut atît de mult lui Tătuţu fetiţa, că a rămas pironit lîngă ea două săptămîni, cîte îi trebuiseră să vopsească dulapul şi să curete parchetul. El se aştepta, dintr-o eroare de fiziologie, la un copil congestionat, roşu, niţeluş cam scîrbos cîteva zile, şi care îndată ce se va ivi va începe să urle şi urlatul va ţine zece ani.

Liniştea, parcă experimentală, a fetiţei, cumpătul ei de persoană, privirea teafără şi sigură, figùra minusculă, înconjurată călugăreşte cu un tulpan alb, peste care era întocmită o basmă de mătase cu cireşi, invita la o convorbire în patru ochi, şi Tătuţu a şi întrebat-o: « Ce zici? Cum te simţi pe lumea asta? Nu-i aşa că e bine? ». Şi fetiţa, care examina becul electric, cu o suvenire poate a stelelor întîlnite-n drum, surîse. « O să ne-nţelegem de minune amîndoi », zise Tătuţu, ciocnind cu doctorul o cupă cu vin...

Al doilea copil a venit după un an şi a fost băiat. Dulapul se umpluse şi, lîngă el, a venit dintr-altă odaie un al doilea dulap, — şi odaia « copiilor » ajunsese odaia copiilor cu adevărat. Acum, fetiţa ştie alfabetul întreg, dar băiatul, care confundă două litere în rostirea lui, pronunţă *r* şi *n* la fel. În momentul cînd povesteşte Tătuţu, în odaia copiilor e bătaie, — pentru un castel, care s-a dărîmat. Băiatul vroia să-i puie o piatră roşie în vîrf, şi fetiţa o piatră galbenă, şi l-a ocărît. El relatează incidentul: « Miciu mi-a zis: post ». Ea are un argument: « Nu înţelege prostul că o piatră roşie stă rău pe acoperiş ».

Procesul s-a liniştit cu două bomboane.

E după amiază, duminică. Tătuţu şi Măicuţa se uită la dulapurile copiilor, unde s-au adunat şi au tot rămas mici tricourile, beretele, mînuşile, pardesiile, rufăriile... Braţul Măicuţii stă pe umărul lui Tătuţu, mîna lui Tătuţu se odihneşte pe şoldul Măicuţii, care s-a gătit cu ce are mai proaspăt, ca să-i placă lui Tătuţu.

— Să-ţi ghicesc gîndul? întreabă Tătuţu.

— Mi l-ai ghicit, răspunde Măicuţa.

Pentru al treilea, n-ar mai fi nevoie de cumpărat prea multe...

. . .

DE MUCENICI

Între calendarul astronomic, care de astă dată ne-a mințit, și între barometru, care ne minte de cîte trei ori pe zi, stăm de o lună de zile la pîndă. Am ajuns vara în cojoace și, de sărbătoarea florilor de mai, s-a făcut focul în sobă.

Într-alte grădini ale țării să se fi ivit soarele la vreme? În grădina Bucureștilor el a dogorît toată iarna, iar pentru vară și-a pus guler de blană și mustăți de gheață. În primele zile de Mărțișor, mugurii însetați au făcut boboci, lepădați în april, și de-abia viitorul, dacă timpul se mai ține de vorbă, va scoate o recoltă de frunză verde.

Amăgirea plantelor nu a fost atît de naivă cît ne-au obișnuit să presupunem florile timpilor trecuți. Vegetația s-a dovedit tot pe atît de șireată pe cît climatul de fantezist. Pomii au încercat iuțimea aerului cu niște muguri de sacrificiu, rezervîndu-și adevărații muguri, de rîndul al doilea, pentru o ambianță mai conformă. O lună de zile, mugurii de maturitate au așteptat pitiți în vîrful ramurilor, pe dinlăuntru. Și ca mugurii au făcut și rîndunelele, care au sosit cu o lună mai tîrziu ca de obicei în lumina soarelui, dulce. Ele își zidesc ăst an în streașină cuibul, pe răcoare, și chirpiciul lor nu are timp să se usuce pentru ca să primească ouăle, ca niște cofeturi, din care vor ieși, — cine știe cînd? — puii cu pliscurile late.

Copilăria credea că rîndunelele aparțin în totul țării și că dacă pleacă la desfrunzirea grădinii, în țările calde, ele se duc mîhnite, într-o vacanță trecătoare, pricinuită de subțirimea costumului. În realitate, rîndunica are un suflet internațional și realizează zicala latină că patria e-acolo unde e bine. Cu aceeaș lipsă de simț național, rîndunica, în loc să-și păstreze ouăle pentru o singură țară, scoate două rînduri de pui, unul în jgheabul liceului Sfîntu-Sava din București, și altul în turla coptă a unei biserici din Abisinia fierbinte: — pe cînd vrabia moare acolo unde s-a născut. . . Cînd am înțeles că numai prezența muștelor reține sentimentul de vatră și de moșie al disprețuitoarei de oameni rîndunele și că unde nu mai este mușiță nu mai sînt nici rîndunici, copilăria tocmai se isprăvise. . . Și, în definitiv, de ce să cinstești vrăbiile cu o recunoștință și o solidaritate neanalizată? Căci dacă n-ar mai fi bălegar pe șosea, ar face și ele àripi mai iuți și s-ar strămuta și ele pe coastele calde ale mărilor din Sud. Zborul lor olog, care slujește mai mult la sărit decît la plutire, este de ajuns.

Cu toate acestea, iată cîteva buchete de liliac. Cerul s-a făcut albastru. Sus, în el, nu e nici o vrabie: azurul brăzdat și urzit de mii de săgeți, de mii de rîndunici. Dacă mănîncă muște, aceste pasări, indiferente la chemările nostalgiei, se înalță cel puțin pînă aproape de stele. Năzuiseră să fie ale văzduhului și s-au făcut albastre. Vrabia n-a dorit acest lucru primejdios și, gospodină în amănunte, a rămas, credincioasă pămîntului, pe loc, îmbrăcată în culoarea prafului din drum, unde își caută comorile și le ciugulește. Într-un părete al casei era o gaură, improvizată pentru burlanul unui fum de sobă. Desființîndu-se burlanul, s-a lipit în dreptul găurii un carton, pierdut în zugrăveală. De pe dinafară, și-a găsit acolo

un cuib gata făcut, o căsnicie de vrăbioi. Ei stau în el de doisprezece ani, scot pui în fiecare an și ciocănesc în carton, pe unde le vine iarna căldură de calorifer. Din pricina frigului și a umezelii, familia vrăbioiului a început să se scoale tîrziu, ciocoiește, pe la prînz, preferînd răcelii și ploii un așternut de fulgi și un somn cioc lîngă cioc. Vrăbioiul, iubiți copii, e un băiat fericit, și vrabia o fetiță fericită. Ei dorm cît le vine și visează tot ce le place, mai cu seamă mălai. . .

O fetiță frumoasă, care împlinește la iarnă șapte ani, a aflat că fetițele și băieții încep să se ducă la școală, mirîndu-se că acest lucru se petrece numai cu copiii și că vrăbiile n-au obligațiuni didactice. Ea ar înțelege, desigur, să se ducă, însă cu toată familia și cu pisica, și îi pare rău cînd se gîndește că o să plece singură de acasă, că o să străbată lumea și intemperiile, de dimineață, amenințată de zbierătul mînios al bășicilor de automobil, la încrucișarea străzilor mari. I s-a făgăduit fetiței că, dimpotrivă, toată familia se va duce cu ea la școală; că Tătuțu va pune ghiozdanul în spate, cu toate că o să-i stea barbișonul rău cu ghiozdanul. Și va veni și pisica la școală. Și o să vie și vrăbiile din mahala cu ea, împăcate, în vederea învățămîntului primar, cu mîța. Și toată lumea asta o să vie cu ghiozdanul în spate, cu tablă cu burete, — și vrăbiile și pisica.

Fetița s-a speriat, pentru că nu știe ce este o școală. Ea credea că școala e o îmbulzeală de copii mulți, care ies val-vîrtej dintr-un loc închis și care își spun pe stradă unul altuia, în gura mare, ceea ce au învățat înlăuntru, oferindu-și din cînd în cînd și cîte o palmă și cîte un ghiont.

I-am explicat fetiței ce este o școală. Întîi, nu e obligatoriu să te duci în fiecare zi și la oră fixă: fac așa numai copiii cărora li se urăște acasă și pe care părinții nu-i răsfață de dimineața pînă

seara. Fetița asta, de care vorbim, e toată vremea pupată, și cu motiv și fără motiv. De cîte ori trece Tata pe lîngă ea, o pupă: de cîte ori trece ea pe lîngă Mama, o pupă Mama. O pupă cînd rîde și o pupă și cînd ar sta serioasă; dar de ce să stea fetița serioasă? Cînd i se vede fetiții ceafa, ea e pupată în ceafă; cînd i se vede gușa, îi e pupată gușa. Urechea și nasul i se văd toată ziua, și toată ziua sînt pupate. Pupătura cea mai bună e a Mamei, cînd fetița face baie. Mama se silește să-i descopere alunițe și acolo unde nu le are, ca să o pupe și pe alunițe și pe nealunițe. Să nu mai vorbim de murdăria grozavă, pe care o lasă fetița frumoasă în baie, după ce s-a tăvălit, ca o găină, în pămînt și praf. La școală, nu se mai poate murdări decît cu tibișir: tibișirul e alb și seamănă cu un lucru pe care, peste vreo cincisprezece ani, fetița o să-l cumpere, dimpreună cu un pămătuf și cu oglindă de poșetă, de la drogherie, preferînd etichetele străine, ca și rîndunica, și un preț bun ieftinătății unui tibișir fără mirodenii.

La școală, nu o mai pupă Mama și Tata, dar o pupă domnișoara profesoară și fetițele mici. Știi cum se numesc fetițele? Colege. Domnișoara profesoară e o cucoană tînără și gingașe, curată ca un porumbiel, cu haină de catifea și coleretă de dantelă, pieptănată cu o cărare albă, care despică în două un păr negru îmbelșugat, hrănit de o tinerețe sănătoasă. Domnișoara profesoară nu se poartă tunsă, ca alte domnișoare, ci-și împletește părul în două cosițe strînse, pe care le gătește de jurîmprejurul capului și pe urechile-i albe-carminii, cu cercei de peruzele, potriviți la culoarea ochilor deștepți.

Domnișoara profesoară știe numai poezii și povești, după cum pasările știu numai să cînte, — știe, orișicum, numai cuvinte frumoase, care îndulcesc și răcoresc sufletul, cu parfum delicat,

făcut din cețuri de busuioc, maghiran, izmă și liventică. Dar nu e numai atît: domnișoara profesoară are și altceva. Are o cutie mare, o ladă lîngă care șade, o catedră, plină cu nici nu-ți închipui ce minuni.

Uite, nu-ți mai spui nimic. O să le vezi cu ochii dumitale, duduiță care mergi pe șapte ani. Domnișoara învățătoare o să-ți dea în toate zilele cîte o mărgică și, duminica, o mărgea mai mare, portocalie. Primăvara înflorește, în cutia ei, gămălii de toate culorile, mărgăritare cît bobul de arpacaș, meiuri de cristal și agată. Și pe acul dumitale de aur, și de-a lungul firului dumitale de borangic, se vor strecura zi cu zi, săptămînă cu săptămînă, lună cu lună, an cu an, fetiță, toate măzăricile domnișoarei profesoare. Și într-o zi, cînd ai să fii mare, cînd sprînceana dumitale se încovoaie pe săgeata privirii, cînd genele licărite de lumină vor tremura în noul răsărit al ființei dumitale, ai să fii împodobită, de la grumaz pînă la coate și pînă mai jos de genunchi, cu zalele de scînteie ale fostelor mărgele mici.

Atunci, totul se va înțelege mai lămurit: gătelile au fost grăite și avuțiile s-au căpătat în slove și gînduri. Școala, domnișoară mică, strînge-n cuvinte, pentru mintea și bătaia inimii dumitale, toată viața, toată lumea, toate jucăriile de bucurie și suferință, cu care pleacă, la pășunea luminii, cărturarii, ca niște ciobani și baci încrezători, printre copacii cu foaia nouă...

DE CRĂCIUN

— Mie mi-a spus un băiat, zice Baruțu, încercînd apa cu mîna altuia, că Moș Crăciun *nu există*.

La 9 ani are tot dreptul să discute despre existențe.

— Și tu ce-ai răspuns?

Baruțu nu răspunde numaidecît, căutînd să se orienteze subtil prin sunetul glasului și prin fizionomie și voind să fie nesimțit de șiret.

— Nu mi-ai răspuns ce i-ai răspuns...

Zăpăcindu-și geniul limbii din pricina confuziei, el începe prin a răspunde cu încovoieli de vocabular.

— Eu i-am zis că...

Și se gîndește puțin.

— Pardon! nu se zice « i-am zis ». Ce naiba, Baruțule! Te-am dat eu la școală nemțească, dar cînd vorbești românește, vorbește românește...

— Nu se zice « am zis »? întreabă Baruțu, care vrea să dosească ceea ce se cheamă în clasă « subiectul principal ».

— O să lămurim chestiunea asta mai tîrziu... Întoarce-te la Moș Crăciun și la ce ți-a spus un băiat.

Mițu, care tăcuse concentrat, văzînd că fratele i s-a încurcat, izbucnește într-un hohot de rîs semnificativ.

— Ți-am mai spus că ești un prost și nu m-ai crezut, hotărăște Mițu, cu degetul arătător ridicat și didactic.

— De ce sînt un prost? întreabă Baruțu, umflîndu-i-se buzele și plecîndu-și capul. Nu ți-am spus să-i spui tu?

— Va să zică, voi ați stat întîi de vorbă amîndoi! Te-am prins!

Era adevărat. Mițu nu se mai putea ține de rîs.

— Ce mai umblați cu « mi-a spus un băiat »? Totdeauna tu faci așa, împingi înnainte pe Baruțu, și cînd îl vezi că n-o mai scoate la capăt, rîzi și te lepezi. Foarte bine. Dacă nu există, nici n-o să vie!

— Cine?... întreabă Mițu, verificatoare și abstractă.

— Cine nu există nu vine, și dacă cineva vine — există.

Accentul dogmatic al acestui principiu fu cît se poate de reușit. El scapă de controversă, și afirmații rămîn cu obrazul curat, mai ales dacă intervine diversiunea.

— Scoateți-vă cărțile. Ce mai așteptați?... Ce-avem pe mîine?

— Nu știi că n-avem școală? zise Mițu.

— Dar ce e mîine?

Triumfător, Baruțu zmulge foaia din calendar. Era duminică. Baruțu se răzbuna.

— Crezi că nu știam eu că e duminică?

« Eu » însemnează « a-toate-știutorul », « fără-greșul », « infailibilul », « impecabilul ».

— Te-a ascultat la istorie? întreb pe Baruțu, care confundă pe Radu Negru cu Radu de la Afumați.

Trebuie să abandonez terenul istoriei. Baruțu a mai înregistrat o victorie, arătînd buletinul săptămînii.

— Nota zece!

— Știi că un lucru care lasă mult de dorit la tine e compoziția, observ ca un autor. Ai putea să-mi arăți ce-ai mai scris?

Baruțu e armat pînă-n dinți. Deschide caietul de compoziție: zece. Zece cu creionul roșu. Nemaiavînd ce noduri în papură să caut, rîd fără să vreau, ca de un lucru comic, de care mi-aș fi adus aminte, — și rîdem, fiecare în sensul lui, cîteștrei. Eu mă gîndesc ce crud am fost bătut, și ei se gîndesc că existența lui Moș Crăciun e o farsă. Totuș, Mițu aduce vorba din nou.

— Mater Philomela ne-a spus că mai avem o săptămînă pînă la vacanță.

— Iar vacanță? Nu v-ați mai săturat de vacanță?

— Vacanța de Crăciun, Tătuțule, precizează Mițu.

În realitate, între noi mocnește un litigiu, pe care îl ascundem după puterile noastre. Copiii au descoperit într-un sertar pachetul cu toate scrisorile lor, trimise, de cînd au învățat să scrie, lui Moș Crăciun. Poșta funcționa la ușa dormitorului, dinaintea încălțămintelor. Ei puneau scrisorile seara, și noaptea venea careva, — un șoarece, un greiere, un păianjen, — le lua și fugea cu ele departe, — și toate dorințele lor se împlineau întocmai. Era un loc în lumea asta unde se îngrămădea toată corespondența tuturor copiilor și unde, zilnic, simpaticii curieri ai lui Moș Crăciun se aflau în treabă. Fabula s-a isprăvit. Însă fără consacrare oficială. La prima defecțiune de autoritate, copiii, științifici și liber cugetători, vor spune verde care-i opinia lor sprijinită pe dovezi.

— Să vedem cum o să fie pomul de anul ăsta, sondează Mițu.

— Ce pom? Cine a mai pomenit iarna pom?

— Pomul de Crăciun... Ai uitat?

— Pe care îl aducea altădată Moș Crăciun.

— Păi, dacă i-a spus lui Baruțu un băiat că nu există Moș Crăciun, și dacă voi v-ați chibzuit împreună, ce rost mai are Unchiașul să

vie la voi? Se duce la copiii care știu că există. Voi sînteți anarhiști.

— Băiatul ăla a fost un prost, definește cu promptitudine Baruțu. Cînd vine la lecție scoate limba. Are trei la conduită.

— Foarte frumos! Dar mai era un prost lîngă el, cînd zicea așa.

— Nu ți-am spus eu? confirmă Mițu. Cum să nu existe Moș Crăciun! Ba există.

— Desigur că există... confirmă Baruțu. Eu l-am și văzut.

— Mai las-o, Popescule! zice Mițu. Nu l-am văzut eu și l-ai văzut dumneata! Există, dar nu l-a văzut nimeni.

— Vai, Mițule. De unde ai învățat vorba asta, cu « Popescule »? Poate că mai știi și altele. Ia spune-mi-le pe toate, ca să le lichidăm pînă la Crăciun...

Mițu se rușinează. I-a scăpat. Dar e clar că știe și altele și mai și.

Moș Crăciun nu există, dar poate că există, și, chiar atunci cînd nu ar exista, Mițu și Baruțu îl așteaptă să vie. Ei vor să știe că nu există, însă țin să creadă că există. Cîtă vreme afirmă ei inexistența lui Moș Crăciun, le rămîne o speranță, și dacă aș cădea de acord asupra acestei inexistențe, aș fi cel mai combătut în săptămîna ce precede Crăciunul. Toată problema se închide într-un milimetru pătrat de subiectivitate, și o afirmare categorică, din proprie inițiativă și împotriva sentimentului lor secret, ar însemna un dezastru.

— Sînt sigur că și anul ăsta vine Moș Crăciun, zic.

— Ce ți-am spus eu? zice Mițu.

— Nu m-ai crezut, răspunde Baruțu.

VISELE

Baru nu-și explică visele.

— Adorm și văd o grămadă de lucruri, și, cînd mă deștept, nu mai știu: le-am văzut, sau le-am visat? Și tot lucruri neașteptate. Aznoapte, profesorul, care era să mă lase corigent la matematici, sărea prin grădina noastră după fluturi și ciugulea vișine din pomi.

— Cred că nu l-ai împiedicat. Tot nu s-au făcut anul ăsta. S-ar fi săturat cu frunze.

— Pe urmă a vrut să se joace cu mine și ne-am luat la luptă.

— Explicabil. Examen transpus: te-ai luptat cu el la tablă, și acum continuai în grădină.

— Dar era să-l trîntesc eu.

— Explicabil. Revanșă transpusă. Nu te-ai prea simțit împăcat după ce era să te trîntească el. Și cum s-a terminat lupta?

— Cînd era să dau cu el de pămînt, și el mergînd de-a-ndaratele, am văzut că o să-și spargă capul de un bolovan, ivit în spatele lui. Am ridicat două degete și i-am spus: « Domnule profesor, să stăm nițeluș, să nu cădeți. Un obstacol! » El și-a întors capul ca să-l vadă, și s-a ridicat din iarbă o capră, care s-a suit pe profesor și i-a mîncat tot părul din cap...

— Explicabil pînă la un punct.

A intervenit cineva:

— Știi, ca la tine, în examene...

— Totuş mai puţin explicabil, zisei, dar nu cu totul în afară de liniile naturii. În definitiv, capra poate fi proastă, şi părul seamănă cu iarba. Probabil că nu visai numai tu: visa şi capra din visul tău.

Dar vorbind de vise, Baru vrea să ştie prea mult: cum visează omul, ce e visul? Nemaifiind la vîrsta derivatului imediat, a trebuit să-i mărturisesc că şi copiii mai bătrîni, cu barba albă, au fost frămîntaţi de întrebările lui, au publicat cărţi şi au ţinut conferinţe, fără să ajungă mai departe ca el.

— Generaţia ta, Barule, n-o să afle mare lucru de la generaţia mea. Ca că fiu cinstit, n-o să afle nimic. Dar nici generaţia mea n-a aflat de la precedenta, şi nici asta de la aceea dinaintea ei. Cînd o să te faci mai mare, ai să găseşti, între cărţile din dulapuri, studii savante şi despre vise, şi tocmai atunci cînd trebuie să-nţelegi că nu poţi înţelege nimic şi învăţa nimic de la alţii, nu o să te mai intereseze. E o lege a noţiunii false, şi ai să rămîi cu noţiunea falsă că alţii au ştiut ceea ce tu nu ştii, ca să se continue o idolatrie de mizerie. Noi nu citim niciodată, Barule, lucrurile pe care le judecăm, şi tot în gol judecăm, şi, dacă şi le citim, pricepem exact cît înţelegem... Noi nici nu vorbim toţi o singură limbă. Tu ai limba ta, eu am limba mea...

Însă Baru are o teorie a lui, care salvează ignoranţa.

— Mie mi se pare, susţine Baru, că după ce adormim, ochii ni se învîrtesc şi ni se dau peste cap...

Începe să fie om de ştiinţă...

ARIPI ÎNTRISTATE

Baru are 12 ani.

Apucăturile, preferinţele, activitatea i s-au schimbat. Caută enigma şi stîrneşte dificultatea. Vechiul arsenal i s-a înnoit. Ciocane, cleşte, cuie, maşinării, roţi cu dinţi, resorturi şi proiecte, schiţate în lemn şi tinichea. La ora cinci e murdar ca un salahor şi trebuie să facă baie generală. Nu-i prea tihnesc apa şi săpunul, dar asta e regula: dinaintea feţei albe, cu farfuriile accentuate de un reflex de lumină, nu poate sta pe scaunul curat şi nu-şi poate desface şervetul din cutele lui ireproşabil succesive, oricît i-ar fi de mare pofta de mîncare, un nespălat. Nu încape excepţie: cine vrea să ia parte la cinstita masă, vine proaspăt, de la cămaşe pînă la batistă.

Baru era odată Baruţu: nu mai e. A devenit client de librărie şi abonat. Îi mai plac poveştile, dar cu niţică mecanică în ele. Iese dintr-o meditaţie lungă, cu sentinţe şi referinţe: «Bat chinezii, cum ţi-am spus de la început». Sora lui a văzut un film cu căprioare şi gheişe şi vrea să bată japonezii. «Ai auzit tu de harakiri?» îl sfidează. Baru nu ştie ce e harakiri. Poate-i o armă niponă irezistibilă şi, intimidat, şovăie în convingeri. Între submarinele care cad în lighean la fund, mai jos chiar decît un submarin, şi între avioanele lui neclintite, toate facultăţile lui Baru au evoluat, afară de suflet şi de càndida lui veche bună-credinţă.

Era liniştit la pupitrul lui cu scule, şi atent. Şurubelniţa îşi făcea datoria, şi tînărul mecanic ajuta lucrul din toate mădularele lui, cu toate mobilităţile fizionomiei transfigurate. Mîţa Piţ se gătea în oglinda ei invizibilă, pe un scaun lîngă el, şi căţelul Bob, pus pe brînci, ca un cîine fioros, îşi păzea stăpînul. Lungit între două sandale, ca o a treia, el dormea din toată conştiinţa, cu siguranţa că nu i se poate întîmpla nimic decît mai bine.

Strigăt subit de jale şi deznădejde. S-a deşteptat, — şi Bob şi Piţ şi-au întrerupt toaleta. Mecanicul plînge cu lacrimi de copil mic.

— Mi-a rupt arìpile! strìgă Baru.

Un moment s-ar fi putut crede că băiatul avusese într-adevăr arìpi, ca un şoim, atît de violentă îi era descurajarea, şi că o putere uriaşă, Jupiter ori trăznetul, i le-ar fi frînt şi schilodit.

— Bietul băiat!

Trebuiau căutate în cartea de telefon o specialitate rară şi adresa unui medic de àripi. Ne gîndeam că-i curge sîngele şi că ar fi nevoie de un pansament provizoriu, pînă la spital. Dezaripatul îşi proclama nefericirea în toată gospodăria.

— Ia nu-l mai răsfăţa pe acest romantic şi pedant! răspunse cineva. Şi tu, să-mi dai pace cu aşa zisele àripi ale dumitale, domnule maimuţoi. Eşti caraghios. Copiii se plîng de stomac, şi tu te vaiţi de àripi. Iar ai mîncat struguri nespălaţi. Te văd că-ţi face bine o lingură de reţină.

— Ce puteau să fie, dacă nu àripi? răspundea Baru, a căruia durere era precisă şi simţită la locul unde, — fie umărul, fie sufletul, — se articulează cu o àripă de zburat în văzduh ori în vis.

— Îţi dau o arìpă, dacă vrei, i se răspunse, arătîndu-i-se un cotor de mătură tocită. Sau poate-ţi faci mai bine o coadă. Îţi trebuie şi coadă, dacă vrei să zbori.

Insulta îi opri lacrima tot atît de brusc pe cît izbucnise. Căutătura ochilor lui de pasăre mare stufoasă i se făcu semeaţă.

L-am cercetat cu băgare de seamă, despre ce fel de àripi era vorba.

Cu foarfeca, dintr-un carton de ţigări, el îşi croise cîteva părechi pentru fragedele lui iluzii, şi tocmai isprăvise de pus la punct un motor cînd şi le-a văzut dispărute. Într-o ceaşcă de sticlă era depoul de materiale: aţă, sfoară, elastice policrome, beţe de pachet, celofan, staniol, pelicanol. . . Pregătise pe pupitrul lui o lupă, o busolă, un binoclu, cîteva lentile cu dioptriile scăzute, din familie, şi globul pămîntesc. Universul şi mijlocul de a-l străbate.

Avionul de bombardament trebuia să suporte trei mitraliere, din care una ochea prin intervalele helicei, ca mitraliera engleză a lui Gogu Constantinescu.

— Plîngi că ţi-au pierit arìpile, şi tu te pregăteai de masacru. . . Sentimental şi crud. Ţi-ar plăcea să treacă acum, pe sus, avionul tău şi să lanseze un proiectil peste Bob, care s-a întors cu burta-n sus? Ia te uită ce pîntec frumos, cu pistrui. Ţi l-ar face praf!

— Bob! zise Baru, aplecat cu mîna pînă la pielea trandafirie.

— Dacă ştiam că sînt nişte àripi, nu ţi le aruncam. . .

— Tu mi le-ai luat? zice Baru emoţionat. Nici eu nu m-aş mai fi plîns, dacă ştiam.

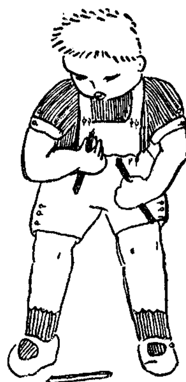
— De ce, Barule dragă? Eram eu mai puţin vinovat, şi tu mai bucuros?

— Păi, tu m-ai învăţat să le fac pe cele dintîi. . . Şi nu credeam că mi le-a aruncat. Credeam că mi le-a rupt. . .

— Ce va să zică asta? Nu-i totuna, că ți le ia sau că ți le rupe?

Nu era totuna. . .

— Am vrut să fac nițel curat pe masa ta și am crezut că adun niște rămășițe de foarfecă bune de gunoi. Te rog să mă ierți. Altă dată o să mă uit mai bine. Dar ia seama și tu. Arìpile se pot confunda cu mucurile de țigară, cînd sînt iscate aproape din aceeaș mucava. Fă-ți-le dintr-un material mai ales, și pune-le cu grije deoparte. Ține-le mai sus, să nu se tîrască la rînd cu paiele și surcelele. Uite, pe cărți.

DE MOȘ-AJUN

Le-am povestit copiilor că iernile noastre erau albe ca un cearșaf cu țurțuri de dantelă și că din cerul albastru, — de neînchipuit, — se lăsa toată ziua, toată noaptea și patru luni întregi, un material vioi, pe care nu-l puteam înfățișa în gospodăria noastră cu nimic decît cu zahărul pisat, în bucăți și căpățîni. Din octombrie, de pe la Sfîntul Dumitru, începea să fluiere vîntul, ca un popor de cimpoaie, și să cînte hornurile ca niște orgi, — și, odată cu vîntul, se porneau și făinurile astrale, stelele năpîrlind de o lumină, ca să se îmbrace, după Anul Nou, cu alta.

Cu puțină închipuire, puteți construi din nou, le spuneam, iernile din timpul meu, de pe cînd eram mic ca voi, cu nasul, cu urechile și cu unghiile degerate. Pomii plini de broboade albe creșteau dintr-o grădină albă, se mișcau printre acoperișuri albe: nu rămînea nimic neînnălbit. Bunul Dumnezeu, care lăsa lumea să se mînjească opt luni de zile cu pulbere, avea grije ca o dată pe an să o scufunde în albia cu spume.

Pe vremea zăpezii, pe care voi nu o înțelegeți, Dumnezeu făcea chiciură, fulgi și măzăriche, iar sufletul omului se vedea, umblîndu-i împrejurul capului, ca un fum de tămîie.

După ultimele cercetări făcute de Grivei, am ajuns, cu copiii, să rectificăm istoria într-un punct esențial, anume momentul cînd, goniți din Rai,

Adam și Eva, — prinși în pom, furînd niște mere, pe care n-au avut unde să le ascundă, lipsindu-le buzunarele, născocite de hoții de mai tîrziu, — ieșeau pe poartă și nu știau încotro să apuce, dacă nu trecea pe-acolo, tocmai atunci, cîinele Saint-Bernard. Cîinele purta la grumaz un coș atîrnat de curea, și, în coș, un flacon cu rom de Jamaica și un pachet de ciocolată cu lapte, — și ningea. După ce au mîncat din ciocolată și au găsit-o bună, mai bună ca mărul stricat, pentru care se iscase gîlceava (un măr! mare lucru la un pom cu mere și la un proprietar de livezi!), și după ce au înghițit din flaconul cu rom, pe care nu l-au găsit lipsit de calități, Adam și Eva s-au dus cum au putut pînă la schitul din munte, și de-acolo, îmbrăcați călugărește, s-au mutat mai sus, pe Mont-Blanc, asigurîndu-și o provizie de tutun de pipă, parfumat cu suc de zmochine și opium. Deci primii oameni n-au murit, ci s-au schimbat în Moș Crăciun și Baba lui.

Ieșirăm cu copiii în stradă, ca să le explicăm cum era zăpada, la fața locului, într-un parc municipal. A trebuit să ne întoarcem, să punem galoșii, să luăm umbrelele. Explicațiile n-au găsit crezămînt, copiii de după zăpadă fiind, ca și cei de după războiul pentru dreptul popoarelor mici, increduli: unii neputîndu-și reprezinta un sloi de gheață diamantin atîrnat de streașini, și ceilalți neputîndu-și stăpîni surîsul cînd le spuneai că de cinci parale cumpărai un cornet cu bomboane.

Din vitrină în vitrină, am ajuns la o expoziție de păpuși de Crăciun, unde doi inși mici, cu capetele de optzeci de ori mai voluminoase ca trupul, dădeau, fără bucurie, o reprezintație de publicitate pentru sufletul comerțului, de o monotonie dureroasă. Păpușile, iscodirile variate din vitrine, sufereau toate de aceeaș maladie a minusului de imaginație. Fabricația jucăriilor fără zăpadă și-a pierdut avînturile de odinioară și trece printr-o epocă de tristă mediocritate. Calul pe două șine curbe e încă un animal de văzut, ca acum o sută de ani; singure coama, pielea, coada și copitele au degenerat. Dracul care sare din cutie pe un resort spiral, e o bucată bună, moștenită din vremuri, iar păpușii nu i s-a adaos nimic, datînd intactă din timpul femeii. « Pe vremea zăpezii, păpușile erau mai frumoase », le spunem copiilor, mai inventivi decît fabricanții de păpuși, siliți să creeze obiecte gingașe și surîsuri naive în fabricile Societăților Anonime, cu capitaluri grave, de mare prestigiu.

Un cățel cît un gogoloi de cîlț ieși din noroi, scăpărîndu-i ochii din masca de păr încîlcit. După port, recunoaștem un cîine de neamul griffonilor bruxelezi. « Cum ai ajuns în halul ăsta, măi băiete? », îl întrebăm. El pleacă rușinat capul și așteaptă ce are să urmeze: mirosul inimii simte că aristocrația lui a dat de prețuitori. Cumpărăm un mare ziar de dimineață, în optzeci și patru de pagini, și împachetăm noroiul cîinelui pînă la zgardă — o curelușă cu clopoțel. Întoarcerea acasă e grăbită de marele eveniment. Din pricina unui cățel de opt sute de grame, copiii uită miracolele industriale din vitrine. Ei sar împrejurul ziarului, din care scoate, tremurînd de suvenirea frigului, cîinele capul. Acasă, după o baie caldă și un « antricot », musafirul nostru se găsește în element, și paturile, cu copiii val-vîrtej, oferă o plaje de jocuri și răsfăț. Și pentru că griffonul nu avea coadă, i-am dat numele de Ciutac...

Aceste evenimente se petreceau în preajma unui Crăciun cu gigantice noroaie. Citisem în ziare suspinul iremediabil al stăpînei cățelului, cu urcarea în fiece nou anunț a « recompensei », și, de Moș-Ajun, jucarăm cu copiii o glumă, de care un moment au plîns, și după aceea s-au bucurat.

Plecarăm cu colindul, deghizați, mici și mari, ca niște unchieși, cu cîte o barbă de pîslă, cîntarăm tușind « Bună dimineața » la ușa mută a boierilor care pierduseră cățelul și care n-au binevoit să ne răspundă înjurîndu-ne cu severitate, decît după repetate scandaluri.

Moșul cel mai mic scoase Ciutacul de subt cojoc și-l dete gazdei în mînă. Ciocnirea sentimentelor paralizîndu-i inițiativa, noi, moșii cei adevărați, ne luarăm în brațe moșii mici și, fuga! scoborînd scara, am dispărut. Am auzit, după dezmeticire, pași în urma noastră, numeroși. Proprietarii cîinelui și personalul lor ne căutau să ne mulțumească. Dar moșii, mai iuți de picioare, s-au pierdut în ploaia de Paște a întristatului Crăciun.

MOŞ CRĂCIUN

Dragii Tătucului, Moş Crăciunul vostru să ştiţi că este, într-adevăr. Dacă nu ar fi, cine credeţi voi că şi-ar pierde vremea să îmbrace lumea în alb şi să puie în fiece fir de zăpadă o sticlire?

Uite, de-aici, de la noi, din şesul ăsta mare pînă-n şeaua munţilor şi peste munţi, în cele patru părţile şi de jurîmprejurul lumii, uscăturile sînt îmblănite cu piei flocoase de chiciuri, şi apele stau puse subt geamuri. Moş Crăciun se plimbă toată noaptea, ascuţindu-şi cu briceagul tibişirul de argint, ca să desineze cu vîrful lui foi de leuştean pe sticla ferestrelor voastre de la dormitor. Din aer el face ţărînă albă, acoperă piscurile şi le ridică în tot anul, ca nişte morminte mari ale visărilor Tătucului vostru, în dreptul cerurilor încremenite.

Voi nu l-aţi văzut pe Moş Crăciun, ca mine. Aveţi să-l vedeţi cînd veţi fi şi voi Tătuci şi Mămuci; atunci cînd firul de zăpadă şi iernatica lui licărire se vor furişa în părul vostru, pe care mîna mea vi-l netezeşte. Eu l-am văzut aznoapte chiar, slujindu-se de piatra rotundă a lunii, ca de o tocilă învîrtită cu piciorul. Moş Crăciun îşi ascuţea briceagul. Scînteile tocilei, fulgerînd cu vîlvă, s-au ridicat în Tărie şi s-au aşezat, scînteie cu scînteie, şi au îngheţat strălucind pe bolţi. Uite, toate stelele au zburat din ascuţişul lui, şi tocila i se mai învîrte.

Cine ar întinde horbote și năframe pe brazi, dacă nu ar fi Moș Crăciun? Cui i⸗ar trece prin minte să⸗și scoată miile de albituri și găteli și să facă din păduri, la intrarea văilor cu giuvaere, cuiere în care să și le atîrne? Căciulile de mătase, cu pana tremurată de diamante, acoperă molifții. De⸗a lungul șoselei s⸗au desfășurat, pentru pasul boilor domnesc, înjugați la care cu spițele de gheață, covoare senine cu căptușeală de cojoc. Iepurele șchioapătă prin frumusețea nouă, ca o lăcustă păroasă, și și⸗a pus și el, a bucurie, bas⸗maua cu colțurile înnodate deasupra creștetului, pe cap. Sticleții prind prin văzduh clopoței și lovesc în cîte o coardă de țimbal un punct. Rămăseseră urîte firele de telegraf: Moș Crăciun le⸗a învelit numaidecît cu puf de catifea.

A muls vîntul de lapte și a împietrit țurțuri de marginile streașinii noastre, și crucea bisericii a strivit⸗o cu chihlimbar. Fumul singur i⸗a plăcut întotdeauna, așa cum e, avîntat, albăstrui și colăcit, și, ca să⸗l isce mai mult, suflă⸗n vatră și⸗n jar.

Cine ar face aceste toate dacă nu ar fi Moș Crăciun? Cine ar țese zăpada? Cine ar toarce cleștarul? Cine v⸗ar stropi cu mărgăritare? Și cine ar aduce sanie pentru băieți, și fetițelor o păpușe, dacă nu ar fi Moș Crăciun?. . .

POVESTEA BRADULUI NEGRU

În ziua pomilor Dumnezeu a zis:

— Vreau să⸗mi faci și altfel de copaci decît cei cu ramurile despicate și chinuite, cerșind soarele și ploaia cu brațele la cer. Văd împrejurul meu multe soiuri de copaci cu frunză, cu frunza tremu⸗rătoare ca roiurile de fluturi, ridicați din petice mici, și pomi roditori cu feluri de fețe, galbene și roșii. Am mușcat din catifeaua cu suc a perelor aurii, atîrnate de ramuri, ca niște tivgi pline cu lapte închegat și dulce. Am rupt cu dinții carnea aguridă, sticloasă, a merelor domnești, care sună în coșuri ca tărtăcuțele de lemn. Am supt strugu⸗rele mare al prunelor brumate, cu sîmburele amar. Am sorbit picătura lucie, de zmeură, a vișinelor încălecate, cîte două, și am văzut și chipul nou cum le⸗ai prins prin foi, ca pe niște clopoței legă⸗nați pe ață. Și am înjunghiat și pepenele verde; cu coaja de marmoră malachită și cu miezul roșu nisipos, de fagure de zahăr. Bostana ta e o minune, căci pe sfori întinse pe pămînt ai făcut să crească ghiulele și globuri. Crezut⸗ai că nu are să⸗mi placă, de te⸗ai pregătit să le strîngi dintr⸗odată, trăgînd frînghiile și tîrîndu⸗le prin întuneric în mare?

Diavole fermecător! Mi se pare că ai voit să mi⸗o iei înnainte, și, pîn⸗a nu fi fost Săptămîna Facerii isprăvită, ai încercat un om numai căpă⸗țînă, — cînd bălană, cînd negricioasă. Te mai prinsesem, într⸗altă parte, începînd un Adam

roşcovan, cu ţăcălia de şiac, în nuca de cocos. Lasă, rîndul omului are să vie, şi pe el m-am hotărît să-l încerc cu mîinile mele. Tu fă-mi un pom cu frunză şi fără frunză, cu o frunză tare, care să nu îngălbenească niciodată ca teiul şi să nu se scuture niciodată. Îmi trebuie să acopăr munţii şi veşnicia pietrei. Deasupra, pe piscuri, am pus chivăre de zăpadă şi, în dreptul zăpezii, albinele de argint ale stelelor, vecine cu ele. E nevoie de un copac, de subt creste pînă la poale.

Diavolul, care la început muncea cu Domnul laolaltă şi, poruncit de Domnul, făcuse toată argintăria şi zmalţurile palatului ceresc, — streaşini de aramă nouă, pridvoare în cele patru colţuri mari ale lumii, învelite cu perdele de odăjdii şi aşternute cu borangicuri albastre şi verzui, — îşi chemă la sine meşterii şi ucenicii risipiţi prin pădurile de gutui şi nuci şi prin şesuri, şi ceru de la ei o închipuire nouă.

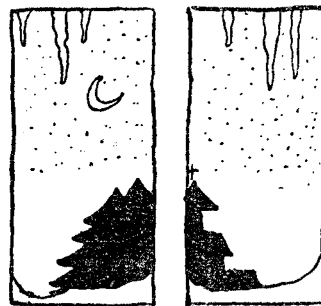
— Vreau să-mi faceţi, zise Diavolul, un pom drept, cu ramurile drepte, cu frunzele drepte, un pom neasemănat cu pomii şi care să se pară că pogoară întreg din văzduh. Am văzut în stînci o ţîşnire-n sus de apă: faceţi-mi o pădure de trunchiuri de fîntîni.

Începutul a fost încercat pe baltă, unde, locul fiind mai întins, lucrul e mai lesnicios. Pînă la ivirea în coama vîntului a secerii albe a lunii, care se mai aseamănă cu o brăţară ruptă şi cu o margine de talger de sticlă, balta se umplu de beţe lungi cu fulg, şi suliţa trestiei fu socotită drept o născocire potrivită cu gîndul Domnului, închipuit. Ostenitorii măsurară atunci depărtarea dintre creste şi stele, şi în dreptul fiecăreia înfipseră o suliţă în plumbul rece al munţilor zgrunţuroşi. Vîrful pomului nou căuta cu sfîrcul în sus, şi ramurile lui, din zeci de umeri, se răzimau pe piatră, ca o pajură cu sute de àripi de fier.

Dacă vîrfurile fuseră lănci, frunzele fură undrele, sule şi ace.

Şi se făcu noapte. Şi se aprinseră luminile toate în codri şi, fără să ştie, noaptea se ivi în seara pomilor, ca pomul cel dintîi de Crăciun, înstelat.

PĂPUŞI

Ne-am uitat niţel în trăistile şi săniile lui Moş Crăciun.

M-am speriat. Nu mai vorbesc de codrii de brazi cu luminile pregătite în vîrfuri. Deasupra lor însuş luceafărul pogoară, ca să le dea scînteia spicului din ceruri, de argint, pentru noaptea de Crăciun. O sută de sănii mari s-au oprit pe Bărăgan, pline cu ce crezi? Cu păpuşi! Păpuşi dintr-acelea frumoase, deştepte, cum numai mîna de ceară a Moşului Crăciun ştie să facă. Nemuritoarele trăiesc pînă-ntr-o zi, cînd au căzut şi s-au spart. Moşul le-a înjghebat din acelaş porţelan din care chinezii cu ochii de mîţă şi japonii cu pleoapele măslinii au frămîntat bliduri şi urcioare subţiri ca foaia de arpagic. Am văzut, în coşuri şi papuri, păpuşile bălane, cu cosiţa ca mustaţa păpuşoiului, roşcovană, şi păpuşile negre şi oacheşe ca nişte ţigănci ispititoare, de pe la Benarès sau de prin Cirenaica.

Am văzut o jucărie mergînd, pe roate mici: o păpuşe mică ciupea strunele unei ghitare, şi o pisică juca pe două labe. A! şi am văzut urşi de ăia marii, nişte dulăi fioroşi de urşi, însă cu căutătura blajină, de fetiţă, uitîndu-se cu gămălii de sticlă la cer. Pe luna lui decembrie ei au renunţat la toate apucăturile rele şi au lepădat şi blana aspră, răşinoasă, îmbrăcîndu-se cu catifea, şi purtînd pînă şi catifea cu puful verde şi galben.

Lîngă urşi, fără să le facă nimic, stăteau, încălzindu-se în cojocul lor, mieii, oile, căprioarele, viţeii cu buzele trandafirii, care, pe decembrie şi ca să se joace odată bine cu copiii, au primit să fie strămutaţi în mucava şi cîlţi.

Ia te uită: ce tobe, cîtămai trîmbiţele şi coşcogea caii! Căruţele care le poartă sînt pentru băieţi. Tot pentru ei sînt puştile care fac pac! şi săbiile care nu taie, ca să se înveţe, de prunci, cum să le învîrtească pe cele tăioase.

Mingile, care stau bine la toate vîrstele, sosiseră pe Dunăre şi se descărcau, noaptea, într-o cîmpie. Vaporul descărcat era slujit de marinari pitici, de o şchioapă, comandaţi de un căpitan cît degetul mic cu unghie cu tot, pitici după chipul şi asemănarea lui Moş Crăciun: mai multă barbă decît carne. Cînd întindeau piciorul, ei călcau pe poalele bărbii, cădeau de-a berbeleaca şi se ridicau cîte o mie odată, cum se şi răsturnau. Mai rău a fost atunci cînd a început descărcarea mingilor, care, noi şi proaspete, săreau în sute de stoluri, şi trebuiau să muncească ceasuri întregi piticii ca să le prindă şi să le aducă îndărăt. Căpitanul vaporului, pe care l-am pus într-un buzunar, să se încălzească, mi-a spus că din pricina mingilor, sărind mereu de la izvoarele Dunării. pînă la Calafat, vaporul a jucat necontenit şi le-a făcut pofta să joace hora şi slujitorilor pitici. Pe vaporul cu mingi, care acum s-a întors gol acasă, n-am întîlnit însă nici o piticărească, nici o piticuţă, nici o pitică, — nu ştiu cum să le zic, — din pricină că piticii nu sînt însuraţi; ei se nasc călugări, rămîn călugări şi nu mai mor niciodată, înmulţindu-se, mereu, din prafuri cereşti. Despre obiceiurile şi viaţa piticilor vă voi vorbi însă altă dată, căci e mult de spus, mai ales că aceste furnici omeneşti n-au fost cercetate niciodată.

Știu bine că tobele, muzicile, harmonicile de gură și hamurile cu clopoței o să ne împuie urechile, de Crăciun, și că mai plăcut ar fi fost ca Moș Crăciun să născocească alte jucării, mai nezgomotoase. Dar nu putem schimba jucăriile lui Dumnezeu: e păcat; să lăsăm mai bine să se spargă, cum se sparg toate jucăriile de Crăciun, și pînă la Anul Nou se duc la pod.

Am uitat să spun ce am văzut în niște mașini zburătoare mari, cu àltfel de scule. Ascultă: trenuri cu locomotive care suflă și fluieră, cu șine adevărate, cu șefi de gară, cu telegrafiști și cu felinare. Trenul avea tunel și poduri și tot ce-i trebuia. Cui o să-i dea Moș Crăciun o asemenea linie ferată cu motor? O să vedem. Apoi, automobile, camioane, camionete, cu șofeur de tinichea, pentru ca să nu se îmbolnăvească. Nu mai vorbesc de mașinile de cusut, de mașinile de călcat, de băile cu apă caldă și apă rece, pentru girafe; și n-am spus nici o vorbă de cocoși, de găini, de puii galbeni cu ciocul roșu, de cîinii care fac: ham! ham! O să mai stăm de vorbă după ce o trece Moș Crăciun și după ce vom afla, cu de-amănuntul, ce mai avea în săniile lui, pe care nu le-a dezvelit.

Dar pînă la Crăciun, în timpul Crăciunului și după aceea, pînă la Paști și după Paști, copiii se joacă seara, la culcare, și după amiază, cu vorbele: niște păpuși fără ființă, dar care aduc pe dinaintea lor frumuseți mai ușoare și totodată mai mari ca jucăriile fabricate cu metal, cu cauciuc, cu lemn și cu pîslă. E jucăria cea mai plăcută a bătrînilor și flăcăilor: povestirea. Vorbele au acest har nemaiîntîlnit, că fac tărîmuri noi, că deschid comorile, că descuie cerul și pămîntul și că poartă-n ele laolaltă lumina tuturor frumuseților adevărate și ale frumuseților mai mari, închipuite. În grădinile închipuirii se coc pe de-a-ntregul toate poamele care rămîn pe ramurile vieții, crude. Acolo, se desăvîrșesc dorințele înfrînte de teamă, și omului i s-a dat această avere, pe care o nesocotește. Deasupra vieții, simțită în toate zilele, bate, ca o flamură albastră, fără sfîrșit, altă viață, la care nu ne uităm niciodată. Numai de Crăciun, cînd ea intră din povestea veacurilor între copiii noștri, — ființe de închipuire și vis. Dacă oamenii s-ar naște bătrîni, nici atît n-am cunoaște, — și n-am fi avut pe Moș Crăciun, mîntuitorul posomorîrii noastre, și nici jucăriile lui.

Darul pe care-l poate aduce părinților Moș Crăciun este o stare sufletească de copil, o frăgezime, o visare pentru visare, păpușa închipuirii. Să nu trecem peste icoanele închipuirii și legănarea gîndului ațipit, covîrșiți de alte lucruri și mai trecătoare. Moș Crăciun o să le aducă fetițelor și băieților jucării; dacă ar avea gîndul bun să le aducă și părinților cîteva cărți, jucării care nu se strică niciodată, ele ar sluji închipuirii și a unora și a celorlalți. Cartea cu povești e mai plină de zmei, de cai năzdrăvani, de împărătese albe, de gîngănii de aur vorbitoare, ca săniile fermecătorului Moș Crăciun de minuni cu mașinărie. . .

POVESTE

Într-o iarnă un cerb s-a scoborît din Munţii Neamţului, ca să bea apă dintr-un izvor neîngheţat.

Toate izvoarele din drumul lui erau împietrite, şi limba cerbului, înfierbîntată, linse zadarnic pietrele îmbrăcate în cleştar şi poteca încremenită a firului de apă şipotit din cremeni la vale. Piciorul subţire şi gingàş al marelui cerb, încălţat cu o unghie ca un pantof cu două vîrfuri, încerca toate treptele de sus, — şi, mînat de sete pînă departe, cerbul se opri la o răscruce de şesuri podite, unde seara se apropia cu ceaţa ei fumurie. Şi văzînd că şi-a pierdut răspîntiile ştiute, el stete cu coarnele lui multe şi, neliniştit, mugì în lumina albaştră, covîrşită de frig. Sus sticlea luceafărul, înflorit atunci, ca o garoafă de argint. Apoi, se iviră, treptat, mărgăritare, cîte patru, cinci boabe pe un zuluf, şi cînd se umplură Ţăriile de muguri şi ciorchini, o haită de lupi urca pe brînci, din prăpastia piezişe, muntele cel mai de jos.

Ca nişte purtători de cîte două candeli în ochi, lupii negri erau o tîrlă şi se tîrau, în umbletul lor şovăitor la suiş, ca nişte viermi şi ca nişte lipitori cu păr. Cerbul mai dete un muget, şi glasul lui, întins în pustietatea îngheţată, ieşea ca un sul de aburi. Coarnele aveau să i se lupte acum singure cu fiarele flocoase, şi şoldurile-i înnalte aveau să fie zgîriate de unghii de fier şi muşcate de colţi. Lupii însă, pitiţi cînd l-au zărit, s-au despărţit, ca nişte cîini în lanţuri, şi au plecat în lături, puindu-şi ochii-n pămînt, adică-n zăpadă.

De ce l-au cruţat lupii pe cerb?

Cerbul se scoborî şi mai jos, cu toate că se făcuse noapte, aţîţat de sete. La casa pădurarului, din horn se ridica funinginea răşinoasă a vetrei, şi o lumină gălbuie se strecura prin dunga de jos a obloanelor închise. Erau acasă nevasta pădurarului şi doi copii. Fetiţa bălană avea şapte ani şi aşeza pe faţa mesei, de borangic, străchinile cărămizìi şi lingurile de lemn, împrejurul unei pîini mari, de secară, cu coaja zmălţuită ca şi străchinile adînci.

La fereastra de lîngă prag, cerbul mugi către uşe.

— A venit cerbul! zise fetiţa, să bea apă.

— Care cerb? întreabă pădurăreasa, dusă vara după bureţi, şi toamna după afine, zmeură şi alune.

— Am şi eu un cerb, răspunde fetiţa. Vine pe la noi cînd voi nu sîntèţi acasă, îi dau doniţa cu apă, şi el, îngenunchind de tot, mă ia în spinare şi pe gîtul lui şi mă plimbă toată pădurea. Într-o zi, cînd m-am întors mai tîrziu, m-a dus pînă la cuibul lui din peştera de sus, ca să-mi arate puii, iezi de cerb mici şi mioare ciute, şi m-am jucat cu ei. . . .

Fetiţa trage zăvorul, deschide uşa, şi cerbul intră în casă, se duce la găleata cu apă, o bea pînă la fund, — şi tocmai intra pădurarul cu puşca încărcată. Barba lui, închiciurată, începea, roşcovană, de la ochi, ca la schivnici, şi luleaua îi era stinsă. Fetiţa mîngîie pielea rece a cerbului, şi, uşa fiind încă deschisă, cerbul plecă liniştit, ca un om bătrîn, şi se duse.

Copila, sprintenă şi înnaltă ca un trunchi pestriţ de mesteacăn, aduse ceaunul cu fiertură, iar pădurarul scoase briceagul, tăind cu el felii de pîine neagră, după ce-i făcuse dedesubt, pe pîntec, semnul crucii cu cichia. Cu lingura de lemn în mînă,

pădurarul, înnainte de a scufunda-o în strachină, rămînînd pe gînduri, scoase un oftat.

De ce crezi tu că nu a împuşcat pădurarul cerbul? Fiindcă s-ar fi rugat copila? Nu.

Cerbul plecă de-acolo suiş. La întîmplare, el încerca muntele pe o zare care deschidea, pămînt şi codru, poate că prin altă parte. Acolo era un schit împrejmuit cu ziduri şi o clopotniţă de şindrilă. Se auzea toaca de lemn, în toiul nopţii, ciocănită cu o lulea de lemn. Şi din zăpada pînă la brîu ieşeau şi intrau înnapoi trei fraţi bondoci, care se odihneau din cînd în cînd, ştergîndu-şi cu mîneca fruntea, de sudoare.

— Mai e mult? întreba cel ce se oprea întîi.

— Mai e niţeluş, răspundeau cei ce apucau înnainte.

Şi iar se scufundau şi se făceau mici în zăpadă, şi iar se arătau şi se făceau mai mari, şchiopătînd cu adîncimea zăpezii. Se cunoştea că erau sfinţi, fiindcă n-aveau ce căuta alt soi de oameni, la ceasul acela şi în asemenea loc; fiindcă aveau bărbi mari şi erau îmbrăcaţi şi în zăpadă, dar şi în odăjdii. Şi mai aveau ceva: licărea de jurîmprejurul capului lor, parcă le-ar fi ieşit din creştete, lumină.

Ei s-au întîlnit cu cerbul lîngă poarta de stejar veche a clopotniţei, bătută-n cătărămi groase de fier, şi s-au înfricoşat. Şi aveau şi de ce. De prin turlă, din catapeteasmă, de la iconostas şi din toţi păreţii paraclisului schitului, şi din cărţile canonarhilor de la strană, ieşiseră şi sfinţii şi îngerii toţi, de zugrăveală, de poleială şi de hîrtie, şi roiau în preajma cerbului muţeşte, ca şi cum n-ar fi fost adevărat. Şi însuş Domnul nostru Iisus Hristos era acolo, tot ca o umbră de zugrăveli, răstignit nu pe crucea lui, dar pe toată poarta şi pe toată clopotniţa, de sus pînă jos, de se atingeau fire de zăpadă de rănile picioarelor lui. Şi pe săgeata clopotniţei sta o bufniţă mare, cu ochii de aur şi cu ghearele de sticlă fulgerată. Toaca nu se mai auzi, deodată, decît ca o toacă de lînă în care ar fi bătut un tîrlig de lînă. Şi mugi cerbul cu toată vocea lui, aruncată ca un trăznet cu vuiete şi clocote numeroase, rupte unele într-altele, în cîteva sute de rîpi şi piscuri.

Şi sfinţii, obosiţi de-a fi ajuns la schit, se şi întoarseră înnapoi, înfricoşaţi.

De ce au luat-o şi sfinţii îndărăt?

Vezi, asta nu s-a mai văzut pîn-atunci. Coarnele cerbului aveau nouăzeci şi nouă de ramuri şi vlăstare, ca un pom de glădiţă cu pinteni. Şi-n vîrful fiecărei ramuri scîntela o stea. . .

ZĂPADA

Pentru niște păpuși, nici că s-a putut țară mai curată ca împărăția zăpezii. Alb în miazănoapte, alb în miazăzi, alb jurîmprejur și alb între margini, pretutindeni. Golul din codri s-a împlinit cu broderii și urzeli albe, țesute migălos cu miliarde de igliţe și ace. Plopii s-au înfășurat în mantale lucii, satele s-au îmbrobodit cu lînă rece scînteietoare. Dacă s-au surpat clădirile miraculoase de frunze, bisericile verzi și castelele fragile, armate cu ramuri de mesteacăn și cu grinzi de gorun, ele s-au reclădit în schimb într-o singură noapte de pufuri de păpădii astrale.

Drumuri și poteci călătoare, apele s-au oprit într-un gînd, prefăcute-n căi. Pulberea țărînii s-a așternut strecurată dedesubtul sticlei de gheață. Ca să se mîngîie de pierderea culorilor și a nălucilor fermecate din amurg, acum, cînd lumina s-a învălătucit cu umbra laolaltă, ca o mantie aurie căptușită cu țigaie, Maica păpușilor, Preacurata, dă fiecărui grăunte de zăpadă o floare și-l scrie cu păinjeniș. Peste noi toți, fără deosebire, cad stelele, cad fluturii unui botez de gheață.

Vifore de nimburi, furtuni de aureole, viscol de tiare, vîrtejuri, calamități și epidemii de glorii. . . Dumnezeu bate timpul cu giuvaere. În umbra încleștată a streșinelor de țurțuri, trec sfinți în stihare, și plugarul, înveștmîntat în odăjdii, merge în toiag prin Ierusalimul lui noiembrie, arhiereu încărcat cu poveri minuscule de argint.

Miresele au umplut orașul, regii sînt fără număr. Icoanele au purces la drum, și chiar caii sînt purtători de cădelniți răsunătoare, pe cînd candele cu focul înghețat sclipesc în constelații îmbelșugate. Oameni de oglindă străbat împărăția zăpezii, printre schivnici în șiac și ciubote. Pe pîrtii de-a lungul se înșiră iconografia fumurie a Bisericii de Răsărit și, dimpotrivă, călătoresc statuile, ogivele și vitrourile, rănite în spărtura sacră de cîte un rubin.

Moș Crăciun e Păpușa Mare, mitropolitul tuturor păpușilor, străbunicul jucăriilor, născocite pentru iarnă. El nu poate veni pe noroi și colb, pentru că giubeaua lui de purpură nu-și roade pulpana decît pe cîmpuri de zibelină, curate, măturate cu tîrnuri de sticlă, netezite cu tăvălugi de ametist. Cine l-a văzut călărind pe un asin prea mic și atîrnîndu-i picioarele prea lungi în aer, pînă la poarta orașului nămețit, a mințit. Moș Crăciun călătorește pe jos, de-acolo de unde pleacă pîn-aci unde ajunge, după trei luni de drum printre cătunele adormite, uimind cîinii și lupii cu liniștea lui și încremenind corbii-n copaci. Și nu-i numai Moș Crăciun, sînt mii de Moși Crăciuni; căci s-a înmulțit și Moș Crăciun, de cînd s-au înmulțit copiii, — și fiecare unchiaș pleacă-ncoace din peșterile lor, pe cîte o scorbură deosebită, mai apropiată, ca să ajungă la timp.

De astă dată, noiembrie i-a trezit pe toți cu o lună mai devreme, și moșnegii, venerabili la chip și sprinteni la picioare, cocoșați, pentru că așa le stă bine și așa e uniforma, dar în sinea lor flăcăi, au pornit-o, mi se pare, în cele patru părți ale lumii, siliți ca la întoarcerea din drum să vie cu umbrele de ploaie și șoșoni.

Cum se năruiesc ciorchinii de mărgăritare din bolțile cu vițe de metal, cum se prăvale muntele de mărgele la fața pămîntului prins în iarmaroc, o singură pasăre a rămas în țară, vrabia cenușie, împlinită ca o cucoană durdă, cochetă, cu o linie de fard lîngă pleoape. Într-o groapă albă, unde s-a frînt și desfăcut o minge aburie de ovăz, cincizeci de vrăbii vorbesc franțuzește și joacă, vioaie, o scenetă de bulevard, ridicîndu-se în stol odată și pogorîndu-se iarăș în stol, pe acelaș loc părăsit, la trecerea unei sănii cu tălpile unse, trasă de un telegar stil englezesc. Una din ele a furat ceva din carele cu mei ale armatei, căci fuge cu spicul unui pai lung, ca un hoț de fire telegrafice, și o ia peste case.

Seara, zăpada inaugurează săli imense ca de paturi albe, dormitoare ca pentru lehuze, leagăne ca pentru prunci gîngàvi, pensionate reci ca pentru fecioare scandinave bălane, — și pînă la miezul nopții n-a venit încă să răstoarne pătura de dimie nimic. Și atunci, paturile sînt acoperite cu flori pentru absenți; întîi crizantemele, apoi chiparoasele, în sfîrșit narcisele. Un dulău pribeag se duce greu prin petale, căutîndu-și stăpîna, infirmiera, — și grădina de aclimatare a plantelor cu solzi de gheață este sfărîmată de un automobil cu farurile aprinse, care înaintează răcnind ca o fiară speriată, gemînd în măruntaie.

Zăpada este industria în mare a fabricatului microscopic, pentru care lucrează detaliat mii de uzini de acelaș tip și format. Din octombrie la mart, natura și-a rezervat singura îndeletnicire de a tăia firicele de hîrtie de cristal, de-a fabricà milimetri, puncte albe, virgule și parenteze, pentru a dovedi omului, variabil și trîndàv, că Alpii s-au născut dintr-o firimitură de făină. Între ferestre, pe marginea uneia din ele, ea mi-a așezat, ca pe o poliță, în fiecare geam, cîte un rînd bine strîns de cărți în multe volume, tiraj suav. De jgheaburi spînzură instrumente de cristal, eprubete, pipete, pulverizatoare de Baccarat.

Un serviciu de Sèvres pentru o sută de persoane mi l-a pus pe casă, într-o tavă de muzeu. Colțurile casei sînt o imitație în briliant turnat a figurilor, comice și grave, de catedrală medievală. Bucătăriile pe patru etaje sînt mascate de uriași țurțuri de orgi. Meșteșugul zmalțului, aflat de Bernard Palissy la foc, îl repetă fiecare burlan la rece, din apă și văzduh închegat cu transparențe. Havuzul din parc și-a înghețat în aer biciul de safir.

Și după inaugurarea tuturor acestor expoziții de porțelan, de faianțe, de metale străvezii, de sidefuri, de materii prime vitroase, de cvarțuri, de marmori, de aglomerate și pulverulențe, palatele lui noiembrie au stat patru zile deschise pentru amatorii de colecții. Într-o altă noapte, pereții s-au cojit de daruri, și tezaurele au pornit din panoplii și vitrine. Bibliotecile au fost desfoliate și aruncate într-un uragan de puteri active; pînă a doua zi, valuri de foi cu inscripții chirilice, talaze de pergamente, au căzut și s-au așternut în dezordinea evenimentului cotropitor. Piciorul călca pe o pagină din Sfintele Scripturi cu inițiala roșie și aurie, bățul sfărîma o statuetă, stîrnea un fluture de mătăsuri. Borangicurile s-au destrămat, trîmbele de pînză au căzut fîșii și zdrențe, florile și-au pierdut petalele toate.

Unde mai sînt splendorile variate ale geniului esențial, dezlănțuit orbește și trecător la întîmplare, pe milioane de kilometri pătrați dintr-odată? Din vînt el face piatră și fier, instantaneu. Cheamă pădurile și, cu entuziasmul că se supun unui ideal, pădurile îl urmează dansînd. Întreabă undele și ele răspund pasionate, în tumulturi gigantice de talaze. Și-a pus degetul pe pămînt, și pămîntul s-a înfiorat ca zebra în sălbătecie. S-a uitat în uni-

vers, și universul, simțindu-i căutătura, și-a deschis feeriile nopții. Fiecare gînd al lui năvălește ca un torent și se revarsă ca o beteală de ape, spînzura-tă-n creștetul abrupt al unei stînci, ridicată cu piscul în ceruri. Se mută gîndul și se zămislesc minunile, descîntecele, încîntările, și-n vecia lui nu rămîne etern decît provizoriul.

Dar splendorile încep să se înmoaie și devin lichide. Muzeele, catedralele, piramidele curg pe jgheaburi de tinichea. . .

Cizmele lăptarului se tîrăsc printre foste hla-mide și cîrji, roțile căruții spintecă valurile sfinte din ajun; interiorul mărgăritarelor, stratificate în bancuri, sfărîmate de potcoavele calului normand, se vădește gelatinos și stricat. Fantezia lui Dum-nezeu le-a considerat o secundă și, obosită de această senină bunăvoință, a trecut peste ele și le-a uitat în picioarele și lopețile locuitorilor de jos, obișnuiți să deschidă, între firmament și pă-lărie, un cortel.

Imperiul lichidează în întregimea lui. Cava-lerismul, noblețea și ierarhia cristalină a unei lumi ce s-a visat o săptămînă neclintită și defini-tivă sînt încărcate în furgoane, ca un material mort și descompus, și aruncat în gîrlă.

Peizajul apare ca un cîmp de luptă, în care s-ar fi războit două popoare, înveștmîntate în cear-șafuri și rufării, cu unghiile și cu dinții. Gloatele biruite aleargă acum despuiate către mare, ca să-și caute un refugiu și o îmbrăcăminte, după ce și-au lăsat aci cămășile maculate. Oblojeli de vată arun-cate, cu noroi și puroaie, acoperă pămîntul, căzute de pe brațele și coapsele coloșilor înfrînți de alți coloși, care au plecat și ei, odată cu bufni-țele și corbii. Aci, în mocirla vînătă de subt părete, de care se echilibrează, pipăindu-l, trecătorii, un mare general a fost prins de dușman și mușcat. Morții au fost scufundați în pămînt cu călcîiul și desfăcuți în măruntaie, ca niște vopsele cu ulei frecate, — bravi învinși, care au știut să-și dea sufletul pe zăpadă, fără să geamă, cruzi și deciși pînă la urmă! Sîngele celor mai mulți a fost atît de necăjit, încît, vărsîndu-se în coca humelor roșcate, s-a desfăcut în otravă.

Prin mlaștini de carne, cetățenii se duc la școală, la cafenea și ateliere, alunecînd în creierii cadavrelor masacrate, fără să știe ce s-a întîmplat peste noapte și cîte tragedii mute s-au petrecut și isprăvit la fereastra lor întunecată.

Moșii Crăciuni au fost apucați de moină în cetate, și s-au ascuns în hoteluri, cu bărbile albe, cu cizmele lor de lac, cu cojoacele de catifea roșie și violetă. Cîțiva din ei au mîncat bătaie, din pricina unui nas ca nelumea; cîrnii au scăpat.

Acum, cîte unul, doi, rași englezește, se stre-coară prin lumea peronului și se întorc la peș-teri, acasă, cu trenul.

Pînă să le crească bărbile din nou, vor trece patruzeci de ani. . .

CĂTUNUL DE STICLĂ

În satul unde m-a prins pe neașteptate zăpada, drumurile s-au înmormîntat într-o singură noapte și o pustietate albă a pus pe cîmpie stăpînirea ei miraculoasă. Noua stihie nu seamănă cu nimic și parcă s-a petrecut într-adevăr o minune totală. De la ivirea luceafărului, de aseară pînă în zorii zilei de hîrtie, culorile toate s-au topit într-o singură culoare, de lumină adormită, care acum visează.

Întîi, stelele și luna s-au pogorît, pe cînd visam cu copiii, pînă la pămînt, și au rămas, de jurîmprejurul colibelor și pînă-n marginile depărtate ale zării, înrădăcinate. Și, ca firele de păpădie, care înfloresc în gămălii umflate, de păinjeniș, s-au depănat de toate razele și pulberile lor argintate, și scrumurile lor nepipăite au zburat și au căzut. Și, mai tîrziu, popoarele de îngeri mici cît scatiii, au venit și le-au așternut fiecare cu o batistă de olandă, cu care, unul altuia, îngerii șterg lacrimile și sudoarea. Și trebuia să vie, și desigur a venit, și o arătare de icoană, pe care noi nu am văzut-o, pentru că ne-a furat somnul și ne-a dat în leagănul cald toată noaptea. Veniți din paturi lîngă mine, voi, copiii mei, așa, încet, și tîrîș prin așternut, ca să vă povestesc cum a fost și cum are să mai fie, pînă la Crăciun, pînă la Bobotează și pînă mai tîrziu, cînd stelele și îngerii vor veni iarăș să-și ia cenușile și scutecile înnapoi. . .

S-a mai întîmplat și alt lucru neobișnuit. În mijlocul satului, ne-am pomenit cu niște urși, apropiindu-se de obloane și căutînd să zărească înnăuntru, ca să ceară pat și puțină căldură. Vînturile din munte s-au năpustit pe ei, au urlat pădurile cu clocote nemaipomenite, cărările știute s-au astupat, bîrloagele au fost pierdute, și bieții urși au rătăcit pînă la primăria și biserica noastră. Prin întuneric, oamenii au crezut că au venit Moș Crăciun și Sfîntul Petru să scrie, trimiși de împărăția de sus, numele fetelor cuminți și ale băieților care nu s-au zgîriat și nu s-au bătut, ca să le aducă daruri. Cam așa umblă, în luna lui decembrie, cu catastivele, luminate de un felinar, — cîteva nopți de-a rîndul, — solii cercetători, luînd însemnări și științe, pe la toate casele, de la pisici, de la cățeі și de la cioci. Să nu credeți că dacă dai un ghiont, dacă furi o bomboană, dacă muști din felia de pîine cu unt a fratelui, dacă îți înfigi mîna în părul surioarei și tragi, să nu credeți că nu știe numaidecît Dumnezeu. Lumea e plină de ochi, vorba se duce din gură în gură, și cînd nu o scrie nimeni în vederea Crăciunului, tot se află, — prin vrăbii, prin veverițe, prin toate pasările și lighioanele, care nu sînt puse degeaba pe lume. De vine uliul și se rotește pe sus, de ce se uită la el găina, rațele și hulubii? Găina spune, și uliul duce vorba mai departe.

Luminîndu-se nițeluș, oamenii au găsit urșii colindînd prin sat și, speriați, au ieșit cu furcile și i-au gonit. Cu vîntul împotrivă, cu oamenii împotrivă. . . În vizuini îi așteptau puii, copiii lor cu botul mare, cu ochii mici, și vedeau, la ceasornicul din pǎrete, că părinții întîrziază și nu mai vin. Ursul mîngîie dulce cu laba lui de fier, cînd își dezmiardă puii, făcîndu-și-o de mătase și catifea, și mama ursoaica își face nasul moale cînd și-l vîră să-i gîdile între șale. Unde s-au dus urșii alungați din

sat, nu știe să ne spuie nimeni: pînă la primăvară, cînd încep să se întoarcă nevăstuicile la staul și florile încep să scoată scùfii albastre și albe, din arăturile cîrtiței negre...

UN POM DE CRĂCIUN

Se întemeiase datina listelor de daruri, întocmite din vreme, și copiii, făcîndu-se pe neașteptate cuminți, și-au mărturisit preferințele, variabile la ceas. Fetița voì întîi cîteva păpuși mai mici, un serviciu de cafea cu lapte, un pian verde cu clapele trandafirìi și o bucătărie complectă. Cugetînd mai bine, ea cerù lui Moș Crăciun, în scris, o singură păpușe, mare cît o cucoană, o baie, în care stă pe spate un homuscul gras, cu ochii albaștri, un geamantan cu bagaje. Zarzavaturile bucătăriei, minuscule: nu trebuia să treacă peste măsura unui băț de chibrit lungimea firului de praz. Bucătăria și bufetul erau destinate familiei de porțelan, înmulțită an cu an, după tipìcul familiilor de oameni, care, întrerupîndu-și relațiile cu Moș Crăciun, le înlocuiesc cu ale berzei. A mai cerut un cupeu închis, pentru ca păpușile să se deplaseze, fără să capete guturai, prin tot apartamentul, și un telefon — ca să stea de vorbă cele din pat cu cele de pe canapea. Pentru păpușile plictisite mai era nevoie de un tren electric, cu gări și tuneluri, ca să le voiajeze.

Armamentele de uscat, de apă și de aer, ale băiatului, aveau să formeze o artilerie din cele mai devastatoare. Băiatul a și terminat un stagiu militar de două luni, exersînd cu pistolul cu dopuri și doborînd la pămînt de cîteva ori pe toată lumea din ogradă, curci, găini, pichire și gîște, care, fie

vorba între noi, nu pătiseră nimic: numai ilaritatea curcanilor, adunați într-un parlament orgolios pe băligare, și hohotul de rîs silabisit al rațelor care se uitau cu un ochi la el și cu celălalt peste drum, indispuneau vitejiile viitoare ale băiatului înnarmat. Fapt este că pe cînd Tătuțu caută o formulă universală, primită de generațiile maturității, pentru înlăturarea schilodirii dintre popoare, instinctele noi ale băiatului pregătesc măcelurile viitoare. Băiatul cere în orice caz și neapărat un avion, cu care s-a ucis în zilele lui decembrie tinerețea biruită a celui mai intrepid zburător, fără să știe că de astă dată luminile vor fi niște candeli și că pomul de Crăciun se aprinde pe un mormînt. . .

Copiii au făgăduit în liste o abdicare totală de la voința lor, în folosul Măicuții și al lui Tătuțu. Ei vor face gimnastică, după program, în fiece dimineață, și se vor spăla regulat pe dinți. Și nu se vor mai lua de păr niciodată, absolut niciodată. Dacă, prin excepție, vor mai izbucni din odaia lor strigăte regretabile și apostrofe, cuvintele « tîmpitule » și « ești o vacă » vor fi pronunțate numai cu scopul de a deveni prilejuri de nemaisfîrșite pupături și îmbrățișări. Iar palmele, auzite din a treia și a patra odaie, vor sluji la consolidarea sentimentului prieteniei.

Tătuțu a întocmit listele și le-a șters de cîteva ori. El le trimite în termen Unchiașului, printr-un curier secret, pe care îl cunoaște de o mie de ani. Pe vremea lui Moisì, el fusese baci la oile din părțile rodiilor și smochinilor și a trecut cu turmele Marea Roșie, cînd a despărțit-o Dumnezeu în două, — și acum, șchiop și gîrbov, stă la biserica Stavropoleos, trage, din an în Paște, clopotele și slujește de comisionar și de iscoadă « oamenilor cu situație », care sînt în corespondență cu alde Sfîntul Vasile și Moș Crăciun, pînă la Bobotează.

Să nu credeți că din pricina infirmităților lui curierul secret ar umbla încet. Ajutat de o cîrjă proptită subsuoară și de un baston scurt, cu ghimpii groși, el poate să alerge ca iepurii și să sară ca lăcusta.

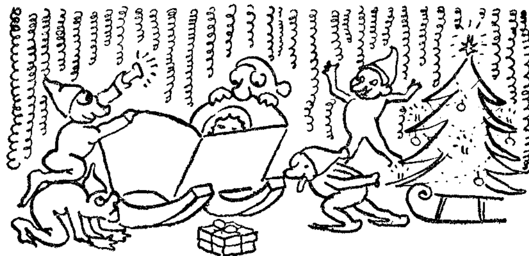
Tătuțu însă a dispărut în ziua ajunului, de pe la prînz, motivînd că e foarte ocupat la redacție și că trebuie să scrie un foileton documentat despre japonezi și chinezi, încăierați tocmai de vacanță.

Dac-ar ști copiii că Tătuțu e acasă, în odaia pomului de Crăciun, unde lucrează de două ceasuri cu ușa încuiată, desfăcînd hîrtii de foiță și scoțînd minunile lui Dumnezeu de prin cutii și agățîndu-le, cu scara, de jurîmprejurul unui molift, adus din munte cu trenul și din piață cu automobilul, pe seară, dac-ar ști că păpușile, tunurile și toate jucăriile sînt cumpărate de o săptămînă,—ei nu s-ar mai frămînta, torturați de speranțe și deznădejdi. Dar nici pomul, nici Moș Crăciun n-ar mai avea nici o poezie. Între vitrinele fermecătoare, pe care ochii fetiței și ai băiatului le-au văzut, și între nerăbdarea lor mistică, de-acum, s-ar stabili inevitabila concordanță a prețului marcat pe pătrate de carton și plătit cu bani de buzunar.

Uite-l pe mincinosul de Tătuțu dînd ocoale pomului și jucînd, la vîrsta lui, personagiul ridicul al unui teatru invariabil acelaș. Cu o țigare în gură și cam supărat de estetica mică a construcției lui de amăgiri și escrocherii divine, el cercetează, dintr-un colț al odăii, ce-i mai lipsește pomului de Crăciun, ca farsa sentimentală să fie deplină. Chiciura artificială, betèlile de soare, țurțurii de cristal cu gaură și sîrmă, au fost artistic și fotografic distribuite. Animalele de cîrpă, de *papier mâché* și de tinichea ripolinată s-au suit toate în copac. Ceștile serviciului de cafea stau colea, lîngă instrumentele de război, și încă o sută de nimicuri, nescrise în liste și tiptil aduse din tîrg, împăinje-

nesc moliftul cu o copie în mic și mărunțiș de Paradis la domiciliu. Sute de firimituri, de petice, de sfori, de ambalaje, aruncate pe parchet, demonstrează cum se poate face din nou universul, din piese și accesorii cu preț de en-gros, cu transport și vamă. Splendori de sticlă ușoară, cu interiorul gol, înfățișează, între daruri și surprize, constelațiile, planeții, fenomenele cerești și lumina lui Goethe, înșirate pe ață de cusut marca « Ursul », și fabricate în uzinele Căii-lactee ale lui Moș Ajun.

Ca să realizeze miracolul, care începe în turbanul unui covor îngrămădit pe un scaun și sfîrșește cu o cetină alpină în tavan, Tătuțu a fumat o sută de țigări puturoase, a zîmbit de cîteva ori și a înjurat patru ceasuri ca un surugiu, ca un șef de orchestră și ca un regizor. Căci așa se zămislesc operele delicate: răcnind cu înjurături.

TEATRU DE CASĂ

Dialog într-un act și un act anterior

PERSONAGII: Regizorul, Cinci lucrători, Moș Crăciun, Baba Crăciuna, Lapte Covăsit, Păcală și Păcălița, Tîndală, Herr Hinrick Maler, Sfîntul Petru și Pavel, Moș Pegroș etc.

ACTUL ANTERIOR

În fața cortinei lăsate, prezintarea personagiilor

REGIZORUL: — Dați-mi voie, doamnelor, domnișoarelor și domnilor, să vă recomand cîteva personagii din piesă, ca să știți lămurit cu cine aveți de-a face.

MOȘ CRĂCIUN *(cu mîna la gură)*: — Te rog, mai scurt, că mi-e somn. D-aia m-ai deșteptat? *(Cască.)*

REGIZORUL: — Dumnealui este Moș Crăciun. O să-l vedeți dormind. Este bătrîn și are nevoie să adune odihnă multă pentru călătoria ce-o face în fiecare an, de Crăciun, cînd umblă din casă în casă și împarte fetițelor și băieților jucării. Deși are 1927 de ani, umblă numai pe jos, cu măgarul de căpăstru, încărcat cu jucării. O să vă întrebați de ce umblă pe jos? Pentru că se teme de accident: caii dau cu potcoavele, iar automobilelor le crapă cauciucurile.

Din Muntele Ghiocica, unde îi sînt atelierele de jucării, pînă în apropierea primelor sate și orașe, Moș Crăciun are de umblat. Îl vedeți destul de sănătos și de gras. Se hrănește cu nuci, alune și castane, cu strîngerea cărora sînt însărcinate becațele și veverițele din toată lumea. Din asemenea mîncare nu i s-a aplecat niciodată. De băut, bea apă distilată.

(Către Moș Crăciun, care iese căscînd.)

Du-te și te culcă. Noapte bună. Bagă de seamă să te scoli de Sfîntul Dumitru și să pornești la drum, ca să fii la 25 decembrie în București.

Dumnealui este Lapte Covăsit, fiul lui Papă-Lapte. Nu vă uitați că e lungăreț și prost. Fără el nu poate fi închegat laptele nicăieri. Pui lapte dulce într-o oală, și ajunge să te gîndești la dumnealui ca numaidecît să înceapă închegarea. În piesa noastră, el fabrică zăpada, pe vîrful Muntelui Ghiocica, închegînd Calea-laptelui, și îi dă de acolo drumul peste țară.

(Către Lapte Covăsit.)

Du-te și vezi-ți de treabă.

Am onoarea să vă prezint pe Sfîntul Petru, simbolul fierbințelii. Îi mai zice și Pavel, pentru că pe vremuri se ținea după el și unul Pavel, cu care l-a văzut toată lumea umblînd pe pămînt, dar care, într-o zi, s-a făcut nevăzut. Probabil că Sfîntul Petru a mîncat pe Sfîntul Pavel, din pricină că Sfîntul Pavel, am uitat să vă spui, era de ciocolată.

Crezîndu-se că Pavel există acum în burta lui Petru, de atunci, în călindar, Petru poartă numele de Petru și Pavel.

Sfîntul Petru dă tîrcoale, vara, pe la stîne, plăcîndu-i mult cașul dulce și fiind prieten intim

cu Lapte Covăsit, căruia i-a făgăduit împărăția cerurilor.

(Sfîntul Petru iese de braț cu Lapte Covăsit.)

Moș Pegroș e meșterul inventator. În fiecare an el născocește jucării noi, face desene și le dă în lucru, în ateliere. Cască toată ziua, iar noaptea e ager ca lăcusta și ca stelele, cu care stă de vorbă. Vedeți? Are o ureche foarte lungă, cu care le ascultă.

Să vă mai prezint pe Păcală, care, la toate născocirile lui Moș Pegroș, adaogă ceva de la el. Doamna este Păcălița: soție; s-au căsătorit acum opt sute șaptezeci și cinci de ani, în floarea vîrstei, și au umblat hoinari patru sute treizeci și doi de ani pînă și-au găsit un salariu onorabil, în atelierele noastre.

Domnul Heinrich Maller sau, mai exact, Herr Hinrick. Istoria acestui biet om e foarte interesantă. Găsindu-se într-o iarnă la München, Moș Crăciun a fost uimit de ușurința cu care acest bavarez putea să întindă vopseaua pe obiectele de lemn, și i-a propus să-l ia cu el. Neamțul opunîndu-se, Moș Crăciun l-a descîntat, bombănind ceva. Herr Hinrick s-a făcut mic cît un ceasornic de buzunar. Moș Crăciun l-a băgat în traistă, a pus traista pe măgar și l-a dus în Muntele Ghiocica, unde se află și azi. E profesòrul de vopsele al lucrătorilor noștri, și taie tipare pentru jucăriile combinate din tinichea și piele. O duce destul de greu, îi lipsește berea de München.

Dumnealui e Tîndală, care fluieră pe cînd ceilalți lucrează. Un puturos.

Iată-i pe cei cinci lucrători: unul face fluturii de metal rotund, care se cos pe catifea, — și mărgelele, prin fermecarea gheții munților pleșuvi. Altul face rotițele de la picioarele berbecilor. Al treilea e autorul sorcovei. Al patrulea s-a specia-

lizat în păpuşile care vorbesc din stomac. Al cincilea face muzicile, băşicile cu ţiuit, mingile şi figurile care scot limba, cînd sînt strînse de fălci, şi o trag înnapoi, cînd li se dă drumul. În sfîrşit, domnul Iacov, omul nostru de încredere, care face naveta între Muntele Ghiocica şi Europa, — şi se informează regulat despre cele ce se petrec pe continent, în legătură cu fabrica noastră, şi plasează rămăşiţele demodate.

(Către cei rămaşi.)

Hai, întoarceţi-vă în ateliere... Şi scuzaţi-mă că v-am deranjat.

(Personagiile rămîn cu ochii fixaţi admirativ în sală şi se întoarce şi Lapte Covăsit. Regizorul îi împinge încet.)

Haide, ajunge, destul... fiţi băieţi detreabă.

(Ei cedează rîzînd.)

REGIZORUL *(către public)*: — Nu le mai vine să plece. Închipuiţi-vă că n-au mai ieşit în lume de pe vremea Sinodului de la Niceea: şapte sute de ani după Hristos.

(Personagiile ies cu greutate.)

ACTUL I

Muzică în surdină: «Moartea Anitrei» (Grieg) în timpul pauzei.

La ridicarea cortinei — Atelierul, într-o peşteră. Pe o laviţă doarme dus Moş Crăciun. În gura peşterii stau întinse pe o sfoară bărbile lui Moş Crăciun.

UN LUCRĂTOR: — Tot nu s-au mai uscat?

ALT LUCRĂTOR: — Crezi că treizeci şi două de bărbi se usucă în cîteva săptămîni?

UN LUCRĂTOR: — I le-aţi scos pe toate? Parcă i-a mai rămas o barbă la urechi. *(Se uită spre cel adormit.)*

ALT LUCRĂTOR: — Numără-le şi dumneata.

UN LUCRĂTOR: — Să nu se piardă vre una, că ne omoară unchiaşul.

ALT LUCRĂTOR: — Am prins fiecare barbă cu un ac cu gămălie.

UN LUCRĂTOR: — Ştii că ţapii au venit de mai multe ori să ne ceară bărbi, şi i-am refuzat. Să nu cumva să ni le fure!

ALT LUCRĂTOR: — Eu nu înţeleg: ce mai vor şi ţapii ăştia? Nu li s-a dat cîte-o ţăcălie?

UN LUCRĂTOR: — Ar dori o barbă mai mare, ca să nu mai rîdă raţele de ei.

AL TREILEA LUCRĂTOR: — În locul lui Dumnezeu, eu le-aş da ţapilor dreptul să se radă.

AL PATRULEA LUCRĂTOR *(la maşina de scris)*: — Nu face păcatul să te potriveşti cu Dumnezeu. Adu-ţi aminte că erai drac şi că te-a scos Moş Crăciun din Iad şi te-a adus la centru. Vezi că odată te suflă şi te trezeşti îndărăt.

AL TREILEA LUCRĂTOR *(făcîndu-şi cruce)*: — Iartă-mă, Doamne, tot ce-ai făcut e bine făcut, şi ţăcălia ţapilor.

AL CINCILEA LUCRĂTOR: — Ne-a sosit furnitura de gumilastic pentru băşici. *(Îşi freacă mîinile.)* Am pus-o în magazia nr. 3.

CEILALŢI LUCRĂTORI: — Bravo! Vezi, asta se cheamă a fi expeditiv. Firma «La crocodilul de cauciuc» e o casă serioasă.

AL CINCILEA LUCRĂTOR: — Dactilograf! Mulţumeşte telegrafic că marfa soseşte conform contractului.

LUCRĂTORUL DACTILOGRAF: — Mai ia şi tu aparatul. Pînă la 4 am de scris optzeci

de circulări către centrala noastră. La 4 sînt chemate ciorile ca să împartă cores⸗pondența. Și știi că la 5 și un sfert ciorile trebuie să se culce în copac.

AL CINCILEA LUCRĂTOR *(care a încercat tele⸗fonul)*: — Linia e ocupată. O să vorbesc la telefonul fără fir.

LUCRĂTORUL DACTILOGRAF: — Poftim.

AL CINCILEA LUCRĂTOR *(lampă aprinsă, cu tele⸗fon)*: — Ce lungime de undă are «Cro⸗codilul»? 345 de metri?

DACTILOGRAFUL: — Citiți pe părete și nu între⸗rupeți.

AL CINCILEA LUCRĂTOR: — Alo! da! Voiam să vorbesc, însă la Amsterdam. Ce doriți? Dactilograf! *(Dictează.)* Fă însemnare că s⸗au mai născut aznoapte opt sute patru⸗zeci de mii de copii.

DACTILOGRAFUL: — Nu am înțeles niciodată cum de se nasc atîți copii în fiecare zi și pe orice timp! N⸗o să⸗i mai ajungă Moșului o mie de măgari încărcați! Am scris.

AL CINCILEA LUCRĂTOR: — Șase sute de mii de fete și două sute patruzeci de mii de băieți.

DACTILOGRAFUL: — Am început să ne împu⸗ținăm, noi băieții... Am făcut însem⸗nare.

AL CINCILEA LUCRĂTOR *(la telefon)*: — No⸗utăți pe la noi nu se prea află. O să le știm pe seară, la raport. Moș Pegroș lu⸗crează, cu Hinrick, la o păpușe nouă, care să nu mai închidă ochii. A uitat rețeta și nu mai știe cum se făceau păpușile astea. *(Trei lucrători se sfădesc trăgînd de un clește.)* Șșt! Ne⸗a făgăduit ziare. *(În telefon.)* Poșta încoace o face tot Grivei și o predă, în deal, Pisicii, care ne⸗o aduce pînă la peșteră... Puneți lîngă pachetul cu ziare o bucățică de cîrnat, ca să atragă atenția lui Grivei... Da, e sănătos... doarme dus... Se scoală la cincisprezece minute ca să îmbuce cîte ceva... Mulțu⸗mesc... La revedere...

ÎNTÎIUL LUCRĂTOR *(cîntă, pilind la menghină)*:

— Natalița fierbe pere,
Nataloi vine și cere,
Natalița nu se⸗ndură,
Nataloi vine și fură.

DACTILOGRAFUL: — Să⸗i spunem lui Moș Pegroș să ne construiască o altfel de mașină de scris, ca să nu mai bată degetele în sec. Am amorțit de tot. Toată ziua: pac!⸗pac! pac!⸗pac! pac!⸗pac!...

AL DOILEA LUCRĂTOR: — Uite⸗l și pe Sfîntul Petru.

AL TREILEA LUCRĂTOR: — Cu cine vorbește?

AL DOILEA LUCRĂTOR: — Vine cu Lapte Co⸗văsit.

SFÎNTUL PETRU *(intrînd cu o cîrjă lungă)*: — Să fiți blagosloviți!

TOȚI: — Sărut mîna, părințele. De ce n⸗ai mai dat pe la noi?

LAPTE COVĂSIT: — A stat la tîrla de jos o lună de zile; a învățat să mulgă oile, să cînte cu flautul și să joace. Cîteodată făcea o plimbare pe măgar, ca să se poată apăra de cîini.

SFÎNTUL PETRU: Păcătosule! Altceva mai știi decît să strici laptele și să spui minciuni?

LAPTE COVĂSIT: De⸗abia l⸗am scos adineaori dintre măselele cîinilor. L⸗au rupt tot anteriul. Un cîine nu știe să facă deosebire între un popă și un sfînt ca dumnealui.

SFÎNTUL PETRU: N-are nici o trecere la cîini. Bîrfeşte.
LAPTE COVĂSIT: Cîinilor li-e groază de sfinţi: ori o iau la fugă, ori îi muşcă, — după cum e sfîntul.
SFÎNTUL PETRU: Poftim de te potriveşte la mintea lui Lapte Covăsit... Ce-aţi mai făcut, băieţi, de cînd n-am mai dat pe la voi?
UN LUCRĂTOR: Unsprezece magazii pline, taică părinte.
ALT LUCRĂTOR: E gata şi oglinda de buzunar a Sfinţiei-Tale.
SFÎNTUL PETRU: Şi periuţa de mustăţi?
ALT LUCRĂTOR: Pe o parte e peria, şi pe alta e oglinda.
SFÎNTUL PETRU: Mă mir. În ce mă uit cînd îmi perii mustăţile?
LAPTE COVĂSIT: În tavan.
SFÎNTUL PETRU: Nu fi obraznic!
ALT LUCRĂTOR: Te uiţi o dată în oglindă şi dai o dată cu peria. Odihneşti oglinda în timp ce dai cu peria şi odihneşti peria în timp ce te uiţi în oglindă.
SFÎNTUL PETRU: — Dă-o-ncoace s-o vedem. *(I se dă periuţa cu oglindă, o examinează.)* Nu mă văd decît cu un ochi, şi cînd vreau să mă văd mai mult nu mai mă văd deloc.
LAPTE COVĂSIT: — Ce lipsă de cultură!
SFÎNTUL PETRU: — Dar ochelarii sînt gata?

(Lapte Covăsit rîde pe înfundate.)

SFÎNTUL PETRU: — Ce te-a apucat? *(Dă să puie ochelarii şi-i pune cu sticlele la ceafă.)* Nu văd nimic.
LAPTE COVĂSIT: — Moşul crede că ochelarii se poartă la coadă.

UN LUCRĂTOR: — Daţi-mi voie să vi-i pui eu. Dar ce aveţi la nas? Vi se umflă din ce în ce mai mult.
SFÎNTUL PETRU: — Mi se pare că m-a înţepat o viespe.
UN LUCRĂTOR: — Daţi-mi voie să vă scot... nasul.
SFÎNTUL PETRU: — Vrei să zici acul...
UN LUCRĂTOR: — E procedeul cel mai puţin dureros. Uitaţi-vă puţin încolo. *(Scoate un briceag şi-i retează pe neaşteptate nasul.)* Să vie Ifrim! *(Către Ifrim.)* Du nasul acesta la atelierul nr. 27 şi pune să se extragă imediat ţeapa, cu aer comprimat.
SFÎNTUL PETRU: — Aoleo! nu mai am nas.
UN LUCRĂTOR: — Cred că nu aţi simţit nici o durere. *(Sfîntul Petru îşi trece mîna pe locul unde fusese nasul şi răcneşte, necutezînd să se uite, ca să nu-şi vadă sîngele.)*
SFÎNTUL PETRU *(cu palma întinsă la spate)*: — Sînge! e ud!
UN LUCRĂTOR *(examinează, la spatele Sfîntului Petru, palma întinsă)*: — Fiţi liniştit, părinte. *Este* muci! Aşteptaţi puţin, în zece minute nasul este gata.

(Intră Baba Crăciuna.)

BABA CRĂCIUNA: — Daţi zor, băieţi!
CINCI LUCRĂTORI *(în cor)*: — Mai avem patru luni. Sîntem abia în iunie.
BABA CRĂCIUNA: — Cine-i ăla cu nasul mîncat?
SFÎNTUL PETRU: — Nu mă mai cunoşti... fetiţo?
BABA CRĂCIUNA: — Parcă, după profil...
CINCI LUCRĂTORI: — E Sfîntul Petru... Are nasul la reparat.
BABA CRĂCIUNA: — Să mă bată Dumnezeu, preasfinte, dacă bănuiam.

SFÎNTUL PETRU *(către Baba Crăciuna)*: — De cînd nu ne-am văzut, te-ai mai îngrășat. Îți șade bine...
BABA CRĂCIUNA: — Șșșt! Să nu te audă dînsul.
SFÎNTUL PETRU: — Doarme buștean.
BABA CRĂCIUNA: — Știe tot ce se petrece, nu mai vorbi.
SFÎNTUL PETRU: — Negul de còlo, de subt ureche, a făcut o mustăcioară ca un cîrlionț de viță... Ah!
BABA CRĂCIUNA *(sentimentală)*: — Totdeauna ai fost berbant.
SFÎNTUL PETRU: — Dacă n-ai vrut să mă iei acum o mie șapte sute douăzeci și trei de ani! Ai luat pe somnorosul ăsta!
BABA CRĂCIUNA *(își șterge o lacrimă)*: — Eram frumoși amîndoi. *(Visătoare.)* Mai păstrezi vreo fotografie?
SFÎNTUL PETRU: — Crezi că aș mai avea trai cu ăla? *(Arată pe stăpînul lui, cu barbă, cu aureolă și slăvit în trei ființe.)* Nu ne lasă să trimitem o scrisoare. *(Se caută prin buzunarele de la flanela de dedesubt.)* Pentru tine venisem... Ți-am adus ceva...
BABA CRĂCIUNA *(surîde, cu ochii în jos)*: — Ce mi-ei fi adus?
SFÎNTUL PETRU: — Un bob de tămîie. Și ți-am mai adus și nițică smirnă...
BABA CRĂCIUNA *(le ia cu bucurie)*: — Mulțumesc.
SFÎNTUL PETRU *(transportat)*: — Ce se aude còlo, în depărtare, ca un mùrmur lung?
BABA CRĂCIUNA *(transportată și ea)*: — Lucrează bondarii la vopsitul jucăriilor.
SFÎNTUL PETRU: — În părțile din fund ale pădurii am văzut tot timpul fulgerînd...
BABA CRĂCIUNA: — La topitoriile cu minuni.
SFÎNTUL PETRU: — Faceți și voi minuni?

BABA CRĂCIUNA: — De-ale mici, pentru copii.
SFÎNTUL PETRU: — Veneau din vale, cînd mă suiam încoace, parcă niște turme adînci...
BABA CRĂCIUNA: — Erau urșii de catifea. Nu te-i fi speriat!...
SFÎNTUL PETRU: — Nu erau urși, erau mai mici și umblau singuri.
BABA CRĂCIUNA: — Aha! Trebuie să fi fost aricii și poponeții. Nu purtau ace pe spinare?
SFÎNTUL PETRU: — Ba da.
BABA CRĂCIUNA: — Și ceilalți, cîte-o donicioară cu apă... E apa pentru acuarele.
BABA CRĂCIUNA: — Se întoarce Moșul în așternut...

(Moș Crăciun se scoală, se întinde, cască.)

MOȘ CRĂCIUN: — Mai dați-mi o bomboană de aia cu gust de zmeură...
BABA CRĂCIUNA: — Nu mai este. Să-ți dau o bomboană cu izmă.
MOȘ CRĂCIUN: — Face rece-n gură. Dă-o. Cum merge lucrul?
BABA CRĂCIUNA: — Mulțumitor. Caii sînt aproape gata. Cămilele sînt la cuptor. Girafelor li se lipește acum capul. Sorcovele au crescut atîta *(arată de la pămînt)*. Nu-ți face inimă rea.
MOȘ CRĂCIUN: — Iar pute aici a tutun. Să vie Herr Hinrick.
HERR HINRICK *(vorbind stricat)*: — Ponșur, domn Weinachtsmann... Pun dormit?
MOȘ CRĂCIUN: — Nu ți-am spus să nu mai fumezi?
HERR HINRICK: — Nu fumat, domn Weinachtsmann.
MOȘ CRĂCIUN: — Nu vezi că pute a tutun de te trăznește? Mai lasă-te de trabuc. Vrei

să mă otrăvești? Cine-ți tot aduce dumi- tale țigări de foi? Uită-te în ochii mei, neamțule, și nu minți. . .

HERR HINRICK *(intimidat și consternat)*: — Ce *fein* miros are domn Weinachtsmann!

(O vijelie uriașă răstoarnă totul, aruncînd în atelier vîrtejuri de zăpadă. A venit iarna, pe neașteptate.)

MOȘ CRĂCIUN *(sărind înspăimîntat)*: — M-ați lăsat să dorm prea mult. M-a apucat iarna pe muntele Ghiocica! Herr Hinrick, ce ai făcut? Lapte Covăsit! dă iarna-ndărăt! Calfe și ucenici! scoateți măgarii albi și încărcați-i! Cete de veverițe! înhămați-vă la sănii! Lupii să apuce pe potecile de la mesteacăni, cu sacii cu bile în spinări. Bufnițe și ciori! să ia fiecare în cioc o păpușe! Să nu uitați pistoalele cu dop! Întîlnirea generală în noaptea de 24, la Băneasa! *(Își trage cizmele lungi pînă-n șale, își pune șuba, ia cîrja și iese. Se mai aude, de afară, porunca:)* — Vrăbiile să stea acasă.

(Intră Păcală rîzînd.)

PĂCALĂ *(către Baba Crăciuna și Sfîntul Petru)*: — Sînt bun de cinste. I-am făcut-o.

BABA CRĂCIUNA: — Nu te-o fi-mpins păcatul. . .

PĂCALĂ: — N-ai vrea să spui că vă pare rău. Uite-ți nasul, Sfinte Părinte; dă-mi voie să ți-l pui la loc: e gata. *(Îi pune nasul.)* Vezi, așa e mai frumos, Mamă Crăciuno.

(Baba Crăciuna și Sfîntul Petru se sfiiesc cu plăcere.)

PĂCALĂ: — Am scuturat bărbile de pe frînghie și s-a făcut iarnă. Sînteți mulțumiți? A- cum s-a dus și nu se mai întoarce pînă în aprilie.

BABA CRĂCIUNA: — Bată-te să te bată!

SFÎNTUL PETRU: — Bată-l să-l bată. . .

(Păcală iese de-a-ndaratele.)

PĂCALĂ: — Petrecere bună!

SFÎNTUL PETRU *(scoate tigva din capătul cîrjei)*: — Am adus niște țuiculiță, că tare-i bună pentru bătrînețe. Uite ici o cutie cu zahăr și cuișoare. N-ai vrea tu să o pui nițel pe mașină, să o bem caldă? *(Scoate din sîn pachete.)* Mai e cîte ceva. Niște scrumbii sărate: să le faci cu ceapă. O șuncă fără os. O pungă cu măsline. Un ghiuden. . . O damigeană cu vin. . .

BABA CRĂCIUNA: — Sărut mîna, părințele. . . A venit anul de cînd n-am mai gustat.

SFÎNTUL PETRU: — Ba ți-o sărut eu pe-a dumi- tale. *(Scoate o carte groasă din traistă.)* Și am adus și o carte, ca să citim amîndoi pînă la primăvară: Sfintele Scripturi. . . traducerea părintelui Galaction.

Cortina

EPISTOLĂ

Stă scris că la început era Cuvîntul. Mai tîrziu, a fost iarăş Cuvîntul, şi Cuvîntul a rămas pînă azi, nedezlipit de viaţă şi pecetluit. La început, Cuvîntul umbla pribeag: acum Cuvîntul se tipăreşte: gingăşia vorbelor împreunată cu gingăşia hîrtiei a dat naştere cărţilor care stau în dreptul timpului cam ca piatra.

Odată cu Cuvîntul, a fost vocea, la început. Niţel tărăgănată şi legănată de voce, vorba se făcuse cîntec. Cîntecul însoţea munca şi odihna oamenilor, îndulcea întristarea, aţîţa bucuria şi purta biruinţa. Încurcate cu greierişul din tihna toamnei, la culesul grădinilor, vocile încete, urzite, ale lucrătorilor, încercuiesc cu zmalţ urciorul albastru, sunător, care cuprinde nemărginirea. . .

Dar cîntecul nu poate să fie rostit, ca vorbele, de toată lumea. Şi, la ceasul cînd se opresc şi uneltele, — vioara suspinătoare şi cobza mărturisirilor şoptite, — rămîne să stăpînească vorba. Pentru vorbe nu e nevoie de un meşteşug învăţat. Vorbele pleacă din plinul inimii, şi cei care le iubesc cu deosebire, cînd sînt rostite în umbra lămpii sau la lumina din crepuscùl, sînt copiii şi femeile. Vorbele cu vijelioasă rostire şi mînate de zgomot sînt ale bărbaţilor, care, ca să se bucure de chipurile chemate din timpurile cînd bărbaţii goi călăreau caii fără şea, îşi păstrează avînturile şi luciul armelor în adunări.

E ziua vorbelor şoptite, a graiurilor încetinate şi a oftatului silabic.

Dacă n-ar fi fost dragostea, — din care se împărtăşeşte durerea lumii, necurmat, ca dintr-o nesleită nădejde, — şi dacă n-ar fi fost copiii, care catifelează viaţa şi dau gîndului sălbatec frăgezimi de bujor şi aroma pomilor înfloriţi tot anul, nu am fi avut nici cîntece, dar nici basme şi vorbe. Aceste jucării, care se strică mereu, şi mereu se întregesc, străbat printre maşini şi lupte, de la începutul anului la sfîrşitul lui, toate drumurile grele.

A venit Moş Crăciun!

Bătrîneţea lui vioaie e cunoscută de toţi copiii, care-l aşteaptă nerăbdători că luna lui decembrie merge mai încet decît toate celelalte luni. Două vorbe nu se sting: vorba Mamă, vorba Tată, — ca nişte chemări de leagăn şi la patul alb, din stelele de aur; ca nişte glasuri de prin tufănici; ca nişte şoapte de izvoare: izvorul bunului cuget împrospătat. Şi nu se va stinge niciodată nici poza de Crăciun a lui Moş Crăciun.

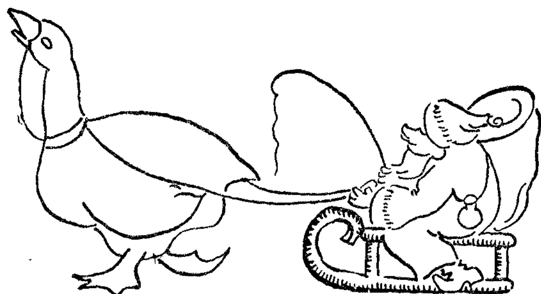
Copiii îl cunosc fără să-l fi văzut, întocmai ca părinţii lor pe Dumnezeu, cu care Moş Crăciun este sau frate mai tînăr sau tiz. Fără îndoială, mai repede, că urîndu-i-se cu îngerii şi cu Paradisul, pe care, din aceeaş nelinişte de zăpadă, oamenii-l caută şi-l doresc, fără îndoială, o dată pe an şi în timpul cel mai greu — pe vifor, pe îngheţ şi pe ploaie rece; fără îndoială că Dumnezeu ţine să petreacă o vacanţă de cincisprezece zile pe pămînt.

Pînă să ajungă la pămînt, Sfinţia Sa are de îndurat însă nu atît geruri cumplite, cît mai ales nămeţii mari de zăpadă ai norilor, în care se-mpiedică potcoavele cailor lui mici. Dumnezeu nu călătoreşte decît în sanie şi cu cai mărunţi, ca ai noştri din Teleorman, cu care poate să vorbească româneşte şi care nu înţeleg altă limbă. Vine ce vine Dumnezeu, şi pe urmă lasă sania legată pe undeva

pe la Dunăre, poate că pe la Comana, și intră în cetate pe jos, îmbrăcat în haine de Moș Crăciun. Zăpada, lapovița și frigul de pe pămînt nu se prind de el, pentru că-l cunosc și se dau la o parte de obrajii lui rumeni, de barba lui albă, de nodurile mîinilor lui: el le-a făcut pe toate, — cum să-l supere pe făcătorul lor? Cît privește celelalte orașe, tîrguri și sate, e altceva: el avu grijă de cu vară să facă atîtea mantăi și dulame roșii, cîte nume de locuri și de pămînturi sînt în țările românești și, îmbrăcînd cîte un suflet, căruia i s-a făcut dor de casă, în straiele pregătite, a trimis sufletele cu traista-n spinare pe la copii.

Nici un copil nu se poate îndoi că este Moș Crăciun, după cum nici o mamă și nici un tată nu se îndoiesc că este Dumnezeu. Și dovadă că sînt amîndoi și că seamănă unul cu altul — jucăriile, pe care le aduc, amîndoi, și copiilor și părinților.

Pe de o parte, copiilor le dă unul jucării, și pe de altă parte, celorlalți, celălalt le dă copii, tot niște jucării.

CUPRINS

CARTEA CU JUCĂRII

De la Moș Crăciun cetire